

**ЗБОРНИК
ОДАБРАНИХ МИШЉЕЊА,
ПРЕПОРУКА И УПОЗОРЕЊА
ПОВЕРЕНИКА ЗА ЗАШТИТУ
РАВНОПРАВНОСТИ**

1. јануар 2019 - 30. јун 2022.

ЗБОРНИК ОДАБРАНИХ МИШЉЕЊА, ПРЕПОРУКА И УПОЗОРЕЊА
ПОВЕРЕНИКА ЗА ЗАШТИТУ РАВНОПРАВНОСТИ

Уредница:

Бранкица Јанковић, повереница за заштиту равноправности

Издавач:

Повереник за заштиту равноправности

Штампа:

Јовшић Принтинг Центар доо

Тираж:

200

Сви појмови употребљени у зборнику у мушком граматичком роду обухватају мушки и женски род лица на које се односе.

Штампање ове публикације је омогућила Мисија ОЕБС-а у Србији. Ставови изречени у публикацији припадају искључиво ауторима и не представљају нужно званичан став Мисије ОЕБС-а у Србији.

САДРЖАЈ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	15
I. МИШЉЕЊА И ПРЕПОРУКЕ У ПОСТУПКУ ПО ПРИТУЖБАМА ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ	17
1. ПРИТУЖБЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ НА ОСНОВУ НАЦИОНАЛНЕ ПРИПАДНОСТИ	17
1.1. Притужба против Туристичке организације због дискриминације по основу националне припадности.....	17
1.2. Притужба против основне школе због сегрегације	19
1.3. Притужба удружења АА против медија ББ због дискриминације на основу националне припадности у тексту објављеном на вебсајту.....	20
1.4. Притужба против Б.Б. због дискриминације на основу српске националне припадности.....	21
1.5. Притужба против директорке предшколске установе због дискриминације на основу припадности ромској националној мањини	22
1.6. Притужба против града Суботице због неуклањања графита који представља говор мржње.....	23
1.7. Притужба против Министарства просвете, науке и технолошког развоја због дискриминације на основу националне припадности.....	25
1.8. Притужба Националног савета бошњачке националне мањине против Министарства просвете, науке и технолошког развоја	26
1.9. Притужба А.М. против Г.А. због дискриминације на основу националне припадности у области пружања услуга	27
1.10. Притужба против власника клуба због дискриминације на основу припадности ромској националној мањини	28
1.11. Притужба против ББ и водитељке ВВ због дискриминације ромске националне мањине	29
1.12. Притужба организације цивилног друштва против Центра за социјални рад због дискриминације лица ромске националности.....	30
1.13. Притужба АА против ББ због дискриминација на основу припадности бошњачкој националној мањини	32
1.14. Притужба против Београдске аутобуске станице због дискриминације по основу националне припадности.....	35
1.15. Притужба организације цивилног друштва против „ББ“ д.о.о због дискриминације групе лица на основу њихових личних својстава – боје коже и националне припадности	37
1.16. Притужба организације цивилног друштва против Центра за социјални рад због дискриминације на основу националне припадности у области социјалне заштите.....	38
1.17. Притужба организације цивилног друштва против основне школе због сегрегације ромске деце.....	39
1.18. Притужба више физичких лица против фондације због дискриминације на основу националне припадности	40
1.19. Притужба против школе, општинске управе и Министарства просвете, науке и технолошког развоја због формирања сегрегисаних одељења.....	42
1.20. Притужба удружења А.А. против листа Б.Б. због дискриминације на основу припадности ромској националној мањини.....	43

2.	ПРИТУЖБЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ НА ОСНОВУ ПОЛА.....	45
2.1.	Притужба против бутика због дискриминације на основу пола у огласу за запошљавање	45
2.2.	Притужба због дискриминације на основу пола против осигуравајућег друштва	46
2.3.	Притужба против привредног друштва због непримерене рекламе за половне аутомобиле	47
2.4.	Притужба против одборника Скупштине града Ниша због изношења дискриминаторних и сексистичких ставова на седници Скупштине града Ниша	49
2.5.	Притужба организације цивилног друштва против директора Туристичке организације.....	51
2.6.	Притужба против угоститељске радње због рекламирања производа на начин који омаловажава, вређа и дискриминише жене	52
2.7.	Притужба савеза феминистичких организација против Министарства културе и информисања због дискриминације на основу пола	53
2.8.	Притужба против удружења због дискриминације на основу пола у огласу за посао	54
2.9.	Притужбе Удружења АА, против Драгољуба Петровића, због дискриминације на основу пола/рода.....	55
2.10.	Притужба Удружења АА против Шаховског савеза Србије због дискриминације на основу пола.....	56
2.11.	Притужба АА против привредног друштва и директора због дискриминације на основу пола	58
2.12.	Притужба Удружења грађанки АА против Радио дифузног предузећа ББ, водитеља емисије „ВВ“, главног и одговорног уредника и законских заступника, због дискриминације жена.....	59
2.13.	Притужба коју су пуномоћници адвокати поднели против ЂЂ због дискриминације на основу пола.....	61
2.14.	Притужба АА против председника Скупштине општине због дискриминације на основу пола	62
2.15.	Притужба АА против ББ радија и телевизије због дискриминације на основу пола	63
2.16.	Притужба Удружења „Femplatz“ против Данила Лукића, због дискриминације на основу пола	64
2.17.	Притужба Удружења АА против телевизије ББ водитеља емисије ВВ, главног и одговорног уредника ДД и директорке телевизије ЂЂ.....	65
2.18.	Притужба аа против послодавца ББ због дискриминације на основу пола	66
2.19.	Притужба АА из Новог Сада, поднете против ББ због дискриминације на основу пола. 68	
2.20.	Притужба А.А., коју је поднела у име више родитеља/законских заступника малолетне деце, изјављену против Спортског центра Т. због дискриминације на основу пола	69
2.21.	Притужба коју је поднела АА против др ББ, због дискриминације на основу пола	70
2.22.	Притужба против Министарства просвете, науке и технолошког развоја због дискриминације на основу пола у области образовања	73
2.23.	Притужба Д.С.И., против пекаре због дискриминације на основу пола приликом пружања јавних услуга.....	74
3.	ПРИТУЖБЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ НА ОСНОВУ ИНВАЛИДИТЕТА.....	75
3.1.	Притужба организације АА, поднете против компаније ББ због неприступачности објекта особама са инвалидитетом.....	75
3.2.	Притужба АА против Јавног предузећа ББ, Јавног предузећа ВВ и Општине ГГ због дискриминације на основу инвалидитета	75
3.3.	Притужба АА против послодавца ББ због дискриминације на основу инвалидитета у области рада.....	77

3.4.	Притужба АА против ССЗ Београд због дискриминације у области пружања услуга	78
3.5.	Притужба АА против ББ због дискриминације на основу инвалидитета	79
3.6.	Притужба АА против средње музичке школе ВВ због дискриминације на основу сметњи у развоју и инвалидитета.....	82
3.7.	Притужба Националне организације особа са инвалидитетом против привредног друштва због дискриминације И.Ј. на основу инвалидитета у области пружања услуга ..	83
3.8.	Притужба коју је АА, у своје и у име и уз сагласност својих родитеља ББ и ВВ, поднела против чланова руководства Скупштине стамбене заједнице због дискриминације на основу инвалидитета	84
3.9.	Притужба против дома здравља због дискриминације на основу инвалидитета.....	87
3.10.	Притужба коју је у име свог малолетног сина поднео АА због дискриминације на основу инвалидитета против Градске управе града	88
3.11.	Притужба против Министарства просвете, науке и технолошког развоја због дискриминације ученице на основу инвалидитета у области образовања.....	90
3.12.	Притужба против опште болнице због дискриминације по основу инвалидитета	91
3.13.	Притужба против саобраћајног предузећа због дискриминације на основу инвалидитета	92
3.14.	Притужба Б.К. поводом дискриминације М.М. на основу инвалидитета у области пружања услуга.....	93
3.15.	Притужба АА против Специјалне болнице за рехабилитацију због инвалидитета	94
3.16.	Притужба АА против инвеститора због дискриминације на основу инвалидитета	96
3.17.	Притужба због дискриминације у области рада на основу инвалидитета као личног својства члана породице.....	97
3.18.	Притужба организације цивилног друштва против ССЗ Београд због дискриминације на основу инвалидитета у области социјалне заштите	98
3.19.	Притужба организација АА и ББ против Министарства финансија, Пореске управе, због неприступачности Филијале Пореске управе у Лесковцу особама са инвалидитетом	99
3.20.	Притужба организације ЦУПС против ЈП Пошта Србије- дискриминација на основу инвалидитета и приступачност објекту у јавној употреби.....	100
3.21.	Притужба организација цивилног друштва против гимназије Л. због дискриминације на основу инвалидитета у области образовања.....	100
3.22.	Притужба удружења АА и ББ против Народног музеја ГГ због дискриминације на основу инвалидитета	101
4.	ПРИТУЖБЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ НА ОСНОВУ ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА	103
4.1.	Притужба АА против др ББ, начелника Службе за анестезију и реанимацију, због дискриминације на основу здравственог стања	103
4.2.	Притужба због дискриминације у области имовинских права и односа на основу личног својства здравствено стање.....	104
4.3.	Притужба Н.М.Ђ. против РФЗО због дискриминације В.М.М на основу здравственог стања у области пружања услуга.....	105
4.4.	Притужба АА коју је поднео у име малолетне ћерке, против ББ, због дискриминације на основу здравственог стања	106
4.5.	Притужба Н.Љ, поднете против послодавца због дискриминације на основу здравственог стања	108
4.6.	Притужба АА коју је поднела против Републичког фонда за здравствено осигурање због дискриминације у области здравствене заштите на основу личног својства здравствено стање.....	109

4.7.	Мишљење поводом притужбе АА против др ББ, због дискриминације на основу здравственог стања.....	110
4.8.	Притужба мајке против основне школе због дискриминације Л.П. на основу здравственог стања у области образовања.....	111
4.9.	Притужба коју је поднео АА, у име малолетне ћерке, против школе ББ због дискриминације по основу здравственог стања у области образовања.....	113
4.10.	Притужба АА против предшколске установе због дискриминације детета ББ на основу здравственог стања	114
4.11.	Притужба против Дома здравља ВВ и др ГГ, начелнице Службе за физикалну медицину и рехабилитацију, због дискриминације на основу здравственог стања	115
4.12.	Мишљење поводом притужбе АА против Министарства одбране због дискриминације на основу здравственог стања	117
4.13.	Притужба АА. из Вршца против Дома здравља у Вршцу због дискриминације на основу здравственог стања	119
4.14.	Притужба Д.М. против директорке предшколске установе и васпитачице због дискриминације детета на основу претпостављеног личног својства- здравственог стања	120
4.15.	Притужба против послодавца због дискриминације по основу здравственог стања.....	122
4.16.	Притужба АА против Клинике за оралну хирургију Стоматолошког факултета због дискриминације на основу здравственог стања.....	123
4.17.	Притужба против послодавца због дискриминације на основу здравственог стања	125
4.18.	Притужба против Предшколске установе ББ и директорке ВВ., директорке због дискриминација на основу здравственог стања	126
4.19.	Притужба више лица против послодаводавца због дискриминације по основу здравственог стања	127
5.	ПРИТУЖБЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ ПО ОСНОВУ СТАРОСНОГ ДОБА.....	129
5.1.	Притужба АА против послодавца, Завода за стоматологију, због дискриминације на основу старосног доба	129
5.2.	Притужба против Народне банке Србије због дискриминације на основу старосног доба у области пружања услуга	131
5.3.	Притужба заслужне спортисткиње АА против ББ због начина бодовања врхунских спортиста/киња који су старији од 30 година	132
5.4.	Притужба професорке Универзитета због дискриминације на основу старосног доба	135
5.5.	Притужба С.Х. против осигуравајућег друштва због дискриминације на основу старосног доба.....	137
5.6.	Притужба АА против студентско омладинске задруге, због Дискриминације на основу старосног доба у области запошљавања	138
5.7.	Притужба Удружења грађана АА против банке ББ, због дискриминације на основу старосног доба.....	139
5.8.	Притужба удружења грађана због дискриминације у области пружања услуга на основу личног својства старосног доба	140
5.9.	Притужба удружења грађана због дискриминације на основу личног својства старосног доба	141
5.10.	Притужба АА против привредног друштва због дискриминације на основу старосног доба	142
5.11.	Притужба против основне школе због дискриминације у области образовања и стручног оспособљавања на основу личног својства старосно доба.....	143

5.12.	Притужба Р.З. против Ниш експрес а.д. Ниш, због дискриминације на основу старосног доба	144
5.13.	Притужба коју је поднео АА против банке ББ због дискриминације на основу старосног доба	145
5.14.	Притужба Удружења АА против привредног друштва ББ, због дискриминација на основу старосног доба.....	147
5.15.	Притужба АА, против ББ, због дискриминације приликом пружања услуга на основу старосног доба.....	148
6.	ПРИТУЖБЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ НА ОСНОВУ СЕКСУАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ	150
6.1.	Притужба Удружења против Ј.К због дискриминације на основу сексуалне оријентације.....	150
6.2.	Притужба организације цивилног друштва против портала због дискриминације на основу сексуалне оријентације	151
6.3.	Притужба удружења АА против ББ, новинарке телевизије ВВ из Ниша	151
6.4.	Притужба АА против ББ због дискриминације на основу сексуалне оријентације	153
6.5.	Притужба Удружења против др Војислава Шешеља због дискриминације основу сексуалне оријентације	154
6.6.	Притужба организације цивилног друштва против АА, поводом дискриминаторних изјава које је дао у јутарњем програму	155
6.7.	Притужба АА против предузетника кафе-ресторана због дискриминације на основу сексуалне оријентације у области рада	156
6.8.	Притужба организације АА против Покрајинског секретаријата због дискриминације на основу сексуалне оријентације	157
6.9.	Притужба удружења АА и ББ против Министарства здравља и министра здравља због одредби Правилника о ближим условима, критеријумима и начину избора, тестирања и процене даваоца репродуктивних ћелија и ембриона.....	159
6.10.	Притужба председнице Удружење грађана АА, против ресторана ББ због дискриминације на основу претпостављеног личног својства сексуална оријентација	161
6.11.	Притужба Удружења АА која је поднета у име и уз сагласност ББ против Удружења ВВ, због дискриминације на основу сексуалне оријентације	163
6.12.	Притужба АА против ББ, запосленог у Угоститељској радњи због дискриминације по основу сексуалне оријентације	164
7.	ПРИТУЖБЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ ПО ОСНОВУ БРАЧНОГ И ПОРОДИЧНОГ СТАТУСА	165
7.1.	Притужба против основне школе због дискриминације на основу брачног и породичног статуса.....	165
7.2.	Притужба због дискриминације у области запошљавања или на послу на основу личног својства породични статус.....	166
7.3.	Притужба због дискриминације у области поступак пред органима јавне власти на основу личног својства брачни и породични статус	167
7.4.	Притужба директора Центра за социјални рад коју је поднео у име ББ, психолошкиње и стручне сараднице овог центра, изјављене против адвокаткиње ВВ, због дискриминације на основу породичног статуса	168
7.5.	Притужба против Предшколске установе због дискриминације у области рада по основу брачног и породичног статуса.....	169
7.6.	Притужба АА против ББ због дискриминације на основу брачног и породичног статуса.....	171

7.7.	Притужба АА против директорке ББ у привредном друштву ВВ, због д искриминације на основу пола и породичног статуса	172
7.8.	Притужба М.Ј. против Дома здравља због дискриминације на основу брачног и породичног статуса.....	173
8.	ПРИТУЖБЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ НА ОСНОВУ ЧЛАНСТВА У ПОЛИТИЧКИМ, СИНДИКАЛНИМ И ДРУГИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА	174
8.1.	Притужба М.Н.против В.Г. због дискриминације на основу чланства у синдикалној организацији	174
8.2.	Притужба АА против Синдикалне организације Градске библиотеке и Савеза самосталних синдиката града и општина-Синдиката радника културе, због дискриминације на основу неприпадности синдикалној организацији	175
8.3.	Притужба председника синдиката АА, против Министарства одбране.....	177
8.4.	Притужба АА против Министарства унутрашњих послова због дискриминације на основу чланства у синдикату	178
8.5.	Притужба АА синдиката Завода за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију, поднете против, в.д. директорке због дискриминације на основу чланства у синдикалној организацији	180
8.6.	Притужба АА против ВВ због дискриминације на основу чланства у удружењу- спортском клубу.....	181
8.7.	Притужба коју је поднео адвокат АА из Ниша, у име и уз сагласност Спортског удружења „...“ из Ниша, против Спортског клуба „...“ из Ниша, због дискриминације по основу личног својства – чланства у спортској организацији.....	183
8.8.	Притужба АА против ВВ због дискриминације на основу чланства у удружењу- спортском клубу.....	184
9.	ПРИТУЖБЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ НА ОСНОВУ ВИШЕ ЛИЧНИХ СВОЈСТАВА	185
9.1.	Притужба АА и ББ из против ЈКП „Водовод и канализација“ због дискриминације по основу старосног доба и пола	185
9.2.	Притужба АА против директорке људских ресурса због дискриминације на основу инвалидитета и синдикалне припадности.....	186
9.3.	Притужба АА против Скупштине града Београда због дискриминације на основу пола и породичног статуса.....	187
9.4.	Притужба удружења против Покрајинског завода за равноправност полова због дискриминације на основу старосног доба и осуђиваности.....	188
9.5.	Притужба АА против ББ, због дискриминације на основу инвалидитета и пребивалишта на Косову и Метохији.....	190
9.6.	Притужба АА против послодавца, због дискриминације по основу брачног и породичног статуса и здравственог стања	191
9.7.	Притужба АА поднео против буџетских инспектора Службе за буџетску инспекцију због дискриминације на основу националне припадности и чланства у политичкој организацији	193
9.8.	Притужба коју је поднео адвокат из Б, у име АА, против Градског одбора Српске напредне странке Врање због дискриминације на основу здравственог стања и изгледа	195
9.9.	Притужба АА против банке због дискриминације по основу националне припадности и пола	197
9.10.	Притужба због дискриминације по основу инвалидитета и националне припадности	198
10.	ПРИТУЖБЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ ПО ДРУГИМ ОСНОВИМА	200
10.1.	Притужба АА против ББ због дискриминације на основу имовног стања	200

10.2.	Притужба против банке због дискриминација по основу пребивалишта	201
10.3.	Притужба против Епархије Бачке по основу претпотстављеног личног својства политичко убеђење	202
10.4.	Притужба АА против Владе Републике Србије, Кабинета председнице Владе због дискриминације на основу политичког уверења	204
10.5.	Притужба АА против Центра за социјални рад града Новог Сада због дискриминације на основу језика.....	207
10.6.	Притужба против послодавца због дискриминације по основу осуђиваности у области запошљавања.....	208
10.7.	Притужба адвоката из Ниша због дискриминације новинара/ки „Јужних вести“	209
10.8.	Притужба против Градске управе града због дискриминације на основу језика.....	211
10.9.	Притужба организације АА против Министарства спољних послова – Одељења за конзуларне послове, због дискриминације Б.Б. на основу држављанства	212
10.10.	Притужба адвоката АА, коју је поднео у име трансродне особе против Градске управе града Краљево због дискриминације на основу родног идентитета	213
10.11.	Притужба удружења против Банке, због дискриминације избеглица, тражиоца азила, лица са одобреним правом на уточиште и лица са супсидијарном заштитом држављана Ирана, Ирака и Авганистана.....	214
10.12.	Притужба против основне школе због дискриминације на основу верског убеђења	216
10.13.	Притужба организације АА против Скупштине града Смедерева, због дискриминације интерно расељених лица која имају боравиште на територији града	217
10.14.	Притужба коју је А.А. поднела у име малолетне кћерке Б.Б., против наставника техничког и информатичког образовања због дискриминације на основу изгледа	218
10.15.	Притужба АА против Дирекције за продају животних осигурања компаније „ВВ.“ због дискриминације на основу родног идентитета	219
10.16.	Притужба против Градске управе града ВВ због дискриминације на основу држављанства.....	221
10.17.	Притужба против авио компанија због виктимизације	223
10.18.	Притужба против министра спољних послова због дискриминације на основу порекла.....	227

II ПРЕПОРУКЕ МЕРА ОРГАНИМА ЈАВНЕ ВЛАСТИ И ДРУГИМ ЛИЦИМА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ РАВНОПРАВНОСТИ И ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

1.1.	Препорука мера за остваривање равноправности Републичкој изборној комисији	229
1.2.	Препорука мера за остваривање равноправности Министарству просвете, науке и технолошког развоја	229
1.3.	Препорука мера за остваривање равноправности локалним самоуправама поводом установљавања и обезбеђивања услуге личног пратиоца	230
1.4.	Препорука мера маркентишким агенцијама у вези са рекламним садржајима	231
1.5.	Препорука мера за остваривање равноправности здравственим установама	231
1.6.	Препорука мера банци у вези кредитне способности запослених у удружењима грађана	232
1.7.	Препорука мера Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у вези са лиценцирањем стручних радника у социјалној заштити	232
1.8.	Препорука мера Министарству просвете, науке и технолошког развоја за измену Одлуке о финансирању набавке уџбеника средствима буџета Републике Србије.....	233
1.9.	Препорука мера Републичком фонду за здравствено осигурање.....	234
1.10.	Препорука мера за остваривање равноправности центрима за социјални рад	234

1.11.	Препорука мера јединицама локалне самоуправе поводом већег учешћа жена и младих у сфери политичког и јавног одлучивања	235
1.12.	Препорука мера Министарству државне управе и локалне самоуправе поводом омогућавања слепим гласачима да електронским путем провере да ли су уписани у бирачки списак	236
1.13.	Препорука мера свим јединицама локалне самоуправе да услугама социјалне заштите и програмима помоћи обухвате сва лица са своје територије која се налазе у стању потребе неизостављајући правно невидљива лица.....	236
1.14.	Препорука мера Жалбеној комисији Високог савета судства	237
1.15.	Препорука мера РТС-у и РТВ-у да омогуће емитовање у приступачним форматима како би основне информације Републичке изборне комисије биле доступне гледаоцима са оштећеним слухом	237
1.16.	Препорука мера Министарству финансија како би се обезбедило даље финансирање и редовно функционисање организација особа са инвалидитетом.....	238
1.17.	Препорука Министарству просвете, науке и технолошког развоја да измени одредбе члана 6. став 3. Правилника о упису у средњу школу	239
1.18.	Препорука мера Министарству за бригу о породици и демографији и Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.....	240
1.19.	Препорука мера јединицама локалне самоуправе за успостављање у пружање услуге личног пратиоца деци	241
1.20.	Препорука мера градској општини Чукарица како би се уклонила дивља депонија у ромском насељу Чукарица.....	241
1.21.	Препорука мера Граду Београду како би се уклонила дивља депонија у ромском насељу Чукарица.....	242
1.22.	Препорука мера Министарству просвете, науке и технолошког развоја да предузме мере и активности из своје надлежности у циљу провере одобрених уџбеника из српског језика за осми разред основне школе у погледу садржаја који се односи на језике и уклањања садржаја који је супротан антидискриминационим прописима.....	242
1.23.	Препорука мера Граду Новом Саду и Министарству унутрашњих послова	243
1.24.	Препорука мера НИН-у у циљу остваривања родне равноправности.....	244
1.25.	Препорука мера Заштитнику грађана	245
1.26.	Препорука мера Градском саобраћајном предузећу „Београд“ да уклони из возила градског превоза плакате којима се изражава мржња и нетрпељивост према мигрантима.....	245
1.27.	Препорука мера јединицама локалне самоуправе поводом промене ознаке пола у матичној књизи рођених	246
1.28.	Препорука мера Министарству здравља да поново преиспита све ефекте евентуалног укидања Завода за здравствену заштиту студената у Србији	246

III ПОСТУПАЊА ПОВЕРЕНИКА ЗА ЗАШТИТУ РАВНОПРАВНОСТИ ТОКОМ ПАНДЕМИЈЕ ИЗАЗВАНЕ ВИРУСОМ КОВИД 19

ПРЕПОРУКЕ МЕРА ОРГАНИМА ЈАВНЕ ВЛАСТИ И ДРУГИМ ЛИЦИМА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ РАВНОПРАВНОСТИ И ЗАШТИТУ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ...248

1.1.	Препорука мера Министарству за рад запошљавање борачка и социјална питања поводом издавања Инструкције у вези пружања услуге помоћ у кући	248
1.2.	Препорука мера Министарству унутрашњих послова поводом регистрације моторних возила за време проглашеног ванредног стања	248
1.3.	Препорука мера Влади РС поводом функционисања различитих подршки за грађане у периоду забране кретања	249

1.4.	Препорука мера јединицама локалне самоуправе поводом услуга социјалне заштите и програмима помоћи тзв. правно невидљивим лицима	250
1.5.	Препорука мера Министарству здравља за пружање помоћи старијим суграђанима током забране кретања	251
1.6.	Препорука мера Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања поводом дозвола за кретање особа са аутизмом и њихових родитеља и старатеља у време трајања забране кретања	251
1.7.	Препорука мера јавним медијским установама поводом веће доступности информација гледаоцима са оштећеним слухом посредством коришћења титлова и/или знаковног језика.....	252
1.8.	Препорука мера Влади за унапређење положаја Рома у ромским насељима	252
1.9.	Препорука Граду Београду поводом стања у неформалном београдском насељу „Чукарничка шума“	253
1.10.	Препорука мера Влади и Кризном штабу за сузбијање заразне болести COVID-19 у вези решавања проблема са којима се за време ванредног стања суочавају особе на дијализи	253
1.11.	Препорука мера ЕПС-у	254
1.12.	Препорука мера Министарству здравља	255
1.12.	Препорука мера Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања	255
1.13.	Препорука мера Министарству просвете, науке и технолошког развоја.....	256
1.14.	Препорука мера Министарству финансија.....	256
1.15.	Препорука мера Влади Републике Србије	257
1.16.	Препорука мера Влади Републике Србије.....	257
	ИНИЦИЈАТИВЕ.....	258
1.17.	Иницијатива за израду Инструкције о поступању послодаваца за време ванредног стања према запосленим родитељима малолетне деце у складу са Уредбом о организовању рада послодаваца за време ванредног стања од 16. марта 2020. године упућена Влади републике Србије.....	258
1.18.	Иницијатива поводом обухвата мерама наших држављана у пограничном делу упућена Влади републике Србије	258
1.19.	Иницијатива упућена Министарству унутрашњих послова поводом кажњавања особа оболелих од деменције.....	258
1.20.	Иницијатива упућена влади републике Србије поводом дозволе кретања неформалним неговатељима и пружање услуге помоћ у кући у време ванредног стања.....	259
1.21.	Иницијатива упућена Влади републике Србије поводом регистрације моторних возила за време проглашеног ванредног стања	259
1.22.	Иницијатива Влади републике Србије за измену Уредбе о мерама за време ванредног стања и омогућавање жртвама породичног и партнерског насиља да напусте стан, просторију и објекат за становање у стамбеним зградама и домаћинство (окућницу) у тренутку директне изложености насиљу.....	259
1.23.	Иницијатива Влади републике Србије за измене и допуне Уредбе о формирању привременог регистра и начину уплате једнократне новчане помоћи свим пунолетним држављанима Републике Србије у циљу смањивања негативних ефеката проузрокованих пандемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2	259
1.24.	Иницијатива за измену Инструкција за организовање јавног градског, приградског и локалног превоза у примени мера превенције, спречавања ширења и смањења ризика болести COVID-19	260
1.25.	Иницијатива за измену Уредбе о условима и начину доделе и коришћења средстава за подстицање унапређења туристичког промета домаћих туриста на територији Републике Србије упућена Министарству трговине, туризма и телекомуникација	260

1.26.	Иницијатива Влади РС да у одлуку о повећању плата здравственим радницима уврсти медицинске сестре, техничари и остало здравствено особље које је запослено у Управи за извршење кривичних санкција.....	260
1.27.	Иницијативу граду Београду због алармантног стања у неформалном београдском насељу „Чукаричка шума“	260
УПОЗОРЕЊА ЈАВНОСТИ		261
1.28.	Упозорење јавности – COVID – 19	261
1.29.	Упозорење јавности поводом увреда докторке Дарије Тепавчевић Кисић	262
1.30.	Упозорење јавности поводом увреда докатора Предрага Кона	262
1.31.	Упозорење за јавност поводом стављања жутих трака на рукаву грађана и грађанки које сеprotиве вакцинацији	262
IV ЗАКОНОДАВНЕ ИНИЦИЈАТИВЕ.....		264
1.1.	Иницијатива за измену стандарда за постизање родне равноправности у поступку за акредитацију високошколских установа	264
1.2.	Иницијатива за измену члана 12. став 7. Закона о финансијској подршци породици са децомупућена Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања	265
1.3.	Иницијатива за измене и допуне или стављање ван снаге Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору упућена Министарству за државну управу и локалну самоуправу.....	265
1.4.	Иницијатива за измену Правилника о утврђивању права на упис лица са инвалидитетом	265
1.5.	Иницијатива за допуну Правилника о медицинско-техничким помагалима која се обезбеђују из средстава обавезног здравственог осигурања.....	266
1.6.	Иницијатива за измену и допуну Уредбе о плану мрежа здравствених установа	266
1.7.	Иницијатива за измену Јавноизвршитељске тарифе упућена Министарству правде	267
1.8.	Иницијатива за допуну Закона о трговини упућена Министарству трговине, туризма и телекомуникација	267
1.9.	Иницијатива за измену Правилника о условима и начину поступања са посмртним остацима умрлог лица	268
1.10.	Иницијатива за одређивање назива и обележавања улица, тргова и зграда на територији града Београда	269
1.11.	Иницијатива за измену члана 126. тачке 2. Породичног закона упућена Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.....	269
1.12.	Иницијатива за измену Закона о финансијској подршци породици са децом	270
V УПОЗОРЕЊА ЈАВНОСТИ НА НАЈЧЕШЋЕ, ТИПИЧНЕ И ТЕШКЕ СЛУЧАЈЕВЕ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ.....		271
1.1.	Упозорење јавности поводом насиља над женама	271
1.2.	Упозорење јавности поводом увреда упућених премијерки Брнабић.....	271
1.3.	Упозорење јавности поводом дискриминаторних навода о политичаркама у медијима	272
1.4.	Упозорење јавности поводом дискриминаторног огласа за посао сајта Ласт Минуте Понуде.....	272
1.5.	Упозорење јавности због нацистичких поздрава.....	272
1.6.	Упозорење јавности поводом напада на двојицу Албанаца у Новом Саду	273
1.7.	Упозорење јавности поводом вршњачког насиља	273
1.8.	Упозорење јавности поводом насловне стране Илустроване политике.....	273
1.9.	Упозорење јавности због увреда упућених Милени Поповић Ивановић.....	274

1.10.	Упозорење јавности због порнографског и увредљивог садржаја на насловним странама дневних новина	274
1.11.	Упозорење јавности поводом увреда упућених новинарки Српског Телеграфа	275
1.12.	Упозорење јавности поводом растућег говора мржње на друштвеним мрежама	275
1.13.	Упозорење јавности поводом напада на ромског младића	276
1.14.	Упозорење јавности поводом напада на фудбалере афричког порекла у Крушевцу	276
1.15.	Упозорење јавности поводом претњи смрћу активистима организација за заштиту људских права	277
1.16.	Упозорење јавности поводом претњи и напада на НВО	277
1.17.	Упозорење јавности поводом увредљивих коментара на мрежама на рачун Марије Лукић	277
1.18.	Упозорење јавности због графита против Албанаца у Зрењанину	278
1.19.	Упозорење јавности због дискриминације мајке малог детета приликом запошљавања	278
1.20.	Упозорење јавности поводом претњи агенцији Бета	279
1.21.	Упозорење јавности поводом напада на оца девојчице са сметњама у развоју	279
1.22.	Упозорење јавности поводом вређања посланице Александри Јерков	279
1.23.	Упозорење јавности поводом увредљивих коментара упућених Мариники Тепић и припаднику албанске националне мањине	280
1.24.	Упозорење јавности поводом нацистичких провокација у Нишу	280
1.25.	Упозорење јавности поводом увредљивих коментара упућених новинаракама	281
1.26.	Упозорење јавности поводом претњи деци председника Србије	281
1.27.	Упозорење јавности поводом вршњачког насиља у Барајеву	281
1.28.	Упозорење јавности поводом исписивања кукастих крстова на кућама у Лесковцу	282
1.29.	Упозорење јавности због вређања ректорке Поповић и професора Синанија	282
1.30.	Упозорење јавности поводом вређања новинарке РТС	283
1.31.	Упозорење јавности поводом напада на човека због претпоставке да је ЛГБТ особа	283
1.32.	Упозорење јавности поводом непримереног извештавања медија	283
1.33.	Упозорење јавности због антисемитских и националистичких графита у Војводини	284
1.34.	Упозорење јавности поводом изјаве министра Лончара	284
1.35.	Упозорење јавности поводом вређања малолетне ћерке председника Србије	285
1.36.	Упозорење јавности поводом перформанса Бошка Обрадовића о мигрантима	285
1.37.	Упозорење јавности поводом напада на Прајд инфо центар	285
1.38.	Упозорење јавности поводом инцидента на протесту средњошколаца у Лесковцу	286
1.39.	Упозорење јавности поводом сексистичких објава на друштвеним мрежама	286
1.40.	Упозорење јавности поводом увреда лидера ПСГ	286
1.41.	Упозорење јавности поводом насиља над женама	286
1.42.	Упозорење јавности поводом на карикатуре у НИН-у	287
1.43.	Упозорење јавности поводом недопустивог садржаја на ТВ Хепи	287
1.44.	Упозорење јавности поводом реторике Мише Вацића	288
1.45.	Упозорење јавности поводом недопустивог говора Душана Савића на ТВ Хепи	288
1.46.	Упозорење јавности поводом увредљивог говора у јавном простору	289
1.47.	Упозорење јавности због непримерене рекламе за домаће производе	289
1.48.	Упозорење јавности на Дан сећања на жене жртве насиља у породици	290
1.49.	Упозорење јавности поводом плаката са кукастим крстом и антисемитским порукама у Београду	290
1.50.	Упозорење јавности поводом дискриминаторног текста о старијима	290

1.51.	Упозорење јавности поводом увреда на националној основи	291
1.52.	Упозорење јавности поводом понашања дела навијача Црвене звезде на рукометној утакмици	291
1.53.	Упозорење јавности поводом вандалског скрнављење гроба муфтије Хамдије Јусуфспахића	292
1.54.	Упозорење јавности поводом скрнављења јеврејског гробља у Београду	292
1.55.	Упозорење јавности поводом поводом изјаве Драгослава Бокана	292
1.56.	Упозорење јавности поводом понижавајућих изјава, ширења мржње и увреда	293
1.57.	Упозорење јавности поводом родно заснованог насиља.....	293
1.58.	Упозорење јавности поводом расистичких увреда упућених студенткињи из Конга	294
1.59.	Упозорење јавности поводом права на абортус	294
1.60.	Упозорење јавности поводом плаката на порталу Н1	294
1.61.	Упозорење јавности поводом непримерених изјава у изборној кампањи	295
1.62.	Упозорење јавности поводом текста објављеног на порталу Блица	295
1.63.	Упозорење јавности поводом довођења у везу ширења “мајмунских богиња“ са ЛГБТ популацијом.....	295
1.64.	Упозорење јавности поводом непримереног говора епископа банатског Никанора.....	296
1.65.	Упозорење јавности поводом рушења спомен обележја у Сремској Митровици	296
1.66.	Упозорење јавности поводом породичног насиља у Вршцу	296
1.67.	Упозорење јавности поводом пласирања недопустивог садржаја на мрежама.....	297

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Пред Вама је трећи Зборник одабраних мишљења, препорука и упозорења Повереника за заштиту равноправности, донетих у периоду од 1. јануара 2019. године до 1. јуна 2022. године.

Повереник је у наведеном периоду предано радио на заштити грађана од дискриминације и на унапређивању равноправности у складу са законом. Поступано је у више од четири хиљаде предмета током 2019, 2020 и 2021. године. У настојању да широј јавности приближимо рад институције, одабрали смо, у правном смислу најзанимљивија мишљења и препоруке донете у поступку за заштиту од дискриминације, као и препоруке мера органима јавне власти и другим лицима за остваривање равноправности и заштите од дискриминације и упозорења јавности на најчешће, типичне и тешке случајеве дискриминације.

Законом о забрани дискриминације одређене су надлежности Повереника које су у складу са међународним стандардима и упоредним искуствима. Повереник спроводи поступке по притужбама због дискриминације, овлашћен је да подноси тужбе за заштиту од дискриминације и прекршајне пријаве због прекршаја прописаних антидискриминационим прописима. У домену превентивног деловања, Повереник је овлашћен да упозорава јавност на најчешће, типичне и тешке случајеве дискриминације, да прати спровођење закона и других прописа, иницира доношење или измену прописа ради спровођења и унапређивања заштите од дискриминације и даје мишљење о одредбама нацрта закона и других прописа који се тичу забране дискриминације и да препоручује органима јавне власти и другим лицима мере за остваривање равноправности.

У жељи да у ограниченом обиму Зборника представимо што већи број случајева, али и вођени идејом бриге о природним ресурсима и очувању и заштити животне средине, случајеве из праксе Повереника смо представили кроз сажетке мишљења и препорука. Испод сваког сажетка налази се QR код који води ка линку целог текста на сајту Повереника за заштиту равноправности (www.ravnopravnost.gov.rs). QR код је лако користити, за њега није потребно имати посебну опрему, довољно је камеру мобилног телефона усмерити на QR код.

Зборник садржи и посебан део који се односи на поступање Повереника за време здравствене кризе и ванредног стања изазваних пандемијом Ковид-19, услед чега је Повереник интензивирао праћење стања у области заштите равноправности и препорукама мера и иницијативама упућеним Влади и ресорним министарствима указивао на различите проблеме најугроженијих група грађана и предлагао конкретна решења за њихово превазилажење у пракси.

Зборник који је пред Вама садржи мишљења, препоруке мера органима јавне власти и другим лицима за остваривање равноправности и заштите од дискриминације, законодавне иницијативе и упозорења јавности на најчешће, типичне и тешке случајеве дискриминације.

То су најважнији инструменти које Повереник за заштиту равноправности користи у заштити равноправности и борби против дискриминације. Мишљења су разврстана према основу дискриминације, док су остали акти разврстани према редоследу доношења. Сви акти су анонимизовани у складу са Правилником о замени и изостављању (псеудонимизацији) података бр. 110-00-16/2019-02 од 20.2.2020. године, односно у складу са Правилником о анонимизацији података број 011-00-14/2015-02 од 29. децембра 2015. године.

Надам се да ће и овај Зборник допринети бољем разумевању и расветљавању самог феномена дискриминације, као и изазове са којима се суочавамо у одговору на дискриминацију. Верујемо да ће бити од користи свим друштвеним актерима, пре свега стручњацима у овој области, у реализовању њихових активности које имају за циљ сузбијање дискриминације.

Нама у институцији Повереника за заштиту равноправности један овакав преглед аката, који смо са великом посвећеношћу израдили, представља подстрек за наставак интензивног рада на даљем унапређивању равноправности наших грађана и грађанки јер равноправност видимо као кључни састојак у темељу нашег друштва у коме чинимо све да оно буде праведније, демократскије и хуманије.

Бранкица Јанковић
Повереница за заштиту равноправности

I. МИШЉЕЊА И ПРЕПОРУКЕ У ПОСТУПКУ ПО ПРИТУЖБАМА ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

1. ПРИТУЖБЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ НА ОСНОВУ НАЦИОНАЛНЕ ПРИПАДНОСТИ

1.1. Притужба против Туристичке организације због дискриминације по основу националне припадности

Мишљење је донето у поступку поводом притужби које је адвокаткиња АА, поднела у име ББ против Туристичке организације (у даљем тексту: ТО), в.д директорке ВВ и председнице конкурсне комисије ГГ, због дискриминације у области запошљавања, на основу националне припадности или етничког порекла као личног својства. У притужбама је између осталог наведено да је ТО организовала јавни конкурс за попуњавање извршилачког радног места – организатор за развој и промоцију туристичких производа, на који се јавила подносиатеља притужби, те да је на конкурс предност дата једнако квалификованој кандидаткињи зато што је припадница одређене националне мањине. Даље је навела да се ТО у свом решењу о пријему у радни однос позвала на примену члана 58. Закона о запосленим у јавним службама, односно на примену посебне (афирмативне) мере у запошљавању иако у поступку није била дата могућност кандидатима/кињама да се изјасне о својој националној припадности, као и без спровођења радњи које закон налаже у овим случајевима. Указала је да је в.д. директорка, у свом решењу о одбијању приговора навела да је општепозната чињеница да је кандидаткиња која се прима у радни однос „из угледне бошњачке породице“ те да није било потребе за прикупљањем података о националној припадности кандидата/киња. У изјашњењу в.д. директорке ТО, ДД, која је у међувремену именована на функцију в.д. директорке уместо дотадашње в.д. директорке ВВ, наведено је да су једна и друга кандидаткиња у потпуности задовољиле критеријуме за избор, предност је дата другој кандидаткињи, која превасходно има претходног радног искуства у ТО, а и зато што је припадница националне мањине, која је у моменту одлуке била мање заступљена у ТО, као и да се увидом у документацију ТО „може видети да у моменту расписивања конкурса није било припадника националне мањине“. Поред тога в.д. директорка је одговарајући на захтев за изјашњење Повереника навела да у јавном позиву није било назначено да ће у спровођењу конкурса примењивати посебну (афирмативну) меру, као и да на нивоу Општине и ТО не постоје одређени акти који се односе на потребу примене афирмативне мере. Имајући у виду да је у поступку утврђено да је Јавни конкурс расписала ТО, као и да у међувремену ВВ није одговорно лице у овој организацији, поступак је настављен против ТО. У поступку по притужби било је неопходно утврдити да ли је ТО у привилегован положај ставило једну кандидаткињу у односу на другу, по основу било ког претпостављеног или стварног личног својства, односно да ли давање предности кандидаткињи по основу њене националне припадности представљало примену посебне (афирмативне) мере у ком случају Устав и закон дозвољавају давање предности. За разматрање овог пред-

мета важно је истаћи да примена посебне (афирмативне) мере представља изузетак од правила, односно изузетак од начела равноправности који прописује како Устав у члану 21. став 4, тако и Закон о забрани дискриминације у члану 14. Имајући у виду да посебне мере представљају изузетак од начела равноправности, оне морају бити пажљиво спроведене и на начин и у поступку прописаном законом. Повереник најпре констатује да уколико је посебна мера спроведена у складу са законом, она не може представљати акт дискриминације. Међутим, уколико посебна мера није примењена у складу са законом, она може представљати неоправдано давање првенства, односно привилеговање лица или групе лица на основу одређеног личног својства. Након спроведеног поступка, утврђено је да је, према посебном правилу о прерасподели терета доказивања, прописаном у члану 45. став 2. Закона о забрани дискриминације, подносиатеља притужби учинила вероватним акт дискриминације. Са друге стране, уз изјашњење ТО није достављен ниједан доказ који би указао да давање предности кандидаткињи која је примљена у радни однос у односу на кандидаткињу која је поднела притужбе представља примену посебне (афирмативне) мере у ком случају би давање предности било оправдано. Увидом у Јавни конкурс је утврђено да у јавном позиву није била стављена напомена да ће у случају постојања једнако квалификованих кандидата предност бити дата припаднику/ци националне мањине, на шта је ТО била у обавези у складу са законом. Такође из изјашњења је неспорно да на нивоу Општине и ТО не постоје одређени акти који се односе на потребу примене афирмативне мере. Повереник је даље у поступку констатовао да у складу са Уставом и законом национална припадност сваког појединца се не може произвољно тумачити нити претпостављати, како је то учињено у решењу о одбијању приговора подносиатеље притужбе. Имајући у виду наведено Повереник је дао мишљење да је ТО повредила одредбе члана 6. Закона о забрани дискриминације, привилеговањем једнако квалификоване кандидаткиње у односу на другу на основу претпостављеног личног својства – припадност националној мањини, без спровођења прописаног поступка у складу са законом о примени посебне (афирмативне) мере. Повереник је препоручио ТО да отклони последице дискриминаторног поступања према лицу у чије име је поднета притужба; да приликом расписивања Јавног конкурса за избора кандидата/киња за пријем у радни однос у ТО омогући једнак третман свим кандидатима/кињама или уколико је у питању потреба за применом посебне (афирмативне) мере ову меру спроведе у складу са законом, као и да убудуће својим поступањем не крши прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-42/2022-02 датум: 26.5.2022.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/35-22-prituzba-zbog-diskriminacije-po-osnovu-nacionalne-pripadnosti/>

● У току.

1.2. Притужба против основне школе због сегрегације

Мишљење је донето у поступку по притужби организација Ц.У.П.С. и Ц. Р. Д., поднете против ОШ „П. Т.“ у Л., због сегрегације ученика ромске националности у овој школи. У притужби се наводи да је у овој школи број ученика ромске националности несразмерно већи у односу на број ученика неромске националности, мерено према односу броја деце ромске и неромске националности који живе на подручју којем припада ова школа, односно на подручју јединице локалне самоуправе. У изјашњењу ОШ „П.Т.“ у Л., између осталог, наведено је да ову школу у школској 2018/2019. године похађа 422 ученика, смештених у 21 одељења и две групе припремног предшколског програма, од чега је 418 ученика ромске националности. У изјашњењу се, даље, наводи да се већ дуги низ година ОШ „П. Т.“ у Лесковцу сусреће са проблемом сегрегације, те да се школа налази у близини ромског насеља „Подворце“, у којем живи око 5000 Рома. Наводи се, такође, да је школа, свесна проблема, предузимала низ мера како би се он решио, а с обзиром да није у могућности да сама реши проблем, обраћала се надлежним институцијама како би га заједнички превазишли. У допуни притужбе ОШ „П. Т.“ је навела да Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части и достојанства личности, који се примењује почев од школске 2018/2019 године, прописује превентивне активности установе на спречавању сегрегације, те је школа на почетку школске 2018/2019 године, а у оквиру годишњег плана рада школе донела и план мера десегрегације, који се тренутно примењује. Имајући у виду наведено, а применом правила о прерасподели терета доказивања из члана 45. Закона о забрани дискриминације, Повереник за заштиту равноправности ценио је да ли чињенице и докази које је ОШ „П. Т.“ у Л. понудила пружају довољно основа за закључак да је ова школа предузела све мере које јој стоје на располагању како у овој установи структура ученика, у погледу припадности различитим етничким и другим осетљивим друштвеним групама, не би драстично одступала од структуре деце и ученика са подручја школе, односно јединице локалне самоуправе. Пре упуштања у анализу навода из изјашњења, Повереник је констатовао да је Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности прописано да у установи у којој се препозна да постоји сегрегација састав тима за заштиту се проширује у складу са потребом и припрема се план десегрегације, те се координира и прати спровођење овог плана, кроз мере и активности примерене специфичностима ситуације сегрегације у установи. С тим у вези, Повереник је ценио навод из изјашњења да је ОШ „П. Т.“, на почетку школске 2018/2019 године, а у оквиру годишњег плана рада школе, донела и план мера десегрегације, који се тренутно примењује. Као доказ у прилог овој тврдњи, школа је доставила документ под називом „Програм превенције дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности – Акциони план тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања“. Увидом у овај документ, утврђено је да је у оквиру специфичног циља бр. 3, који гласи: „Запослени, ученици и родитељи спроводе различите мере и активности које доприносе смањивању дискриминације“, као последња мера/активност (број 19) одређено: Организовање округлих столова на тему образовне десегрегације школе/план десегрегације. Даље је утврђено да је као време остваривање ове мере утврђен мај-август 2019. године, те да је очекивани исход мере доношење плана десегрегације, док су инди-

катори/показатељи успешности – почетак десегрегације шк. 2019/2020 у првом разреду. Из наведеног, може се закључити да овај документ не представља план мера десегрегације, већ да је доношење овог плана само планирано као мера коју треба предузети у будућем периоду (мај-август 2019. године). Међутим, до окочања овог поступка, ОШ „П. Т.“ у Л. није доставила доказ да је сачинила план десегрегације, у складу са Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности. Стога, Повереник је стао на становиште да се не могу се прихватити наводи из изјашњења да је ОШ „П. Т.“ у Л. донела и план мера десегрегације у складу са Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности. Иако из изјашњења и изведених доказа несумњиво произлази да је школа препознала проблем са којим се суочава, да је предузимала низ мера и активности у циљу решавања овог проблема, ОШ „П. Т.“ у Л. није доставила доказе да је предузела све мере које јој стоје на располагању у циљу решавања проблема сегрегације ромске деце, односно, није доказала да је у свему поступила у складу са Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности. Стога, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да је ОШ „П. Т.“ у Л. повредила одредбе члана 6. Закона о забрани дискриминације, а школи је препоручено да у складу са Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности, приступи припреми детаљног и свеобухватног плана десегрегације, као и да координира и прати спровођење плана десегрегације кроз мере и активности примерене специфичностима ситуације сегрегације у установи, као и да убудуће води рачуна да не крши антидискриминационе прописе.

(бр. 07-00-70/2019-02 датум: 10.5.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/64-19-utvrdjena-diskriminacija-zbog-segregacije/>

● По овој препоруци је поступљено.

1.3. Притужба удружења АА против медија ББ због дискриминације на основу националне припадности у тексту објављеном на вебсајту

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе удружења АА, поднете против медија ББ, због дискриминације на основу националне припадности. Притужба је поднета због текста објављеног на вебсајту медија 25.1.2021.године, под називом: „Овде је осумњичен дечак (15) силовао девојчицу (10)!. Ужас на Ади Хуји потресао је целу Србију!“ У притужби је, између осталог, наведено да

је дискриминаторно поступање садржано у предметном чланку, у одељку „Хроника“, у коме је, наведено: „Јуче око 18 часова троје припадника ромске националности и једна Ромкиња, напали су две малолетне девојчице од којих су узели мобилни телефон и блу тут звучнике. Главни и одговорни уредник, као и уредник редакције информатива, се до окончања поступка нису изјаснили на наводе притужбе. Повереник је утврдио да је у садржају текста, у коме је наведено: „Јуче око 18 часова троје припадника Ромске националности и једна Ромкиња, напали су две малолетне девојчице, од којих су узели мобилни телефоном и блу тут звучнике“, истакнута национална припадност осумњичених (малолетника) за ово дело. С тим у вези, Повереник је указао да у конкретном случају национална припадност осумњичених за ово кривично дело, није ни у каквој вези са почињеним делом, нити објављивање ове информације доприноси бољем разумевању догађаја, због чега није било никаквог разлога да се она наводи. Повереник је истакао да у потпуности подржава слободу медија и њихову дужност да извештавају јавност о свим догађајима за које јавност има право да зна, односно, да пружају информације и одлучују о насловима и садржајима својих текстова у духу своје уређивачке политике. Међутим, ова слобода није неограничена, већ се мора кретати у оквирима Устава и закона. Истицањем националне припадности осумњичених, у конкретном случају, пажња се усмерава на припаднике националне мањине, они се етикетирају као особе склоне вршењу кривичних дела, што за последицу има учвршћивање стереотипа и дискриминаторног односа према Ромима. Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да су истицањем националне припадности осумњичених у тексту, који је објављен 25.1.2021. године, на вебсајту медија ББ, повређене одредбе чл. 12. и 24. Закона о забрани дискриминације. Повереник је препоручио медију ББ. да у оквиру својих програмских могућности и уређивачке политике обради тему која се бави питањима заштите и положаја ромске националне мањине, као и да убудуће не објављује садржаје којима се повређују одредбе Закона о забрани дискриминације.

бр. 07-00-75/2021-02 датум: 25.5.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/68-21-misljenje-povodom-prituzbe-udruzenja-aa-protiv-medija-bb/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

1.4. Притужба против Б.Б. због дискриминације на основу српске националне припадности

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе А.А. против Б.Б. због дискриминације на основу националне припадности- српска национална припадност. Подносиоца притужбе је навела да је на седници Управног одбора Новинско- издавачке установе „В.В.“ (у наставку: НИУ

„В.В.“) Б.Б. јавно изразила нетрпељивост према њој, која је заснована на националној основи, и то тако што је, пред члановима Управног одбора, запосленима и председницом Националног савета националне мањине, изговорила „докле год ће у Управном одбору седети српкиња, неко са непрофесионалним запослењем, дотле неће“ док је у наставку рекла „ем је српкиња, ем није квалификована да седи у Управном одбору“. Даље је наведено да је овом изјавом створено непријатељско и увредљиво окружење према подносиоци притужбе. У изјашњењу на притужбу, Б.Б. је навела да сматра да су наводи из притужбе потпуно извучени из контекста као и да још једном жели да се извини подносиоци притужбе, јер како наводи, намера јој није била да дискриминише подносиоци притужбе већ да укаже на непоштовање правила у Управном одбору НИУ „В.В“. Након спроведеног поступка и изведених доказа, утврђено је да је 23. фебруара 2021. године, одржана седница Управног одбора НИУ „В.В“. Даље, утврђено је да је Б.Б. на седници Управног одбора изговорила „докле год ће у УО седети српкиња, неко са непрофесионалним запослењем, дотле неће“ а потом додала „ем је српкиња, ем није квалификована да седи у УО“. Повереник за заштиту равноправности је ценећи наводе из притужбе и изјашњења, утврдио да поступци Б.Б. представљају узнемиравање и понижавајуће поступање које има за циљ повреду достојанства А.А., због њене националне припадности. Због тога је Повереник донео мишљење да је Б.Б. дискриминаторским поступањем и упућивањем увредљивих коментара према А.А. повредила одредбе члана 12. Закона о забрани дискриминације. Б.Б. је препоручено да убудуће води рачуна да се придржава прописа о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-120/2021-02 датум: 22.6.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/110-21-utvrdjeno-diskriminatorno-postupanje-po-osnovu-nacionalne-pripadnosti/>

● По овој препоруци је поступљено.

1.5. Притужба против директорке предшколске установе због дискриминације на основу припадности ромској националној мањини

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА, против ББ. У притужби је наведено да је 14. фебруара 2019. године приликом посете Председника Републике Предшколској установи „ГГ“, а у којој је запослена подносиоци притужбе, као васпитачица, забележено више фотографија на којима се налази цео колектив установе. У притужби се даље наводи да је на фотографији подносиоци притужбе стајала у непосредној близини Председника. У Viber групи колектива установе наведена фотографија је објављена исте вечери, а испод ње порука ББ, директорке установе, сле-

деће садржине: „Е моја ти..пусти да се циганштура прогура до њега“. Подносиатеља притужбе сматра да је дискриминисана на основу припадности ромској националној мањини. У изјашњењу на наводе из притужбе ББ навела је да поставља питање да ли је она као „правно лице“, извршила „злодело“, на радном месту, како је наведено, ако је код своје куће, користила свој мобилни телефон. Даље наводи да се спорна порука не односи на подносиатељку притужбе, да њено име није нигде споменуто, као и да никада није долазила у било какве расправе и конфликте са колегама на послу, па ни са АА, и да све представља само њено лично мишљење са којим се она не слаже као и други запослени у установи. У прилогу изјашњења нису достављени докази којима би поткрепила наводе из изјашњења, односно појаснила коме је конкретно порука била упућена. Током поступка утврђено је да међу странама у поступку није спорно да је порука послата у оквиру групе, а поводом објављене фотографије на којој се налази подносиатеља притужбе. ББ није доставила доказе којима је оспорила наводе притужбе, односно, појаснила коме је конкретно порука била упућена. Применом правила о терету доказивања прописаном у члану 45. Закона о забрани дискриминације, након спроведеног поступка, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да је поруком упућеном 14. фебруара 2019. године у Viber групи, испод објављене фотографије колектива Предшколске установе „ГГ“, на којој се у непосредној близини Председника Републике налази АА, садржине: „Е моја ти..пусти да се циганштура прогура до њега.“ ББ узнемирила и повредила достојанство АА на основу личног својства – припадности ромској национално мањини, чиме је повредила члан 12. Закона о забрани дискриминације. Због наведеног, ББ је препоручено да АА упути писано извињење, у року од 15 дана од дана пријема мишљења са препоруком због дискриминаторне поруке од 14. фебруара 2019. године, као и да убудуће води рачуна да својим изјавама и поступањем не крши законске прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-00142/2019-02 датум: 21.10.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/158-19-utvrdjena-diskriminacija-na-osnovu-pripadnosti-nacionalnoj-manjini-u-oblasti-obrazovanja/>

● По овој препоруци је поступљено.

1.6. Притужба против града Суботице због неуклањања графита који представља говор мржње

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА, поднете против града Суботице, због дискриминације припадника/ца ромске националне мањине. У притужби је наведено да се у Улици Карађорђевој пут, близу броја 1, у Суботици, налази исписан графит „Цигане у гроб“, да због овог

графита становници Суботице ромске националности осећају страх, те да је спорно зашто надлежни органи Града Суботице нису уклонили овај графит. Повереник је Граду Суботица упутио захтев за изјашњење на наводе из притужбе. Како Поверенику није достављен доказ о уручењу захтева за изјашњење ни после више тражења, Повереник је 7.9.2021. године, опреза ради, поновио захтев за изјашњење граду Суботица. Овај захтев за изјашњење је Град Суботица уредно примио 9.9.2021. године. Како се град Суботица није изјаснио на наводе из притужбе, ни након поновљеног захтева, Повереник је анализирао предмет на основу чињеница и доказа којима располаже. Увидом у фотографију која је достављена у прилогу притужбе утврђено је да је у питању градско аутобуско стајалиште у Суботици где је на бочном носачу надстрешнице аутобуског стајалишта, између две плоче, утиснут грб града Суботице. На овој плочи исписан је графит великим црним словима: „Цигане у гроб“. Део графита је прелепљен белим папиром на којем је исписано: „Роми су равноправни чланови Суботичког друштва. Роми су наше комшије. A Roma a mi barátaink.“ Законом о локалној самоуправи јединица локалне самоуправе одговорна је за квалитетно и ефикасно вршење својих права и поверених надлежности. Јединица локалне самоуправе за остваривање својих права и дужности и за задовољавање потреба локалног становништва може основати предузећа, установе и друге организације које врше јавну службу, у складу са законом и статутом. Статутом града прописана је надлежност Града Суботице, међу којима су и да уређује и обезбеђује обављање комуналних делатности и локални превоз, да се стара о изградњи, реконструкцији и одржавању локалних путева и улица, као и да се стара о остваривању, заштити и унапређењу људских и мањинских права. Имајући у виду утврђено чињенично стање и наведене прописе Повереник за заштиту равноправности је дао мишљење да је пропуштањем да предузме мере ради уклањања графита који представља говор мржње, било преко својих надлежних органа или преко правних лица чији је оснивач, град Суботица повредио одредбе члана 6. у вези са чл. 11. и 24. Закона о забрани дискриминације. Граду Суботица је препоручено да, уколико већ није, уклони наведени графит са аутобуског стајалишта у улици Карађорђевог пут, у Суботици, као и да убудуће води рачуна и правовремено реагује ради уклањања графита и порука којима се повређују прописи о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-00239/2021-02 датум: 27.9.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/246-21-prituzba-zbog-neuklanjanja-grafita/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

1.7. Притужба против Министарства просвете, науке и технолошког развоја због дискриминације на основу националне припадности

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе Националног савета бошњачке националне мањине (даље: Национални савет) против Министарства просвете, науке и технолошког развоја (даље: Министарство), због дискриминације на основу националне припадности. У притужби је наведено да је Министарство приликом доношења одлуке о престанку дужности директора ОШ „...“ у Новом Пазару и именовања вршиоца дужности исте школе, пропустило да прибави мишљење Националног савета, што је било дужно у складу са Законом о националним саветима националних мањина (даље: ЗОНСНМ) и Законом о основу система образовања и васпитања (даље: ЗОСОВ). У изјашњењу Министарства наведено је да је у току поступања по конкурс за избор директора школе утврђено да је директор навршио 65 година живота услед чега му је престао мандат „по сили закона“. Даље је наведено да ЗОСОВ не прописује да Министарство у овом случају доноси решење нити да о томе захтева мишљење одговарајућег националног савета националне мањине, односно да није било законског основа да се о томе тражи мишљење Националног савета. Такође је наведено да ни ЗОНСНМ, ни ЗОСОВ не прописују да се у поступку именовања вршиоца дужности директора школе прибавља мишљење националног савета, као и да је Министарство именovalo вршиоца дужности директора школе када су се за то стекли законом прописани услови, при чему је именовано лице које испуњава услове. У току поступка је утврђено да је међу странама неспорно да је у току оба конкурса за избор директора школе прибављено мишљење Националног савета, као и да за разлику од поступка избора директора по конкурс Министарство није прибавило мишљење Националног савета у поступку одлучивања о именовању вршиоца дужности директора ове школе. Међу странама је такође неспорно да је ОШ „...“ у Новом Пазару школа у којој се образовно-васпитни рад изводи на језику националне мањине и да у складу са законом има статус школе од посебног значаја за образовање припадника бошњачке националне мањине. Даље је утврђено да је решење којим је именован вршилац дужности директора Министарство констатовало и престанак дужности директора школе. Имајући у виду надлежности Повереника предмет разматрања није то да ли је Министарство требало да донесе посебан акт (декларативно решење) којим ће констатовати чињеницу престанка дужности директора по сили закона, навршењем 65 година живота, већ је предмет разматрања то да ли је у поступку именовања вршиоца дужности директора ове школе Министарство требало да прибави мишљење Националног савета, као што је то чинило у поступку избора директора по конкурс. Одредбама члана 128. ЗОСОВ прописано је да дужност директора установе престаје истеком мандата, на лични захтев, навршавањем 65 година живота и разрешењем (став 1.), да одлуку о престанку дужности директора доноси министар (став 2.), као и да у установи у којој се образовно-васпитни рад изводи на језику националне мањине министар прибавља мишљење одговарајућег националног савета националне мањине (став 5). Одредбом члана 123. ЗОСОВ је прописано да директора установе именује министар, да се директор бира на основу конкурса (став 4), као и да орган управљања прибавља мишљење одговарајућег националног савета националне мањине у установи у којој се образовно-васпитни рад изводи и на језику националне мањине (став 8). Одредбама члана 12. Закона о националним саветима националних мањина[1] про-

писано је учешће националних савета националних мањина у управљању установама и то тако што национални савет даје мишљење о кандидату за директора установе. Даље је утврђено да ЗОСОВ и ЗОНСНМ не прописују изричито да је за именовање вршиоца дужности установе образовања потребно мишљење националног савета, као и да у складу са чланом 125. ЗОСОВ вршилац дужности директора има иста овлашћења као и директор, због чега је за припаднике националне мањине при остваривању колективних права у области образовања вршилац дужности директора школе од истог значаја као и директор школе. Такође, у складу са основним начелима Устава и зајамченим правом на учествовање у управљању у области образовања, као и с обзиром да је ЗОНСНМ прописано да национални савети дају мишљење о кандидату за директора установе, а да вршилац дужности директора има иста овлашћења као и директор, може се закључити да национални савети имају право да дају мишљење и о кандидату за вршиоца дужности директора образовне установе. Тумачењем наведених одредаба ЗОСОВ јасно је да је обавезно само тражење мишљења, јер у случају да национални савет у року прописаним законом од пријема захтева не достави мишљење, сматра се да је мишљење дато. С обзиром да је у међувремену изабран директор ове установе на конкурс и да је затражено мишљење Националног савета, Повереник за заштиту равноправности је дао мишљење да је пропуштањем да прибави мишљење Националног савета бошњачке националне мањине у поступку именовања вршиоца дужности директора ове школе, Министарство повредило одредбе члана 24. Закона о забрани дискриминације. Повереник је Министарству дао препоруку да убудуће, као што је то чинило у поступку именовања директора на конкурс, у случају именовања вршиоца дужности директора у овој школи затражи мишљење Националног савета.

(бр. 07-00-142/2019-02 датум: 27. 1. 2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/294-20-prituzba-bnv-protiv-mpntr-zbog-nacionalne-pripadnosti/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

1.8. Притужба Националног савета бошњачке националне мањине против Министарства просвете, науке и технолошког развоја

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе Националног савета бошњачке националне мањине против Министарства просвете, науке и технолошког развоја (у даљем тексту: Министарство). У притужби је наведено да се у три уџбеника за српски језик за осми разред основне школе налази текст у којем је наведено да српски језик спада у јужнословенску групу језика са напоменом да Хрвати, Бошњаци и неки Црногорци овај језик (српски) називају хрватски, босански/бошњачки

и црногорски, чиме се негира постојање мањинског језика. У изјашњењу Министарства просвете, науке и технолошког развоја је наведено да су Министарство и Завод за унапређивање образовања и васпитања у свему поступили према Закону о основама система образовања и васпитања, Закону о уџбеницима и Правилником о Стандардима квалитета уџбеника и упутству за његово коришћење, али и према мишљењу и додатном научном образложењу Одбора за стандардизацију српског језика као најреферентнијег тела за ту област у Републици Србији. У току поступка је утврђено је да Министарство просвете, науке и технолошког развоја одобрава рукопис уџбеника на предлог Завода за унапређивање образовања и васпитања, да одобрене уџбенике увршћује у каталог уџбеника, као и да доноси решење о повлачењу уџбеника или предузима друге радње у циљу измене садржаја уџбеника. Министарство није узело у обзир да је Законом о ратификацији Европске повеље о регионалним и мањинским језицима повеља постала саставни део правног поретка Републике Србије и да, поред осталих закона Министарство мора поступати и у складу с овим законом. Министарство просвете, науке и технолошког развоја надлежно је за одобравање употребе уџбеника у образовном процесу, али не и оцену сагласности потврђених међународних уговора са Уставом. Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да је Министарство повредило одредбе члана 6. и 24. Закона о забрани дискриминације. Повереник за заштиту равноправности дао је Министарству просвете, науке и технолошког развоја препоруку да предузме мере из своје надлежности прописане Законом о уџбеницима и Правилником о начину и поступку давања стручне оцене и стручног мишљења о квалитету рукописа уџбеника, приручника и наставног материјала, додатних наставних средстава, наставних помагала, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава, у циљу измене садржаја да Хрвати, Бошњаци и неки Црногорци овај језик (српски) називају хрватски, босански/бошњачки и црногорски у уџбеницима „Језичко благо“, издавача Нови Логос, „Дар речи“, издавача Нови Логос и „Српски језик и језичка култура“, издавача ЕДУКА.

(бр. 07-00-549/2021-02 датум: 22. 2. 2022.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/714-2021-prituzba-nsbnm-protiv-mpntr-zbog-diskriminacije-na-osnovu-jezika/>

● По овој препоруци је поступљено.

1.9. Притужба А.М. против Г.Л. због дискриминације на основу националне припадности у области пружања услуга

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе А. М. из Н. против Г. Л. предузетнице фризерско козметичког салона Д. Х. У притужби је наведено да је А. М. била у салону са М. М. када

је ова избачена из салона уз речи „Изађи одмах напоље, ваши су нас покрали, имамо лоша искуства“ и да је тиме дато до знања да у салону не желе да пруже услугу Ромима. У изјашњењу је наведено да су почетком августа 2018. године две женске особе ушле у салон и захтевале услугу третмана лица, као и да су врло бурно и непристојно реаговале након објашњења да им у салону не могу пружити ту услугу јер немају квалификовану радницу за вршење услуге третмана лица. У прилогу изјашњења нису достављени докази који би поткрепили наводе изјашњења. У току поступка је утврђено да се наводи из притужбе и изјаве сведокиње подударaju, те да су М. М. упућене речи којим се избацује из салона зато што је Ромкиња. Овакво поступање представља акт непосредне дискриминације А. М. на основу њене националне припадности, јер је могла бити стављена у неповољнији положај у односу на муштерије салона које нису ромске националности, односно, могло јој је бити одбијено пружање услуге салона. Истовремено, оваквим поступањем створено је за А. М. понижавајуће и увредљиво окружење што је забрањено одредбама члана 12. Закона о забрани дискриминације. Применом правила о терету доказивања прописаном у члану 45. Закона о забрани дискриминације и узевши у обзир статистичке податке о великој социјалној дистанци грађана и грађанки према Ромима и Ромкињама, као и њихов положај у друштву, Повереник за заштиту равноправности закључује да Г. А. није доставила доказе којим је оспорила наводе притужбе, односно, није доставила доказе да њено поступање није у вези са националном припадношћу А. М. Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да је Г. А. предузетница фризерско козметичког салона D. у Н. извршила акт непосредне дискриминације забрањен чланом 6., а у вези са чл. 12. и 17. Закона о забрани дискриминације и препоручила да Г. А, преко Повереника за заштиту равноправности упути писано извињење А. М, у року од 15 дана од дана пријема мишљења са препоруком, као и да убудуће води рачуна да својим изјавама и поступањем не крши законске прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-637/2017-02 датум: 12. 6. 2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/766-18-prituzba-a-m-protiv-g-l-zbog-diskriminacije-na-osnovu-nacionalne-pripadnosti-u-oblasti-pruzanja-usluga/>

● **По овој препоруци није поступљено.**

I.10. Притужба против власника клуба због дискриминације на основу припадности ромској националној мањини

Мишљење је донето поводом притужбе АА против ББ, власника клуба „ГГ“ у ДД због дискриминације на основу припадности ромској националној мањини. Овим поводом Поверенику се обра-

тио и Национални савет Ромске националне мањине. У притужби и допуни притужбе је наведено да је подносиатеља притужбе покушала да уђе у клуб „ГГ“, заједно са сином ВВ, али да им то власник клуба ББ није дозволио, као и да ју је том приликом вређао, упућивао псовке и погрдне речи у вези са њиховом националном припадношћу вичући: „Забрањујем свим црним људима Циганима да ми приђу локалу“, „Циганима забрањујем да уђу у мој локал не дозвољавам ником да приђе локалу, марш напоље смрдљиви Цигани, згазићу Вас све.“ У притужби је даље наведено да је један од младића указао да је такво понашање дискриминаторно, на шта је ББ бурно реговао. Поводом овог догађаја подносиатеља притужбе се обратила полицији, те је као доказ уз притужбу поднела изјаве, односно службене белешке о обавештењу примљеном од грађана које су дали она и ВВ пред Полицијском управом. ББ се није изјаснио на наводе из притужбе, иако му је притужба уредно достављена. Имајући у виду наведено, приликом доношења мишљења у овом предмету, важна је примена правила о терету доказивања из члана 45. Закона о забрани дискриминације, према којем, за случај да је акт дискриминације учињен вероватним, терет доказивања да услед тог акта није дошло до повреде начела једнакости, односно начела једнаких права и обавеза, сноси онај за кога се тврди да је извршио дискриминацију. Након спроведеног поступка и изведених доказа, Повереник је дао мишљење да је ББ повредио одредбе члана 6. и 12, а у вези са чланом 24. Закона о забрани дискриминације. ББ је препоручено да упути писано извињење подносиатељки притужбе, као и да убудуће не поступа дискриминаторно и не забрањује улазак у клуб припадницима ромске националне мањине.

(бр. 07-00-611/2021-02 датум: 28.6.2022.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/781-22-utvrdjena-diskriminacija-na-osnovu-pripadnosti-romskoj-nac-manjini-u-oblasti-pruzanja-usluga/>

● По овој препоруци није поступљено

1.11. Притужба против ББ и водитељке ВВ због дискриминације ромске националне мањине

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе Удружења АА против ББ и водитељке ВВ, поводом емисије „...“, која је емитована 26. октобра 2021. године. У притужби је наведено да је водитељка, током емисије „...“, између осталог изјавила: „Имамо чак и једну мањину у оквиру Србије која је у најмањем проценту оболела...имамо Роме, морамо да видимо са тим ДНК, они су били и кад је био lockdown, они су били на улици, кад смо ми прскали флаше млека асепсолом, они су јели и пипали кваке, о прању руку и маскама даље нећу да причам, у њиховом ДНК се налази нешто врло отпорно, то треба да ...“. У изјашњењу ББ и водитељке ВВ између осталог је наведено да искрено и

дубоко жале уколико се неко од припадника ромске националне мањине осетио дискриминисаним или увређеним садржајем предметне емисије, да ова телевизија не подржава дискриминацију, те да је небројено пута произвела и емитовала засебне емисије посвећене искључиво афирмацији ромске националне мањине. У току поступка утврђено је да цитирана изјава водитељке ВВ представља дискриминаторни акт којем посебну тежину даје чињеница да је извршен путем средстава јавног информисања. Повереник је указао да не постоје релевантна научна истраживања која поткрепљују тврдњу да обољевање од Корона вируса може да се доведе у било какву корелацију са расом или националном припадношћу појединца. Истовремено, кроз речи да Роми не перу руке те да једу и пипају кваке, отворено се промовишу понижавајући стереотипи који се односе на низак степен хигијенских навика ромске популације. Штетне последице овакве изјаве су вишеструке, јер са једне стране могу створити погрешно уверење код припадника Ромске популације о генетској супериорности те да не постоји потреба да се придржавају епидемиолошких мера, док се са друге стране понављањем увредљивих генерализација нарушава достојанство читаве мањинске групе. Повереник је утврдио да је на овај начин повређено достојанство припадника и припадница ромске националне мањине, чиме су прекршене одредбе члана 12. Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-627/2021-02 датум: 24.1.2022.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/797-21-misljenje-sa-preporukom-udruzenje-aa-protiv-bb-i-voditeljke-vv/>

● По овој препоруци је поступљено.

1.12. Притужба организације цивилног друштва против Центра за социјални рад због дискриминације лица ромске националности

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе организација цивилног друштва АА и ББ, против Центра за социјални рад А. и заменика директора Центра за социјални рад А., због дискриминације лица ромске националности. У притужби је наведено да је у дневном листу „Ало“ 11. јула 2019. године објављен чланак, под насловом „Продала сам ћерке и унуке за стотину хиљада евра“ који говори о продаји ромских девојчица у циљу склапања брака. На ову тему је у чланку пренета и изјава ВВ која гласи: „продаја деце приликом склапања брака је обичајно право за ромску популацију и ми никада нисмо излазили на терен због тога, а конкретно у ромским породицама се боримо са неким другим проблемима“. Подносиоци притужбе сматрају да је овом изјавом прекршен Закон о забрани дискриминације и то пропуштањем/нечињењем, с обзиром да она указује да у ситуацији када Центар има сазнања о извршењу кривичног дела, и потребе за давањем заштите, неће реаговати уколико се ради о Ромима. У изјашњењу на притужбу, Центар за социјални рад је неги-

рао наводе из притужбе да не поступа у случајевима продаје и трговине децом у ромским породицама, истичићи да није имао никаква сазнања о продаји и трговини децом у случају породице М. до достављања дописа Повереника, 19.8.2019. године, и доставио је доказе да је одмах након сазнања да постоји сумња на продају и трговину децом у породици М., предузео мере и обавестио надлежне органе о овом случају. Предмет притужбе и анализе Повереника у конкретном случају јесте и поступање, односно изјава ВВ, који је у тренутку одсутности директорке обављао функцију заменика директора Центра за социјални рад А. ВВ, у изјашњењу на притужбу није негирао да је дао изјаву новинарки листа „Ало“, али је указао да та изјава није била званична. Одговорио је на телефонски позив новинарке која се представила као новинарка дневног листа „Ало“ и интересовала се о раду Центра у случају породице М. Такође, навео је да је његова изјава извучена из контекста његовог коментара који је дао новинарки и уопштеног одговора, а који није имао никакве везе са конкретним случајем, нити са поступањем Центра у случајевима трговине људима. Том приликом је појаснио новинарки да није у могућности да пружи информације о раду Центра у случају породице М. и да се обрати директорки која је тада била на годишњем одмору. Након спроведеног поступка Повереник за заштиту равноправности, констатовао је да је неспорно да је ВВ разговарао са новинарком дневног листа „Ало“. Иако се не може тачно утврдити шта је ВВ том приликом изговорио, неспорно је да је тема разговора била поступање Центра за социјални рад Алексинац у случајевима продаје деце у ромским породицама у циљу склапања брака, а повод разговора конкретан случај породице М. из Т., за који се новинарка интересовала, као што је наведено у изјашњењу на притужбу. Према томе, ВВ је тада, као заменик директора Центра за социјални рад А. и одговорно лице овог органа, имао сазнања да постоји сумња на продају и трговину децом у ромској породици. Међутим, током поступка, ВВ није пружио доказе да је, одмах по овом сазнању, предузео мере у циљу заштите деце у овој породици, иако је мењао директорку Центра, чиме се на индиректан начин могу потврдити његови наводи, односно стереотипни ставови о Ромима, објављени у дневном листу „Ало“ 11. 7. 2019. године. Због тога је поступање ВВ дискриминаторно, јер у тренутку када је као заменик директора Центра за социјални рад (период замене директорке која је на одмору) имао сазнања о повреди права детета, није предузео мере из надлежности Центра, у циљу заштите ромске деце, што представља повреду члана 6. и 24. Закона о забрани дискриминације. Са друге стране Центар за социјални рад А. је током поступка пружио доказе о поступању у случајевима када има сазнања или сумњу на трговину и продају деце у ромским породицама, наводећи да овај Центар има евидентиран 21 случај, који се односи на продају деце у циљу склапања брака, просјачења и слично, у којим случајевима је обавештавао надлежне органе. Такође, Центар је доставио доказе о поступању у предметном случају породице М., а у циљу заштите девојчица у овој породици и прикупљања релевантних информација од других државних органа. С тим у вези, Повереник за заштиту равноправности је донео мишљење да Центар за социјални рад А. није повредио одредбе Закона о забрани дискриминације, а да је ВВ, пропуштањем да предузме мере из надлежности Центра, како би заштитио права деце ромске националности, у тренутку обављања функције заменика директора Центра за социјални рад А., повредио одредбе члана 6. и 24. Закона о забрани дискриминације. ВВ је препоручено да убудуће својим поступцима и изјавама и у оквиру обављања

својих редовних послова и активности не крши законске прописе о забрани дискриминације, те да својим поступањем доприноси измени образаца, обичаја и праксе који условљавају стереотипе, предрасуде и дискриминацију у односу на ромску националну мањину.

(бр. 07-00-378/2018-02 датум: 16.12. 2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/840-19-prituzba-zbog-diskriminacije-organa-javne-vlasti/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

1.13. Притужба АА против ББ због дискриминација на основу припадности бошњачкој националној мањини

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА против ББ. У притужби је наведено да су АА и припадницима бошњачке националности у Републици Србији који су се на Попису становништва 2011. године изјаснили да говоре босанским језиком актом Програмског савета прекршена њихова права. Наиме, у притужби је наведено да је Закључком ББ бр.1041 од 21. јуна 2019. године формално одбијен предлог за формирање редакције на босанском језику. Даље је наведено да је тим поводом одржан састанак у Програмском савету, на којем је председавајући подстакао и иницирао одбијање предлога подносиоца притужбе, негирањем постојања босанског језика, као и потребе успостављања саме редакције на босанском језику при ВВ-у. Подносиоци притужбе сматрају да су на наведени начин повређена Уставом и законима гарантована права бошњачке националне мањине, и извршена дискриминација на основу националне припадности и језика. У изјашњењу на наводе из притужбе, ББ је навео да је након одржаног састанка са представницима Националног савета, било потребно обавити додатне консултације са релевантним институцијама. ББ се писмима од 21. маја 2019. године обратио Одбору за стандардизацију српског језика, Матици српској, Одељењу за књижевност при САНУ, Катедри за српски језик са јужнословенским језицима филолошког факултета Универзитета у Београду, Српској књижевној задрузи и Вуковој задужбини. Након добијених одговора наведених институција ББ усвојио је закључак према коме је захтев ББ одбијен ослањањем на лингвистичке критеријуме према којима се локални говор бошњака у тој области не може сматрати посебним језиком. У изјашњењу је посебно наведено да се у емисији „Грађанин“, али и другим емисијама, обрађују теме посвећене националним мањинама у којима се редовно промовишу културне и друге вредности националних заједница. Надаље је наведено да се из Повеље о европским језицима може закључити да се два језичка идиома или два локална говора не могу сматрати засебним језицима ако се међусобно лингвистички не разликују. Повереник за заштиту равноправно-

сти је током поступка утврдио да је Закључком ББ, које је саветодавно тело, чија је надлежност и положај утврђена Законом о јавним сервисима, предложено да се не прихвати предлог за оснивање редакције на босанском језику, као и да су у закључку изнети ставови којима се оспорава постојање босанског језика као језика бошњачке националне мањине. Надаље је утврђено да наведени закључак није коначан. Такође је, утврђено и да се на програмима ВВ-а емитују садржаји који су намењени националним мањинама, као и да на нивоу ВВ није формирана редакција за емитовање програма за друге националне мањине. Имајући у виду овако утврђено чињенично стање, Повереник је ценио да ли је ББ прекршио одредбе Закона о забрани дискриминације 1) предлагањем неприхватања предлога за оснивање редакције на босанском језику и 2) оспоравањем босанског језика као језика бошњачке националне мањине. С тим у вези, Повереник је ценио домаће и међународне прописе којима је уређен положај националних мањина и право на употребу језика и писма. Наиме, Уставом Републике Србије прописано је да припадници/це националних мањина имају право на потпуно, благовремено и непристрасно обавештавање на свом језику, укључујући и право на изражавање, примање, слање и размену обавештења и идеја; на оснивање сопствених средстава јавног обавештавања, у складу са законом. Европском повељом о европским и мањинским језицима, коју је Србија ратификовала, између осталог прописано је да државе чланице преузимају обавезу да у складу са ситуацијом сваког од језика, до степена до којег јавне власти директно или индиректно имају надлежност или моћ или играју одговарајућу улогу у овој области, обезбеде стварање макар једне радио станице и једног телевизијског канала на регионалним и мањинским језицима, или омогуће одговарајуће одредбе захваљујући којима би приказивачи програма понудили садржаје на регионалним и мањинским језицима, охрабре или олакшају стварање барем једног телевизијског канала на регионалним или мањинским језицима, да охрабре или олакшају производњу и дистрибуцију аудио и аудиовизуелних радова на регионалним или мањинским језицима. Надаље, чланом 3. Закона о ратификацији Повеље прописано је да је приликом предаје ратификационог инструмента тада потписница Србија и Црна Гора дала изјаву да: 1) У складу са чланом 2. став 2. Европске повеље о регионалним и мањинским језицима, Србија и Црна Гора прихватају да се у Републици Србији примењују одредбе ове Повеље за албански, босански, бугарски, мађарски, ромски, румунски, русински, словачки, украјински и хрватски језик. У Одлуци о обавезама државних органа Републике Србије у остваривању надлежности Републике Србије као следбеника државне заједнице Србија и Црна Гора, наведено је, између осталог, да је Република Србија, у складу са Полазним основама за преуређење односа Србије и Црне Горе и чланом 60. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора, постала следбеник државне заједнице Србија и Црна Гора и у целости наследила њен међународно-правни субјективитет и међународне документе. Самим тим, наведеним законом прихваћено је да се одредбе Конвенције примењују и за босански језик, укључујући и одредбе које се односе на права у погледу јавног информисања. Наведеним прописима није установљена обавеза за оснивање посебне редакције на језику националних мањина, већ обавеза да се омогући задовољавање потреба у информисању свих делова друштва без дискриминације, водећи рачуна нарочито о друштвено осетљивим групама као што су деца, омладина и стари, мањинске групе, особе са инвалидитетом, социјално и здравствено угрожени и др. као и задовољавање потреба грађана за програмским садржајима који обезбеђују очување и изражавање

културног идентитета како српског народа тако и националних мањина. Имајући у виду све наведено, а најпре да не постоји законска обавеза формирања посебне редакције на језику националних мањина, као и да не постоје посебне редакције за било коју другу националну мањину у Републици Србији, односно да не постоји неједнак третман различитих националних мањина у том смислу, Повереник је донео Мишљење.

- Предлагањем неприхватања предлога за формирање редакције на босанском језику, Програмски савет није повредио одредбе чл. 6. и 24. Закона о забрани дискриминације.

Даље, Повереник је анализирао и наводе да је Програмски савет у закључку изнео ставове којима оспорава босански језик. У вези са тим, Повереник је разматрао конкретан случај са правног становишта, односно са становишта домаћих и међународних прописа који су обавезујући за све, не улазећи у анализу ставова лингвистике по питању разлике у језицима и стандардима које језик треба да испуни да би се сматрао посебним језиком. При томе, Повереник је посебно имао у виду одредбе Закона о ратификацији европске повеље о регионалним и мањинским језицима, према којима је држава преузела обавезу да приликом ратификације Повеље прецизира сваки од регионалних и мањинских језика на који ће се одредбе односити, те да је приликом предаје ратификационог инструмента Србија и Црна Гора дала изјаву да ће се одредбе примењивати и за босански језик, а како је Србија правни следбеник државне заједнице Србија и Црна Гора, Повереник је донео Мишљење:

- Оспоравањем босанског језика као језика бошњачке националне мањине у Закључку Програмског савета, овај савет повредио је одредбе чл. 6. и 24. Закона о забрани дискриминације, а у вези са чланом 3. Закона о ратификацији Европске повеље о регионалним и мањинским језицима, којим је Србија прихватила да се одредбе Конвенције примењују и на босански језик.

Због тога је Програмском савету ЈМУ РТС-а дата препорука да убудуће приликом доношења одлука поштује одредбе Закона о ратификацији Европске повеље о мањинским и регионалним језицима, као и да са мишљењем Повереника за заштиту равноправности упозна Управни одбор РТС-а, генералног директора РТС-а, главне и одговорне уреднике програма радија и телевизије.

(бр. 07-00-00435/2019-02 датум: 30.10.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/895-19-utvrdjena-diskriminacija-na-osnovu-pripadnosti-nacionalnoj-manjini-u-medijima/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

1.14. Притужба против Београдске аутобуске станице због дискриминације по основу националне припадности

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе организације АА, коју је у име и уз сагласност ББ, ВВ, ГГ, ДД, ЂЂ, ЕЕ, ЖЖ и ЗЗ поднела против БАС – Београдске аутобуске станице а.д. Београд, због дискриминације на основу националне припадности. У притужби је наведено да су ова лица, припадници ромске националне мањине, годинама неформално ангажовани на долазним перонима Београдске аутобуске станице где раде као носачи пртљага, да су на инсистирање запослених у БАС, регистровали делатност преношења пртљага, те да им је од пресељења перона, односно од 1. јула 2019. године, забрањено да приступе овим перонима и обављају делатност ношења пртљага. Како је у притужби указано, носачима пртљага је у угоститељском објекту ИИ, смештеном на долазним перонима, предочено да „Цигани немају право да на станици пију кафу, па чак ни воду”, што је навела једна од запослених у овом објекту. У изјашњењу БАС – Београдске аутобуске станице а.д. Београд наведено је да су нетачни притужбени наводи да је лицима у чије име је поднета притужба забрањен улаз на долазне пероне, јер је приступ долазним перонима на новој локацији слободан и неограничен за сва физичка лица, без обзира на расну, верску, националну или било коју другу припадност, да су услугу ношења пртљага ова лица вршила у своје име и за свој рачун, а БАС није имао ни право ни могућност да контролише, дозвољава или забрањује тим лицима присуство и обављање делатности на том простору, да је промена у начину рада и могућност да БАС контролише и обезбеђује простор долазних перона створена када су они, због реализације пројекта „Београд на води”, пресељени на нову локацију, да се контрола спроводи превентивно и континуирано, у циљу очувања људских живота, имовине БАС-а, превозника и путника, као и ради благовременог интервенисања у случају терористичких напада, крађа, туча, шверца, превара и слично, те да све привредне делатности у зони полазних перона врше службе БАС-а или правна лица која са БАС-ом имају уговорно пословне односе, у за то намењеним просторијама. У изјашњењу је даље наведено, да БАС разматра питање организовања помоћи путницима око преношења пртљага, које ће у догледно време бити решено, да су наводи да је носачима пртљага у угоститељском објекту ИИ који се налази на долазним перонима једна од запослених рекла да „Цигани немају право да на овој станици пију кафу, чак ни воду” нетачни, произвољни и тенденциозни, те да се БАС-у никако не може приписати било какво дискриминаторско понашање. У поступку је утврђено да се мотиви повећања безбедности и жеља за успостављањем професионалне службе ношења пртљага која ће унапредити услугу и евентуално донети профит станичном оператеру, могу сматрати разумним и дозвољеним разлозима како за контролу кретања лица кроз станичну зграду, тако и за регулисање свих делатности које се на њој одвијају. Такође, иако никада није био забрањен, не може се сматрати да је претходни неформални вид ангажмана лица у чије име је поднета притужба био одобрен или организован од стране БАС-а. Када су у питању изводи из АПР-а за лица у чије име је поднета притужба, Повереник указује да нису од значаја за доношење одлуке у овом поступку, јер су у њима ова лица регистрована као предузетници са адресама на разним локацијама у Граду Београду, а таква регистрација им не омогућава да обављају посао на простору Београдске аутобуске станице без посебно закљученог уговора којим би се регулисала права и обавезе уговорних страна. Перони аутобуских станица су места

велике флукуације људи на дневном нивоу, а како БАС одговара за безбедност путника, разумљиво је да мора да има развијене процедуре као и легитимно право да уређује начин експлоатације станичне инфраструктуре. Такође, организација професионалне, униформисане, станичне службе за пренос пртљага свакако би значајно унапредила укупни стандард пружене станичне услуге, што је легитиман интерес како БАС-а који има пуну слободу да организује делатности на простору своје станичне зграде, тако и самих путника. Међутим, описано стратешко опредељење, морало би да буде и формализовано у одговарајућим унутрашњим актима и пословним одлукама предузећа, о чему Поверенику за заштиту равноправности није достављен доказ. Стога је, у изостанку било каквих формалних одлука донетих од стране БАС-а по питању новог режима кретања људи и пружања услуга на простору станичне зграде, Повереник нашао да забрана нема легитимно утемељење, нити упориште у наведеним безбедносним и економским интересима, чиме се онемогућавају припадници ромске националности да обављају делатност коју су до тада обављали више година без противљења БАС-а. Шта више, довођење овакве забране у контекст разлога безбедности путника и робе, без доказа да било које лице у чије име је притужба поднета има везе са извршењем било ког кривичног дела на аутобуској станици, израз је укорењених предрасуда о Ромима, и додатно шири такве предрасуде које ову категорију чине најтеже запошљивим лицима на тржишту рада. БАС није пружила ниједан доказ којим би овакву забрану учинила легитимном, посебно имајући у виду да се нису догодиле никакве нормативне промене у односу на претходни период у коме је БАС толерисала овим предузетницима да обављају посао, у недостатку сопствене службе. Посебно питање је однос запослених у БАС-у према лицима у чије име је поднета притужба, и вређање на националној основи коме су ова лица била изложена приликом покушаја обављања своје делатности на станичним перонима, али и приликом жеље да користе услуге угоститељског објекта ИИ који се налази под управом Београдске аутобуске станице. Велики број лица који су били сведоци овог поступања, те слична интерпретација животног догађаја који је предмет ове притужбе, водиле су ка утврђивању да су истинити наводи притужбе у делу у ком је описан непримерен однос према лицима у чије име је поднета притужба, те обраћање шефа обезбеђења и управнице угоститељског објекта на погрдан и увредљив начин. Повереник је мишљења да је на овај начин према носачима пртљага створено непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење, те да наведене изјаве особља БАС-а представљају узнемиравајуће и понижавајуће поступање према овој групи лица на основу њихове националне припадности. Иако се у изјашњењу БАС-а, наводи да су такви искази произвољни и тенденциозни, БАС се ниједном није оградао од оваквих исказа или пружио доказе да је тим поводом затражио од запослених да се на те околности изјасне, будући да је такво понашање било на радном месту у обављању радних задатака, у циљу утврђивања шта се у конкретним ситуацијама десило и утврђивања постојања одговорности запослених, а посебно имајући у виду да је организација АА указивала на овакав третман лица ромске националности и пре подношења притужбе Поверенику. Такође, с обзиром да су неки од ових предузетника деценијама обављали послове носача пртљага, са чиме је БАС била упозната и издавала им месечне карте за посебне намене, изискивало је и пружања информација и обавештења о новој пословној политици и евентуалном формирању нове службе која би се бавила преношењем пртљага или евентуално новим начи-

нима пружања услуга носача, на достојанствен, а не понижавајући начин. Због свега наведеног Повереник за заштиту равноправности донео је мишљење да је у поступку по притужби организације АА која је поднета у име ББ, ВВ, ГГ, ДД, ЂЂ, ЕЕ, ЖЖ и ЗЗ против БАС – Београдске аутобуске станице а.д. Београд, утврђено да су повређене одредбе чл. 6. и 12, а у вези са чл. 24. Закона о забрани дискриминације. БАС – Београдској аутобуској станици а.д. Београд, дата је препорука да лицима у чије име је притужба поднета упути писано извињење; да спроведе обуку за запослене о препознавању дискриминације са посебним освртом на дискриминацију припадника/ца ромске националне мањине; да омогући свим припадницима/цама ромске националне мањине несметано коришћење станичних услуга, укључујући и услуге угоститељских објеката; да при евентуалном организовању станичне службе за преношење пртљага, а имајући у виду статистичке податке који се односе на запосленост припадника/ца ромске националне мањине, приликом запошљавања размотри могућност примене афирмативних (посебних) мера за припаднике/це ромске националне мањине.

(бр. 07-00-446/2019-02 датум: 13.1.2020. године)

<http://ravnopravnost.gov.rs/909-19-utvrdjena-diskiminacija-po-osnovu-nacionalne-pripadnosti/>

● По овој препоруци је поступљено.

1.15. Притужба организације цивилног друштва против „ББ“ д.о.о због дискриминације групе лица на основу њихових личних својстава – боје коже и националне припадности

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе невладине организације АА, против „ББ“ д.о.о. због дискриминације групе лица на основу њихових личних својстава – боје коже и националне припадности. Подносиоци су у притужби навели да је 22. јула 2019. године невадна организација АА, организовала једнодневни излет за 36-оро деце ромске националности узраста од 6 до 16 година у „ББ“ Око 14:45 часова деца и водичи били су окупљени испред свлачионице и у једном моменту дошло је обезбеђење и „опколило групу и напоменуло да се скупе и не крећу“, као и да су обезбеђење и спасиоци рекли да је син директорке „то наредио јер се баш ту налазе њихове ствари и ствари његових пријатеља и да се се боји да му нешто не нестане“. Поменуте наводе из притужбе потврдили су сведоци АА, ББ и ВВ. Са друге стране у изјашњењу на притужбу Г.Г. навела је да она није била присутна када се одиграла конфликтна ситуација али да сматра да се у конкретном случају очигледно најблаже речено радило о „несташлуку“ групе посетилаца, као и да сама чиње-

ница да обезбеђење није никог од ових лица легитимисало говори да иако су се исти недолично понашали и прекршили правила понашања нису били санкционисани. Уз изјашњење достављене су изјаве сведока који имају сазнања о конфликтном догађају. У току поступка је утврђено да нико од сведока, запослених у „Б.Б“ д.о.о. није потврдио наводе посетиоца Д. Д. да је група деце и одраслих тј. било ко од чланова групе ромске националности „претурао“ по стварима Д.Д., односно да је постојало било какво недолично понашање посетилаца изузев седења на лежаљкама, нити разлога за интервенцију радника обезбеђења. У поступку је утврђено да самим окруживањем групе деце ромске националности и њихових водича, као и спровођењем ка излазу, створено понижавајуће и увредљиво окружење због чега је Повереник за заштиту равноправности дао мишљење да су поступањем запослених у „Б.Б“ д.о.о. повређене одредбе члана 12. а у вези са чланом 24. Закона о забрани дискриминације. Повереник за заштиту равноправности препоручио је „Б.Б“ д.о.о. да упути писано извињење невладиној организацији АА због дискриминаторног поступања према припадницима ромске националне мањине 22. јула 2019. године у „Б.Б“ д.о.о. , у року од 15 дана од дана пријема мишљења са препоруком, као и да убудуће води рачуна да изјавама и поступањем не крши законске прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-492/2019-02 датум: 14. 1. 2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/misljenje-sa-preporukom-zbog-diskriminacije-pripadnika-romske-nacionalne-manjine-u-oblasti-pruzanja-usluga/>

● По овој препоруци је поступљено.

1.16. Притужба организације цивилног друштва против Центра за социјални рад због дискриминације на основу националне припадности у области социјалне заштите

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе организације цивилног друштва..., против Центра за социјални рад, због дискриминације групе лица ромске националности који су интерно расељена лица. У притужби је наведено да је Центар за социјални рад одбио да прими захтеве за социјалну помоћ троје интерно расељених лица ромске националности о чему је поднет доказ у виду исказа ових лица. У изјашњењу Центра за социјални рад негирани су наводи из притужбе, а као доказ су поднети записници о саслушању лица која је подносилац притужбе предложио као сведоке. Подносилац притужбе је проширио притужбу и на овај догађај, наводећи да се ради о акту виктимизације сведока. Након спроведеног поступка Повереник за заштиту равноправности, констатовао је да се због свих околности случаја, не може утврдити да ли је Центар за социјални рад

имао дискриминаторну праксу у поступку остваривања права према лицима у чије име је поднета притужба. Са друге стране, приликом анализе чињеница утврђено је да су сведоци које је предложио подносилац притужбе саслушани пред Центром за социјални рад по захтеву Центра а након чињенице да су предложени као сведоци односно као лица која су затражила заштиту и с тим у вези понудила доказе. Неспорно је из читања записника о саслушању ових лица да изјаве нису узете оквиру управног поступка на који је Центар за социјални рад овлашћен а који се односи на поступак утврђивања чињеница за остваривање права из области социјалне заштите, већ су изјаве узете након захтева Повереника за изјашњењем Центра за социјални рад у поступку заштите од дискриминације. С тим у вези, Повереник за заштиту равноправности је донео мишљење да је Центар за социјални рад повредио одредбу члана 9. Закона о забрани дискриминације – забрана позивања на одговорност, позивањем и саслушавањем троје лица које је подносилац притужбе предложио као сведоке у поступку за заштиту од дискриминације. Повереник за заштиту равноправности препоручио је Центру за социјални рад у да убудуће не позива на одговорност лица која су понудила или намеравају да понуде доказе о дискриминаторном поступању или која су затражила заштиту од дискриминације, да упуте писано извињења сведоцима које су саслушали и да спроведу обуку за запослене о препознавању дискриминације са посебним освртом на дискриминацију припадника/ца ромске националне мањине који су интерно расељена лица.

(бр. 07-00-1230/2018-02 датум: 15.5.2018.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1001-18-misljenje-sa-preporukom-po-prituzbi-organizacije-civilnog-drustva-protiv-centra-za-socijalni-rad-zbog-diskriminacije-na-osnovu-nacionalne-pripadnosti-u-oblasti-socijalne-zastite-cir/>

● По овој препоруци је поступљено.

1.17. Притужба организације цивилног друштва против основне школе због сегрегације ромске деце

Мишљење је донето у поступку по притужби удружења А. А. против ОШ Б. Б. због сегрегације ромске деце. У притужби је наведено да је у оквиру ОШ Б. Б. организован припремни предшколски програм који похађа 105 деце ромске националности, која су подељена у пет група од по 21 дете, из чега се може утврдити да су деца ромске националности издвојена од остале деце, односно да су групе сачињене само од деце ромске националности. У изјашњењу школе је, између осталог, наведено је да у школи не постоје групе деце неромске националности које похађају припремни предшколски програм; да у Бујановцу постоји и предшколска установа у којој се организује припремни предшкол-

ски програм; да школа сваког месеца локалној самоуправи шаље Извештај о остваривању припремног предшколског програма у организовању основне школе и да извештаје које овере надлежни у локалној самоуправи школа прослеђује школској управи; да у школи нема сегрегације, а чињеницу да припремни предшколски програм похађају само деца ромске националности покушавају да ублаже организовањем низа активности. У току поступка утврђено је да припремни предшколски програм у школи похађају само деца ромске националне мањине, као и да школа није доставила доказе о спровођењу активности које је навела у изјашњењу и активности које је дужна да спроведе у складу са Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности. Након спроведеног поступка, а имајући у виду да је Повереник и 2019. године у ранијем поступку утврдио да је ОШ Б. Б. извршила сегрегацију ученика ромске националности, Повереник је дао мишљење да је, организовањем припремног предшколског програма у пет група које чине само децом ромске националности и пропуштањем да предузме мере и активности прописане Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности, ОШ Б. Б. извршила тежак облик дискриминације – дискриминацију која се чини у дужем временском периоду према истој групи лица. Због тога је ОШ Б. Б. препоручено да приступи припреми детаљног и свеобухватног плана десеградације и предузме интервентне мере и активности из Правилника о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности; да у писаном облику обавести надлежну школску управу, Министарство просвете, науке и технолошког развоја и Општинску управу о постојању сегрегације и у складу са Правилником, затражи у писаном облику њихово укључивање у процес десеградације, као и да убудуће води рачуна да у оквиру својих редовних послова и активности, не крши законске прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-531/2020-02 датум: 25. 1. 2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1086-20-prituzba-ocd-protiv-os-zbog-segregacije-romske-dece/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

1.18. Притужба више физичких лица против фондације због дискриминације на основу националне припадности

Мишљење је донето у поступку поводом осам притужби физичких лица против Фондације А.А., због дискриминације на основу националне припадности. У притужбама је наведено да Фодна-

ција А.А. шири страх међу припадницима ромске заједнице и да објавама на званичној фејсбук страници Фондације А.А. подстичу на мржњу, дискриминацију и насиље према Ромима. Будући да су притужбе поднете поводом истог чињеничног стања и против истог лица, Повереник за заштиту равноправности је поступке спојио, те је у циљу утврђивања правно релевантних чињеница и околности, затражио изјашњење на наводе из притужби од Б. Б., директора Фондације А. А.. У изјашњењу Фондације А. А. наводи се да Фондација представља правно лице регистровано ради остварења општедруштвених циљева у области заштите животиња као и постизања што квалитетнијег суживота људи и животиња. Такође, сматрају да се коментари непознатих лица који су достављени као „доказ распиривања мржње и нетрпељивости“ као и наводни одговори са налога Фондације А.А. , не могу сматрати доказима јер не постоји датум и назнака на које се објаве односе. Сматрају да достављени коментари могу бити део било које објаве или текста на другим порталима или налозима на друштвеним мрежама, те да се на исте није могуће изјаснити, јер немају снагу ни ваљане претпоставке, а нарочито не доказа. У току поступка Повереник је извршио увид у Фејсбук страницу Фондације и коментаре који су уследили након тих објава. По спроведеном поступку Повереник је дао мишљење да је објавама на Фејсбук профилу којима је подстицана дискриминација и мржња према Ромима и неуклањањем коментара којима се позива на насиље, ствара страх, непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење за припаднике ромске националне мањине, Фондација А. А. повредила одредбе чл. 11. и 12. Закона о забрани дискриминације. Због тога је Фондацији А. А. препоручено да уклоне објаве, садржаје и коментаре којима се подстиче дискриминација и мржња према Ромима и којима се ствара страх, непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење за припаднике ромске националне мањине. Затим да обезбеде ефикасан систем контроле, како на Фејсбук страници Фондације А. А., убудуће не би били доступни коментари који представљају говор мржње или узнемиравајуће поступање на основу националне припадности као личног својства, као и да воде рачуна да убудуће у оквиру својих активности не крше законске прописе о забрани дискриминације.

(07-00-535/2020-02 датум: 22. 4. 2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1091-20-misljenje-povodom-osam-prituzbi-zbog-diskriminacije-po-osnovu-nacionalne-pripadnosti/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

1.19. Притужба против школе, општинске управе и Министарства просвете, науке и технолошког развоја због формирања сегрегисаних одељења

Мишљење је донето у поступку по притужби организације П, поднетој против ОШ „Б. Р.“ у Б, Општинске управе општине Бујановац, Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Школске управе Врање. У притужби је наведено да су у ОШ „Б. Р.“ у Б, у школској 2018/2019. години, формирана два сегрегисана одељења првог разреда, која похађају искључиво деца ромске националности, као и да таква одељења постоје и у одељењима од II до IV разреда. Затим, у притужби је истакнуто да постоји несразмера у заступљености ромских ученика и њихових родитеља у ученичком парламенту, савету родитеља и школском одбору, као и да локална заједница није подржавајућа за припаднике ромске заједнице. У изјашњењу ОШ „Б. Р.“ у Б, између осталог, наведено је да су два одељења првог разреда у којем су распоређена деца ромске националности формирана на захтев родитеља да деца остану у групама у којима су била у предшколској установи, да у Бујановцу албанско становништво чини већину, док су Срби и Роми мањина, као и да је школа започела мере како не би дошло до дискриминације. У изјашњењу Министарства просвете, науке и технолошког развоја је, између осталог, наведено да су ученици почетком школске године распоређени у пет одељења првог разреда која су уједначена по свим критеријумима, укључујући критеријум националне припадности, као и да су родитељи деце српске националности заједно са децом напустили одељења и школу и доставили школи петицију да њихова деца буду распоређена у три мешовита одељења уместо у пет. Даље је наведено да је са родитељима организовано неколико састанака, међутим, они нису попустили у својим захтевима, због чега је министарство „ценећи као виши интерес заштиту права на образовање“ и „сагледавајући услове у којима школа ради и друштвени тренутак“, допустило формирање три мешовита одељења и два одељења састављена искључиво од ученика ромске националности. У изјашњењу министарства наведено је и да је школи препоручено хитно спровођење одређених мера, као и мера превенције дискриминације. У изјашњењу Општинске управе општине Бујановац наведено је да су усмено упутили школу да се ради решавања проблема око формирања одељења првог разреда обрати Министарству. Невладина организација П. поднела је притужбу и против Школске управе Врање. У току поступка Повереник је утврдио да је за подручје општине Бујановац одређене радње предузимала Школска управа Лесковац, која је и достављала Поверенику изјашњења на захтеве упућене Школској управи Врање. С обзиром да је у складу са Законом о основама система образовања и васпитања, школска управа организациона јединица Министарства просвете, науке и технолошког развоја, евентуална одговорност за поступање, односно, пропуштање школске управе у конкретnoj ситуацији сноси Министарство просвете, науке и технолошког развоја. Из тог разлога и с обзиром да је притужба поднета и против министарства, Повереник није анализирао одговорност школске управе у конкретном случају. У току поступка утврђено је да је око 70% ученика ОШ „Б. Р.“ у Б. чине ученици ромске националности, да су у школској 2018/2019. години формирана два одељења првог разреда коју похађају само ученици ромске националности, као и да постоји несразмерна заступљеност ромских ученика и њихових родитеља у ученичком парламенту и у органима управљања школе. Утврђено је да Општинска управа општина Бујановац, ОШ „Б. Р.“ у Б. и Министарство просвете, науке и технолошког развоја, свако са аспекта своје надлежности, нису спрово-

вели адекватне и ефикасне мере како би спречили и отклонили формирање одељења које чине само ромски ученици у ОШ „Б. Р“ у Б. Стога, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да су Општинска управа општине Бујановац, ОШ „Б. Р“ у Б. и Министарство просвете, науке и технолошког развоја повредили одредбе члана 6. и 19. Закона о забрани дискриминације. Због тога је Повереник за заштиту равноправности препоручио ОШ „Б. Р“ у Б. да у складу са Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности, приступи припреми детаљног и свеобухватног плана десегрегације, као и да предузме све неопходне радње и мере којима ће обезбедити да сви запослени у школи прођу обуку на тему забране дискриминације, као и да предузме све неопходне мере из своје надлежности како би се кроз одговарајуће програме, обуке и едукације међу ученицима/цама развијао дух толеранције, прихватања различитости и недискриминаторног понашања. Затим, Повереник за заштиту равноправности препоручио је Општини Бујановац да у складу са одредбама Закона о локалној самоуправи предузме мере у циљу старања о задовољењу потреба грађана у области просвете. Потребно је да, са тим у вези, пружи сву потребу помоћ и подршку школи у циљу израде потребних планова и мера, прописаних Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности. Такође, потребно је да Општинска управа Општине Бујановац пружи помоћ и подршку надлежним органима како би се деца ромске националности, већ током предшколског узраста, припремила за похађање школе на српском језику и похађала предшколски програм са децом друге националности. Министарству просвете, науке и технолошког развоја препоручено је да надзире спровођење мера у ОШ „Б. Р“ и да пружи потребну подршку школи у спровођењу наложених мера, те да предузме све потребне мере из своје надлежности како би се обезбедила пуна примена Правилника о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности.

(бр. 07-00-1328/2018-02 датум: 28.3.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1135-18-misljenje-po-prituzbi-protiv-os-oubujanovac-i-mpntr-zbog-segregacije-romske-dece-u-oblasti-obrazovanja-cir/>

● **По овој препоруци није поступљено.**

1.20. Притужба удружења А.А. против листа Б.Б. због дискриминације на основу припадности ромској националној мањини

Мишљење је донето у поступку по притужби Удружења АА, против листа ББ, поводом текста који је објављен 13. новембра 2018. године на порталу ББ са насловом „Били у емотивној вези: Пријављен

младић за обљубу девојчице“. У притужби је, између осталог, наведено да се у тексту неоправдано наводи национална припадност учиниоца кривичног дела констатацијом „у ромској заједници овакве појаве нису реткост“, чиме се шире стереотипи о Ромима и ствара додатна социјална дистанца. У изјашњењу на притужбу, наведено је да се спорна констатација, односила на ране бракове и малолетничке емотивне везе, а не на кривично дело, и да о проблему малолетничких бракова у ромској популацији говоре истраживања: „Дечји бракови у ромској популацији у Србији“, истраживање УНИЦЕФ-а и Женског ромског центра Бибија, које је спровео Етнографски институт САНУ, 2018. године, „Дечји бракови-анализа стања и препоруке“, које су радили НВО Атина и Фондација Ана и Владе Дивац, „Истраживања вишеструких показатеља положаја жена и деце“, Уницеф 2014, Истраживање ромско-женске организације „Романи цикна“ из Крушевца, 2018. године и њихов пројекат „Мобилизација заједнице у борби против раних, уговорених и присилних бракова“. Повереник је извршио увид у у текст под насловом „Били у емотивној вези: Пријављен младић за обљубу девојчице“. У тексту је наведено: Младић (19), из Пирота, ухапшен је због основане сумње да је починио кривично дело обљубе над дететом. Њега су за ово кривично дело пријавили родитељи (13). Он се терети да је недозвољену радњу, протеклих месеци извршио у више наврата. Током саслушања и девојчица и он су рекли како су већ дуже време у емотивној вези и да није било никакве принуде и да не намеравају да окончају везу. Тужилаштво је затражило притвор, о коме ће одлучити судија за претходни поступак. У ромској заједници овакве појаве нису реткост. Анализом текста „Били у емотивној вези: Пријављен младић за обљубу девојчице“ утврђује се најпре да наслов текста не указује на етничку, националну или верску припадност учиниоца кривичног дела. Коришћењем неутралног израза „младић“, да би се означио учинилац кривичног дела, избегнута је опасност стварања слике у јавности да су припадници неке националности склони извршењу кривичних дела или их врше чешће него што је то случај са припадницима опште популације, чија се националност не истиче приликом извештавања. Такође, увидом у текст је констатовано да је на крају текста наведено: „У ромској заједници овакве појаве нису реткост.“, међутим, из наведене реченице се не може утврдити на шта се ова констатација односи, с обзиром да наслов и садржина текста упућују на потенцијалне теме: малолетничке емоционалне односе, обљубу над дететом као кривично дело и проблем раних бракова о којима наведена истраживања. Имајући у виду одредбе члана 10. Европске конвенције о заштити људских права, члана 50. Устава Републике Србије и праксу Европског суда за људска права, којима се забрањује цензура и гарантује слобода изражавања, као и одредбе члана 12. Закона о забрани дискриминације, као и изјашњења на притужбу, Повереник је дао мишљење да наведеним текстом нису прекршене одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-1457/2018-02 датум: 12.3.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1276-18-nije-utvrdjena-diskriminacija-po-osnovu-nacionalne-pripadnosti/>

2. ПРИТУЖБЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ НА ОСНОВУ ПОЛА

2.1. Притужба против бутика због дискриминације на основу пола у огласу за запошљавање

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе Удружења, против Кинеског бутика, односно привредног друштва АА д.о.о. Б, због дискриминације на основу пола. У притужби је наведено да је ово привредно друштво објавило оглас за посао следеће садржине: „Потребне раднице.” Привредно друштво АА д.о.о. Б. се до окончања поступка није изјаснило на наводе притужбе, иако је захтев за изјашњење уредно примило. У току поступка је утврђено да је привредно друштво АА д.о.о. Б, објавило оглас за посао који гласи: „Потребне раднице”. Имајући у виду садржину огласа, којим, привредно друштво АА д.о.о. Б, као послодавац нуди запослење радницама, евидентно је да је ово привредно друштво јавним оглашавањем посла направило разлику по полу, нудећи радно ангажовање само особама женског пола-радницама. Повереник за заштиту равноправности констатује да привредно друштво АА д.о.о. Б, има пуну слободу да самостално, у складу са важећим прописима и на основу објективних критеријума, одлучује о избору лица које ће запослити или радно ангажовати, процењујући њихова стручна знања, компетенције и способности. Међутим, приликом оглашавања и избора кандидата не смеју се постављати услови за заснивање радног односа који се тичу личних својстава кандидата и кандидаткиња, а који нису стварни и одлучујући услов за обављање посла, с обзиром на природу и особеност посла и услове у којима се он обавља. По спроведеном поступку дато је мишљење да је привредно друштво АА д.о.о. Б, објављивањем огласа за посао „Потребне раднице“ повредило одредбе чл. 6, 16 и 20. Закона о забрани дискриминације. Привредном друштву АА д.о.о. Б. је препоручено да уклони дискриминаторан оглас, односно дискриминаторан услов из огласа за посао и да убудуће води рачуна да при оглашавању радних места и приликом заснивања радног односа не крши прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-774/2019-02 датум: 12. 3. 2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/4-20-anonimizovano/>

● **По овој препоруци није поступљено.**

2.2. Притужба због дискриминације на основу пола против осигуравајућег друштва

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе Ј. Л. Ш, коју је у име и уз сагласност ћерке Л. Ш, поднела против А. Д. за осигурање неживотно осигурање, Б. У притужби је навела да је приликом уговарања неживотног осигурања по пакету „З. & Б.” – Добровољно здравствено осигурање, приметила да је висина премије за осигурање виша за износ од око 100 евра када су у питању жене, будући да је по основу исте врсте осигурања, њеним сестрићима, С. и С.С, обрачуната нижа премија. Подносиатељка притужбе је навела да је ова разлика у износима премија објашњена политиком куће. У прилогу притужбе између осталог је достављена имејл преписка у којој је агенткиња ове осигуравајуће куће навела „да је за жене скупље”, те „да је на годишњем нивоу 100 евра разлика”. У изјашњењу А. Д. за осигурање неживотно осигурање, Б, указано је да се ради о неспоразуму у комуникацији при чему је истакнуто да агент на терену не може да користи било коју тарифу осим unisex тарифе, јер је она једино важећа и као таква доступна за рад на терену, те да је обрачун премије за Л. Ш. урађен искључиво по основу примене unisex тарифе. Према наводима А. Д. за осигурање неживотно осигурање, Б, очигледно је да је разлика настала услед чињенице да су за С. С. и С. С, по полисама из фебруара 2016. године, на снази биле посебне тарифе за женски и мушки пол, те да је осигуравач тада изменио интерна акта, између осталог и сагласно ставу и препорукама Повереника за заштиту равноправности. У току поступка је утврђено да је полиса добровољног здравственог осигурања за осигураницу Л. Ш. издата 1. јануара 2019. године, док су полисе добровољног здравственог осигурања за осигуранике С. С. и С. С. издате 26. односно 29. фебруара 2016. године. Повереник је у току поступка констатовао да је 14. септембра 2016. године, Извршни одбор неживотно осигурање а.д.о. Б. донео одлуку да се у вези са донетим тарифама премија за приватно добровољно здравствено осигурање и за комбиновано добровољно здравствено осигурање примењује јединствена премија осигурања за мушкарце и жене (unisex). Како је у даљем току поступка утврђено, премија осигурања Л. Ш. обрачуната је према unisex премији (јединственој премији за жене и мушкарце). Због тога је у конкретном случају Повереник дао мишљење да А. Д. за осигурање неживотно осигурање, Б, није повредило одредбе Закона о забрани дискриминације.

Међутим како је у току поступка утврђено и да су у Тарифи премија 13 за приватно добровољно здравствено осигурање (шифра – 0213) и Тарифи премија 19 за комбиновано добровољно здравствено осигурање од 14. септембра 2016. године, поред износа unisex премија наведене и колоне које садрже износе посебно за мушкарце и посебно за жене, које према наводима из изјашњења и приложеним доказима служе сврси одређених интерних извештавања и финансијских анализа, Повереник је у складу са чланом 33. тачка 9. Закона о забрани дискриминације, којим је прописано да Повереник препоручује органима јавне власти и другим лицима мере за остваривање равноправности, упутио препоруку мера А. Д. за осигурање неживотно осигурање, Б да писаним путем информисе запослене о сврси података у табелама које се односе на мушкарце и жене како би се убудуће избегли неспоразуми у комуникацији запослених са клијентима.

(бр. 07-00-54/2019-02 датум: 28.5.2019. године)

● **По овој препоруци је поступљено.**

2.3. Притужба против привредног друштва због непримерене рекламе за половне аутомобиле

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је АА из Б, поднела против привредног друштва ББ из Б, због дискриминације на основу пола. У притужби је између осталог наведено да је на реклами за половне аутомобиле привредног друштва ББ. из Б, чији текст огласне поруке гласи: „Зар је важно што ниси био први?“, жена приказана као „сексуални објекат и објекат пожељности који треба да привуче пажњу мушкараца на производ који се рекламира“. У притужби се даље наводи да спорна реклама садржи родне стереотипе према којима број партнера жене представља „смерницу“ за одређивање њене вредности, а да се „повлачењем паралеле“ између броја власника аутомобила и броја партнера, жена представља као „половна роба“, чиме се указује на њену умањену вредност. С обзиром да привредно друштво ББ д.о.о. из Б. није доставило изјашњење на наводе из притужбе до окончања законом прописаног рока, Повереник је, у складу са правилом о прерасподели терета доказивања прописаног чланом 45. Закона о забрани дискриминације, приликом одлучивања у овом предмету имао у виду наводе и доказе које је доставила подносиатељка притужбе. Након спроведеног поступка и изведених доказа утврђено је да се рекламом за продају половних аутомобила, чији текст огласне поруке гласи „Зар је важно што ниси био први?“, промовишу сексизам и стереотипне и традиционалне родне улоге у складу са којима жени припада подређена улога у друштву. Наиме, у конкретном случају, на реклами за половне аутомобиле аутокуће ББ, акценат је на атрактивном изгледу жене, где су посебно истакнуте њене усне и груди, и којој су на левој руци истетовирана два мушка имена, од којих је једно прецртано. С тим у вези, Повереник најпре указује да еротизовано истицање појединих делова женског тела, које је очигледно имало за циљ привлачења пажње купаца, пре свега мушког пола, упућује на генерално стереотипан став друштва о женској лепоти као преовлађујућем мерилу вредности и моћном средству продаје. Даље, осим омаловажавајућег приказивање жене као објекта сексуалне жеље или „објекта за гледање“, Повереник сматра да је у конкретном случају оглашивач отишао „корак даље“ у промовисању сексизма, па је кроз тетоважу два мушка имена која се налазе на руци жене, од којих је једно име прецртано, као и двосмисленим текстом огласне поруке, на симболичан начин поистоветио жену која је имала више од једног партнера са половним аутомобилом. Прављење оваквих „пара-

лала“ нарочито је увредљиво за жене, будући да се на овај начин имплицира да су партнери жена њихови „власници“ на основу којих се оне „вреднују“. С тим у вези, Повереник указује да промовисање сексизма путем оваквих и сличних пропагандних порука у којима се кроз стереотипне и традиционалне родне улоге полова намећу „прихватљиви“ обрасци изгледа и понашања жена, представља вређање и кршење људског достојанства жена, као и јавно подржавање и поступање у складу са предрасудама, обичајима и другим друштвеним обрасцима понашања који су засновани на идеји подређености или надређености полова, односно стереотипних улога полова. Даље, Повереник указује да стереотипизација и промовисање предрасуда о женама на овај начин може бити и веома опасна, нарочито уколико се има у виду да насиље над женама почива на застарелим и патријархалним друштвеним нормама и обрасцима понашања према којима је жена у „власништву“ мушкарца. У том смислу важно је истаћи да свеprisутност оваквих и сличних медијских садржаја који дају привид „нормалности“ овим поделама, и „под велом“ хумора, скечева и других „допадљивих садржаја“ доприносе одржавању идеје о подређености, односно надређености једног пола и промовишу застареле идеје и ставови којима се вређа достојанство жена. На крају, Повереник указује да је у савременом и демократском друштву недопустиво да се користе садржаји који промовишу инфериорност жена и њихову објективизацију. Због тога су сви који обликују јавни живот у Републици Србији, међу којима су удружења грађана, компаније и други облици организовања, дужни да поштују професионалне стандарде и да се уздрже од увредљивих, сексистичких и дискриминаторних садржаја, а да своју креативност изразе на примерен начин, поштујући достојанство жена, као и прописе о забрани дискриминације. Ценећи све напред наведено, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да је привредно друштво ББ, непримереном садржином рекламе за половне аутомобиле којом се вређа достојанство жена, повредило одредбе члана 12. у вези са чланом 20. Закона о забрани дискриминације. Због тога је привредном друштву ББ д.о.о. из Б. препоручено да спорну рекламу уклони са свих билборда на којима је објављена, а на којима се још увек налази, да усвоји Кодекс равноправности у циљу подизања свести о штетним последицама дискриминације и унапређења равноправности у свом радном окружењу као и да се убудуће у оквиру својих редовних послова и активности, придржава прописа о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-166/2019-02 датум: 11.7.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/182-2019-anonimizovano/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

2.4. Притужба против одборника Скупштине града Ниша због изношења дискриминаторних и сексистичких ставова на седници Скупштине града Ниша

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе организације цивилног друштва, против АА, одборника Скупштине града Ниша. У притужби је наведено да је на заседању Скупштине града Ниша, 19. марта 2019. године, приликом расправе о финансијском плану за сигурну кућу у Нишу, одборник АА сигурну кућу назвао „кућом од пружа“ уз коментар да „она није нека заштита женама жртвама насиља“, након чега је изјавио следеће: „Женска природа увек тражи мушкарца, не који је раван њој или испод њеног нивоа, већ изнад ње. Жена је биће најсличније Богу јер је он део својих надлежности пренео на жену. Жена је пре свега генетски програмирана за продужење врсте. Светски поредак је такав да се женама данас сугерише да деца више не треба да се доживљавају као дар Божји, већ као део потрошачке корпе који спречава приступ неким другим задовољствима. Жене имају ту могућност, и ту их је Бог обдарио тиме, без обзира шта радила у животу, свака жена се спашава материнством, чак и да је била највећа блудница, чињеница да је родила много деце, то је спашава од свега. Улагање женског капитала у каријеру је озбиљна ствар, али постоји ризик да се такав капитал који је својствен женама временом изгуби. Док девојка направи каријеру и постане самостална, такав капитал у највећој мери ишчезне“. У притужби је такође наведено да је одборници ББ, након реплике да „не разуме његову проповед“, одборник АА упутио следеће речи: „Кад неком говорите нешто што не разуме, он на вас гледа као на идиота. А са идиотом нема разговора...“. С обзиром да АА није доставио изјашњење на наводе из притужбе до окончања законом прописаног рока, Повереник је, у складу са правилом о прерасподели терета доказивања прописаног чланом 45. Закона о забрани дискриминације, приликом одлучивања у овом предмету имао у виду наводе и доказе које су доставили подносиоци притужбе. Током поступка утврђено је да је на седници Скупштине града Ниша, поред напред наведеног, одборник АА изјавио да „представнице лепшег пола самим рођењем добијају своје чари и лепоту, што је одређени капитал“, који како је то „приметио“ многе жене данас „на погрешан начин улажу“, као и да „од момента када жена направи каријеру, нема много тога што чини њену срећу, због чега је најбоље такав капитал улагати у породицу“. У свом говору „позивао“ се на цитате Карла Маркса да је „женска снага у њеној слабости“, Душка Радовића да су „жене некада биле неравноправне али са правим мушкарцима, а данас су равноправне али са погрешним мушкарцима“ и Николе Тесле да „огромним амбицијама жене губе женственост која вреди много више од професионалних успеха“. Пре отпочињања анализе предметних изјава, Повереник је испитао да ли постоје сметње за вођење поступка, с обзиром да је АА народни посланик и одборник у скупштини града. Међутим, с обзиром да предметну изјаву није дао у својству народног посланика, већ у својству одборника у скупштини града, а да га одборнички имунитет штити само од кривичне одговорности за изнето мишљење, поступак је настављен. Приликом анализе изјаве АА, Повереник је узео у обзир важност слободе изражавања, са једне стране, али и забрану јавног заговарања, подржавања и поступања у складу са предрасудама, обичајима и другим друштвеним обрасцима понашања који су засновани на идеји подређености или надређености полова, односно стереотипних улога полова, како то прописује Закон о забрани дискриминације, са друге стране. Након спроведеног поступка и изведених доказа утврђено је да је одборник АА, током седнице Скупштине града Ниша, износио идеје и ставове којима се, са становишта пола, промовишу сексизам и стереотипне и традиционалне родне улоге у складу са којима жени припада подређена улога у друштву, која је сама по себи

„природна и разумљива“. Наиме, изјаве да је жена „генетски програмирана за продужење врсте“ и да „од момента када жена направи каријеру нема много тога што чини њену срећу, због чега је најбоље да свој капитал улаже у породицу“, представљају јавно заговарање традиционалних образаца понашања према којима жена „вреди“ само уколико се остварила у улози мајке, чиме се обезвређује и омаловажава њена потреба да се професионално и каријерно развија. Имајући у виду наведено, Повереник сматра да изјаве које у себи садрже поруке да је основна улога жена „продужење врсте“ и да је све друго у њеном случају „беспредметно“, представљају узнемиравање и понижавајуће поступање према свим женама, а нарочито оним које нису у могућности или не желе да се остваре у улози мајке. Такође, Повереник је посебно имао у виду да је своје ставове одборник АА износио на седници скупштине града Ниша током расправе о финансијском плану за Сигурну кућу у Нишу, и том приликом сигурну кућу назвао „кућом од прућа“ уз констатацију да „она није нека заштита женама које су жртве насиља“. Имајући у виду да борба против насиља над женама представља један од најзначајних проблема на чијем су решавању ангажовани сви друштвени и државни чиниоци, наведене изјаве могу да обесхрабре жене које трпе насиље да потраже заштиту, као и да узнемире жене које су кориснице услуга неке од Сигурних кућа, будући да им се са највишег локалног представничког тела индиректно поручује да сигурне куће нису безбедно место на којем могу потражити заштиту од насиља и насилника. Наиме, неспорно је да АА има право на изражавање сопственог мишљења, али чињеница да је одборник скупштине града, односно представник грађана и грађанки од којих можда неке у том тренутку трпе насиље или су жртве истог, повлачи за собом и његову већу одговорност за јавно изговорену реч, као и обавезу да својим изјавама и ставовима не подржава и подстиче стереотипе и предрасуде о женама. Такође, поводом изјаве коју је упутио одборници ББ, Повереник истиче да су сви који обликују јавни живот у Србији, дужни да поштују прописе и да се у јавном говору уздрже од увредљивих, сексистичких и дискриминаторских садржаја и непримерених изјава према женама политичаркама, већ да своје личне и политичке ставове изражавају на примерен начин, поштујући достојанство жена. Ценећи све напред наведено, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да су изјавама одборника АА, које су биле предмет разматрања у овом поступку, прекршене одредбе члана 12. а у вези са чланом 20. Закона о забрани дискриминације. Због тога је одборнику АА препоручено да током првог наредног заседања седнице Скупштине града Ниша, или путем медија, упути јавно извињење поводом дискриминаторних и сексистичких идеја и ставова које је изнео на седници Скупштине града Ниша одржаној 19. марта 2019. године, као и да убудуће води рачуна да се у оквиру својих редовних послова и активности, придржава прописа који забрањују дискриминацију.

(бр. 07-00-00173/2019-02 датум: 28.6.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/190-2019-anonimizovano/>

● **По овој препоруци није поступљено.**

2.5. Притужба организације цивилног друштва против директора Туристичке организације

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе Удружења грађанки против С. Д. директора Туристичке организације, због дискриминације на основу пола. У притужби је наведено да је С. Д, дана..., приликом посете председника Републике Србије Н. Б, увредио све жене, а посебно припаднице мађарске националности изјавивши да се „мађарски језик најбоље учи спавањем са Мађарицом“, те да је тиме показао забрињавајући и неприхватљиви ниво стереотипа и предрасуда у вези са женама. Између осталог, у притужби је наведено да су поменути изјаву С. Д. пренели готово сви медији у Србији, с обзиром на чињеницу да је спорна изјава дата у току директног преноса посете председника Републике Србије, Н. Б. У изјашњењу С. Д, наведено је да спорну изјаву није дао у својству директора туристичке организације, већ као глумац-аматер, те да употребом глагола „спавати“ у наведеној изјави, није алудирао на сексуални чин, нити на свођење припадница мађарске националности на сексуални објекат, већ је поменути глагол употребио „у ширем контексту“, који подразумева „бивствовање са Мађарицом“, сматрајући при том да у свему изреченом нема увредљиве садржине, нити би могло да представља повреду достојанства жена. Након спроведеног поступка и изведених доказа, утврђено је да наведена изјава С. Д, изнета приликом посете председника Републике Србије, Н. Б, одржане дана..., представља понижавање и омаловажавање жена, а нарочито припадница женског пола мађарске националности. При томе, Повереник је посебно имао у виду да је С. Д. носилац јавне функције, те да треба да води рачуна да својим изјавама не вређа достојанство лица или групе лица на основу њиховог личног својства. Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да су овом изјавом повређене одредбе члана 12. Закона о забрани дискриминације због чега је С. Д. препоручио да објави у електронском или штампаном медију са националном покривеношћу јавно извињење свим женама, а посебно припадницама мађарске националне мањине.

(бр. 07-00-200/2019-02 датум: 17.6. 2019.)

217-19-Мишљење по притужби ОЦД Ф. против С.Д. због диск. на осн. пола у обл. јавног информисања и медија • Повереник за заштиту равноправности (ravnopravnost.gov.rs)

● **По овој препоруци је поступљено.**

2.6. Притужба против угоститељске радње због рекламирања производа на начин који омаловажава, вређа и дискриминише жене

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју су АА и ББ поднеле против Угоститељске радње, због дискриминације на основу пола и изгледа. У притужби је између осталог наведено да Угоститељска радња рекламира свој производ у јавном простору и путем друштвених мрежа на начин који омаловажава, вређа и дискриминише жене, сводећи их на њихов физички изглед и поједине делове тела. У притужби се даље наводи да је женско тело у поменутих рекламама злоупотребљено и искоришћено „на начин да је у потпуности лишено сваког духовног елемента, готово сведено на пластичне лутке“, при чему се злоупотреба огледа у „апстраховању тела од особе и инсистирању искључиво на самом телу“, што подразумева „експлоатисање груди, стражњице, ногу...“. Даље, у притужби је наведено и да Угоститељска радња, таквим поступањем, промовише сексизам, родне стереотипе и предрасуде према женама. У притужби је истакнуто да је на једној од реклама, као и објава на својој Фејсбук страници ове угоститељске радње приказано обнажено женско тело, коју прати двосмислена порука, са јасном сексуалном конотацијом, „Niје svaka pizza ista!“, те да из тога јасно произлази да је тело жена у рекламама сексуализовано, чиме се жена своди само на објекат пожељности. С обзиром да ВВ, предузетник/власник Угоститељске радње, није доставио изјашњење на наводе из притужбе у законом прописаном року, Повереник је, у складу са правилом о терету доказивања из члана 45. Закона о забрани дискриминације, разматрао доказе и чињенице наведене у притужби, као и оне доказе који су јавно доступни неограниченом броју лица на Фејсбук страници Угоститељске радње. Након спроведеног поступка и изведених доказа утврђено је да објаве на Фејсбук страници Угоститељске радње као и реклама овог субјекта на билборду, представљају рекламу прехранбених производа, у којима доминирају фотографије женских особа одевених у интимно рубље са еротизованим истицањем појединих делова женског тела, уз двосмислене поруке са сексуалном конотацијом. Закон о забрани дискриминације као један од облика дискриминације прописује узнемиравајуће и понижавајуће поступање које има за циљ или представља повреду достојанства лица или групе лица на основу њиховог личног својства, нарочито ако се тиме ствара понижавајуће или увредљиво окружење. Такође законом је између осталог забрањено и изражавање мржње, омаловажавање, уцењивање и узнемиравање с обзиром на пол, као и јавно заговарање, подржавање и поступање у складу са предрасудама, обичајима и другим друштвеним обрасцима понашања који су засновани на идеји подређености или надређености полова, односно стереотипних улога полова. Након спроведеног поступка, Повереник је дао мишљење да је Угоститељска радња, објавама на својој Фејсбук страници, као и објављеном рекламном на билбордима повредила одредбе члана 12, а у вези са чланом 20. став 2. Закона о забрани дискриминације. Угоститељској радњи препоручено је да спорну рекламу уклони са билборда на којима је објављена, а на којима се још увек налази, да са своје Фејсбук странице уклони све објаве којима се врши узнемиравање и понижавајуће поступање према женама, у које нарочито спадају објаве од 16.3.2021. године, 23.4.2021. године и 25.4.2021. године.

(бр. 07-00-255/2019-02 датум: 12.8.2021.)

● **По овој препоруци није поступљено.**

2.7. Притужба савеза феминистичких организација против Министарства културе и информисања због дискриминације на основу пола

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе савеза феминистичких организација против Министарства културе и информисања. У притужби је наведено да на конкурсима за финансирање и суфинансирање пројеката у 2019. години, Министарство културе и информисања није подржало ни једну женску организацију која је поднела пријаву и која се бави истраживањем, афирмацијом и продукцијом женске културе. Даље су наведени резултати анализе решења о додели средстава на конкурсима министарства којим се указује на третман министарства према женским пројектима, под којим подразумевају женско стваралаштво као појединачни ауторски чин, колективно или збирно дело и као тема истраживања, верификације, обраде и продукције од женских или организација које су родно избалансиране, истраживачица, теоретичарки, кустоскиња. У изјашњењу је наведено да се конкурсно суфинансирање у 2019. години спроводи по критеријумима дефинисаним Уредбом о критеријумима, мерилима и начину избора пројеката у култури који се финансирају и суфинансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе, да су поред ових критеријума узимани у обзир и приоритети за дату област стваралаштва, приоритети јавних политика, а пре свега квалитет пројекта, степен утицаја на живот заједнице, капацитети реализатора, као и реалан и рационалан буџет. Даље је наведено да су конкурси организовани по областима стваралаштва и уколико није експлицитно наведено да се пројекат односи на унапређење родне равноправности или се то не може јасно видети из саме суштине пројекта, не може се закључивати о његовом доприносу родној равноправности. Анализом навода притужбе и изјашњења у току поступка утврђено је да је у току 2019. године Министарство културе и информисања расписало преко 20 конкурса, као и да је број подржаних женских пројеката мали. Анализа оправданости разлога неподржавања женских пројеката могућа је само у оквиру анализе пријаве конкретног пројекта у односу на конкретне критеријуме конкурса, што у конкретном случају није могуће с обзиром на генерализацију притужбе. На основу чињеница утврђених у току поступка не произлази нужно да постоји узрочна веза између малог броја подржаних женских пројеката и пола као личног својства. Због свега наведеног, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да у поступку по притужби савеза феминистичких организација, Министарство културе и информисања није повредило одредбе Закона о забрани дискриминације. Имајући у виду број подржа-

них пројеката који промовишу женско културно стваралаштво у односу на број жена које се баве стварањем културних добара и удео жена у општој популацији Србије, Повереник за заштиту равноправности је у складу са прописаном надлежношћу из члана 33. тачка 9. Закона о забрани дискриминације, дао препоруку мера за унапређење равноправности Министарству културе и информисања да предузме активности на плану увођења посебних (афирмативних) мера ради постизања пуне равноправности, заштите и напретка жена у области културног стваралаштва, у циљу остваривања политике родне равноправности.

(бр. 07-00-274/2019-02 датум: 30. 9. 2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/341-19-diskriminacija-na-osnovu-pola-u-oblasti-kulture/>

● По овој препоруци је поступљено.

2.8. Притужба против удружења због дискриминације на основу пола у огласу за посао

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе А. Ћ. из Б. против Удружења „Ц. С. Ж.“ због дискриминације на основу пола. У притужби је наведено да је на интернет порталу www.com објављен оглас Удружења „Ц.С.Ж.“ Б. чија садржина гласи: „потребна особа са одличним знањем рада на рачунару и базичним (а пожељно и вишим) познавањем енглеског језика, као радни асистент особи са инвалидитетом са пуним радним временом.“ Даље је наведено да је након конкурисања за посао радног асистента, подносилац притужбе одбијен, уз образложење да предност имају особе женског пола. У изјашњењу удружења наведено је да су објавили предметни конкурс за радно место „персоналног/радног асистента“ и да се термин „радни асистент“ користи као само један од елемената посла персоналног асистента. Даље је наведено да је оглас расписан за асистента конкретне жене са тешким телесним инвалидитетом, којој је осим помоћи у раду, потребна и друга врста подршке, укључујући и подршку у задовољавању личних потреба и да је она инсистирала да за асистента има женску особу ради свог достојанства, сигурности и безбедности и већег осећаја комфора. Још је наведено и да разликовање приликом одабира персоналног/радног асистента по полу, у овом случају не представља довођење неке особе у неравноправан положај, јер у овом случају пол као лично својство јесте градивни елемент расписаног посла. У току поступка је утврђено да се у конкретном случају ради о конкурс за посао за радног асистента конкретној женској особи са инвалидитетом, која је изразила жељу да асистент буде женска особа, ради њеног достојанства, сигурности и безбедности и већег осећаја комфора. Даље је утврђено да је, у конкретном случају, пол персонал-

ног асистента стварни и одлучујући услов обављања посла радног асистента, као и да је сврха која се жели постићи избором женске особе за радног асистента по овом огласу оправдана у складу са Законом о забрани дискриминације и Законом о раду. Због тога је у конкретном случају Повереник дао мишљење да Удружење „Ц.С.Ж.“ Б. није повредило одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-282/2019-02 датум: 24. 7. 2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/347-19-m-p%0%be-prit-%d0%b0-c-pr%0%betiv-%d0%becd-csz-zb%d0%beg-disk-cir/>

2.9. Притужбе Удружења АА, против Драгољуба Петровића, због дискриминације на основу пола/рода.

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе Удружења АА, против Драгољуба Петровића, због дискриминације на основу пола/рода. У притужби је наведено да је 2.6.2021. године, на сајту iskra.co објављен текст под називом „Молба да опозовете закон: Писмо чувеног српског лингвисте професора Драгољуба Петровића председнику Србије“ од 1.6.2021. године. У притужби се даље наводи да је у овом тексту Драгољуб Петровић изнео низ дискриминаторних ставова према женама. На захтев Повереника да се изјасни на наводе притужбе, у складу са чланом 37. став 1. Закона о забрани дискриминације, Драгољуб Петровић је доставио електронским путем, 6.9.2021. године, два текста, чији су наслови: 1. Заштита од ишчашене памети и 2. Насиље над српским језиком и народом. Иако се експлицитно не наводи, из анализе текста произлази, да се обраћање Драгољуба Петровића односи на новоусвојени Закон о родној равноправности и то у делу који се односи на употребу родно осетљивог језика. Утврђено је да је у тексту, између осталог, наведено: „жена даје, рађа, (из)носи живот и њој није „дато“ да живот убија и само здрава, нормална жена може бити песникиња, а само недовршена – војникиња; само здрава, нормална жена може „родит шеснес комада“, а само несрећна и недовршена – извршити шеснаест абортуса; она прва може бити академик, а оној другој много је и академикиња; она прва сасвим се угодно осећа као офталмолог, социолог, филолог док онима другим много више пристаје намигуша и/ли побегуља; првој сасвим лепо пристаје звање professor emeritus, а она која хоће да је prof. emerita само потврђује да није заслужила ни оно прво звање а камоли ово друго. Закон који све то прописује припремиле су неке недовршене жене и онај наш женски сој (да се даље само на њему задржимо) који је схватио да му је много исплативије да се нађе међу феминисткињама, трилатералкама, билдербергушама и сличним трофрталкама него међу женама и да, са тих нових позиција, подупиру разарање свих оних вредности на којима су засновани српска историја, традиција, култура, етос.“ Имајући у виду ове наводе, Повереник за заштиту равноправности је истакао да је Драгољуб Петровић у овом тексту изражавао мишљења, ставове и идеје који су понижавајући, увредљиви и деградирајући и којима се под-

стиче дискриминација и мржња према женама. Такође, његови ставови и изјаве „и то се увек знало и то никад никоме није требало објашњавати: жена је држала три стуба куће (рађала, одгајала децу и „(о)држа(ва)ла кућу“ и отуд народна изрека да „кућа не стоји на земљи него на жени“), а мушкарцу је „било дато да кућу храни и брани... „И никад ником није пало на ум да у томе нешто мења и „поправља“ су супротни одредби члана 20. Закона о забрани дискриминације. Наиме, овим изјавама Драгољуб Петровић је свој став према женама исказао кроз стереотипне и традиционалне родне улоге, према којима се жена приказује као неко ко „рађа, одгаја децу и одржава кућу“, чиме се истиче стереотипан образац о женама и њиховом положају у друштву. Повереник је истакао да Драгољуба Петровића има право да износи своје ставове и мишљења, у конкретном случају право да критикује и коментарише закон (за који предлаже да се повуче из процедуре усвајања), али не на начин којим се подстиче дискриминација према женама или јавно заговарају стереотипне улоге полова. При томе, Повереник је имао у виду да је Драгољуб Петровић професор, те да својим ставовима и ауторитетом може да утиче на јавност, због чега има додатну одговорност да својим изјавама и ставовима не подстиче дискриминацију и вређа достојанство лица или групе лица на основу њиховог личног својства. Због тога је Повереник донео мишљење да су у тексту који је објављен на сајту iskra.co. 2.6.2021. године, под називом: Молба да опозовете закон: Писмо чувеног српског лингвисте професора Драгољуба Петровића председнику Србије, повређене одреде члана 11. у вези члана 20. Закона о забрани дискриминације. Уз мишљење је издата препорука да Драгољуб Петровић, поводом ставова и изјава изнетих у овом тексту објави јавно извињење свим женама, у електронском или штампаном медију, као и да убудуће води рачуна да у изјавама, ставовима и садржајима које износи не подстиче дискриминацију према женама, као ни стереотипе и предрасуде о друштвеним улогама полова.

(бр. 07-00-329/2021-02)

<http://ravnopravnost.gov.rs/483-21-misljenje-povodom-prituzbe-udruzenja-aa-protiv-dragoljuba-petrovica-zbog-diskriminacije-na-osnovu-pola-roda/>

● **По овој препоруци није поступљено.**

2.10. Притужба Удружења АА против Шаховског савеза Србије због дискриминације на основу пола

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе Удружења АА, изјављене против Шаховског савеза Србије, због дискриминације на основу пола. У притужби је наведено да је Шаховски савез Србије објавио распис поводом међународног отвореног првенства Србије у шаху „Србија опен

2021“, у коме су услови дискриминаторни за жене, због нижих награда које су предвиђене за жене у „мастер“ групи. Наведено је такође, да распис одликује делимична употреба родно осетљивог језика, као и да у оквиру „уписнине“, у оквиру „мастерс“ групе, није предвиђена другачија/нижа уписанина за жене, као што је прописана у „аматерској“ групи. У изјашњењу на притужбу Шаховског савеза Србије наведено је, између осталог, да такмичење није подељено на мушку и женску категорију у оквиру две групе „мастерс“ и „аматерска“, те да се у обе ове групе такмиче и мушкарци и жене, а да једина подела која постоји у такмичењу јесте подела на две групе: „мастерс“ и „аматерска“. Наведено је, такође, да награде за жене, представљају додатне награде за такмичарке, поред редовних награда, а да је разлог предвиђања додатних награда за жене стимулација жена за бављење шахом и њихова афирмација у овом спорту. У изјашњењу се истиче и да су различита правила о износима уписнине заснована на међународном шаховским правилима и устаљеној међународној пракси у шаховском спорту. У току поступка је утврђено да разликовање које је направио Шаховски савез Србије, прописивањем у распису поводом међународног отвореног првенства Србије у шаху „Србија опен 2021“ које је одржано у Београду од 2. до 8. јула 2021. године, посебних награда за жене у оквиру „мастерс“ групе, представља посебну (афирмативну) меру за жене/шахисткиње на овом турниру. Наиме, Повереник је констатовао да на овај начин Шаховски савез Србије није прописао ниже награде за шахисткиње у односу на шахисте у оквиру мастерс групе такмичења, већ је одредио посебне/додатне награде за одређене категорије такмичара на овом турниру, за које је сматрао да се налазе у неповољном положају и да им је потребна посебна подршка. Такође, Повереник је, ценећи навод из изјашњења, закључио да је Шаховски савез Србије приликом прописивања додатних награда за жене, у оквиру „мастерс“ групе такмичења желео да стимулише жене за бављење шахом и да подстакне њихову афирмацију у овом спорту. Даље, поводом употребе родно осетљивог језика, Статутом Шаховског савеза Србије прописана је посебна одредба која се односи на употребу родно осетљивог језика, док је на почетку објављеног расписа наведено да право учешћа имају сви шахисти и шахисткиње. Повереник налази да Шаховски савез Србије препознаје важност употребе родно осетљивог језика, иако је изостала употреба женског рода у једном делу расписа за категорију/назив (ветеранка, поред ветеран). Због тога је Повереник донео мишљење да објављивањем расписа поводом међународног отвореног првенства Србије у шаху „Србија опен 2021“ које је одржано у Београду од 2. до 8. јула 2021. године, Шаховски савез Србије није повредио одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-/2021-02 датум: 10.9.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/506-21-prituzba-zbog-diskriminacije-na-osnovu-pola/>

2.11. Притужба АА против привредног друштва и директора због дискриминације на основу пола

Мишљење је донето поводом притужбе А. А. против привредног друштва Б. Б. и директора В. В, као одговорног лица, због дискриминације на основу пола. У притужби је наведено да је А. А. имала са привредним друштвом закључен уговор о раду на одређено време, као и да је директор привредног друштва одбио да јој продужи уговор о раду након што је сазнао да је трудна. У изјашњењу привредног друштва је наведено да је радни однос А. А. престао по сили закона истеком периода на који је заснован, а не отказом уговора о раду. У току поступка је утврђено да је инспекција рада дала налог привредном друштву да А. А. продужи радни однос на одређено време до истека коришћења права на одсуство уз пријаву на обавезно социјално осигурање, као и да је привредно друштво поступило по налогу инспекције рада. Одредбама члана 187. Закона о раду прописано је посебна заштита од отказа уговора о раду. За време трудноће, породичног одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета послодавац не може запосленом да откаже уговор о раду. Рок за који је уговором засновао радни однос на одређено време продужава се до истека коришћења права на одсуство. Решење о отказу уговора о раду ништаво је ако је на дан доношења решења о отказу уговора о раду послодавцу било познато постојање наведених околности или ако запослени у року од 30 дана од дана престанка радног односа обавести послодавца о постојању ових околности и о томе достави одговарајућу потврду овлашћеног лекара или другог надлежног органа. Повереник најпре констатује да је неспорно да неједнак третман због трудноће представља неједнак третман на основу пола, као и да Устав и закони Републике Србије предвиђају посебну заштиту жене у вези са трудноћом и порођајем. Имајући у виду наводе из изјашњења послодавца да је уговор закључен на одређено време и да је истекао, а да није донето решење о отказу уговора о раду, Повереник указује да се одредба члана 187. став 3. Закона о раду односи не само на отказ уговора о раду већ и на престанак радног односа па и по основу истека времена на који је уговор закључен. Имајући у виду антидискриминационе прописе из којих неспорно произлази да жена у току трудноће и порођаја ужива посебну заштиту и да не може бити стављена у лошији положај само из разлога трудноће или одсуства због порођаја и неге детета, неспорно је да је уговор подносиатељки притужбе морао бити продужен. Из доказа је такође неспорно утврђено да је подносиатељка притужбе послодавцу у складу са роком прописаним законом доставила одговарајуће доказе о чињеници да је остала у другом стању и да је неопходно да одржава трудноћу. Повереник такође констатује да послодавац није у току поступка доставио доказе да подносиатељки притужбе није продужен уговор из других разлога. На основу записника Инспекције рада, наводи да је А. А. изиграла послодавца указују да је њена трудноћа основни разлог пропуштања да јој се продужи уговор о раду, као и да је послодавац не би запослио да је раније имао сазнања о наведеној чињеници. Имајући у виду утврђено чињенично стање очигледна је узрочно-последична веза између пропуштања привредног друштва да поступи и личног својства подносиатељке притужбе. Подносиатељка притужбе је своја права из радног односа остварила тек након извршеног инспекцијског надзора Инспектората за рад. На основу тако утврђеног чињеничног стања, Повереник је донео мишљење да је пропуштањем да продужи уговор о раду са А. А. због чињенице да је у другом стању, привредно друштво Б. Б.

повредило одредбе члана 6. и члана 16. а у вези са чланом 20. Закона о забрани дискриминације. С обзиром да је по налогу Инспектората за рад са подносиоцем притужбе закључен уговор о раду, Повереник је привредном друштву дао препоруку да убудуће приликом обављања послова из своје делатности не крши одредбе антидискриминационих прописа.

(бр. 07-00-425/2021-02 датум: 28. 6. 2022.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/583-21-poslodavac-diskriminisao-zaposlenu-trudnicu/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

2.12. Притужба Удружења грађанки АА против Радио дифузног предузећа ББ, водитеља емисије „ВВ“, главног и одговорног уредника и законских заступника, због дискриминације жена

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе Удружења грађанки АА против Радио дифузног предузећа ББ, водитеља емисије „ВВ“, главног и одговорног уредника и законских заступника, због дискриминације жена. У притужби је наведено да је водитељ 20. априла 2020. године у емисији „ВВ“ емитованој на телевизији ББ, гошћи проф. др Дарији Кисић Тепавчевић поставио следеће питање: „Пре него што почнемо разговор на било коју ... односно о било чему другом, хоћу да вас питам како је пала одлука да једна дама оде у Ниш уз министра Недимовића када је најтеже? Дакле, многи се питају зар то није могао да буде неко из струке, али мушког пола. Наиме, уз сво поштовање дамама везано за родну равноправност и тако даље, али ово је нешто најближе ратном стању, па вас питам, на линију фронта је отишла једна жена“, чиме је дискриминисао све жене. У заједничком изјашњењу између осталог је наведено да су истинити наводи да је водитељ у емисији „ВВ“ Дарији Кисић Тепавчевић „упутио питања у којима је наглашен њен пол“ и да је циљ водитеља био да посебно нагласи способност, значај и пожртвованост жена које су показале приликом санирања последица изазваних епидемијом вируса COVID 19. С обзиром да притужба није поднета због дискриминације проф. др Дарије Кисић Тепавчевић, већ у име свих жена, Повереник је анализирао део питања који се односи на изражавање ставова у односу на све жене, односно анализирано је да ли ови ставови представљају јавно заговарање и подржавање предрасуда и друштвених образаца понашања који су засновани на идеји подређености или надређености полова, односно стереотипних улога полова. Реченицама: „Дакле, многи се питају зар то није могао да буде неко из струке, али мушког пола. Наиме, уз сво поштовање дамама везано за родну равноправност и тако даље, али ово је нешто најближе ратном стању, па вас питам, на линију фронта је отишла једна жена“, Повере-

ник констатује да је водитељ изразио неверицу и сумњу да у жариште епидемије треба да иде жена, без обзира на њену стручност. Овако конципирано питање садржи став о родним улогама свих жена, односно предрасуду о улогама мушкараца и жена у друштву, о подређености и надређености полова, о томе да жене без обзира на своју стручност, вештине и квалитете не могу и/или не треба да буду у ситуацијама када је доношење одлука од велике важности за заједницу и када је деловање посебно отежано због сложености ситуације. Повереник је даље констатовао да за утврђивање да ли је неко извршио акт дискриминације, није од значаја да ли је постојала намера да се дискриминација изврши, односно да се дискриминација може извршити и без постојања свести да се неко дискриминише. Даље је утврђено да је, у складу са законом прописана одговорност пружаоца медијске услуге за програмски садржај, без обзира на то да ли га је произвео пружалац или друго лице. Такође је законом прописана и уређивачка одговорност за спровођење контроле над избором програмских садржаја и њиховом организацијом, као и да главни уредник медија има својство одговорног уредника тог медија и да одговорни уредник за поједино издање, рубрику, односно програмску целину одговара за садржај који уређује. Такође, утврђено је да законски заступници, у складу са медијским законима, као законски заступници радио дифузног предузећа, нису одговорни за ставове изнете у програму. Даље је утврђено да је водитељ упутио јавно извињење свим женама у емисији „ВВ“ која је емитована наредног дана, односно 21. априла 2020. године. Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да је водитељ ставовима изнетим у емисији „ВВ“ емитованој на телевизији ББ, 20. априла 2020. године повредио одредбе члана 20. став 2. Закона о забрани дискриминације, а да у вези са одредбама Закона о електронским медијима и Закона о јавном информисању и медијима одговорност сноси и Радио дифузно предузеће ББ и главни и одговорни уредник. Радио дифузном предузећу ББ препоручено је да организује обуку запослених у Радио дифузном предузећу ББ на тему стереотипи и предрасуде о улогама полова и улога медија у остваривању равноправности полова, док је водитељу, као и главном и одговорном уреднику препоручено да воде рачуна да се садржајем који се емитује не подстичу стереотипи и предрасуде о друштвеним улогама полова.

(бр. 07-00-128/2020-02 датум: 4.12. 2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/599-2020-misljenje-u-oblasti-javnog-informisanja-i-medija-zbog-diskriminacije-na-osnovu-pola/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

2.13. Притужба коју су пуномоћници адвокати поднели против ЂЂ због дискриминације на основу пола

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју су пуномоћници адвокати АА, ББ, ВВ и ГГ, у име и уз сагласност ДД, поднели против ЂЂ. У притужби је, између осталог, наведено да је ЂЂ, на друштвеној мрежи ..., изнео бројне секстичке и увредљиве коментаре којима је дискриминисао подносиоцу притужбе на основу личног својства – пол. У прилог навода притужбе достављени су докази. Имајући у виду да се ЂЂ није изјаснио на наводе из притужбе до окончања поступка, сагласно правилу о прерасподели терета доказивања прописаног чланом 45. Закона о забрани дискриминације, Повереник је приликом одлучивања у овом предмету имао у виду само наводе притужбе и доказе које су уз притужбу достављени. Након спроведеног поступка и изведених доказа утврђено је да већина објава које су предмет анализе, започиње омаловажавајућим ословљавањем подносиоце притужбе са „буцкили“ и „дебелице“, као и увредљивим коментарисањем њеног физичког изгледа: „Дебелогузоз ДД...“, „Слушај, ћурко угојена...“, „А и много си лепша и неупоредиво мршавија на ... него уживо..“, „И ДД буцкили...следећи пут ми се слободно јави. Јбг, извини, али тако крофнаста уживо ни мало не личиш на себе са ... и...“, као и „ДД буцкили...Па, како од толиких мушкараца баш ти да налетиш на манијака који се ложи на пуније даме са посебним потребама?!“. Такође, 3. априла 2020. године у једној од својих објава на друштвеној мрежи ..., ЂЂ написао је следеће : „Кад смо већ код лекција из новинарства, велики ЕЕ једном је описујући ЖЖ написао: „Она је као ВМА. Има широке стубове и велике улазе“. Не знам зашто али мене овај цитат необично подсећа на нашу вољену ДД @...“. Препоруком Савета Европе о спречавању и борби против сексизма CM/REC (2019), чија је Република Србија пуноправна чланица, сексизам се дефинише као сваки чин, гест, визуелно представљање, изговорене или писане речи, праксу или понашање засновано на идеји да је особа или група особа инфериорна због свог пола, која се јавља у јавној или приватној сфери, било онлајн или офлајн, са циљем или сврхом да се, између осталог, наруши њихово достојанство и успостави и одржи систем родних стереотипа. Полазећи од одредаба Закона о забрани дискриминације Повереник указује да су наведене изјаве увредљиве и понижавајуће. Ценећи све напред наведено, Повереник је дао мишљење да су изјавама и коментарима које је ЂЂ у периоду од 1. априла до 24. априла 2020. године, путем друштвене мреже ..., упутио ДД, повређене одредбе члана 12. а у вези са чланом 20. став 2. Закона о забрани дискриминације. С тим у вези, ЂЂ препоручено је да поводом увредљивих, дискриминаторних и сексистичких изјава подносиоци притужбе упути писано извињење, да убудуће води рачуна да не даје изјаве којима се вређа достојанство жена и подржавају родни стереотипи, као и да у оквиру својих редовних послова и активности не крши законске прописе о забрани дискриминације.

(07-00-625/2020-02 датум: 21.1.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/630-20-diskriminacija-utvrdjena-na-osnovu-licnog-svoystva-pola/>

● **По овој препоруци није поступљено.**

2.14. Притужба АА против председника Скупштине општине због дискриминације на основу пола

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА из ББ, против ВВ, председника Скупштине општине ББ. У притужби је наведено да је на 12. седници Скупштине општине ББ, одржаној 3. септембра 2021. године, приликом расправе о добити коју је ЈКП „ГГ“ остварило, ВВ за скупштинском говорницом изјавио: „Човек може да бије жену кад стави со на сто и човек може да бије жену кад не стави со на сто“. Даље, наведено је да је од укупно шест, у ДД округу пет жена председница општине и да је недопустиво да се порука о насиљу „шаље“ са скупштинске говорнице, због чега је подносилац притужбе тражио да се председник СО ББ извини свим женама, али да је он то одбио. У изјашњењу, ВВ је навео да није имао намеру да промовише насиље над женама већ да је његове речи, одборник АА, „искарикирао и извукао из контекста“. Даље је додао да сматра да ниједна жена не треба да се осећа „прозваном“ због његових изјава, јер на седници није било речи о женама и равноправности полова, већ да је употребио једну народну изреку и „поштапалицу“ како би упоредио стање везано за Јавно предузеће о којем се расправа и водила. Повереник најпре констатује да не постоје процесне сметње за вођење поступка против председника СО ББ, с обзиром да га одборнички имунитет штити само од кривичне одговорности за изнето мишљење. Приликом анализе изјаве ВВ, Повереник је узео у обзир важност слободе изражавања, са једне стране, али и забрану јавног заговарања, подржавања и поступања у складу са предрасудама, обичајима и другим друштвеним обрасцима понашања који су засновани на идеји подређености или надређености полова, односно стереотипних улога полова, како то, са друге стране, прописује Закон о забрани дискриминације. Након спроведеног поступка утврђено је да се изјавом ВВ, на седници Скупштине општине ББ, одржаној 3. септембра 2021. године, промовишу стереотипне и традиционалне родне улоге у складу са којима жени припада подређена улога у друштву. Такође, осим што се наведеном изјавом на посредан начин шаље порука да је инфериорност жене у односу на мушкарца оно што је „природно“, стереотипизација и промовисање предрасуда о женама на овај начин може бити веома опасна, нарочито уколико се има у виду да насиље над женама почива на застарелим и патријархалним друштвеним нормама и обрасцима понашања према којима је жена у „власништву“ мушкарца. Наиме, неспорно је да слобода сваког вида изражавања, јесте од кључне важности за развој демократског друштва, међутим ове слободе не смеју бити стављене у контекст изговора за дискриминацију, по било ком личном својству. Ово нарочито имајући у виду да је ВВ председник СО ББ да ова функција повлачи за собом и његову већу одговорност за јавно изговорену реч, као и обавезу да својим изјавама и ставовима не подржава и подстиче стереотипе и предрасуде о женама. Поводом навода ВВ да није имао намеру никога да увреди као и да ниједна жена не треба да се осећа „прозваном“ због изговорених речи, Повереник указује да у случајевима дискриминације намера није правно релевантна, односно, да није од значаја да ли је постојала намера да се друго лице дискриминише. Ценећи све напред наведено, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да је ВВ повредио одредбе члана 12. а у вези са чланом 20. Закона о забрани дискриминације. Због тога је ВВ препоручено да током првог наредног заседања Скупштине општине ББ, упуту јавно извињење свим женама поводом дискриманторне изјаве коју је изнео на седници Скупштине општине ББ

одржаној 3. септембра 2021. године, као и да убудуће води рачуна да се у оквиру својих редовних послова и активности, придржава прописа који забрањују дискриминацију

(бр. 07-00-00488/2021-02 датум: 26.11.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/653-21-misljenje-u-postupku-po-prituзbi-aa-protiv-predsednika-skupstine-opstine/>

● По овој препоруци је поступљено.

2.15. Притужба АА против ББ радија и телевизије због дискриминације на основу пола

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА против ББ радија и телевизије, због дискриминације на основу пола. Подносиоци су у притужби навели да су у емисији „Антидепресив“ на ББ радију која је емитована 29. септембра 2021. године у периоду 16 до 18 часова, водитељи читајући одговоре слушаоца на анкету под називом „Шта бисте радили да сте невидљиви?“ и коментаришући исте дискриминисали жене, а посебно жене које су преживеле сексуално и родно засновано насиље. Са друге стране у изјашњењу директорке ББ радио – телевизије у потпуности је оспорена притужба уз образложење да се у конкретном случају ради о шаљивој емисији у којој су водитељи читали поруке слушаоца који су одговарали на питање анкете „Шта бисте радили да сте невидљиви?“, да је конкретно питање апстрактно и да било какав одговор на исто није подложен реализацији, односно да се наведене поруке не могу подвести под говор мржње, јер нису ни идеје, ни информације, ни мишљења којима се подстиче дискриминација, мржња или насиље. На захтев Повереника да достави снимак поменуте спорне емисије која је уклоњена са њиховог званичног сајта – <https://tdiradio.com/antidepressiv/>, директорка ББ радио – телевизија навела је да није у могућности да поступи по члану 69. Закона о јавном информисању и медијима и достави снимак поменуте емисије из разлога што је запис уништен. У току поступка, а увидом у исечак снимка емисије „Антидепресив“ који је објављен на Твитер налогу Женска солидарност утврђено је да су се својим изјавама водитељи сложили са деградирајућим и увредљивим коментарима слушаоца који су упућени женама, односно да су водитељи својим афирмативним тоном и реакцијом подржали и релативизовали сексуално насиље према женама без обзира што се ради о хипотетичкој ситуацији. Повереник за заштиту равноправности је дао мишљење да су у емисији „Антидепресив“ на ББ радију која је емитована 29. септембра 2021. године у периоду 16 до 18 часова, повређене одредбе члана 12. и члана 20. став 2. Закона о забрани дискриминације. Повереник за заштиту равноправности препоручио је ББ радио и телевизија доо да упозна запослене са мишљењем Повереника и убудуће води рачуна да се придржава прописа о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-548/2021-02 датум: 22.2.2022.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/713-2021-misljenje-sa-preporukom-zbog-diskriminacije-na-osnovu-pola-u-oblasti-javnog-informisanja-i-medija/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

2.16. Притужба Удружења „Femplatz“ против Данила Лукића, због дискриминације на основу пола

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе Удружења „Femplatz“ против Данила Лукића, због дискриминације на основу пола. У притужби је наведено да је Данило Лукић адвокат и носилац листе Групе грађана – За бољу општину Пландиште, који је, узимajući остало, у свој предизборни програм пред изборе одржане 21. јуна 2020. године сврстао „увоз жена“ из Белорусије и Казахстана за нежењене суграђане општине Пландиште. Такође, адвокат Данило Лукић је и изјаву за портал Нова.рс навео: „Ја се бавим адвокатуром, па сви момци долазе код мене и жале се да нема девојака. Ја им кажем да ћемо, ако они не могу да се ожене, да узмемо једно два аутобуса и доведемо бар сто жена из Белорусије. И, ето, за седам година нама три школска одељења. У изјашњењу, адвокат Данило Лукић је у целости оспорио притужбу, наводећи, између осталог да оснивање посебног општинског фонда за подстицање natalитет данас има свака општина у Србији, где се из буџета општине издвајају средства за повећање natalитета, због чега је нејасно каква је дискриминација у питању, као и да, као одборник у више сазива локалног парламента лично зна да је улагање у будућност деце најисплативија инвестиција. Након спроведеног поступка и изведених доказа, утврђено је да наведена изјава адвоката Данила Лукића, представља понижавање и омаловажавање жена, и подржавање родних стереотипа. При томе, Повереник је посебно имао у виду да је Данило Лукић био носилац листе, те да треба да води рачуна да својим изјавама не вређа достојанство лица или групе лица на основу њиховог личног својства. Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да су овом изјавом повређене одредбе члана 12. и 20. Закона о забрани дискриминације, због чега је препоручио да Данило Лукић објави у електронском или штампаном медију са локалом и / или регионалном покривеношћу јавно извињење свим женама, као и да убудуће не даје изјаве којима се вређа достојанство жена и подржавају родни стереотипи.

(бр. 07-00-360/2020-02 датум: 8.3.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/923-20-utvrdjena-diskriminacija-na-osnovu-pola/>

● **По овој препоруци није поступљено.**

2.17. Притужба Удружења АА против телевизије ББ водитеља емисије ВВ, главног и одговорног уредника ДД и директорке телевизије ЂЂ

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је Удружење АА поднело против телевизије ББ, водитеља емисије ВВ, главног и одговорног уредника ДД и директорке телевизије ЂЂ. У притужби је, између осталог, наведено да је 9. августа 2020. године на ТВ ББ, у емисији ВВ, емитован прилог у ком је водитељ емисије, између осталог, изјавио следеће: „Можда би доктори хумане медицине и гинеколози могли да оду на неки леп курс на факултет, то би нам дигло наталитет, а и било би јефтиније. Цела процедура лечења стерилитета уз помоћ прида кошта испод сто евра, спирала за краве кошта 1.800 динара. Али коштају и хормони итд. С обзиром да се крави дају дозе за говеда, за жене би сигурно могло да буде јефтиније од тога. Сигурно мање од хиљаде и хиљаде евра колико дају наше жене, па и држава на приватним клиникама.“ Подносиоце су у притужби истакле да поређење жена и домаћих животиња (крáva) на телевизији са националном фреквенцијом, представља понижавајуће поступање и повреду антидискриминационих прописа у односу на све жене, а посебно у односу на жене које се налазе у процесу лечења стерилитета/вештачке оплодње. У изјашњењу ДД, ВВ и ЂЂ, између осталог, наведено је да су актери емисије, на „невешт начин“ изнели наводе који се у притужби помињу, али „без намере и жеље да се било ко увреди, а понајмање дискриминише по основу пола“. Такође, истакнуто је да је, на седници, РЕМ донео решење број 07-1518/20-2 од 15. септембра 2020. године којим је пружаоцу медијске услуге ТВ ББ изрекао меру привремене забране емитовања програмског садржаја за емисију ЕЕ у трајању од 15 дана која је у складу са донетим решењем спроведена. У току поступка утврђено је да је аутор и уредник емисије, која је 9. августа 2020. године емитована на телевизији са националном фреквенцијом, изнео ставове који су узнемиравајући и понижавајући за жене и којима се вређа достојанство свих жена, а нарочито оних које се налазе или се припремају за процес вантелесне оплодње. У складу са антидискриминационим и медијским законима, телевизија ББ, ВВ, и аутор и уредник емисије одговорни су због изношења дискриминаторних ставова о женама на телевизији, којим је повређен члан 12. Закона о забрани дискриминације. Током поступка, утврђено је да у складу са медијским законима законска заступница, није одговорна за поменуте ставове изнете у програму. Повереник је препоручио да са „You tube“ канала уклони део емисије која је емитована 9. августа 2020. године на телевизији, а у коме је водитељ на увредљив начин поредио метод оплодње краве са методима лечења стерилитета код жена у Србији или да на „You tube“ каналу, испод наведене емисије, објаве извињење због изнетих дискриминаторних ставова, који су били узнемиравајући и понижавајући

за жене на основу пола као личног својства, као и да убудуће приликом вршења послова из своје делатности не крше одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-427/2020-02 датум: 8.3.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/983-2020-prituzba-udruzenje-protiv-televizije-bb-voditelja-emisije-vv-glavnog-i-odgovornog-urednika-dd-i-direktorke-televizije/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

2.18. Притужба аа против послодавца ББ због дискриминације на основу пола

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднела АА против послодавца ББ, због дискриминације на основу пола и здравственог стања. У притужби наводи да је код послодавца запослена од јуна 2020. године на радном месту продаваца, да јој плата по уговору о раду износи 33.000 динара, за који износ је и пријављена, да је договор са послодавцем био да укупна зарада износи 50.000 динара, док би се преостали износ од 17.000 динара исплаћивао „на руке“. Међутим, након што је послодавца, у октобру 2020. године, обавестила да је трудна и да због одржавања трудноће мора да отвори боловање, послодавац јој није уплаћивао уговорени износ од 17.000 динара. Такође, посноситељка притужбе сматра да је послодавац извршио дискриминацију на основу пола јер у анексу уговора о раду постоји одредба која прописује правила облачења и изглед запослених жена. У изјашњењу на притужбу наведено је да је подносиољка притужбе са послодавцем закључила уговор о раду, где је уговорена зарада у износу од 33.000 динара, да је уговор неколико пута анексиран, не дирајући у питање накнаде и остала права запослене, као и да је овај износ уредно исплаћиван. Повереник за заштиту равноправности је утврдио да је подносиољка притужбе закључила Уговор о раду са послодавцем на одређено време, почев од 27.5.2020. године, на радном месту продавац. Након одржане обуке у трајању од три недеље у Новом Саду, почела са радом у пословници/огранку послодавца у Београду, од јуна 2020. године. Поводом навода из притужбе да поносиољки притужбе послодавац након отварања боловања због одржавања трудноће није исплатио уговорени износ од 17.000 динара, Повереник је констатовао да за ове наводе нису понуђени докази. Наиме, предложени сведоци на ове околности се нису изјаснили, односно до окончања поступка пред овим органом нису доставили писане исказе, иако су захтеве за изјашњење уредно примили. Имајући у виду да за сада не постоје докази који би потврдили наводе из притужбе у том делу, односно да подносиољка притужбе није учинила вероватним да је лице против ког је поднела притужбу дискриминаторно поступало, поступак по притужби је у том делу обустављен. Повереник је даље утврдио да је у Анексу уговора о раду закљученим 22.6.2020. године, између остало, пропи-

сано: „Уредно завезана коса у реп или пуштена коса (исфенирана или опеглана) ниједна врста пунђе није дозвољена; шминка: уредно нашминкана, са обавезним црвеним кармином, кошуља уредно испеглана и чиста, без трагова пудера на истој, што се тиче обуће, обавезно балетанке или ципеле на штикли. Патике нису дозвољене; нокти на рукама увек уредни“. Имајући у виду наведену одредбу, као и прописану забрану дискриминације на поснову пола из члана 20. Закона о забрани дискриминације, Повереник је истакао да наведена одредба анексаа уговора о раду (исфенирана или опеглана коса, уредно нашминкана, са обавезним црвеним кармином) садржи став о родним улогама жена, односно предрасуду о улогама мушкараца и жена у друштву, о подређености и надређености полова. Наиме, по својој садржини, прописана одредба о облачењу и изгледу запослених жена код послодавца, представља јавно заговарање и подржавање предрасуда и друштвених образаца понашања који су засновани на идеји подређености или надређености полова, односно стереотипних улога полова. Повереник је истакао да се на овај начин, шаље порука да, када су у питању жене, нису важне њихове професионалне компетенције, способности и резултати рада, већ физички изглед, као и да наведена одредба осликава чињеницу да се у нашем друштву, за разлику од мушкарца, жене свакодневно подсећају да је мит о женској моћи везан за њену лепоту, шарм и женственост. Наиме, стереотипан концепт према коме су жене „лепши пол“, па се сходно томе физичка лепота жене сматра њеним основним „мерилом вредности“ и критеријумом процене, представља кршење људског достојанства жена, и показатељ, да су у друштву и даље присутни остаци обичаја и стереотипних друштвених образаца понашања који су неповољни за жене. Поступања којима се промовише инфериорност жена, њихова објективизација и стереотипи, искључиво и само из разлога који су у вези са њиховим полом, у супротности су са прописима о забрани дискриминације. Због тога је Повереник дао мишљење да је прописивањем одредбе у Анексу уговора о раду о правилима облачења и изгледу запослених жена, послодавац повредио одредбе члана 20. став 2. Закона о забрани дискриминације. Уз мишљење је дата препорука да послодавац уклони наведену одредбу из анекса уговора о раду, да изради Кодекс равноправности, у циљу подизања свести о штетним последицама дискриминације и унапређења равноправности у свом радном окружењу, као и да убудуће води рачуна да у оквиру својих послова и активности не крши прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-573/2020-02 датум: 19.7. 2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1123-20-prituzba-protiv-poslodavca-zbog-diskriminacije-na-osnovu-pola-i-zdravstvenog-stanja/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

2.19. Притужба АА из Новог Сада, поднете против ББ због дискриминације на основу пола

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе А.А. из Новог Сада, поднете против Б. Б. в.д. директора Института за здравствену заштиту деце и омладине Војводине у Новом Саду, као одговорног лица за рад Института, као и рад запослених, због дискриминације на основу пола. Подносилац притужбе је, између осталог, навео да је разведен и да му је дете било хоспитализовано у Институту за здравствену заштиту деце и омладине Војводине у периоду од 16. до 27. септембра 2018. године, али да му није омогућено да буде пратилац детета током хоспитализације, нити је добијао информације о здравственом стању детета увек када би их затражио, истичући да је здравствена радница, којој се обратио након што је сазнао да је дете отпуштено из болнице, одбила да му да информацију о здравственом стању детета. У изјашњењу на притужбу Института за здравствену заштиту деце и омладине Војводине, између осталог, наведено је да је мајка била пратилац детета на основу Оцене првостепене лекарске комисије (образац ОЛК10) у складу са Законом о здравственом осигурању и Правилником о начину и поступку остваривања права из обавезног здравственог осигурања, да је према изјави начелнице Одељења за нефрологију, проф. др В. В., другог дана хоспитализације, 17. септембра 2018. године, после визите, отац детета, који је ноћ провео уз дете, добио информацију о здравственом стању детета, те да је отац детета током хоспитализације добијао информације од, педијатра пулмолога. У изјашњењу је истакнуто да је за информације о здравственом стању пацијента надлежан ординирајући или дежурни лекар, те да медицинске сестре не дају информације о здравственом стању пацијента. У току поступка констатовано је да је Законом о правима пацијената прописано да дете до навршених 15 година живота има право да буде смештено на болничко лечење у пратњи једног родитеља, усвојитеља или старатеља, увек када је то могуће. Затим, одредбама Закона о здравственом осигурању прописано је да првостепена лекарска комисија даје оцену о потреби обезбеђивања пратиоца осигураном лицу за време стационарног лечења. Такође, Правилником о начину и поступку остваривања права из обавезног здравственог осигурања одређено је да првостепена лекарска комисија даје оцену којом се одобрава пратилац осигураном лицу за време стационарног лечења или продужене рехабилитације. Затим, Породичним законом је прописано да родитељ који не врши родитељско право има право и дужност да издржава дете, да са дететом одржава личне односе и да о питањима која битно утичу на живот детета одлучује заједнички и споразумно са родитељем који врши родитељско право. Питањима која битно утичу на живот детета, у смислу овог закона, сматрају се нарочито: образовање детета, предузимање већих медицинских захвата над дететом, промена пребивалишта детета и располагање имовином детета веће вредности. Такође, овим законом прописано је да родитељи имају право да добију сва обавештења о детету од образовних и здравствених установа. Из пресуде Основног суда у Новом Саду утврђено је да је дете подносиоца притужбе поверено на самостално вршење родитељског права мајци и да је уређен модел одржавања личних односа подносиоца притужбе и детета. Коначно, Уредбом о каталогу радних места у јавним службама и другим организацијама у јавним службама лекар субспецијалиста у терцијалној здравственој заштити је тај који поставља дијагнозу, одређује терапију и води лечење, те у складу са тим даје обавештења пацијенту

и његовој породици у вези са здравственим стањем пацијента и његовим лечењем. Стога, сагледавајући утврђене чињенице и релевантне правне прописе, Повереник за заштиту равноправности констатује да је Институт за здравствену заштиту деце и омладине Војводине доказао да је поступање ове здравствене установе било искључиво засновано на правним актима и није било у вези са личним својством подносиоца притужбе – полом. Имајући у виду наведено, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да Институт за здравствену заштиту деце и омладине Војводине није повредио одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-1320/2018-02 датум: 8.5.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1128-18-nije-utvrdjena-diskriminacija-na-osnovu-pola/>

2.20. Притужба А.А., коју је поднела у име више родитеља/законских заступника малолетне деце, изјављену против Спортског центра Т. због дискриминације на основу пола

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА, коју је поднела у име више родитеља/законских заступника малолетне деце, изјављену против Спортског центра Т. и ББ, директора овог спортског центра. У притужби је, између осталог, наведено да у Леденој дворани „Пионир“ тренирају четири клуба која се баве уметничким клизањем, као и да се уметничким клизањем углавном баве жене. Поред тога је наведено да је управа овог спортског центра средином септембра срушила свлачионице клизачким клубовима, уз образложење да су „неусловне“, због чега се деца сада пресвлаче у две гостинске свлачионице, које нису одвојене за мушкарце и жене, а како поједине девојчице долазе у пратњи очева, то ствара непријатност код осталих девојчица приликом пресвлачења у њиховом присуству. У изјашњењу директора Спортског центра наведено је да овај спортски центар клизачким клубовима обезбеђује две свлачионице, величине око 19,4 м² које испуњавају прописане услове, да су ове две свлачионице физички одвојене и са посебним улазом за мушкарце и жене, као и да им поред тога обезбеђује још две додатне просторије, од којих је једана за одлагање спортске опреме, а друга за пресвлачење и гардеробу тренера клизачких клубова. Уз изјашњење су достављени докази. У току поступка је утврђено да у СЦ „Т.“ термине за тренинге и друге програме (школе клизања) резервишу четири клуба уметничког клизања, чији чланови су и мушкарци и жене, као и да Спортски центар клизачким клубовима, у терминима када имају тренинг или спроводе школу клизања, обезбеђује две свлачионице, које су физички одвојене и са посебним улазима за особе различитог пола (мушкарце и жене), те да нема неоправданог прављења разлике или неједнаког поступања СЦ „Т.“ према лицима у чије има је поднета притужба (деце/чланова клизачких клубова) на основу било ког њиховог личног својства, укључујући и лична својства наведена у при-

тужби. Поред тога је утврђено да је организација тренинга, одлазак и долазак деце са тренинга у надлежности клизачких клубова. Имајући у виду наведено Повереник је донео мишљење да Спортски центар „Т.“ није повредио одредбе Закона о забрани дискриминације. Имајући у виду наведено Повереник је донео мишљење да Спортски центар „Т.“ није повредио одредбе Закона о забрани дискриминације.

Повереник констатује да је неспорно, како из саме притужбе тако и из изјашњења, да у одређеним периодима године и у одређеним терминима велики број девојчица истовремено присуствује школи клизања. Поред тога, такође је неспорно да је СЦ „Т.“ организован као друштво са ограниченом одговорношћу чији је оснивач локална самоуправа, те да ово друштво послује на основу економских принципа. Међутим, сагледавајући проблем са којим се сусрећу клизачки клубови у којима су претежно девојчице чланице, а имајући у виду важност развоја и одржања овог спорта, уз пуно уважавање економских принципа, Повереник, користећи овлашћење из члана 33. тачка 9. Закона о забрани дискриминације, препоручује СЦ „Т.“ да сагледа расположиве могућности у циљу обезбеђивања повољнијих услова за пресвлачење и одлагање опреме клизачким клубовима који се баве уметничким клизањем.

(бр. 07-00-577/2019-02 датум: 27.1.2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1131-19-prituzba-zbog-diskriminacije-na-osnovu-pola/>

2.21. Притужба коју је поднела АА против др ББ, због дискриминације на осову пола

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднела АА против др ББ, због дискриминације на осову пола. Подносиоца притужбе је између осталог навела да јој је др ББ једном приликом када је мењала његову секретарицу и када је угостио осморицу пријатеља у свом кабинету, рекао да гледа на сат и да на сваких пет минута уђе и пита присутне „шта ће господа да пију јер су то његови из странке пошто је он председник странке ...“, те да ју је вређао пред гостима, што је кулминирало коментаром који је упутио једном од својих посетилаца, речима: „Свиђа ли ти се, хоћеш ли да је ј...“, при томе мислећи на притужиљу. Такође је навела да је била принуђена да ћути и трпи и да јој је претио отказом. Даље је навела да је 4. новембра 2018. године др ББ који је тада био декан, испред врата кабинета секретарице декана привукао к себи и ухватио за груди, због чега му је у шоку рекла „шта радиш то“, „за ово ћу да те тужим“, на шта је он са подсмехом одговорио „што да ме тужиш зато што сам те ухватио за сису“. Такође је навела да су наведени догађај снимиле и камере, али да је други дан снимак обрисан. У притужби је навела да је све то прогањало и да је због тога решила да покрене поступак јер сматра да би требало да се зна да постоји подршка за све оне који несмеју да кажу. Поред тога је навела да је он у ... „сила“ и да јој је отворено рекао да му не може

ништа јер је питао адвоката, те да жели да задње понижење које је доживела буде обелодањено и кажњено. У притужби је предложила ВВ, као сведокињу моја може да потврди њене наводе. С тим у вези, обзиром да је у складу са Законом о забрани доскриминације подносилац притужбе дужан да достави доказе којима акт дискриминације чини вероватним, Повереник је прибавио изјаву сведокиње. Притужба је достављена др ББ ради изјашњења. У свом изјашњењу др ББ је оспорио наводе притужбе наводећи да они нису тачни и да су измишљени, као и да никада није омаловажавао и вређао подносиоцу притужбе. Даље је навео да наводи из притужбе да је подносиоцу притужбе приморавао да на сваких пет минута улази у канцеларију да би сипала пиће нису тачни, и да би на основу таквог понашања свако помислио да је „психички болестан“, и да се сам пита како је могуће да је њега „таквог болесног, колектив факултета бирао пет пута у звање декана факултета, тајним гласањем?“, те да је на крају 15-годишњег мандата декана изабран за проректора Универзитета, што мисли „да не могу да буду болесни људи“. У изјашњењу је навео да одговорно тврди да скоро сваког дана АА вербално малтретира ВВ, што се може сазнати од особа чије се канцеларије додирују са поменутом канцеларијом, као и да су до њега, у периоду када је био декан, долазиле усмене пријаве да се то дешава, тако да је неколико пута реаговао, те да је зачуђујуће што ВВ никада није хтела да напише писану изјаву о томе. Поред тога је навео да подносиоца притужбе има средњу стручну спрему у складу са којом ју је распоредио на одговарајуће радно место, због чега га је подносиоца притужбе неколико пута вербално нападала наводећи да јој није дао адекватно радно место, те да сматра да је то једини разлог због чега је подносиоца притужбе поднела притужбу против њега. Повереник за заштиту равноправности најпре констатује да су у току поступка анализирани само они наводи из притужбе и изјашњења који су од значаја за утврђивање дискриминације. Наводи који се односе на евентуалне пропусте у раду или поступање за које су надлежни други државни органи, нису узети у разматрање. С тим у вези нису извођени ни докази, нити саслушавани сведоци поводом догађаја из којих очигледно произлази да се не ради о повреди права из Закона о забрани дискриминације. Стога, имајући у виду предмет ове притужбе, Повереник се искључиво фокусирао на утврђивање да ли је др ББ изложио подносиоцу притужбе узнемиравању и понижавајућем поступању на основу њеног личног својства – пола. С тим у вези, важна је примена правила о прерасподели и пребацивању терета доказивања из члана 45. Закона о забрани дискриминације. Према овом правилу, у конкретном случају, подносиоца притужбе треба да учини вероватним да је др ББ дискриминисао, а уколико у томе успе, терет доказивања да услед тог акта није дошло до повреде начела једнаких права и обавеза, лежи на др ББ. Према подацима из притужбе и изјашњења неспорно је да је подносиоца притужбе запослена на Факултету техничких наука у ..., као и да је др ББ ангажован на истом факултету, од чега је више од деценију обављао дужност декана. Такође, неспорно је да су притужиља и др ББ у више наврата директно сарађивали. Имајући у виду да је сведокиња потврдила наводе из притужбе у погледу догађаја од 4. новембра 2018. године којем је непосредно присуствовала, Повереник се фокусирао на утврђивање чињеница поводом овог догађаја. У складу са правилу о пребацивању терета доказивања, Повереник је анализирао наводе из изјашњења др ББ, у којем је наведено да „све што је наведено у притужби није тачно и да је измишљено“. Др ББ се у свом изјашњењу није уопште осврнуо на догађај од 4. новембра 2018. године, односно, није навео да ли се тог дана уопште срео са подносиоцем притужбе, а уко-

лико јесте, како је тај сусрет изгледао и шта се том приликом догодило. Иако није спомињао догађај од 4. новембра 2018. године, др ББ се у свом изјашњењу осврнуо на чињеницу да је ВВ предложена за сведокињу у овом поступку. Међутим, он није навео да ће сведокиња потврдити да наводи из притужбе нису истинити, односно, да се догађај описан у притужби уопште није догодио, или да се одиграо другачије, већ се искључиво бавио њеним односом са подносиоцем притужбе, истичући да притужиља готово сваког дана наводно злоставља сведокињу. Сведокиња у свом исказу ни једном речју није споменула да су међуљудски односи између ње и подносиоце притужбе нарушени. Штавише, исказала је емпатију према тешкој ситуацији у којој се подносиоца притужбе наша, при чему је детаљним описом догађај од 4. новембра 2018. године којем је непосредно присуствовала у потпуности потврдила наводе подносиоце притужбе. Што се тиче навода из изјашњења који се односе на стручност и богато професионално искуство, Повереник констатује да наведено није предмет анализе Повереника, нити је притужбом његова стручност оспоравана. То такође не значи да неко ко има професионалне компетенције за обављање посла универзитетског професора, не може кршити прописе о забрани дискриминације и у радном окружењу испољавати разне облике непримереног понашања. Такође, у изјашњењу је истакао да се у његовој каријери нико од запослених није жалио да га је узнемиравао и понижавао, о чему је позвао Повереника да се распита код запослених. Чак и да нису постојале никакве раније притужбе на понашање др ББ, то само по себи не значи, нити је доказ у прилог тврдњи да критичног дана није дискриминисао АА. Осим тога, поступак пред Повереником за заштиту равноправности је формалан и одлучује се на основу доказа који се достављају уз притужбу и изјашњење на притужбу, а не „распитивањем“. Имајући у виду све наведено, а полазећи од члана 45. Закона о забрани дискриминације, др ББ није доказао да се догађај од 4. новембра 2018. године одиграо на другачији начин од оног како је описано у притужби, односно, није понудио чињенице и доказе у прилог тврдњи да спорног датума није узнемирио и понизио подносиоцу притужбе на основу њеног личног својства – пола. Након спроведеног поступка Повереник је дао мишљење да је 4. новембра 2018. године, др ББ приликом сусрета са АА извршио акт дискриминације – узнемиравање и понижавајуће поступање на основу пола, чиме је повредио одредбе члана 12, а у вези са чланом 20. став 1. Закона о забрани дискриминације и чланом 10. Закона о равноправности полова. Због тога је др ББ препоручено да упуту писано извињење АА због узнемиравања и понижавајућег поступања на основу пола, као и да се убудуће суздржи од узнемиравајућих и понижавајућих поступака према подносиоци притужбе.

(бр. 07-00-618/2019-02 датум: 16.04.2020. године)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1174-19-utvrdenja-diskriminacija-po-osnovu-pola/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

2.22. Притужба против Министарства просвете, науке и технолошког развоја због дискриминације на основу пола у области образовања

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе А. А. против Министарства просвете, науке и технолошког развоја. У притужби је наведено да је у уџбенику Географија за 6. разред основне школе, издавача Б. Б, наведена реченица „У развијеним земљама стопа наталитета је ниска, јер је положај жене у друштву у 20. веку знатно побољшан“, да су ова реченица и остатак текста у пасусу вишеструко опасни за формирање ставова код деце и да подстичу стереотипна мишљења и понашања и дискриминаторне ставове. У изјашњењу Министарства просвете, науке и технолошког развоја је наведено да се Завод за унапређивање образовања и васпитања у стручном мишљењу, анализирајући реченицу која је предмет притужбе, ослонио на показатеље којима се проверава да ли је уџбеник својим садржајем и обимом усклађен са програмом наставе и учења, да ли је прилагоден узрасту ученика, развојном нивоу и њиховом предзнању и да бројна стручна и научна литература у Србији и у свету која се бави питањима пада наталитета, као један од могућих разлога наводе, између осталог, и бољи друштвени положај жена. У току анализе Повереник је посебно имао у виду да је спорни уџбеник намењен деци узраста од 11 и 12 година, као и да обрађује сложену друштвену појаву на коју утичу бројни фактори од којих је један и бољи друштвени положај жене. У току поступка је утврђено да је употребом узрочног везника „јер“ у спорној реченици, исказано да је узрок ниске стопе наталитета побољшање положаја жене у 20. веку. Утврђено је да такав навод доводи у негативан контекст промену положаја жене у друштву и подстиче дискриминаторне ставове према женама. Даље је утврђено да се реченицом: „Чест је самачки начин живота, јер су за многе каријера и материјалне ствари често важније од породице и деце“ осуђују особе које живе на начин који је другачији од традиционалних образаца понашања мушкараца и жена у Србији. С обзиром да је Министарство просвете, науке и технолошког развоја надлежно за одобравање употребе уџбеника у образовном процесу, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да текст у уџбенику „Географија за 6. разред основне школе“, Издавачке куће Б. Б. „У развијеним земљама стопа наталитета је ниска, јер је положај жене у друштву у 20. веку знатно побољшан. Парови ступају у брак касније, па је мања могућности да имају већи број деце. Чест је и самачки начин живота, јер су за многе каријера и материјалне ствари често важније од породице и деце“ подстиче дискриминаторне ставове према женама, као и да је Министарство просвете, науке и технолошког развоја одговорно за коришћење овог уџбеника у образовном процесу, чиме је повредило одредбе члана 6. и 20. Закона о забрани дискриминације. Повереник за заштиту равноправности дао је Министарству просвете, науке и технолошког препоруку да предузме мере из своје надлежности прописане Законом о уџбеницима и Правилником о начину и поступку давања стручне оцене и стручног мишљења о квалитету рукописа уџбеника, приручника и наставног материјала, додатних наставних средстава, наставних помагала, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава, у циљу отклањања дискриминаторног садржаја и онемогућавања да се уџбеник „Географија за шести разред основне школе“, издавач Б. Б, аутора С. С, Р. Р. и Д. Д, одобрен решењем министра број 650-02-00116/2019-07 од 9. маја 2019. године, са оваквим садржајем и даље користе у настави.

(бр. 07-00-692/2019-02 датум: 24. 2. 2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/692-19-prituzba-protiv-ministarstva-zbog-diskriminacija-na-osnovu-pola-u-oblasti-obrazovanja/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

2.23. Притужба Д.С.И., против пекаре због дискриминације на основу пола приликом пружања јавних услуга

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе Д.С.И., поднете против „П б 1“ у Ф. Подноси-тељка је у притужби, између осталог, навела да је излог пекаре облепљен сликом инсерта из филма, са пратећим текстом, који је подругљив, подсмешљив и који вређа жене. У изјашњењу на притужбу власник пекаре је, између осталог, навео да је његова намера била „шаљиве природе“, односно да није усмерена на дискриминацију жена, као и да слика на локалу „не представља ништа друго осим то да привуче муштерије и насмеје грађане“. У току поступка је утврђено да се реклама поводом које је поднета притужба налази на вратима објекта, да је у првом плану жена која оклагијом развлачи тесто, а да се иза ње налази мушкарац који рукама креће у пределу њених груди, да је на телу жене исписан текст: „Меси, меси неће ништа да ти шкоди“. Имајући у виду место на којем је фотографија постављена, односно, чињеницу да она представља рекламу за објекат у којем ће се пружати јавне услуге, као и положај жене и мушкараца, говор њиховог тела, Повереник за заштиту равноправно-сти дао је мишљење да су рекламном за пекару „П б 1“ у Ф, улица ..., повређене одредбе члана 12. у вези са чланом 20. Закона о забрани дискриминације. Р. С., власнику пекаре „П б 1“ у Ф препору-чено је да уклони спорну рекламу са објекта пекаре „П б 1“ у Ф, у улици ..., као и да убудуће води рачуна да у оквиру својих редовних послова и активности не крши законске прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-1472/2018-02 датум: 28.3.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1290-18-utvrdjena-diskriminacija-po-osnovu-pola-prilikom-pruzanja-javnih-usluga/>

● **По овој препоруци није поступљено.**

3. ПРИТУЖБЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ НА ОСНОВУ ИНВАЛИДИТЕТА

3.1. Притужба организације АА, поднете против компаније ББ због неприступачности објекта особама са инвалидитетом

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе организације А А, поднете против компаније ББ, Пословница Сомбор, због тога што објекат овог предузећа у улици 32 у Сомбору није приступачан особама са инвалидитетом. У току поступка затражено је изјашњење одкомпаине ББ. У изјашњењу је наведено да у досадашњој пракси поступања запослених у пословници У Сомбору, лица са инвалидитетом реализују своје потребе тако што особа која је у пратњи лица са инвалидитетом уђе у пословницу, а агенти припреме уговоре/опрему и изнесу кориснику испред улаза у пословницу, те да је у циљу омогућавања несметаног приступа лицима са инвалидитетом овом објекту, успостављен контакт са фирмама које се баве трговином флексибилним (мобилним) рампама, као и да је у текућој години предвиђено пресељење пословнице на нову локацију која ће свакако бити прилагођена за приступ особама са инвалидитетом. У току поступка је утврђено да објекат у којем се налази Пословница Сомбор није приступачан особама са инвалидитетом због чега је Повереник дао мишљење да је необезбеђивањем приступачности објекта у Сомбору у којем се налази Пословница компаније ББ дошло до повреде одредаба чл. 6, 17. и 26. Закона о забрани дискриминације, а у вези са одредбама чл. 13. и 16. Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом. Повереник за заштиту равноправности препоручио је компанији ББ да предузме активности у циљу обезбеђивања приступачности објекта у којем се налази Пословница Сомбор, као и да води рачуна да убудуће не крши прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-20/2019-02 датум: 9. 4. 2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/14-19-utvrdjena-diskriminacija-na-osnovu-invaliditeta-u-oblasti-pristupa-objektima/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

3.2. Притужба АА против Јавног предузећа ББ, Јавног предузећа ВВ и Општине ГГ због дискриминације на основу инвалидитета

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА из ..., поднете против Јавног предузећа ББ, Јавног предузећа ВВ и Општине ГГ због дискриминације на основу инвалидитета. У притужби је наведено да објекат у ул. ... бр. ... у ..., који је у власништву Општине ГГ, а који користе јавна пре-

дузећа неприступачан особама са инвалидитетом. У току поступка је утврђено да је Скупштина општине ГГ донела Одлуку бр. ... о преносу непокретних ствари у јавној својини на коришћење Јавном предузећу ВВ. Имајући у виду наведено, као и да је у увидом у Катастар непокретности утврђено да је Општина ГГ уписана као власник објекта, а Јавно предузеће ВВ као корисник објекта, Повереник је затражио изјашњење од председника Општине ГГ, као и од Јавног предузећа ВВ. У изјашњењу председника Општине ГГ наведено је да се улаз у објекат у ул. ...бр. ..., који користи Јавно предузеће ВВ налази у готово истој равни са тротоаром, „са евентуалном висинском разликом од 15 центиметара између тротоара и самог улаза у просторије објекта“, да се рад са странкама у Јавном предузећу ВВ врши у приземљу објекта, те да је тај део објекта најближи улици и да до њега није тешко доћи, да тренутно не постоји рампа за премошћавање висинских препрека нити обележеног паркинг места за особе са инвалидитетом, али да ће се Општина ГГ, као оснивач Јавног предузећа ВВ, додатно постарати и дати предлоге Јавном предузећу ВВ за предузимање свих неопходних мера како би се објекат, у потпуности учинио приступачним особама са инвалидитетом. У изјашњењу Јавног предузећа ВВ, наведено је да је ово предузеће, након пријема притужбе на изјашњење, предузело мере како би се спорни објекат учинио приступачним особама са инвалидитетом, тако што је накнадно обележено паркинг место за особе са инвалидитетом, на видном месту обележен назив предузећа на објекту, као и да је омогућен неометан улаз, без икаквих препрека у приземље објекта, где је омогућен рад са странкама на шалтеру. Повереник је затражио од подносиоца притужбе да се изјасни да ли остаје при поднетој притужби. Подносилац притужбе је обавестио Повереника да остаје при поднетој притужби јер врата нису довољно широка да би особе са инвалидитетом са инвалидским колицима могле да уђу у објекат јавног предузећа, као и „да се степеник налази испред врата а када се врата отворе налази се још један степеник и нема довољно места у објекту да би особе са инвалидитетом могле да окрену инвалидска колица“. У прилогу дописа подносилац притужбе је доставио фотографију улаза на којој се уочава да се на улазу у објекат налази степеник висине око 15 цм. Приликом анализе предмета Повереник је имао у виду правило о прерасподели терета доказивања. Према овом правилу, подносилац притужбе треба да учини вероватним да је лице против кога подноси притужбу извршило акт дискриминације због неког његовог личног својства, а уколико то учини, терет доказивања да услед тог акта није дошло до повреде начела једнакости, односно, начела једнаких права и обавеза, лежи на лицу против кога је притужба поднета. Повереник похваљује напоре Општине и Јавног предузећа да објекат учине приступачним особама са инвалидитетом, међутим имајући у виду правила о прерасподели терета доказивања, односно да Општина и Јавно предузеће нису доставили доказе да је објекат приступачан у складу са прописаним стандардима приступачност Повереник за заштиту равноправности је дао мишљење да је у конкретном случају дошло до повреде одредаба члана 6, 17. и 26. Закона о забрани дискриминације, а у вези са одредбама члана 13. и 16. Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом. Повереник је препоручио Општини ГГ, као власнику објекта и Јавном предузећу ВВ, као кориснику објекта, да предузму све потребне мере у циљу обезбеђивања приступачности услуга овог предузећа особама са инвалидитетом која за кретање користе колица.

(бр. 07-00-31/2020-02 датум: 8.3.2021.)

● **По овој препоруци је поступљено.**

3.3. Притужба АА против послодавца ББ због дискриминације на основу инвалидитета у области рада

Мишљење је донето у поступку поводом приужбе А. А. против послодавца Б. Б. У притужби је, између осталог, наведено да је А. А. особа са инвалидитетом, да ради на радном месту „контролор проласка путника и аутобуса“. Даље је наведено да је решењем Националне службе за запошљавање, Филијала за град Београд бр. .../2018 од ... 2018. године утврђено да није способан за обављање тешких и средње тешких физичких послова, као ни послова који захтевају дуго стајање и ходање, рад у принудним положајима тела и рад у лошим микроклиматским и климатским условима, да није способан за рад на отвореном где би био изложен УВ зрачењу, није способан за продужени, ноћни и сменски рад, није способан за послове радног места контролора саобраћаја, као и да је уз наведена ограничења способан за обављање лакших административних послова. Подносилац притужбе наводи да радно место на којем ради угрожава његово здравље и није у складу са медицинским експертизама, као ни са решењем НСЗ о којем је обавестио послодаваца, али да му послодавац није одговорио нити га је распоредио на радно место у складу са његовим здравственим стањем и инвалидитетом. У изјашњењу је наведено да је правноснажном судском пресудом у поступку ради поништаја анекса уговора о раду којим је А. А. распоређен на радно место „контролор проласка путника и аутобуса“, утврђено да је ово радно место у складу са експертизама надлежне здравствене установе, као и решењем Републичког фонда ПИО из 1996. године. Даље је наведено да је након тога подносилац притужбе самоиницијативно отишао на поновну процену радне способности и да је једина разлика у односу на раније радне способности оцена да није способан за послове радног места „контролора саобраћаја“. У прилогу изјашњења послодавац је доставио пресуду у којој је, између осталог, наведено да је суд утврдио да тужилац послове „контролора изласка путника и аутобуса“ обавља радећи по потреби и жељи у монтажној кућици или боравећи поред рампе, а које радно место не захтева веће физичко оптерећење, нема дизања и ношења терета, нема дугог стајања, седења или ходања, могуће је избећи излагање лошим климатским условима (влага и хладноћа), нема рада на висини, рад се обавља у дневним сменама, без продуженог рада, то ови послови код тужиоца не могу довести до погоршања здравственог стања. У току поступка је утврђено да је послодавац доказао да радно место „контролор проласка путника и аутобуса“, на којем ради А. А. није радно место на којем је изложен већем физичком оптерећењу, подизању терета, дугом стајању

и ходању, ноћном раду, продуженом раду, раду на висини, раду у лошим микроклиматским условима (хладноћа и влага), деловању УВ зрачења, раду у принудном положају тела, као и да је радно време подносиоца притужбе прилагођено његовим потребама, односно да је доказао да је А. А. обезбедио обављање послова према његовој радној способности у условима који неће изазвати погоршање здравственог стања. Због тога је Повереник за заштиту равноправности донео мишљење да привредно друштво Б. Б. није дискриминисало А. А. на основу здравственог стања и инвалидитета.

(бр. 07-00-354/2019-02 датум: 19. 11. 2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/814-19-prituzba-aa-protiv-poslodavca-bb-zbog-diskriminacije-na-osnovu-invaliditeta-u-oblasti-rada/>

3.4. Притужба АА против ССЗ Београд због дискриминације у области пружања услуга

Мишљење је донето поводом притужбе АА, коју је поднела у име свог малолетног детета ББ, против Секретаријата за социјалну заштиту града Београда и Градског центра за социјални рад Одељење Нови Београд због дискриминације на основу здравственог стања. У притужби је наведено да је детету ББ потребна подршка личног пратиоца ради напредовања у развоју и социјализацији, због чега су родитељи октобра 2021. године предали захтев Центру за социјални рад, након чега су обавештени да је дете уписано на листу чекања јер су попуњени капацитети пружаоца услуге. У изјашњењу је наведено да је након поднетог захтева мајке малолетног ББ за остваривање права на услугу лични пратилац сачињена процена корисника и план услуга, а да су капацитети лиценцираног пружаоца услуге попуњени због чега је дете уписано на листу чекања док се не стекну услови за коришћење услуге. Даље је наведено да Град Београд обезбеђује услугу личног пратиоца за 610 деце и младих са сметњама у развоју, док је за наведену услугу захтев поднет за још 307 деце, као и да ће град сукцесивно повећавати број корисника ове услуге. Даље је наведено да од априла 2016. године услугу лични пратилац детета пружа лиценциран овлашћени пружалац услуге ВВ, са којом град Београд – Секретаријат за социјалну заштиту има закључен уговор о јавној набавци услуге лични пратилац детета. У току поступка је утврђено је да је Град Београд Одлуком о правима и услугама социјалне заштите прописао услугу личног пратиоца као услугу социјалне заштите коју обезбеђује град, да је заједничко мишљење интересорен комисије да је малолетном ББ потребна додатна подршка личног пратиоца како би похађао вртић ради напредовања у развоју и социјализацији, као и да је дете стављено на листу чекања јер су капацитети пружаоца услуге попуњени. Законом о социјалној заштити је прописано да услуге социјалне заштите које обезбеђује јединица локалне самоуправе, за којима постоји потреба, а не могу их обезбедити у потребном обиму уста-

нове социјалне заштите, набављају се од пружаоца услуга социјалне заштите који је за то лиценциран кроз поступак јавне набавке услуга социјалне заштите. Секретаријат за социјалну заштиту, као орган јединице локалне самоуправе надлежан за социјалну заштиту, није доставио доказе да су предузете било које активности у правцу повећања броја пружаоца услуге. Повереник констатује да није довољно само прописати одлуком овај вид подршке већ је неопходно обезбедити средства за реализацију, довољан обухват и континуитет у пружању услуге за свако дете којем је услуга потребна. Повереник је дао мишљење да су Секретаријат за социјалну заштиту града Београда и Градски центар за социјални рад, Одељење Нови Београд ставили у неповољнији положај малолетног Б. Б. на основу здравственог стања, на тај начин што му нису пружили услугу лични пратилац детета, чиме су повредили одредбе члана 6. Закона о забрани дискриминације. Повереник је дао препоруку да Секретаријат за социјалну заштиту града Београда и Градски центру за социјални рад, Одељење Нови Београд без одлагања предузму све мере и активности из своје надлежности како би у складу са прописима обезбедили пружање услуге лични пратилац за малолетног Б. Б. као и да се убудуће у оквиру својих активности придржавају прописа о забрани дискриминације. Такође, Повереник је препоручио Секретаријату за социјалну заштиту града Београда да се обрати Граду Београду у циљу обезбеђивања потребних средстава за пружање услуге личног пратиоца за сву децу која испуњавају законом прописане услове, а којима је ова услуга неопходна.

(бр. 07-00-115/2022-02 датум: 2. 6. 2022.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/106-202-prituzba-a-a-protiv-ssz-beograd-zbog-diskriminacije-u-oblasti-pruzanja-usluga/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

3.5. Притужба АА против ББ због дискриминације на основу инвалидитета

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА против ББ. У притужби је, између осталог, наведено да одредбе чл. 2, 20, 22. и 25. Статута ББ дискриминишу паратеквондо спортисте и клубове. Наведено је да су чланом 22. прописани једнаки критеријуми за стицање статуса редовног члана ББ за све клубове, чиме се у неоправдано лошији положај стављају паратеквондо клубови и онемогућава им се статус редовног члана. Наведено је и да ББ не примењује Правилник о награђивању спортиста и тренера на паратеквондо спортисте, да не организује припреме паратеквондиста за велика такмичења и не обезбеђује опрему за чланове паратеквондо репрезентације, као ни плату за тренере паратеквондо репрезентације. У изјашњењу ББ је, између осталог, наведено да је циљ да се Статутом ББ обезбеди инклузија спортиста са инвалидитетом, прецизно уреди ко може бити члан ББ, да се очува јединство националног савеза и очува заједнички интерес у теквондо и пара-

теквондо спорту. Наведено је и да тренутно ни један паратеквондо клуб није члан ББ да се не може ББ кривити што је паратеквондо у развоју и нема довољно такмичара, да је ББ организовао четири такмичења 2019. године за паратеквондисте, али да има пуно више такмичења за теквондисте јер клубови не познају правила организовања турнира за паратеквондисте и јер у Србији нема довољно класификатора. Наведено је и да не могу имати исти статус спортска грана који се развија 40 година и има 1000 такмичара и који се развија четири године и има регистровано 20-35 такмичара. Даље је наведено да награде нису додељиване паратеквондо спортистима, прво јер нису биле предвиђене Правилником о награђивању спортиста и тренера који је донет 2014. године, знатно пре оснивања и једног паратеквондо клуба, а потом и јер је ББ, пре стицања статуса националног надлежног савеза и могућности да уређује правила за паратеквондо спортисте, укинуо Фонд за награђивање спортиста и тренера због недостатка средстава. Тренери теквондо репрезентације добијају плату тек од пре неколико година, а тренери паратеквондо репрезентације не јер Министарство омладине и спорта није пренело довољно новца за паратеквондо спорт. Што се тиче опреме и припреме спортиста са инвалидитетом за велика такмичења, наведено је да су у 2019. години обезбедили заједничке припреме за обе репрезентације и два комплета опреме за спортисте са инвалидитетом. У току поступка утврђено је да се пред Уставним судом води поступак за оцену уставности и законитости чланова 20. и 25. Статута ББ, због чега је, у складу са одредбама члана 36. став 1. Закона о забрани дискриминације, Повереник обуставио поступак по притужби у делу у којем се она односи на ова два члана. У даљем поступку Повереник је оценио да ли је ББ одредбама чл. 2. и 22. Статута и поступањем у погледу финансијске подршке паратеквондо спорта, повредио одредбе Закона о забрани дискриминације. Анализом члана 2. Статута ББ закључено је да одредба подстиче формирање заједничких организација и клубова теквондо и паратеквондо спортиста, да није дискриминаторна и не доводи спортске организације и спортисте са инвалидитетом у неповољнији положај у односу на спортисте без инвалидитета и њихове организације. Анализом члана 22. Статута је утврђено да постављени услов да наведени спортисте морају бити из најмање две узрасне категорије, не доводи спортске организације чији су чланови искључиво или претежно паратеквондо спортисте у неповољнији положај, јер услов од прописаних седам спортиста производи исте последице без обзира у колико су узрасних категорија они распоређени. Околност да систем такмичења у паратеквондо спорту има мање узрасних категорија није релевантан у конкретном случају јер паратеквондо спорт има више од две узрасне категорије. Даљом анализом овог члана, Повереник је закључио да мере прописане одредбом члана 22. Статута Б. Б. у тренутним околностима у којима се паратеквондо спорт налази, нису сразмерне и нужне за остваривање циљева наведених у изјашњењу ББ, односно да се наведени циљеви могу остварити и неким другим прописаним мерама. ББ као национални спортски савез има обавезу да обезбеди услове за развој спорта и, с обзиром на прописану тежњу ка инклузији спортиста са инвалидитетом, треба да се стара о организовању што већег броја такмичења за паратеквондо спорт. С тим у вези, прописивањем неутралног правила, односно једнаких критеријума у погледу броја такмичења у члану 22. Статута, ББ је повредио одредбе члана 7. Закона о забрани дискриминације. У току поступка није утврђено да чињеница да паратеквондо спортисти нису награђивани за остварене резултате представља дискриминацију

јер ни остали спортисти нису били награђивани, што је узроковало укидању Фонда о награђивању 2017. године. С обзиром да у току поступка ББ није оспорио наводе да тренери теквондо репрезентације добијају накнаду за рад, а да тренери паратеквондо репрезентације не добијају, као и да није доставио доказе којима би поткрепио наводе о недовољним средствима добијеним од Министарства спорта и одлучи Управног одбора да се тренерима паратеквондо репрезентације не исплаћује накнада, Повереник констатује да, у складу са одредбама члана 45. Закона о забрани дискриминације, ББ није доказао да различитим поступањем према тренерима теквондо и паратеквондо репрезентације није дошло до повреде начела једнакости. ББ је на овај начин повредио одредбе члана 6. Закона о забрани дискриминације и ставио паратеквондо спортисте на основу инвалидитета у неоправдано неповољнији положај у односу на теквондо спортисте, на тај начин што је финансирао рад тренера теквондо спорта за разлику од тренера паратеквондо спорта. Такође, Повереник констатује да ББ није доставио доказе да је својим финансијским планом, односно предлогом финансирања, од Министарства потраживао додатна средства намењена паратеквондо спорту, а која одлука Министарства нису одобрена. Стога, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да чланом 2. Статута ББ нису повређене одредбе Закона о забрани дискриминације јер се не доводе спортске организације и спортисти са инвалидитетом у неповољнији положај у односу на спортисте без инвалидитета и њихове организације; постављањем услова у члану 22. Статута да спортисти морају бити из најмање две узрасне категорије нису повређене одредбе Закона о забрани дискриминације јер се не доводе у неповољнији положај спортске организације чији су чланови искључиво или претежно паратеквондо спортисти будући да паратеквондо спорт има више од две узрасне категорије; прописивањем неутралног правила, односно једнаких критеријума у погледу броја такмичења у члану 22. Статута, ББ је повредио одредбе члана 7. Закона о забрани дискриминације, с обзиром да је у питању спорт који је још увек у развоју и за који се организује знатно мањи број такмичења на којима могу да се остваре прописани критеријуми; пропуштањем да обезбеди припреме и опрему за велика такмичења и плате тренера паратеквондо репрезентације, ББ је повредио одредбе члана 6. Закона о забрани дискриминације, док није утврђено да су паратеквондо спортисти дискриминисани у односу на теквондо спортисте јер нису награђивани за остварене резултате с обзиром да је у току поступка утврђено да за остварене резултате ББ није награђиво ни спортисти без инвалидитета. Због тога је ББ препоручено да у сарадњи са спортским клубовима предузме мере и активности из своје надлежности како би се повећао број такмичења на којима могу да учествују паратеквондо спортисти тако да клубови чији су чланови искључиво или претежно спортисти са инвалидитетом имају једнаке могућности да испуне услове прописане Статутом или да предузму мере и активности у погледу измене одредбе члана 22. Статута прописивањем афирмативних мера за клубове чији су чланови претежно паратеквондисти, а ради постизања пуне равноправности спортиста са инвалидитетом, као и да предузме мере и активности у циљу обезбеђивања припрема и опреме за велика такмичења и плата тренера репрезентације паратеквондо спортиста.

(бр. 07-00-151/2019-02 датум: 6. 3. 2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/167-19-prituzba-aa-protiv-bb-zbog-diskriminacije-na-osnovu-invaliditeta/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

3.6. Притужба АА против средње музичке школе ВВ због дискриминације на основу сметњи у развоју и инвалидитета

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју су поднели АА., у име своје малолетне кћерке ББ, против средње музичке школе ВВ, због дискриминације на основу сметњи у развоју и инвалидитета. У притужби је, између осталог наведено, да ББ има Даунов синдром и да је редовну основну школу и ниже музичко образовање завршила по ИОП-у 2. Даље је наведено да су одлучили да упишу ББ у средњу музичку школу, као и да им је непосредно пред полагање пријемног испита речено да ће ББ полагати тест исте садржине као и остали кандидати а не прилагођен њеном претходном образовању по ИОП-у 2. У изјашњењу је наведено да је школа, у тренутку пријема обавештења да ББ жели да упише средњу музичку школу, поступала у складу са Смерницама за прилагођавање пријемног испита за средњу школу ученицима којима је потребна додатна образовна подршка за школску 2020/21. годину, пошто у фебруару није било објављено Стручно упутство за спровођење уписа ученика у средњу школу за школску 2021/2022. годину; као и да је школа упутила дописе матичним основним школама ученице тражећи детаљан опис услова рада који су потребни ББ током полагања пријемног испита, као и да сва потребна прилагођавања; исти допис су упутили и сопственом Стручном тиму за инклузивно образовање. Даље је наведено да је анализом пристигле документације закључено да је у случају ББ потребно променити услове и начин полагања пријемног испита, али и да је потребна измена садржаја испита у целини. Школа је доставила доказе да је о потреби измене садржаја пријемног испита обавестила Окружну уписну комисију, Школску управу Пожаревац, као и да је од Министарства просвете, науке и технолошког развоја затражила писано мишљење о могућности измене садржаја појединих делова пријемног испита, односно, испита у целини за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању. У току поступка је утврђено да је музичка школа предузела све активности у складу са Стручним упутством за спровођење уписа ученика у средњу школу, као и да је одредбама члана 6. Правилника о упису ученика у средњу школу, који је у примени од 1. априла 2021. године, прописано да кандидати са сметњама у развоју и инвалидитетом полажу пријемни испит за проверу посебних способности у складу са својим моторичким и чулним могућностима, односно условима које захтева његова врста инвалидитета односно у складу са потребама за пружањем подршке у односу на начин спровођења испита и да овим чланом није предвиђено пружање подршке за полагање пријемног испита у односу на садржај испита. С обзиром да је притужба поднета против музичке школе, као и да је школа обавезна да се придржава позитивних прописа, Повереник је дао мишљење да, у конкретном случају, школа није повре-

дила одредбе Закона о забрани дискриминације. Са друге стране, како притужба није поднета против Министарства просвете, науке и технолошког развоја који је доносилац Правилника о упису ученика у средњу школу и Стручног упутства за спровођење уписа ученика у средњу школу за школску 2021/2022. годину, Повереник ће на основу члана 33. Закона о забрани дискриминације упутити препоруку мера Министарству да измени Правилник о упису у средњу школу и Стручно упутство за спровођење уписа ученика у средњу школу за школску 2021/2022. годину и да их усагласе са антискриминационим прописима, као и да у сарадњи са школом, омогући ученици ББ поновно полагање пријемног испита по прилагођеном садржају.

(бр. 07-00-218/2021-02 датум: 22. 6. 2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/224-21-misljenje-povodom-prituzbe-a-a-protiv-srednje-muzicke-skole-v-v-zbog-diskriminacije-na-osnovu-smetnji-u-razvoju-i-invaliditeta/>

3.7. Притужба Националне организације особа са инвалидитетом против привредног друштва због дискриминације И.Ј. на основу инвалидитета у области пружања услуга

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднела НООСИС, у име и уз сагласност И. Ј, против привредног друштва „В.“, због дискриминације И. Ј. на основу инвалидитета. У притужби је наведено да је И. Ј. са ... 15. априла 2019. године имала лет за Тирану и да јој је услуга укрцавања у авион пружена на небезбедан и понижавајући начин – уношењем у авион уз уске стрме ступнице на уској столици (кабинска колица) на којој сигурносни каиш није радио. Даље је наведено да је први разлог подношења притужбе то што аеродром нема амбу лифт. У изјашњењу привредног друштва „В.“ је наведено да разумеју непријатну ситуацију у којој се наша И. Ј. приликом укрцавања у авион АТР на лету за Тирану, а која је проузрокована кваром на копчи на кабинетским колицима. Наведено је да располажу адекватном опремом која је потребна за несметан улаз особама са инвалидитетом у ваздухоплов, и да кабинетска колица која је И. Ј. користила припадају привредном друштву. Даље је наведено да је начин уласка у авион одређен техничким карактеристикама самог авиона који је у власништву авио компанија. У конкретном случају улазак у авион АТР није могућ преко авио моста, већ искључиво уз ступнице, које су код конкретног типа авиона АТР, саставни део опреме ваздухоплова и из тог разлога су коришћене приликом укрцавања И. Ј. у ваздухоплов. У току поступка је утврђено да је међу странама неспорно да је 15. априла 2019. године, приликом укрцавања И. Ј. у авион, копча на кабинетским колицима била неисправна. Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да је привредно друштво „В.“, пропуштањем да 15. априла 2019. године за укрцавање у авион типа АТР путнице И. Ј, особе са инвалидитетом, обезбеди исправна и без-

бедна кабинска колица, повредило одредбе члана 6. и 26. Закона о забрани дискриминације, а у вези са одредбама члана 27. Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом. Због тога је привредном друштву „В.“ доо Б, дата препорука да обезбеди исправну аеродромску опрему коју ће користити за укрцавање путника који се отежано крећу и особа са инвалидитетом у авионе у које, због типа авиона није могуће ући преко авио моста; да преко Н. о. о. с. и. С, упути писано извињење И. Ј. због догађаја који се одиграо 15. априла 2019. године приликом укрцавања у авион на релацији ... – Тирана, као и да размотри могућност набављања амбу лифта у оквиру аеродромске опреме.

(бр. 07-00-246/2019-02 датум: 22. 7. 2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/314-19-prituzba-noosis-protiv-v-doo-b-zbog-diskriminacije-i-j-na-osnovu-invaliditeta-u-oblasti-pruzanja-usluga/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

3.8. Притужба коју је АА, у своје и у име и уз сагласност својих родитеља ББ и ВВ, поднела против чланова руководства Скупштине стамбене заједнице због дискриминације на основу инвалидитета

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је АА, у своје и у име и уз сагласност својих родитеља ББ и ВВ, поднела против чланова руководства Скупштине стамбене заједнице ГГ, (у даљем тексту: Стамбена заједница) ДД, ЂЂ и ЖЖ, због дискриминације на основу инвалидитета. Подносиоца је у притужби, између осталог, навела да је купила стан у улици ЕЕ како бу и њему живела са својим родитељима који су стари и теже покретни, и у којем би обављала своју професију – адвокатуру. Даље, појаснила је да је њеном оцу, ББ који је особа са инвалидитетом која се креће уз помоћ колица, отежан приступ згради и онемогућен приступ стану на наведеној адреси због постојања одређених баријера, као и да је за издавање „одговарајућих“ одобрења за извођење и легализацију радова на отклањању препрека за особе са инвалидитетом, потребна одлука скупштине станара коју у конкретном случају није могуће „исходовати“ због „очигледне опструкције и негативне кампање њеног руководства“. Наиме, у притужби је појашњено да руководство скупштине станара „у дужем временском периоду“ спречава породицу подносилаца притужбе да прикупи потребне сагласности, и то тако што „опструира“ одржавање седнице скупштине станара на којој би се одлучивало о наведеном питању и одбија да у дневни ред седница скупштине уврсти питање решавања проблема приступачности, а да је од „бројних“ радова који су изведени на дворишној страни зграде грађевинској инспекцији пријавило „само оне радове“ који су се односили на уклањање баријера и омогућавање ББ да приступи згради и стану. Такође, истакнуто је да се на чланове скупштине ста-

нара ГГ „врши притисак“ да повуку претходно издате сагласности и да је спречавањем доношења одлуке Стамбене заједнице члановима породице подносилаца притужбе онемогућено пресељење у стан на адреси ЕЕ. У изјашњењу Стамбене заједнице, између осталог, наведено је да је одмах након куповине предметног стана, подносиатељка притужбе почела „мењати изглед зграде која ужива заштиту“ без одобрења надлежног органа. Даље је наведено, да је ове „нелегалне радове“ Стамбена заједница пријавила грађевинској инспекцији која их је након изласка на терен обуставила, и да су од тог тренутка настале несугласице са адвокаткињом АА, „која је у читаву причу без икаквог основа укључила и своје родитеље“, с обзиром да они „већ имају своје пребивалиште и услован стан на ИИ“. У изјашњењу је истакнуто да питање рампе није стављено на дневни ред „јер је исто већ раније покренуто и иницирано без предлога било кога“, као и да су се у марту 2019. године обратили ЈП Градско стамбено ради постављања рампе „јер је то друштвено потребно и пожељно“. Такође, Стамбена заједница је негирала наводе да је подносиатељки притужбе предлагано да се усели у стан без породице „јер стамбену заједницу не интересује ко ће живети у предметном стану, већ да сви чланови домаћинства уколико живе на наведеној адреси на њој буду и пријављени, а да је на наведеној адреси пријављена само АА“. У току постука, а ради правилног и потпуног утврђивања чињеничног стања, Повереник се обратио Заводу за заштиту споменика културе града ЈЈ(у даљем тексту: Завод) који је потврдио да предметни објект у улици ЕЕ ужива претходну заштиту и да њему, као надлежном органу, није поднет захтев за адаптацију објекта у смислу обезбеђивања приступачности особама са инвалидитетом, нити је дата сагласност на пројектну документацију на предметну интервенцију. Такође, појашњено је да за сваку интервенцију на објекту који је у надлежности службе заштите, потребно да се власник или корисник објекта обрати Заводу за заштиту споменика културе града ЈЈ као надлежној установи заштите са предложеним идејним решењем и „осталим потребним документима“, која између осталог чини одлука/сагласност Стамбене заједнице за интервенције на заједничким деловима објекта. Такође, утврђено је да је Стамбена заједница грађевинској инспекцији пријавила радове које је подносиатељка притужбе предузела ради обезбеђивања приступачности стана, након што је она 2. децембра 2018. године поднела молбу за сазивање седнице скупштине станара по овом питању. Даље, Повереник констатује да су сведок КК и сведокиња ЛЛ потврдили да је подносиатељка притужбе у „више наврата“ подносила захтеве руководству Стамбене заједнице у којима је инсистирала на заказивању седнице скупштине станара на којој би се прибавила сагласност за извођење радова у циљу обезбеђивања приступачности стана њеном оцу који је корисник колица, као и да је руководство Стамбене заједнице одбило да приступи на седницу коју је заказала за 2. јул 2019. године са утврђеним дневним редом „издавање сагласности за извођење радова на отклањању препрека за инвалиде ради приступности у стан 1 улаз 1“. Ценећи све напред наведено, а имајући у виду правило из члана 45. Закона о забрани дискриминације у складу са којим је терет доказивања на лицу против којег је притужба поднета, Повереник констатује да Стамбена заједница није доставила доказ да је одржана седница скупштине стамбене заједнице ради давања сагласности подносиоцима притужбе за извођење радова у циљу адаптације и прилагођавања стана број 1, потребама ББ који се креће уз помоћ колица, а на основу које би подносиоци притужбе била у могућности да се захтевом за давање одобрења за извођење наведених

радова обратe Заводу за заштиту споменика културе града ЈЈ, као надлежном органу. Даље, приликом заузимања става у овом предмету Повереник је имао у виду и начин на које руководство Стамбене заједнице поступало према подносиоци притужбе, односно према њеним захтевима за сазивањем скупштине станара ради прикупљања потребне сагласности. С тим у вези, Повереник констатује да из достављених доказа произлази да је подносиоци притужбе предлагано да иде „од врата до врата“ и да „свим станарима објасни у чему је њен проблем“, да јој је „зобрањивано“ да се руководству Стамбене заједнице обраћа поводом наведеног питања „док им не измири обавезе за претходни месец“, као и да је поводом истоветног захтева који је упутила 26. маја 2019. године, а у којем је предложила и доношење одлуке о обележавању паркинг места за особе са инвалидитетом и приступ улазу зграде колицима, Стамбена заједница обавестила подносиоци притужбе да је седница сазвана ради „решавања проблема мачака на крову и у дворишту, и да то о чему она прича није предмет разговора.“ Поред наведеног, Повереник је такође имао у виду да је подносиоци притужбе навела да је од ње тражено да достави доказ о инвалидитету свог оца, као и доказ о својини на стану. Ценећи све напред наведено, а имајући у виду да је поред становања, предметни простор намењен и обављању професије подносиоци притужбе, односно пружању адвокатских услуга, Повереник је мишљења да су неодржавањем седнице ради давања сагласности за извођење радова на стану број 1 у улици ЕЕ, на основу које би, поред остале потребне документације, подносиоци притужбе били у могућности да надлежном органу поднесу захтев за адаптацију објекта у смислу обезбеђивања приступачности особама са инвалидитетом, чланови руководства Стамбене заједнице ГГ прекршили одредбе члана 6. и 26. Закона о забрани дискриминације, а да су начином на који су поступали према захтевима подносиоци притужбе за прикупљање неопходне сагласности ради извођења радова којима би се ББ обезбедио приступачан улаз у стан, исказали непријатељски, понижавајући и увредљив став, како према подносиоци притужбе на основу личног својства њеног оца, тако и према групи лица, односно особама са инвалидитетом којој припада и ББ, чиме су повређене одредбе члана 12. Закона о забрани дискриминације. Због тога је руководству Стамбене заједнице ГГ препоручено да одмах по укидању мере забране окупљања коју је прописала Влада Републике Србије, закажу седницу скупштине Стамбене заједнице ГГ са дневним редом : прикупљање сагласности за извођење радова на стану број 1 у улазу број 1, као и да донесу одлуку о наведеном питању у складу са одредбама Закона о становању и одржавању зграда; да породици подносиоци притужбе упуте писано извињење због дискриминаторног поступања и да са мишљењем Повереника упознају све чланове скупштине стамбене заједнице ГГ, као и да убудуће, у оквиру обављања послова из своје надлежности, не крши антидискриминационе прописе.

(бр. 07-00-250/2019-02 датум:1.3.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/317-19-misljenje-po-prituzbi-u-oblasti-koriscenja-objekata-i-povrsina-zbog-diskriminacije-na-osnovu-invaliditeta/>

● По овој препоруци је поступљено.

3.9. Притужба против дома здравља због дискриминације на основу инвалидитета

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА, поднете у име малолетне ћерке, против Дома здравља „Смедерево“ у Смедереву, због дискриминације на основу инвалидитета. У притужби је наведено да је школски диспанзер Дома здравља „Смедерево“ који се налази на другом спрату неприступачан особама са инвалидитетом, као и да су лекари школског диспанзера принуђени да иду у остале ординације у приземљу установе и да моле своје колеге да им се уступи простор како би се обавио преглед. Такође је наведено да су то углавном просторије у којима се већ налазе одрасли пацијенти који примају одређене терапије, због чега је свака приватност са лекаром нарушена. У притужби истиче да овај проблем није постојао до дететове шесте године живота с обзиром да се простор службе дечијег диспанзера, пре епидемије Ковид-19 вируса, налазила у приземљу где постоји рампа за особе са инвалидитетом. Међутим, проблем је настао када је дете због година старости морало да пређе у Школски диспанзер, који се налази у одвојеној згради такозваној „медицини рада“, на другом спрату, где се налазио и пре епидемије Ковид-19 вируса. Даље је наведено да установа поседује лифт који не ради уназад две деценије, као и да се писаним путем обраћала Дому здравља уз молбу да се у приземљу обезбеди просторија за децу која су у колицима. У изјашњењу Дома здравља наведено је да је АА обавештена да је Служба за здравствену заштиту деце привремено измештена из свог радног простора, услед ситуације изазване епидемијом Ковид-19 вируса. Даље је наведено да је подносиатељки притужбе појашњена целокупна ситуација и предложено да телефонским путем најави посету у ситуацији када њена ћерка има потребу да буде прегледана, као и да ће у тој ситуацији педијатар са првог спрата сићи у приземље и обавити преглед детета. У изјашњењу је такође наведено да је тачно да се од седме године дете подносиатељке притужбе лечи у Служби за здравствену заштиту школске деце и омладине, која се налази на другом спрату установе. У току поступка је утврђено да се дете подносиатељке притужбе од своје седме године лечи у Служби за здравствену заштиту школске деце и омладине, која се налази на другом спрату Дома здравља „Смедерево“ и која није приступачна особама са инвалидитетом. Због тога је Повереник дао мишљење да Дома здравља „Смедерево“ у Смедереву, Служба за здравствену заштиту школске деце и омладине није приступачна за особе са инвалидитетом које за кретање користе колица, чиме су повређене одредбе члана 6, 17. и 26. Закона о забрани дискриминације, а у вези са одредбама члана 13. и 16. Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом. Дому здравља „Смедерево“ у Смедереву је препоручено да, до обезбеђивања пуне приступачности, Дом здравља, било новим распоредом ординација или на други начин организује рад и предузме све потребне мере у циљу обезбеђивања приступачности Службе за здравствену заштиту школске деце и омладине особама које за кретање користе колица или се отежано крећу, као и да убудуће воде рачуна да не крше законске прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-326/2021-02 датум: 14.12.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/478-21-prituzba-protiv-doma-zdravlja-zbog-diskriminacije-po-osnovu-invaliditeta/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

3.10. Притужба коју је у име свог малолетног сина поднео АА због дискриминације на основу инвалидитета против Градске управе града

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је, у име свог малолетног сина ММ, поднео АА из ..., против Градске управе града ... (у даљем тексту: Град) због дискриминације на основу инвалидитета. У притужби и допунама притужбе, између осталог, наведено је да малолетни ММ има аутизам, да је из „редовног“ вртића „пребачен“ у „специјалну“ школу ББ у ... и да се проблем „појавио“ када су родитељи детета сазнали да школа не обезбеђује дежурства за време школских нерадних дана (празници и распуст), што није био случај када је дете похађало „редовни“ вртић. Подносилац је у притужби даље навео да је поднео захтев за пружање услуге дневног боравака Центра за социјални рад града ..., али да је његов захтев одбијен са образложењем да је у Дневном боравку ВВ попуњен капацитет, као и да су „сви њихови корисници у инвалидским колицима са вишеструким сметњама у развоју и да за дете са аутизмом тај дневни боравак није одговарајућа средина“. Истакао је да се више пута обраћао Граду како би указао на проблем који деца са аутизмом имају и да је „неопходно да им се обезбеди адекватна подршка како би њихови родитељи могли несметано да раде и зарађују за егзистенцију“, али да ни на један од послатих дописа Град није одговорио. У изјашњењу Град је, између осталог, навео да је упознат са наводима притужбе, да је М.М. био упућен на Интерресорну комисију града ... и да су након пружања подршки које обезбеђује Град, родитеља тражили да се боравак у оквиру школе продужи и током периода распуста или да се детету омогући периодични боравак у Дневном боравку за децу и младе са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама – ВВ (у даљем тексту: ВВ). Даље, је наведено да се рад са децом у том дневном боравку реализује у четворосатном трајању, да су сва деца и млади у инвалидским колицима и да је неопходан констатан њихов надзор, да је капацитет боравака попуњен и да „као такав није адекватан за дете са сензорним сметњама – аутизмом“. Истакнуто је да је поводом ситуације у којој се налази син подносиоца притужбе одржано неколико састанака Центра за социјални рад, Центра за пружање услуга социјалне заштите града ... – ГГ, ОСШ ББ и Града и да је у оквиру тих састанака изнађено решење да се у оквиру школске 2021/22 године изврши прерасподела четрдесеточасовне радне недеље запослених у ОСШ ББ како би се обезбедио континуирани боравак М. М. у просторијама школе и у дане када је школским календаром предвиђено да су они нерадни како за ученике школе, тако и за наставни кадар. Током поступка утврђено је да је Одлуком о правима и услугама у социјалној заштити Града ... прописана услуга дневног боравака за децу и младе са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним тешкоћама, која се реализује у Днев-

ном центру ВВ у ... Даље, Одлуком о оснивању центра за пружање услуга социјалне заштите Града ... прописано је да је град ... оснивач Центра за пружање услуга социјалне заштите града ... у оквиру којег се налази Дневни боравак ВВ. Одредбом члана 2. Правилника о раду дневног боравка ВВ прописано је да се услуга дневног боравка у том центру реализује кроз планиране и структуриране активности, с циљем збрињавања деце и младих са телесним инвалидитетом односно интелектуалним тешкоћама, ради унапређења квалитета њиховог живота у властитој социјалној средини, кроз подстицање и развијање социјалних, психолошких и физичких функција и вештина постизања што већег степена самосталности. Имајући у виду наведено, Повереник констатује да из достављених доказа произлази да су се Граду истим поводом обраћали родитељи друге деце са аутизмом, те да је Град био упознат да предвиђени капацитет дневног центра не задовољава потребе свих потенцијалних корисника – деце са сметњама у развоју. Имајући у виду наведено, неспорно је да је овај дневни боравак основан како би се у њему пружала услуга како деци са физичким инвалидитетом тако и деци са потешкоћама у развоју, међутим из вега напред наведеног, очигледно је да се у пракси ова услуга не пружа деци са инвалидитетом која за кретање не користе колица. Даље, Повереник констатује да је одредбом члана 5. истог Правилником прописано да услугу дневног боравка могу да остваре деца и млади узраста од 5 до 26 година са пребивалиштем/боравиштем на територији Града ..., да је услуга дневног боравка доступна 8 сати дневно (од 07ч. до 15ч.), пет радних дана у недељи, да је капацитет овог дневног боравка 10 корисника и да су у раду са корисницима ове услуге непосредно ангажована 2 стручна радника (васпитач и терапеут) и 2 сарадника (медицинска сестра и пратилац у специјализованом возилу). Имајући у виду наведену одредбу, као и наводе из изјашњења Града да се рад са децом у дневном боравку ВВ реализује у четворосатном трајању, очигледно је да се рад дневног центра не одвија у складу са правилом које је сам Град донео. Поред тога, скраћивање радног времена боравка ВВ, осим што није у складу са Правилником о раду тог дневног центра, онемогућава, како децу који су већ њени корисници, тако и осталу децу којима је ова услуга неопходна, да услугу дневног боравка користе у пуном обиму. Даље, с обзиром на наводе из изјашњења да боравак ВВ није адекватан за децу са интелектуалним потешкоћама због осталих корисника који се налазе у колицима, поставља се питање да ли је у конкретном случају постојала могућност да се равномерном прерасподелом радног времена које је утврђено Правилником о раду боравка ВВ, деци са различитом врстом инвалидитета обезбеди да подједнако користе услуге тог дневног центра. Ово нарочито имајући у виду да услуга дневног боравка није била доступна ни у школи ББ у ... јер се не реализује током трајања школских распуста и осталих ненаставних дана. С обзиром да је Град ..., као јединица локалне самоуправе оснивач Центра за социјални рад града ..., Центра за пружање услуга социјалне заштите ГГ у чијој је надлежности Дневни боравак ВВ, као и Основне школе ББ и да ни у једној од ових установа малолетном ММ није била пружена услуга дневног боравка, нити је извршена процена његових потреба како би се ставио на листу чекања корисника у случају попуњености капацитета, Повереник је дао мишљење да је пропуштањем да предузме мере у погледу обезбеђивања услуге дневног боравка, Град ... ставио малолетног М.М. у неоправдано неповољнији положај на основу његовог личног својства инвалидитета, чиме је повредио одредбе члана 6. Закона о забрани дискриминације. Због тога је Граду препоручено да доно-

шењем јасно утврђеног правила обезбеди пружање услуге дневног боравка, како малолетном М.М, тако и осталој деци са интелектуалним потешкоћама, која за кретање не користе колица, а којима је ова услуга неопходна; да упуте писано извињење подносиоцу притужбе због неодговарања на мејлове у којима је Граду указивао на немогућност коришћења услуге дневног боравка, као и да убудуће не крше прописе о забрани дискриминације.

(07-00-336/2021-02 датум: 16.12. 2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/491-21-diskriminacija-utvrdjena-protiv-gradske-uprave-po-osnovu-invaliditeta/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

3.11. Притужба против Министарства просвете, науке и технолошког развоја због дискриминације ученице на основу инвалидитета у области образовања

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА коју је поднела у име своје малолетне ћерке ББ, путем пуномоћнице, против Министарства просвете, науке и технолошког развоја због дискриминације на основу инвалидитета ББ. У притужби је наведено да ББ има Даунов синдром и да је уписана у образовни профил за који поседује мишљење Здравствене комисије да не испуњава услове за упис с обзиром на своје здравствено стање, као и да је уписана у одељење у коме се налази више ученика који школу похађају по ИОП 2 програму, од броја који је прописан. У изјашњењу Школске управе Пожаревац је, између осталог, наведено да се Мишљење Здравствене комисије, у форми посебног документа за сваког ученика појединачно, израђује по одржаном заседању комисије, а да техничка израда подразумева да се са списка у електронској форми (Excel документ) на коме су наведени сви образовни профили на подручју Браничевског округа изоставе, односно бришу образовни профил за које ученик испуњава здравствене услове, тако да мишљење комисије садржи само списак профила за које нису испуњени здравствени услови. Даље је наведено да је приликом израде Мишљења Здравствене комисије за ученицу ББ начињена техничка омашка и профил Цвећар – вртлар грешком није уклоњен са листе свих образовних профила за које ученица не испуњава здравствене услове за упис. У току поступка је утврђено је да је ученица ББ на основу Одлуке Окружне комисије за завршни испит и упис ученика у средњу школу за Браничевски управни округ, распоређена у Пољопривредну школу у Пожаревцу, образовни профил Цвећар – вртлар, што је било наведено као једина жеља на Захтеву за распоређивање ученице у средњу школу, а који су поднели родитељи ученице Б. Б. Такође, утврђено је и да је Школска управа Пожаревац доставила доказе (изјаве чланова Здравствене комисије) да ученица Б. Б. испуњава здравствене услове за упис у образовни профил Цвећар – вртлар. Даље је утврђено да је Стручним упутством о формирању одељења

и начину финансирања у основним и средњим школама за школску 2021/2022. годину прописано да у једном одељењу, по правилу, могу да буду највише два ученика са сметњама у развоју. Повереник је посебно имао у виду да овај навод нема карактер императивне норме и да указује на могућност постојања изузетка од правила, као и да је комисија у конкретном случају имала у виду више чиниоца (изражене жеље ученика, комбиновано одељење два образовна профила, способности ученика, удаљеност места становања од школе и др.) који су утицали да одлучи да је у најбољем интересу ученика да их распореди у исто одељење, односно, да упише три ученика са сметњама у развоју у исто одељење. Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да је у поступку који је спроведен по притужби АА у име своје малолетне ћерке Б. Б, а путем пуномоћнице, утврђено да Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Школска управа Пожаревац није повредила одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-494/2021-02 датум: 3.2. 2022.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/663-2021-prituzba-protiv-su-zbog-diskriminacije-ucenice-na-osnovu-invaliditeta-u-oblasti-obrazovanja/>

3.12. Притужба против опште болнице због дискриминације по основу инвалидитета

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА, поднете у име малолетне ћерке, против Опште болнице „Свети Лука“ у С, због дискриминације на основу инвалидитета. У притужби је наведено да је дечије одељење Опште болнице неприступачно деци са инвалидитетом која за кретање користе колица. Такође је наведено да до међуспрата постоји бетонска рампа која не испуњава стандарде за несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом. Наиме, како је ћерка подносиоце притужбе била смештена на болничко лечење, током боравка и одласка на специјалистичке прегледе ван одељења, због неприступачности објекта била је спуштана низ степенице. Даље је наведено да дечије одељење не поседује тоалетна колица уз помоћ којих би особе са инвалидитетом могле да одржавају личну хигијену, те је самим тим и право на личну хигијену онемогућено особама у колицима. У изјашњењу Опште болнице наведено је да је ћерка подносиоце притужбе на дечијем одељењу била хоспитализована у периоду од 10. до 21. септембра 2021. године. Даље је наведено да је објекат у којем је смештено дечије одељење изграђен 1950. године, као и да први спрат објекта користи ОЈ физикална медицина и рехабилитација, која поседује засебан улаз из дворишта, док се на другом спрату налази дечије одељење. У изјашњењу је такође наведено да од дворишне стазе постоји коса равна од бетона чији један део чини степениште, као и да коса равна са степеништем и рукохватом води до улазних врата објекта, те да од улазних врата постоји степениште са рукохватом које води до улазних врата дечијег одељења. Наведено је да је у више наврата разматрана могућност изградње косе равни до самих улазних врата дечијег одељења, међутим

да адекватно и безбедно грађевинско-техничко решење није могло да буде пронађено у постојећим условима. Наиме, у изјашњењу је указано да како би се овај вид препреке превазишао и омогућио безбедан приступ непокретним пацијетима и пацијенткињама особље одељења увек пружа неопходну помоћ у транспорту уз и низ степенице, од улазних врата зграде до улаза на одељење. Такође је наведено да су тоалети на одељењу реновирани и да имају приступ прилагођен особама са инвалидитетом, али да не постоје тоалетна колица, већ да особље на одељењу пружа потребну помоћ при одржавању хигијене свим пацијентима са инвалидитетом. По спроведеном поступку, Повереник је дао мишљење да дечије одељење Опште болнице „Свети Лука“ није приступачно за особе са инвалидитетом које за кретање користе колица, чиме су повређене одредбе члана 6, 17. и 26. Закона о забрани дискриминације, а у вези са одредбом члана 13. Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом. Општој болници „Свети Лука“ у С. је препоручено да обезбеди тоалетна колица за одржавање личне хигијене пацијената са инвалидитетом, да до обезбеђивања пуне приступачности, било новим распоредом унутар објекта или на други начин организује рад и предузме све потребне мере у циљу обезбеђивања приступачности дечијег одељења особама које за кретање користе колица или се отежано крећу, као и да убудуће воде рачуна да не крше законске прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-538/2021-02 датум: 28.2.2022.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/695-21-misljenje-po-prituzbi-protiv-opste-bolnice-zbog-diskriminacije-po-osnovu-invaliditeta/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

3.13. Притужба против саобраћајног предузећа због дискриминације на основу инвалидитета

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА, против саобраћајног предузећа ББ, због дискриминације на основу инвалидитета. У притужби је наведено да је 14.8.2020. године, путовала аутобусом саобраћајног предузећа ББ на релацији Београд – Нови Сад, са поласком у 13 часова, са аутобуске станице у Београду. Наводи да су прва врата улаза у аутобус била затворена и да је од кондуктера, а затим и возача тражила да отворе предња врата како би несметано ушла у аутобус, с обзиром да је особа са инвалидитетом, али су јој одговорили да не може и да се та врата не отварају јер је извршена дезинфекција. Истиче да је ипак сама одлучила да уз сопствени напор и потешкоће уђе у аутобус на друга врата, која су имала високе степенице, док је кондуктерка улазила и излазила на прва врата. У изјашњењу је наведено да саобраћајно предузеће ББ примењује улазак путника на предња врата када је у питању обављање међумесног саобраћаја, као и на релацији Београд – Нови

Сад, а нарочито када је у питању улазак на предња врата путника са инвалидитетом. Даље је наведено да непотовање ових мера, као и грубо и неадекватно понашање возног особља према путницима, представља радње и поступања појединаца, не саобраћајног предузећа ББ, против којих је покренут и спроведен дисциплински поступак. Приликом одлучивања у овом предмету Повереник за заштиту равноправности је применио правила о прерасподели и пребацивању терета доказивања из члана 45. став 2. Закона о забрани дискриминације, према коме терет доказивања да није дошло до повреде начела једнакости, сноси Саобраћајно предузеће ББ. У току поступка је утврђено да је подносиатељки притужбе, због инвалидитета, било неопходно да јој се омогићи улазак на прва врата аутобуса, која су за њу приступачна. Међутим, особље (возач и кондуктер) саобраћајног предузећа ББ су дозволи приступ/улаз у аутобус само на друга врата, која имају препреку (3 висока степеника), због чега јој улазак у аутобус није омогућен на несметан начин. У конкретном случају саобраћајно предузеће ББ није доказало да је у свему поступила у складу са међународним и домаћим правним актима који прописују обавезу обезбеђивања приступачности, у конкретном случају превоза, особама са инвалидитетом равноправно са другима, у циљу пуног учешћа особа са инвалидитетом у свим сферама живота. Због тога је Повереник за заштиту равноправности дао мишљење да је саобраћајно предузеће ББ, повредило одредбе Закона о забрани дискриминације. Уз мишљење је дата и препорука да саобраћајно предузеће ББ, упуту писано извињење подносиатељки притужбе, због дискриминаторног поступања 14.8.2020. године, као и да убудуће води рачуна се да у оквиру обављања послова из своје надлежности, придржава прописа о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-431/2020-02 датум: 26.3. 2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/987-20-prituzba-protiv-saobracajnog-preduzeca-zbog-diskriminacije-na-osnovu-invaliditeta/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

3.14. Притужба Б.К. поводом дискриминације М.М. на основу инвалидитета у области пружања услуга

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднела Б. К, у име свог малолетног сина М.М. против Општинске управе општине Бачка Паланка, због дискриминације на основу здравственог стања. У притужби је наведено да је М.М. ученик Школе за основно и средње образовање „М. П.“ у Н. С, да има аутизам, као и да је у осмом разреду основне школе и прве две недеље похађања средње школе имао подршку личног пратиоца. Даље је наведено да је мајка почетком школске године поднела захтев за процену о потреби пружања подршке са предлогом школе о потреби ангажовања личног пратиоца и у току наставе, међутим да Интерресорна комисија није

разматрала овај захтев, односно да су обавестили мајку да о новом захтеву неће одлучивати до краја школске године. У изјашњењу Одељења за друштвене делатности Општинске управе општине Бачка Паланка је, између осталог, наведено да је локална самоуправа обезбедила мини-бус за превоз тринаесторо деце из Бачке Паланке до ШОСО „М. П.“ у Н. С. међу којом је и М.М, да са децом путују и три лична пратиоца који имају обавезу да се старају о њиховој безбедности у путу, да је нов захтев за процену о потреби пружања подршке поднет пре почетка школске године, да нису изнети конкретни проблеми и потешкоће са којим се ученик сусреће у школи због којих би му била потребна подршка личног пратиоца током наставе, као и да проширење услуге на подршку личног пратиоца и у току наставе не би допринело напредовању ученика и његовом осамостаљивању. У току поступка је утврђено да комисија није поступила у складу са Правилником о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику јер у прописаном року од пристизања захтева за процену о потреби пружања додатне подршке није разматрала захтев. По спроведеном поступку, а на основу изведених доказа, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да је пропуштањем да разматра нови захтев за процену потребе детета за пружањем додатне подршке, Општинска управа општине Бачка Паланка, Одељење за друштвене делатности повредила одредбе члана 6. Закона о забрани дискриминације. Због тога је Општинској управи општине Бачка Паланка, Одељење за друштвене делатности препоручено да размотри захтев за процену потребе детета за пружањем додатне подршке уз сагледавање свих ранијих и новонасталих околности у породици и животу ученика М. М. и о мишљењу интерресорне комисије обавести Б. К, као и да убудуће води рачуна да својим понашањем не крши законске прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-1311/2018-02 датум: 15. 4. 2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1122-18-prituzba-b-k-povodom-diskriminacije-m-m-na-osnovu-invaliditeta-u-oblasti-pruzanja-usluga-cir/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

3.15. Притужба АА против Специјалне болнице за рехабилитацију због инвалидитета

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднела АА, против Специјалне болнице за рехабилитацију, због дискриминације на основу инвалидитета. У притужби је наведено да је подносила притужбу, након хируршке интервенције, препоручено бањско лечење и рехабилитација, због чега се обратила Специјалној болници како би најпре утврдила да ли је објекат болнице приступачан за особе које користе колица. Међутим, из информација које је добила путем телефона и електронском поштом, подносила притужбу сматра да је дискриминисана јер не може самостално да борави у овом центру за рехабилитацију. У изјашњењу Специјалне болнице за рехабилитацију

тацију, наведено је да особе које користе колица за кретање могу самостално да приступе објекту и собама као и деловима где се врши третман и рехабилитација. У допуни изјашњења је појашњено да у хотелу постоји соба којој самостално може приступити особа која за кретање користи колица, и особа у таквој соби може да борави и да се креће, али да не постоји тоалет који самостално може да користи особа која користи колица, а техничка адаптација собе није могућа с обзиром да је објекат грађен пре ступања на снагу Правилника о техничким стандардима планирања, пројектовања и изградње објекта, којим се осигурава несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама. С тим у вези у неспорно је да објекат који користи Специјална болница за рехабилитацију није у потпуности приступачан особама са инвалидитетом које за кретање користе колица. Законом о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом, који је донет 2006. године, прописана је обавеза власника, односно корисника да обезбеди приступ објекту у јавној употреби као и адаптацију објекта у циљу приступачности особама са инвалидитетом без обзира на степен њихове инвалидности, при чему је наведеним законом дефинисан појам објекта у јавној употреби где се посебно издвајају објекти у области здравства. Позитивним прописима Републике Србије несумњиво је прописана дужност обезбеђивања приступачности објеката и површина у јавној употреби, укључујући и здравствене установе, што је само један од елемената ширег права на приступ. У Општем коментару бр. 2 Конвенције о правима особа са инвалидитетом, Комитета за права особа са инвалидитетом наведено је да ће здравствена и социјална заштита остати недоступна особама са инвалидитетом уколико су зграде у којима се услуге здравствене и социјалне заштите пружају неприступачне. Полазећи од прописа који су обавезујући у погледу обезбеђивања приступачности објеката у јавној употреби особама са инвалидитетом и применом правила о прерасподели терета доказивања Повереник за заштиту равноправности је дао мишљење да је пропуштањем да обезбеди приступачност објекта који користи Специјална болница за рехабилитацију особама са инвалидитетом која за кретање користе колица, Специјална болница повредила одредбе чл. 6. и 17. Закона о забрани дискриминације, а у вези чл. 13. и 16. Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом. Због тога је Специјалној болници за рехабилитацију дата препорука да предузме мере и активности у циљу обезбеђивања приступачности објекта који користи Специјална болница за рехабилитацију како би се обезбедило да особе са инвалидитетом могу самостално да бораве у овом објекту и равноправно са другима користе услуге ове болнице, као и да се убудуће придржава прописа који забрањују дискриминацију.

(бр. 07-00-603/2019-02 датум: 31.12. 2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1158-19-misljenje-na-protuzbu-aa-protiv-specijalne-bolnice-zbog-invaliditeta/>

● **По овој препоруци није поступљено.**

3.16. Притужба АА против инвеститора због дискриминације на основу инвалидитета

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА против привредног друштва ... У притужби је наведено да је подносиатељка притужбе од привредног друштва ББ, као од инвеститора и власника станова, 2017. године купила стан у згради на адреси ... Даље је наведено да се подносиатељка притужбе отежано креће и користи ходалицу, а да улаз у зграду није приступачан особама које се отежано крећу. У прилогу притужбе достављене су и фотографије улаза у зграду. У изјашњењу је наведено да је стан купљен у виђеном стању, по систему кључ у руке, да је подносиатељка притужбе приликом куповине стана знала да је у тешком здравственом стању и да је била свесна и упозната са карактеристикама објекта. Даље је наведено да је за објекат издато решење о озакоњењу, на основу захтева из 2013. године, као и да у време када је објекат грађен нису били у обавези да обезбеђују приступ особама са инвалидитетом. У току поступка је утврђено да је неспорно да објекат нема приступачан улаз, да има више од десет станова, као и да је одредба Закона о планирању и изградњи којом је инвеститор обавезан да изгради објекат тако да се свим корисницима, а нарочито особама са инвалидитетом, деци и старим особама омогући несметан приступ, кретање, боравак и рад, ступила на снагу 2009. године и била на снази и у време изградње објекта на адреси ... Повереник констатује да инвеститор који је свој незаконито изграђен објекат озакоњио на основу одредби Закона о озакоњењу објеката, није ослобођен обавезе која му је прописана одредбама Закона о планирању и изградњи, а које се односе на стандарде приступачности објеката. Због тога је Повереник за заштиту равноправности дао мишљење да је привредно друштво ... пропуштањем да изгради приступачан улаз у објекат на адреси ... повредило одредбе чл. 6. и 26. Закона о забрани дискриминације. Повереник је дао препоруку привредном друштву ... да предузме све мере и активности како би отклонило последице дискриминаторног поступања, односно да предузме све мере и активности у циљу обезбеђивања приступачности улаза у зграду на адреси ..., а нарочито особама са инвалидитетом, деци и старим особама, као и да убудуће у оквиру послова које обавља не крши антидискриминационе прописе.

(бр. 07-00-607/2019-02 датум: 31. 12. 2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1162-2019-prituzba-aa-protiv-investitora-zbog-disk-cir/>

● **По овој препоруци није поступљено.**

3.17. Притужба због дискриминације у области рада на основу инвалидитета као личног својства члана породице

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе А А из В. против ББ, директорке ОШ у В. У притужби је наведено да га је директорка из матичне школе преместила у издвојено одељење у Д. и да приликом његовог премештаја није имала у виду да има сина са аутизмом од којег га премештањем удаљава. У изјашњењу директорке је наведено да је због недовољно уписаних ђака у првом разреду дошло до смањења одељења у матичној школи; да је једини и основни критеријум у распоређивању у друго место рада А. А. био интерес добре организације и функционисања школе и најбољи интерес ученика у руралној средини који такође заслужују квалитетно образовање; да Закон о основама система образовања и васпитања не предвиђа критеријуме за премештај са једног на друго место рада, већ директор у складу са чланом 126. став 1. обезбеђује успешно обављање рада установе, као и да је са АА 13. новембра 2019. године постигла заједнички договор да школске 2019/2020. године ради у издвојеном одељењу школе у Д, а да наредне школске године (2020/2021.) буде премештен у седиште матичне школе ОШ у В. У току поступка је утврђено да А. А. живи у В. са супругом која као учитељица ради ван В., да њихов син има развојне потешкоће и да премештај на друго место рада ставља А А у неповољнији положај у односу на друге запослене, због здравственог стања члана своје породице. Даље је утврђено да ББ, директорка ОШ у В, није доставила доказе који указују да је премештај А. А. на друго место рада сразмеран и нужан, односно да се циљ (премештај нераспореденог наставника разредне наставе и квалитетно организована настава у Д.) није могао остварити и на други начин. Због свега наведеног, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да је премештајем А. А. на друго место рада ББ, директорка ОШ у В. прекршила одредбе члана 7. Закона о забрани дискриминације, члана 18. Закона о раду и члана 110. Закона о основама система образовања и васпитања. С обзиром да је у току поступка утврђено да су директорка и А. А. постигли споразум да он наредне школске године буде распоређен у седиште матичне школе ОШ у В, Повереник је дао препоруку Б. Б, директорки школе, да предузме све мере и активности из своје надлежности ради закључења анекса уговора о раду којим ће запослени А. А. најкасније у школској 2020/2021. години, из издвојеног одељења школе у Д. бити премештен на рад у седиште матичне ОШ у В, као и да убудуће у вршењу послова из своје надлежности не крши антидискриминационе прописе.

(бр. 07-00-614/2019-02 датум: 18. 2. 2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/614-19-prituzba-zbog-diskriminacije-u-oblasti-rada-na-osnovu-licnog-svoystva-bliskog-lica/>

● По овој препоруци је поступљено.

3.18. Притужба организације цивилног друштва против ССЗ Београд због дискриминације на основу инвалидитета у области социјалне заштите

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је организација цивилног друштва поднела, у име и уз сагласност К. С, против Секретаријата за социјалну заштиту Градске управе града Београда, због дискриминације К. С. на основу инвалидитета. У притужби је наведено да је К. С. корисник мобилне стамбене јединице у насељу М, да је особа са инвалидитетом која користи колица, као и да на улазу у стамбену мобилну јединицу коју користи постоје два степеника, да се купатило и тоалет не налазе у стамбеној јединици и да су неприступачни особи са инвалидитетом која користи колица. У изјашњењу Секретарија је наведено да К. С. није био особа са инвалидитетом 2011. године када је усељен у стамбену мобилну јединицу, да је у насељу постојала рампа коју је користила друга породица у чијој стамбеној јединици је живела особа са инвалидитетом и да је, после смрти ове особе, Секретаријат планирао да рампу премести на стамбену јединицу коју користи К. С, али је рампа у међувремену украдена. У току поступка је утврђено да Секретаријат није доказао да је предузео било коју меру или активност да се превазиђу архитектонске баријере које онемогућавају К. С. да самостално улази и излази из стамбене јединице, као и да користи санитарну јединицу. У току поступка је утврђено да Секретаријат за социјалну заштиту Градске управе града Београда К. С. пружа услугу стамбене подршке под неповољнијим условима у односу на друге кориснике услуге стамбене подршке, да овако пружена услуга не задовољава потребе К. С. и да га на тај начин ставља у неповољнији положај на основу инвалидитета. Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да је пропуштањем да за мобилну стамбену јединицу у насељу М, коју користи К. С. обезбеди улаз без архитектонске баријере, као и да санитарну јединицу у насељу учини приступачном особама са инвалидитетом, Секретаријат за социјалну заштиту Градске управе града Београда повредио је одредбе члана 6. и 26. Закона о забрани дискриминације, а у вези са одредбама члана 13. Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом. Због тога је Секретаријату за социјалну заштиту Градске управе града Београда дата препорука да предузме мере да К. С. пружа услугу стамбене подршке која у потпуности задовољава његове потребе као особе са инвалидитетом, као и да убудуће, у оквиру обављања послова из своје надлежности, не крши антидискриминационе прописе.

(бр. 07-00-1389/2018-02 датум: 6.2.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1199-18-prituzba-ocd-protiv-ssz-beograd-zbog-diskriminacije-na-osnovu-invaliditeta-u-oblasti-socijalne-zastite-cir/>

● По овој препоруци је поступљено.

3.19. Притужба организација АА и ББ против Министарства финансија, Пореске управе, због неприступачности Филијале Пореске управе у Лесковцу особама са инвалидитетом

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе организација АА и ББ поднете против Министарства финансија, Пореске управе, због неприступачности Филијале Пореске управе у Лесковцу особама са инвалидитетом. У изјашњењу Министарства финансија, Пореске управе – Централне, Сектора за материјалне ресурсе, Регионалног одељења Ниш, између осталог је наведено да је предузећу ВВ, са којим постоји уговор о текућем одржавању објеката ПУ, упућен захтев за хитну интервенцију на пословном објекту који користи ПУ Филијала Лесковац, како би електронским путем поднело захтев и извршило пријаву радова у складу са Законом о планирању и изградњи и Правилником о поступку спровођења обједињене процедуре електронским путем и на наведеној локацији изградом и монтажом рампи уклонило архитектонску препреку за кретање особа са инвалидитетом. Како је у изјашњењу даље наведено, ВВ је електронским путем обавестила Пореску управу да је за уклањање архитектонске препреке за кретање лица са инвалидитетом неопходно најпре израдити пројекат који оверавају инвеститор и пројектант и који се, уз формиран захтев, електронским путем подноси ради добијања одобрења за извођење предметних радова. У изјашњењу је истакнуто да се ради о рампи коју је неопходно поставити у складу са Правилником о техничким стандардима приступачности уз заузимање јавне површине (тротоара), те да наведене радове није могуће извршити са позиција текућег одржавања. Министарство финансија, Пореска управа – Централна, Сектор за материјалне ресурсе, Регионално одељење Ниш, у изјашњењу је указало да ће након усвајања плана јавних набавки за 2019. годину, Пореска управа покренути поступак јавне набавке за пројектно планирање, а потом и за извођење радова на отклањању архитектонских препрека за кретање особа са инвалидитетом, изградом и монтажом рампи. Према наводима из изјашњења, очекује се да ове активности буду спроведене током 2019. године. У току поступка је утврђено да је Филијала Пореске управе у Лесковцу неприступачна особама са инвалидитетом, чиме је дошло до повреде одредаба чл. 6, 17. и 26. Закона о забрани дискриминације, а у вези са одредбама чл. 13. и 16. Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом, због чега је Министарству финансија, Пореској управи, препоручено да предузме све неопходне мере и активности у циљу обезбеђивања приступачности Филијале Пореске управе у Лесковцу, као и да води рачуна да у оквиру својих редовних послова и активности, не крши законске прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-1408/2018-02 датум: 12.2.2019. године)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1207-18-utvrdjena-diskriminacija-na-osnovu-invaliditeta-prilikom-pruzanja-javnih-usluga-ili-pri-koriscenju-objekata/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

3.20. Притужба организације ЦУПС против ЈП Пошта Србије- дискриминација на основу инвалидитета и приступачност објекту у јавној употреби

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе организација ЦУПС и С.Р.Д, поднете против Јавног предузећа „Пошта Србије”, због дискриминације на основу инвалидитета. У притужби је наведено да објекат поште у Л. није приступачан за особе са инвалидитетом које за кретање користе инвалидска колица, због постојања архитектонских баријера. У изјашњењу Јавног предузећа „Пошта Србије”, између осталог, наведено је да је у питању објекат Поште 16000 Л. 1, у ул. ... бр у Л, који је изграђен пре више од 40 година и на коме у скорије време нису извођени радови инвестиционог одржавања, којом приликом би била обезбеђена и приступачност овог објекта особама са инвалидитетом. Такође, у изјашњењу је наведено да је након пријема притужбе, запослено стручно лице, упућено на терен, како би извршило снимање постојећег стања објекта и утврдило техничке могућности за постављање рампе за особе са инвалидитетом на објекту, након чега се приступило изради техничке документације. Даље је наведено да је израђена скица идејног решења, са диспозицијом спољне рампе, као могуће решење, с обзиром да се овом објекту приступа преко пет спољашњих степеника, којима се савладава висинска разлика од 70 цм, као и да Јавно предузеће „Пошта Србије“ предузима све активности везане за прибављање дозвола и сагласности надлежног органа јединице локалне самоуправе, како би се у најкраћем року приступило извођењу радова на постављању рампе за особе са инвалидитетом. У току поступка, је утврђено да објекат Поште 16000 Л. 1, у ул. ... бр. ... у Л, није неприступачан особама са инвалидитетом, чиме је дошло до повреде одредаба чл. 6, 17. и 26. Закона о забрани дискриминације, а у вези са одредбама чл. 13. и 16. Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом. Јавном предузећу „Пошта Србије” је дата препорука да настави активности у циљу обезбеђивања приступачности овог објекта како би се омогућило да особе са инвалидитетом имају једнак приступ објекту, као и да води рачуна да у оквиру својих редовних послова и активности, не крши законске прописе о забрани дискриминације.

<http://ravnopravnost.gov.rs/1211-18-m-sa-p-po-prit-c-u-p-s-protiv-jp-posta-srbije-disk-na-osnovu-invaliditeta-i-pristupacnost-objektu-u-javnoj-upotrebi-cir/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

3.21. Притужба организација цивилног друштва против гимназије Л. због дискриминације на основу инвалидитета у области образовања

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју су поднели ЦУПС и CRD против гимназије Л. због дискриминације особа са инвалидитетом. У притужби је наведено да се у просторије гимна-

зије Л. може ући само коришћењем степеница, које представљају трајну несавладиву архитектонску препреку за ученике и друге особе које се крећу уз помоћ инвалидских колица, јер не могу самостално, без помоћи других лица да уђу у објекат у којем се налазе учионице и служба гимназије. У прилогу притужбе достављена је и фотографија главног улаза у зграду гимназије Л. У изјашњењу директорке гимназије Л. наведено је да школа поред главног улаза има и други улаз из дворишта који је приступачан и кроз који се директно улази у просторије школе, као и да на свим улазима стално дежурају помоћни радници. Даље је наведено да гимназија ни ове ни ранијих година није имала запослене и ученике са инвалидитетом који се крећу помоћу инвалидских колица, као и да, уколико би дошло до уписа ученика са инвалидитетом, школа има учионицу у приземљу која је приступачна за све ученике. У прилогу изјашњења достављене су фотографије улаза у школску зграду из дворишта и фотографије просторија у које се долази кроз овај улаз. У току поступка је утврђено да гимназија Л. поред главног улаза има и улаз из дворишта школе који је приступачан особама са инвалидитетом које користе инвалидска колица, као и да тај улаз води директно у просторије школе. Због тога је Повереник за заштиту равноправности дао мишљење да гимназија Л. није повредила одредбе Закона о забрани дискриминације и Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом. Даље, у складу са надлежношћу из члана 33. тачка 9. Закона о забрани дискриминације, којим је прописано да Повереник препоручује органима јавне власти и другим лицима мере за остваривање равноправности, Повереник је упутио препоруку мера гимназији Лесковац да у оквиру Програма превенције дискриминације и дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности, у складу са Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности, одреди мере и активности којим ће унапредити постојеће стандарде приступачности у установи и обезбедити остваривање превенције дискриминације ученика, запослених и трећих лица на основу инвалидитета, а поводом приступачности зграде школе.

(бр. 07-00-1402/2018-02 датум: 12.2.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1213-18-prituzba-ocd-protiv-gimnazije-l-zbog-diskriminacije-na-osnovu-invaliditeta-u-oblasti-obrazovanja-cir/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

3.22. Притужба удружења АА и ББ против Народног музеја ГГ због дискриминације на основу инвалидитета

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе удружења АА и ББ против Народног музеја ГГ, због дискриминације особа са инвалидитетом. У притужби је, између осталог, наведено да особама

са инвалидитетом које се крећу уз помоћ инвалидских колица није обезбеђен несметан приступ објекту у којем је смештена музејска поставка Народног музеја ГГ, односно да се у зграду музеја може ући само уз помоћ степеница које представљају „трајну несавладиву архитектонску препреку“ за посетиоце музеја који се крећу уз помоћ инвалидитских колица. У притужби је такође наведено да је Народни музеј ГГ, као орган јавне власти, дужан да обезбеди свим особама са инвалидитетом које се крећу уз помоћ инвалидских колица, несметан приступ објекту у којем су смештене музејска поставка и службене просторије музеја. У изјашњењу Народног музеја ГГ, између осталог, наведено је да је музеј „прихватио своју улогу у друштву које се мења и отвара према маргинализованим друштвеним групама и особама са инвалидитетом“, те је у складу са наведеним и у жељи да музејске садржаје приближи свим категоријама становништва предузео одговарајуће активности. У изјашњењу музеја је, између осталог, наведено да је у оквиру другог јавног позива за прикупљање предлога пројеката у оквиру ИПА Програма прекограничне сарадње Бугарска – Србија 2014-2020, Народном музеју и граду одобрен пројекат „Хетеротопија“ којим је планирана реконструкција степеништа (улаза у музеј) и постављање рампе за особе са инвалидитетом, као и да музеј „очекује“ да се у 2019. години, у оквиру овог пројекта, изврши преуређење улаза, „чиме ће се створити услови да особе са инвалидитетом које се крећу уз помоћ инвалидских колица посете музеј“. У току поступка је утврђено да Народни музеј ГГ, као правно лице које користи и управља културним добром, није обезбедио приступачност културног добра особама са инвалидитетом, а које је у складу са члановима 6, 17. став 2. и 26. Закона о забрани дискриминације, члановима 13. и 16. Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом, као и чланом 31. Закона о културним добрима, био дужан да обезбеди. Након спроведеног поступка, а имајући у виду чињеницу да је Народни музеј ГГ објекат у јавној употреби, Повереник за заштиту равноправности је дао мишљење да Народни музеј ГГ није приступачан за особе са инвалидитетом, чиме је дошло до повреде одредаба чл. 6, 17. и 26. Закона о забрани дискриминације, а у вези са одредбама чл. 13. и 16. Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом. Због тога је Народном музеју ГГ дата препорука да предузме мере у циљу обезбеђивања приступачности Народног музеја ГГ особама са инвалидитетом, као и да убудуће, у оквиру обављања послова из своје надлежности, не крши антидискриминационе прописе.

(бр. 07-00-01399/2018-02 датум: 12.2.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1216-18-prituzba-zbog-diskriminacije-na-osnovu-invaliditeta/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

4. ПРИТУЖБЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ НА ОСНОВУ ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА

4.1. Притужба АА против др ББ, начелника Службе за анестезију и реанимацију, због дискриминације на основу здравственог стања

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА против др ББ, начелника Службе за анестезију и реанимацију, због дискриминације на основу здравственог стања. У притужби је наведено да је АА запослен као анестетичар у Служби за анестезију и реанимацију Здравственог центра ... Након хоспитализације због упале плућа, упућен је на даље лечење на инфективну клинику у Нишу, због ХИВ инфекције. Током лечења, сазнао је да је начелник службе у којој је запослен, др ББ, на јутарњем састанку, информисао колеге о његовом ХИВ статусу и упутио допис директору ЗЦ ... кога је такође информисао о његовом здравственом стању и тражио процену радне способности. Такво поступање, према даљим наводима, довело је до стигматизације подносиоца притужбе на радном месту. У изјашњењу на наводе из притужбе, др ББ није оспорио да је на неформалном састанку упознао колеге из службе са подацима о здравственом стању подносиоца притужбе и да је упутио допис директору. Наводи да је до података дошао од колега који су учествовали у његовом лечењу и да је имао увид у медицинску документацију. Сматра да је његов поступак оправдан и да је то учинио да не би дошло до погоршања здравственог стања подносиоца притужбе али и ризика за околину на раду. Током потступка, Повереник за заштиту равноправности утврдио је да је др ББ, јавно изнео осетљив податак о личности АА, без његове дозволе, док се налазио на лечењу, што је код подносиоца притужбе изазвало страх, а на радном месту створило непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење. Због тога је Повереник за заштиту равноправности утврдио да је својим поступањем, др ББ повредио одредбу члана 12. у вези са чланом 27. Закона о забрани дискриминације. Повереник је дао препоруку др ББ да предузме све неопходне мере у циљу реализације обуке за запослене у Служби за анестезију и реанимацију Здравственог центра..., о забрани дискриминације особа које живе са ХИВ-ом и ефектима савремене антивирусне терапије, да упути писано извињење АА због јавног изношења података о његовом здравственом стању као и да предузме све неопходне мере, као начелник Службе за анестезију и реанимацију Здравственог центра ..., да се отклоне последице акта дискриминације, како би се на радном месту створило окружење у коме ће се поштовати достојанство АА.

(бр. 07-00-11/2019-02 датум: 9.7.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/9-19-utvrdjena-diskriminacija-po-osovu-zdravstvenog-stanja-na-radnom-mestu-podnositelja-prituzbe/>

● По овој препоруци је поступљено.

4.2. Притужба због дискриминације у области имовинских права и односа на основу личног својства здравствено стање

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднео АА, против ББ због дискриминације на основу претпостављеног личног својства здравственог стања. У притужби је између осталог наведено да је 23. јануара 2021. године дошао у ББ доо, у намери да купи оригинални део за своје путничко возило, које је редовно одржавано у овлашћеним ББ сервисима, као и да је том приликом тражио да изврши увид у картицу возила како би био сигуран да поправка која је обављена 2019. године у Бечу уредно уписана у листу. Том приликом је приметио да је на првој страни где су наведене „Тренутне напомене“ на возилу, кориснику, власнику и возачу, написано: „Господин је психијатријски случај коме је забрањен улазак у већину ББ овлашћених центара“ „НН !! Тср упозната“. У притужби је навео да су наведени коментари за њега били изузето непријатни и узнемиравајући, поготово што је њему непознато да је „психијатријски случај“, бар не на основу медицинских критеријума, што је код њега изазвало осећај понижености и увређености. У изјашњењу, ББ не спори да је у питању картица која се води у информационом систему за возило чији је власник подносилац притужбе и да је у ову картицу уписана цитирана напомена због које је притужба поднета. Даље су навели да имајући у виду да је оваква напомена написана у картици возила клијента заиста непримерена, пријављено правно лице ће свакако покушати да утврди ко је и када саставио овакав текст, и тражити да се то лице адекватно санкционише, а да се овај текст избрише из система ББ сервиса. С тим у вези, Повереник је затражио од подносиоца притужбе да се изјасни да ли остаје при притужби. Подносилац притужбе се изјаснио да остаје при притужби, при чему је навео да „мисле да могу шта хоће па чак да нас убеди како је дискриминација ситна увреда у информационом систему над којим немају никакву контролу, а само је ето њихов“, те да „можда делује бенигно, међутим оном ко трпи дискриминацију овакве врсте то не изгледа тако, јер је у питању феномен тзв. дискриминације „с оне стране пулта“. Имајући у виду одредба члана 12. Закона о забрани дискриминације, којом је прописан један од облика дискриминације: узнемиравање и понижавајуће поступања, Повереник је констатовао да је спорни текст у Картици возила дискриминаторан јер за подносиоца притужбе ствара непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење. Таква врста стигматизације је недопустива без обзира да ли неко заиста има ментални инвалидитет или не. Чињеница да ли је клијенту и поред овакве напомене пружена услуга не умањује то да је самим коментаром повређено достојанство лица на основу његовог претпостављеног личног својства и да је за њега сторено понижавајуће и увредљиво окружење. Даље Повереник је констатовао да ББ уз изјашњење није доставио доказе да овај центар није одговоран за уношење спорне напомене, нити доказ да уколико је напомена унета ван територије Србије, они не могу да изврше њено брисање из система и да у складу са интерним актима или потписаним уговорима наведено није у њиховој надлежности, нити доказе да су предузели мере да се спорна напомена уклони из Картице возила имајући у виду да је овај центар био упознат са садржином напомене, а што је био дужан да учини сагласно првилима о пребацивању терета доказивања из члана 45. Закона о забрани дискриминације. Имајући у виду све наведено, Повереник за заштиту равноправности је дао мишљење да је пропуштањем да се из Картице возила уклони напомена која је предмет ове притужбе ББ, повредио одредбе члана 12. Закона

о забрани дискриминације. ББ је дата препорука да у року од 15 дана од дана пријема мишљења са препоруком уклони напомене из Картице возила подносиоца притужбе које представљају повреду достојанства подносиоца притужбе на основу његовог претпостављеног личног својства, а којима се ствара понижавајуће и увредљиво окружење, да упути писано извињење поносителу притужбе, као и да се убудуће у оквиру својих редовних послова и активности придржава прописа о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-45/2021-02 датум: 22.4.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/43-21-prituzba-zbog-diskriminacije-u-oblasti-imovinskih-prava-i-odnosa-na-osnovu-licnog-svoystva-zdravstveno-stanje/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

4.3. Притужба Н.М.Ђ. против РФЗО због дискриминације В.М.М на основу здравственог стања у области пружања услуга

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе Н. М. Ђ, поднете у име и уз сагласност њене мајке В. М. М, против РФЗО, због дискриминације на основу здравственог стања. У притужби је наведено да В. М. М. има хепатитис Ц и да јој Комисија РФЗО није одобрила лечење лековима из ДАА терапије, из разлога што не испуњава један једини критеријум, а то је претходни неуспех терапије PEG-INF, који код ње није могућ јер је у њеном случају контраиндикиван. У изјашњењима РФЗО, између осталог, наведено је да се лекови за лечење хепатитиса Ц уводе у терапију на основу мишљења стручне комисије, да се прописани лекови обезбеђују за индикацију прописану у Листи лекова у складу са одлуком комисије након увида у потпуну документацију осигураног лица. Даље је наведено да је Комисија разматрала документацију В. М. М. на седницама 28. новембра 2018. године и 20. фебруара 2019. године и утврдила да пацијенткиња „не испуњава критеријуме за ДАА терапију, а није подобна за терапију пегилованим интерфероном“. У допуни изјашњења је наведено да је Комисија на седници 24. априла 2019. године разматрала документацију пацијенткиње и констатовала да испуњава критеријуме са Листе лекова, као и да ће на наредним седницама донети одлуку о увођењу ДАА терапије у лечење В. М. М. У току поступка утврђено је да је за два лека за лечење хепатитиса Ц са Листе лекова прописан, између осталих, и критеријум „искључити болеснике са присутним контраиндикацијама на терапију пегилованим интерфероном и рибавирином“, док је за остале лекове за лечење хепатитиса Ц један од прописаних критеријума „претходно неуспешно лечена компензована цироза јетре“, односно, „претходно неуспешно лечена компензована и декомпензована цироза јетре“. Даља анализа је показала да су у неједнак положај стављени пацијенти

са хепатитисом Ц са контраиндикацијама на терапију пегилованим интерфероном у односу на пацијене са хепатитисом Ц који немају контраиндикације на ову терапију. Пацијенти који имају контраиндикације на пегиловани интерферон не могу да користе лекове из терапије PEG-INF, као ни два лека са Листе лекова из DAA терапије, а критеријум претходно неуспешно лечена цироза јетре, доводи ове пацијенте у ситуацију да не испуњавају ни услове за остале лекове DAA терапије са Листе лекова. Стога, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да је РФЗО својим поступањем према В. М. М. повредио одредбе члана 7. у вези са чланом 27. Закона о забрани дискриминације. РФЗО је препоручено да В. М. М. у што краћем року уведе DAA терапију у лечење, као и да усклади са антидискриминационим прописима критеријуме за одобравање употребе лекова из DAA терапије било изменом Правилника о Листи лекова који се прописују и издају на терет средстава обавезног здравственог осигурања, било давањем комисији упутства за примену и тумачење критеријума прописаних ових правилником тако да се не искључују пацијенти који у лечењу хепатитиса Ц не могу да користе другу терапију.

(бр. 07-00-64/2019-02 датум: 18. 6. 2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/59-19-%d0%bc-p%d0%be-prit-n-%d0%bc-%d0%bc-pr%d0%betiv-rfz%d0%be-zb%d0%beg-disk-v-%d0%bc-%d0%bc-n%d0%b0-%d0%besn-zdr%d0%b0v-st%d0%b0nj%d0%b0-u-%d0%bebl-pruz-uslug%d0%b0-cir/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

4.4. Притужба АА коју је поднео у име малолетне ћерке, против ББ, због дискриминације на основу здравственог стања

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА, коју је поднео у име малолетне ћерке, Т.Л.против Б.Б., због дискриминације на основу здравственог стања. У притужби је наведено да су по позиву ове установе да се пријаве деца која би желела да иду на зимовање 2019. године, пријавили своју ћерку. У усменом разговору, саопштено им је да дете можда неће моћи да иде због тога што има „дијагнозу“. Затим су из предшколске установе затражили извештај од изабраног педијатра да дете може да путује на зимовање. У притужби су напоменули да се не ради о уобичајеној потврди о здравственом стању детета, већ о посебном извештају. Достављен је извештај, али ПУ није била задовољна и убрзо је затражила нови извештај. Након тога, били су на састанку у ПУ, када им је саопштено да дете не може да иде на зимовање, уколико не доставе извештај изабраног педијатра у коме ће се навести да је дете здравствено способно за путовање. У притужби даље наводе да су предали нов извештај лекара у коме је експлицитно наведено да је дете способно да путује на зимовање. Након тога, обавештени су да је ПУ извршила промену члана 4. Правилника о организацији и

начину спровођења зимовања и летовања предшколске деце, који гласи: „деца са ризиком (хронична обољења, алергије, психофизичка стања) могу да иду на зимовање/летовање искључиво уз потврду лекара надлежне здравствене институције да су способна за одлазак на зимовање/летовање с обзиром на дужину пута и боравак, као и удаљеност од медицинских центара. У изјашњењу Б.Б. наведено је да је Правилник о организацији и начину спровођења зимовања и летовања деце предшколске установе измењен на седници Управног одбора 26.2.2019. године, као и да Т.Л. није ишла на зимовање, јер се дан пред пут разболела. Такође, наведено је да сва деца пре поласка на зимовање/летовање достављају здравствену листу која се издаје на прописаном обрасцу Центра дечјих летовалишта и служи као доказ да дете не болује од инфективних болести и да може да иде у колектив. У току поступка је утврђено да Т.Л. похађа вртићку групу у Б.Б.. Утврђено је да су је по објављеном позиву ове предшколске установе родитељи пријавили за зимовање 2018/2019. године. Међутим, предшколска установа је од родитеља захтевала додатне лекарске извештаје, који би потврдили да може да иде на зимовање, с обзиром на њено здравствено стање (епилепсија). У току поступка је утврђено да сва деца која иду на зимовање/летовање, морају пре одласка на пут да обаве здравствени преглед и доставе предшколској установи здравствену листу, коју попуњава изабрани педијатар. Ова обавеза, која важи за сву децу, прописана је одредбом члана 16. Правилника о организацији и начину спровођења зимовања и летовања предшколске деце. Здравствену листу за одлазак на летовање, рекреативну наставу и климатски опоравак испуњава изабрани педијатар, након прегледа детета и служи као потврда да дете може у колектив, односно да је способно за пут. Имајући у виду да здравствена листа садржи потврду да дете може у колектив (на зимовање/летовање), прописивањем услова да деца која имају неко хронично обољење, алергију, психофизичка стања могу да иду на зимовање/летовање искључиво уз потврду лекара надлежне здравствене институције да су способна за одлазак на летовање/зимовање, Б.Б. је ставила у неповољнији положај децу с обзиром на њихово здравствено стање и наметнула им додатну обавезу која се другој деци у истој ситуацији не намеће, на који начин им је отежала учешће у васпитно-образовним активностима (одлазак на зимовање/летовање). Наиме, уколико је циљ прописивања ове одредбе, односно наметање додатног услова, безбедност деце, Повереник указује да је овај циљ остварен прописивањем обавезе да сва деца пре поласка на пут морају да обаве здравствени преглед, након чега би надлежни лекар/педијатар за свако дете дао потврду у којој је назначено да ли дете може или не може да путује (чл.16. Правилника). Због тога је Повереник за заштиту равноправности донео мишљење да је прописивањем одредбе којом се намеће додатни услов у Правилнику о организацији и начину спровођења зимовања и летовања предшколске деце, да деца са ризиком (хронична обољења, алергија, психофизичка стања) могу да иду на зимовање/летовање искључиво уз потврду лекара надлежне здравствене институције да су способна за одлазак на летовање/зимовање с обзиром на дужину пута и боравак, као и удаљеност од медицинских центара, Б.Б., повредила одредбе члана 8. 19. и 22. Закона о забрани дискриминације. Уз мишљење је дата и препорука да Б.Б. уклони ову одредбу из Правилника о организацији и начину спровођења зимовања и летовања предшколске деце.

(бр. 07-00-109/2018-02 датум: 9.8.2019.)

● **По овој препоруци је поступљено.**

4.5. Притужба Н.Љ, поднете против послодавца због дискриминације на основу здравственог стања

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе Н. Љ, поднете због дискриминације на основу здравственог стања, против И. П. А. Б. „Д. Ј. П”. Подносилац притужбе живи са таласемијом минор и на одређено време је био радно ангажован на обављању послова сарадника -механичара у Одељењу екстракције и дестилације И. Радни однос подносиоца притужбе је престао истеком рока за који је заснован. За обављање наведених послова И. је објавио нови конкурс, а овог пута, за разлику од претходног, од кандидата се захтевало да испуњавају посебне здравствене услове прописане интерним актом за ово радно место. На конкурс се пријавио подносилац притужбе, али је посао добио други кандидат. Подносилац притужбе сматра да је узрок томе његово здравствено стање, односно став послодавца је он болестан и неспособан за обављање послова механичар-сарадник. У изјашњењу И. је наведено да је сарадник – механичар радно место са повећаним ризиком, с обзиром на то да ниво ризика по основу хемијске штетности, под шифром 21, прелази 70 индексних поена, што је утврђено Актом о процени ризика на радним местима и у радној околини. Како је у изјашњењу указано, новим Правилником о организацији и систематизацији радних места, који је усклађен са законским прописима, као услов за обављање послова на овом радном месту, утврђено је испуњавање посебних здравствених услова. Према даљим наводима из изјашњења, И. се након пријема пријава на нови конкурс за обављање наведених послова обратио З. З. З. Р. „Е – С” молбом за давање мишљења и процене радне способности кандидата за овај посао, уз достављање извода из здравственог картона изабраног лекара сваког од кандидата. З. З. З. Р. „Е – С” је указао да су на радном месту сарадник механичара у Одељењу екстракције „запослени изложени благо повећаним концентрацијама алкохола и растварача,” односно да „исти код дуже експозиције могу, а не морају, да изазову погоршање основних болести као што су болести крви,” и „да постоји могућност да се код дуже експозиције, вишегодишње, запослени може жалити да му је дошло до погоршања основних болести”. С тим у вези З. је препоручио да се од три кандидата само један упути на додатни преглед о трошку послодавца. С обзиром на наведено И. је по извршеном прегледу са тим кандидатом засновао радни однос. У току поступка је утврђено да је током трајања радног односа подносиоца притужбе, поред њега, на лекарске прегледе упућивано и друго лице које је ангажовано за рад на радном месту механичар – сарадник. Из наведеног произлази да се упућивање подносиоца при-

тужбе на лекарски преглед током трајања његовог радног ангажовања у И, не може сматрати неједнаким поступањем с обзиром на његово здравствено стање, имајући у виду чињеницу да су и други запослени били упућивани на ове прегледе. Даље, утврђено је да је подносиоцу притужбе уговор о раду на одређено време био и продужаван анексом, те је од првобитно предвиђених шест, радни однос притужиоца трајао скоро 12 месеци. Доношењем новог Правилника о систематизацији радних места у И, који је усклађен са Законом о безбедности и здрављу на раду, прописана је дужност послодавца да актом о процени ризика, а на основу оцене службе медицине рада, одреди посебне здравствене услове које морају испуњавати запослени на радном месту са повећаним ризиком. У складу са тим, за сва радна места са повећаним ризиком по здравље запослених, прописани су посебни здравствени услови за обављање послова, а не само за радно место за које је конкурисао подносилац притужбе. Дакле, не може се сматрати да су измене интерног акта од стране руководства И. извршене како би здравствено стање подносиоца притужбе било искоришћено као разлог да се са њим не продужи уговор о раду, с обзиром да је усклађивање интерних аката послодавца са законом о безбедности и здрављу на раду, законска обавеза која важи за све. Такође све измене овог општег акта биле су праћене одговарајућим налазима о условима рада у производним погонима И. Током поступка је утврђено да је И. вршио одабир запосленог ког ће упутити на додатни преглед о трошку послодавца и са ким ће засновати радни однос, у складу са препоруком овлашћеног З. З. З. Р, узимајући у обзир специфичности радног места са повећаним ризиком. Због тога је Повереник донео мишљења да није дошло до повреда одредаба Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-135/2019-02 датум: 19.8.2019. године)

<http://ravnopravnost.gov.rs/153-19-%d0%bc-%d0%bf%d0%be-%d0%bf%d1%80%d0%b8%d1%82-%d0%bd-%d1%99-%d0%bf%d1%80%d0%be%d1%82%d0%b8%d0%b2-%d0%b8-%d0%bf-%d0%bb-%d0%b1-%d0%b4-%d1%98-%d0%bf-%d0%b7%d0%b1%d0%be%d0%b3-%d0%b4%d0%b8%d1%81/>

4.6. Притужба АА коју је поднела против Републичког фонда за здравствено осигурање због дискриминације у области здравствене заштите на основу личног својства здравствено стање

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА коју је поднела против Републичког фонда за здравствено осигурање (РФЗО), Комисије, на основу здравственог стања. Подносиатеља притужбе је између осталог навела да као тежак системски болесник од фебруара 2012. године, до данас прима биолошку терапију у Београду на Институту за реуматологију, и да је 17. марта 2021. године, у Институту за реуматологију у Београду, усмено обавештена да ће убудуће биолошку терапију наставити да прима у Клиничком центру Крагујевац од маја месеца ове године. Истакла је да је одлуку

донела Комисија, и да је на тај начин дискриминисана на основу здравственог стања јер је урушеног здравља и да биолошку терапију мора да настави у Београду из разлога јер се лечи на Институту за реуматологију од 2012. године, на Очној клиници у Београду због глаукома од 2010. године и код кардиолога на Војномединој академији. У изјашњењу на притужбу Б. Б. в.д. директорке РФЗО, као и председнице Комисије РФЗО између осталог наведено је да је на 80. седници одржаној 11. маја 2021. године, Комисија РФЗО на основу документације достављене из Института за реуматологију, одобрила наставак терапије леком „Simponi“ (голимумаб) у Институту за реуматологију Београд, на лични захтев пацијенткиње, на период од 3 месеца, те да је сходно наведеном, нетачна тврдња подносиоце притужбе да је Комисија РФЗО, донела одлуку о наставку терапије у Универзитетском клиничком центру Крагујевац. Такође је наведено да Универзитетско клинички центар Крагујевац сагласно законским прописима којим се уређује систем здравствене заштите у Републици Србији, здравствена установа терцијалног нивоа здравствене заштите као и Институт за реуматологију у Београду, и да се из тог разлога не може говорити о неадекватним условима за лечење односно примање биолошке терапије, у Универзитетском клиничком центру Крагујевац. У току поступка је утврђено да РФЗО, Комисија није донела одлуку о промени здравствене установе у којој ће подносиоца притужбе наставити да прима биолошку терапију, већ је на 80. седници Комисије РФЗО одржаној 11. маја 2021. године, одобрили наставак терапије А. А. у Институту за реуматологију у Београду. Поред тога, Повереник је констатовао да на основу решења Министарства здравља Клинички центар Крагујевац је уврштен у референтне центре за примену биолошке терапије. Имајући у виду наведено Повереник за заштиту равноправности је дао мишљење да РФЗО, Комисија за одобравање употребе лекова etanercept, infliximab, rituximab, adalimumab, tocilizumab, golimumab, sekukinumab, tofacitinib и baricitinib није повредила одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-223/2021-02 датум: 4.8.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/229-21-prituzba-zbog-diskriminacije-u-oblasti-zdravstvene-zastite-na-osnovu-licnog-svoystva-zdravstveno-stanje/>

4.7. Мишљење поводом притужбе АА против др ББ, због дискриминације на основу здравственог стања

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА против др ББ, заменице ВВ., због дискриминације на основу здравственог стања. Подносиоца притужбе је навела да заменица ВВ. „користи“ чињеницу што је подносиоца притужбе била одсутна са рада због болести, што је користила годишњи одмор и плаћено одсуство, као и рад од куће, да јој не даје задатке из описа њеног радног места. Даље је наведено да је на састанку одржаном 15. априла 2021. године заменица изјавила да ли је „АА здравствено способна да обавља послове начелника, посебно што је често на боло-

вању“. Заменица ВВ је у изјашњењу оспоравала наводе притужбе наводећи да је подносиатељка притужбе добијала радне задатке у периоду када није била на годишњем одмору, плаћеном одсуству и боловању. Даље је навела да су у прилогу притужбе достављени изводи из мејлова који нису оригинални већ копирани и да се из њих не може видети целокупна електронска комуникација, међутим, да се чак и из оваквих делова мејлова може видети да подносиатељки притужбе никада није било ускраћено да обавља послове из описа свог радног места, као и да јој је рад од куће сваки пут био одобрен, да јој нису могли бити давани радни задаци у време када је била на боловању, плаћеном одсуству или годишњем одмору, као и да су јој, када је била на раду од куће давани задаци из описа радног места, које је било могуће обављати од куће. Даље је у целисти оспорила наводе из притужбе који су се односили на то шта је изречено на састанку. Уз изјашњење су достављени докази (мејлове запослених поводом састанка, преписка са подносиатељком притужбе, инструкције и смернице за рад, сагласност за похађање обуке, позив за учествовање на on line састанку, као и други докази). По спроведеном поступку, а на основу утврђеног чињеничног стања и приложених доказа, Повереник је дао мишљење да у поступку по притужби АА против др ББ нема повреда одредба Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-228/2021-02 датум: 26.8.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/235-21-misljenje-povodom-prituzbe-a-a-nacelnice-odeljenja-nacionalnog-mehanizma-za-prevenciju-torture-protiv-dr-b-b-zamenice-v-v-zbog-diskriminacije-na-osnovu-zdravstvenog-stanja/>

4.8. Притужба мајке против основне школе због дискриминације Л.П. на основу здравственог стања у области образовања

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднела Т. Д. из Б, у име малолетне ћерке Л. П, против ОШ „М” Н. Б, директорке В. Ј, учитељице Н. Д, педагошкиње А. С. и психолошкиње Ј. В. У притужби је, између осталог, наведено да је Л. П. дете са бројним здравственим проблемима, да је њена психо-физичка и социо-емоционална зрелост испод просечне и да је била изложена вршњачком насиљу. Подносиатељка притужбе сматра да су директорка, учитељица и психолошко-педагошки тим пропустили да предузму потребне мере када је Л. П. први пут била изложена насиљу. У изјашњењима је наведено да је са Л. П. спроведена индивидуализација у циљу адаптације на школску средину, да је по свим пријавама о вршњачком насиљу поступано, да су предузете мере појачаног васпитног рада у оквиру одељењске заједнице и обављени индивидуални разговори са ученицима. Даље је наведено да се састајао Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања и Тим за појачан васпитни рад, да је донет План појачаног васпитног рада, као и да педагошки профил за Л. П. није израђен јер наставни процес прати без већих потешкоћа и да се

„план мера индивидуализације и начин њиховог спровођења предлажу тек на крају првог разреда за други разред“. Предмет анализе у овом случају ограничен је на утврђивање постојања дискриминације ученице Л. П. и повреде одредаба Закона о забрани дискриминације, док евентуалне повреде неких других права, укључујући и постојање вршњачког насиља и евентуалних пропуста у вођењу васпитно-дисциплинског поступка нису у надлежности Повереника, већ Министарства просвете, науке и технолошког развоја кроз стручан надзор и надзор просветне инспекције, због чега ће се Повереник обратити овим органима како би предузели законом прописане мере. У току поступка је утврђено да су уз изјашњења достављени докази који поткрепљују наводе о предузети мерама и активностима, као и да, на основу утврђеног чињеничног стања, у конкретном случају нема узрочно-последичне везе између вршњачких сукоба између Л. П. и других ученика у одељењу и здравственог стања или било ког другог личног својства Л. П. Даље, није утврђено да су школа или запослени, начинили такве пропусте у свом поступању којима би Л. П. могла бити стављена у неједнак положај на основу свог здравственог стања. Са друге стране, утврђено је да школа нема израђен Програм превенције дискриминације и дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности у складу са Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности. С тим у вези Повереник за заштиту равноправности је дао мишљење да у поступку који је спроведен по притужби Т. Д. из Београда против ОШ „М.“ Н. Б, директорке В. Ј, учитељице Н. Д, педагошкиње А. С. и психолошкиње Ј. В, није утврђено да је Л. П. дискриминисана на основу здравственог стања. Међутим, Повереник за заштиту равноправности, у складу са прописаном надлежношћу из члана 33. тачка 9. Закона о забрани дискриминације, препоручио је Основној школи „М.“ Н. Б. да донесе Програм превенције дискриминације и дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности у складу са Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности, као и да у овој школској години планира и предузима мере и активности на подстицању и очувању основних вредности попут другарства, хуманости и солидарности, међусобног уважавања и толеранције у циљу стварања безбедног окружења, развијања ненасилног понашања и успостављања нулте толеранције према насиљу.

(бр. 07-00-233/2019-02 датум: 12. 9. 2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/302-19-prituzba-majke-protiv-os-zbog-diskriminacije-l-p-na-osnovu-zdravstvenog-stanja-u-oblasti-obrazovanja/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

4.9. Притужба коју је поднео АА, у име малолетне ћерке, против школе ББ због дискриминације по основу здравственог стања у области образовања

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднео АА, у име малолетне ћерке Л.Ј, против школе ББ У притужби је између осталог наведено да школа није израдила ИОП за ученицу Л. Ј. која има развојне потешкоће, која је спорија у развоју у односу на вршњаке, која отежано усваја школско градиво и којој је потребна додатна подршка у настави. У изјашњењу школе ББ је, између осталог, наведено да је урађен педагошки профил детета и план мера индивидуализације за предмете српски језик, математика, природа и друштво, грађанско васпитање и побољшање односа са родитељима, да након више позива родитељима да дођу и потпишу документацију, ни на једном састанку они то нису учинили јер нису били задовољни предлогом мера које су претходно сами навели, да је за ученицу Л. Ј. урађен план индивидуализације за школску 2021/2022 из предмета математика, енглески језик и план индивидуализације за област сарадње са родитељима. У току поступка утврђено је да је у инспекцијском надзору школе 19. фебруара 2021. године утврђено да су мере које је школа предузимала за ученицу Л. Ј. периодичне и недовољне и да је потребна конкретизација активности плана образовно-васпитног рада, док је након извршеног контролног инспекцијског надзора 25. априла 2021. године утврђено је да је школа предузела мере које су биле наложене. Наиме, школа је 29. марта 2021. године израдила нови педагошки профил у чијој изради су учествовали родитељи ученице и представници инклузивне мреже и план мера индивидуализације за ученицу Л.Ј. из предмета математика, српски језик, природа и друштво, грађанско васпитање, енглески језик и за област сарадње са родитељима. На основу целокупног утврђеног чињеничног стања, налаза инспекцијског надзора про-светне инспекције и извештаја Школске управе, Повереник за заштиту равноправности је утврдио да је школа у периоду који је 19. фебруара 2021. године био предмет инспекцијског надзора, ставила ученицу Л. Ј. у неповољнији положај на основу њених потешкоћа у развоју тако што је предузимала мере подршке које су биле периодичне и недовољне, док активности плана образовно-васпитног рада нису биле конкретизоване. С тим у вези, Повереник је дао мишљење да је пропуштањем да пружи потребну додатну подршку ученици Л.Ј. у периоду до инспекцијског надзора 19. фебруара 2021. године, школа Б.Б повредила одредбе члана 6. а у вези члана 19. Закона о забрани дискриминације, док у поступању школе након инспекцијског надзора, односно након 19. фебруара 2021. године нема повреде Закона о забрани дискриминације. Повереник је школи дао препоруку да убудуће правовремено пружа потребну додатну подршку ученици Л. Ј. у складу са законским и подзаконским актима којима је регулисано пружање додатне подршке у образовању, као и да приликом вршења послова из своје делатности не крше одредбе Закона о забрани дискриминације и антидискриминационе прописе.

(бр. 07-00-358/2021-02 датум: 16.12.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/513-21-diskriminacija-deteta-po-osnovu-zdravstvenog-stanja-u-oblasti-obrazovanja/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

4.10. Притужба АА против предшколске установе због дискриминације детета ББ на основу здравственог стања

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднела А А, у име свог малолетног сина ББ, против ПУ ..., због дискриминације на основу здравственог стања. У притужби је наведено да је за дете ББ у року поднет захтев за упис у ПУ ..., за објекте „А“ и „В“ у ..., са медицинском документацијом којом доказује да дете има статус детета које се уписује по приоритету. Даље је наведено да првостепена уписна комисија није уважила приложену медицинску документацију детета ББ, док је другостепена уписна комисија, разматрајући жалбу и приложену нову документацију доделила детету ББ статус детета које се уписује у установу по приоритету, међутим, да дете ББ ипак није распоређено ни у један објекат, с образложењем да нема слободног места. У изјашњењу је, између осталог, наведено да је првостепена уписна комисија одбила медицинску документацију приложену уз захтев за упис јер је „описног карактера без дефинисане дијагнозе детета“. Даље је наведено да је другостепена изборна комисија, након разматрања жалбе и приложене медицинске документације, утврдила да дете ББ има статус детета које се уписује по приоритету, као и да је донела одлуку да прелиминарне листе деце примљену по конкурсном постану коначне листе на основу чега је дете ББ ипак остало неуписано. Даље је наведено да другостепена уписна комисија приликом разматрања жалби цени да ли је у првостепеном поступку дошло до „погрешног тумачења поднете документације и сл“, односно да је комисија утврдила да је у случају детета ББ дошло до правилне примене критеријума, те да нема основа да се првостепена одлука мења. Наведено је да је за дете ББ промењен статус на основу допуњавања документације, „што никако не може бити основ за промену првостепене одлуке, јер је та нова документација достављена након завршетка рока за предају докумената“. У току поступка је утврђено да је ПУ ... поступајући по жалби мајке детета ББ у другостепеном поступку, утврдила да дете Б. Б. има статус детета које се уписује по приоритету у складу са Правилником о ближим условима за утврђивање приоритета за упис деце у предшколску установу. Међутим, ту чињеницу ПУ ... неоправдано није узела у обзир приликом одлучивања о упису детета те је прелиминарне листе деце примљене по конкурсном прогласила коначним листама због чега је дете Б. Б. остало нераспоређено. У току поступка по притужби, ПУ ... обавестила је Повереника да је дете Б. Б. уписано у вртић „В“ ... услед проширења капацитета установе. Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да је пропуштањем да поступи у складу са Правилником о ближим условима за утврђивање приоритета за упис деце у предшколску установу и упише дете Б. Б. у предшколску установу по приоритету за упис, ПУ ... ставила у неповољнији положај дете Б. Б. на основу његовог здравственог стања и тако прекршила одредбе Закона о забрани дискриминације. Због свега наведеног, Повереник за заштиту равноправности препоручио је ПУ ... да упозна чланове првостепене и другостепене уписне комисије који су учествовали у одлучивању о захтеву за упис детета Б. Б. као и чланове Тима за инклузивно образовање, са мишљењем са препоруком Повереника за заштиту равноправности бр. 07-00-309/2019-02 од 4. октобра 2019. године, као и да убудуће води рачуна да у оквиру својих редовних послова и активности из своје надлежности не крши законске прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-309/2019-02 датум: 4. 10. 2019.)

● **По овој препоруци је поступљено.**

4.11. Притужба против Дома здравља ВВ и др ГГ, начелнице Службе за физикалну медицину и рехабилитацију, због дискриминације на основу здравственог стања

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је у име и уз сагласност АА поднео ББ против Дома здравља ВВ и др ГГ, начелнице Службе за физикалну медицину и рехабилитацију, због дискриминације на основу здравственог стања АА. У притужби је између осталог наведено да је АА 18. јула 2018. године дошао у Дом здравља ВВ, на специјалистички преглед код др ГГ, која му је, након сазнања да је особа живи са ХИВ-ом, постављала недолична питања која нису од значаја за његово лечење, те да је на непримерен начин на здравственом картону назначила његов ХИВ статус, који је, потом, саопштила и другим лицима. У изјашњењу Дома здравља ВВ, између осталог, наведено је да је увидом у здравствени картон АА утврђено да је др ГГ уписала да је у питању лице које је „ХИВ позитивно”, што је учињено у циљу постављања дијагнозе и прописивања одговарајуће терапијске процедуре у складу са здравственим стањем осигураног лица. Истакнуто је да др ГГ податке о здравственом стању АА није износила у јавност, нити их је саопштавала трећим лицима. У изјашњењу др ГГ између осталог наведено је да је АА све време током прегледа деловао нестрпљиво и узнемирено, да је гледао шта пише, те да је на њено питање да ли је нешто оперисао, скочио са столице и почео да виче да никада ништа није оперисао, те да се ХИВ-ом заразио путем сексуалних односа. У свом изјашњењу, др ГГ је оспорила све наводе из притужбе, осим оних који се односе на уписивање дијагнозе АА у медицинску документацију. Докторка је, наиме, навела да се „уписивање дијагнозе из Међународне класификације болести и статуса пацијента користи за диференцијалну дијагнозу болести, то је вид комуникације међу свим учесницима у процесу лечења пацијента – здравственим радницима и сарадницима (...)”, те да је у медицинску документацију АА уписала „ХИВ+“, јер је била изненађена пацијентовим понашањем, који је, према њеним наводима, толико викао да је помислила да халуцинира, посебно што у електронском картону није пронашла ни један податак везан за његов ХИВ статус. Истакла је и да је поступила на наведени начин јер се ради о пацијенту који је због слабијег имунитета у повећаном ризику од обољевања од инфекција, те да због свега овога терапеути, који са пацијентом буду радили, морају да предузму све потребне мере заштите. Током поступка, а на основу изведених доказа, утврђено је да подносилац притужбе није учинио вероватним да је др ГГ узнемиравала и понижавала АА због његовог здравственог стања, нити да је његов ХИВ статус саопштила трећим лицима. Када је реч о исписивању дијагнозе

„ХИВ+” на здравственом картону и терапијској листи АА, Повереник за заштиту равноправности констатовао је да ни евентуално неприкладно понашање АА у ординацији, као ни изостанак адекватне електронске евиденције његовог здравственог стања, не представљају оправдане разлоге да се његов стварни или претпостављени ХИВ статус евидентира на начин на који је то учинила др ГГ, занемарујући прописе који налажу да се дијагнозе болести уписују на за то предвиђеном месту у здравственом картону, на латинском језику и под шифром из важеће Међународне класификације болести. Такође, др ГГ је на располагању имала и друге начине да сазна да ли се заиста ради о пацијенту који живи са ХИВ-ом. Тако, докторка је могла да контактира изабрану лекарку АА, која је према одредбама Закона о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства одговорна за тачност података који се налазе у здравственом картону. Наведено потврђује и чињеница, наведена у изјашњењу др ГГ, да је након конфликта са АА телефонирао његовој изабраној лекарки и сазнала за пацијентов ХИВ статус, као и разлоге због којих овај податак није био уписан у А електронски картон. Када је реч о наводима из изјашњења др ГГ да је други разлог због којег је уписала ХИВ статус АА, на начин описан у притужби, везан за то да се ради о пацијенту који је због слабијег имунитета у повећаном ризику од обољевања од инфекција, Повереник је указао на обавезу медицинског особља да у раду са сваким пацијентом користе заштитну опрему, која је утврђена прописима из области заштите на раду. Како је притужба поднета и против Дома здравља ВВ, током поступка је утврђено да је руководство овог дома здравља, иако је одмах информисано о догађају који се одиграо између др ГГ и АА, пропустило да предузме све мере које су им стајале на располагању, како би благовремено и адекватно утврдили шта се тачно догодило 18. јула 2018. године у ординацији др ГГ, посебно када је реч о непрописном и стигматизујућем уписивању ХИВ статуса у медицинску документацију АА. Имајући у виду наведено, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да су Дом здравља ВВ и др ГГ, уписивањем ХИВ статуса АА ознаком „ХИВ+” у одељак предвиђен за анамнезу у оквиру здравственог картона, као и у врху (зачељу) терапијског листа, повредили одредбе чланова 6, 8. и 12, у вези са чланом 27. Закона о забрани дискриминације. Стога је Дому здравља ВВ препоручено да организује едукацију за запослене о ХИВ/АИДС-у, док је др ГГ препоручено да дијагнозу пацијената која се односи на њихов ХИВ статус уписује на предвиђеном месту у здравственој документацији и под шифром из Међународне класификације болести, затим, да писменим путем упути извињење АА, у року од 15 дана од дана пријема овог мишљења са препоруком, као и да убудуће, у оквиру обављања послова из своје надлежности, поступа у складу са антидискриминационим прописима.

(бр. 07-00-635/2018-02 датум: 28.2.2019. године)

<http://ravnopravnost.gov.rs/768-18-utvrdjena-diskriminacija-na-osnovu-zdravstvenog-stanja-u-oblasti-zdravstvene-zastite/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

4.12. Мишљење поводом притужбе АА против Министарства одбране због дискриминације на основу здравственог стања

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је АА из Б, поднео против Министарства одбране – Управа за војно здравство, због дискриминације на основу здравственог стања. Подносилац је у притужби, између осталог, навео да је у статусу професионалног припадника војске – професионалног војног лица – подофицира од 1996. године, да је током 2016. године оболео од меланома од којег је након оперативног лечења излечен, као и да је Конзилијарним мишљењем Клинике за кожне и полне болести од 3. априла 2019. године, проглашен способним за обављање професионалне војне службе у свом роду, односно служби. Даље је навео, да је на интерним конкурсима од 1. августа 2019. године и 1. јула 2020. године, конкурисао за пријем у професионалну војну службу у својству официра на неодређено време, у истом роду у којем службује као подофицир, као и да је Налазом, оценом и мишљењем Више лекарске комисије од 24. октобра 2019. године утврђено да је способан да обавља професионалну војну службу, али да не испуњава здравствене критеријуме за пријем у професионалну војну службу у својству официра, због дијагнозе наведене у налазу, чиме му је ускраћена могућност напредовања. Ово мишљење, како је навео, потврђено је налазом, оценом и мишљењем Главне Војнолекарске комисије од 28. априла 2020. године, која је „једногласно констатовала да је АА неспособан за пријем у ПВС у својству у официра по ТБС 39.1“. Подносилац је у притужби истакао да његово садашње радно место (радио-прислушкивач), захтева много већу здравствену способност од радног места за које је конкурисао (референт за обраду података), да дијагноза коју има није директно везана за услове радног места и послове који се на њему обављају и да из свега „јасно и недвосмислено“ произлази да је његово здравствено стање било „кључан“ разлог због којег није примљен у професионалну војну службу у својству официра, тј. у виши чин. У изјашњењу Министарства одбране – Управа за кадрове, између осталог, наведено је да је Управа за кадрове става да су лица која учествују на интерном конкурсима, сходно члану 22. а у вези са члановима од 11. до 17. Уредбе о пријему у професионалну војну службу, кандидати за пријем у професионалну војну службу, тако да иако је подносилац притужбе у моменту конкурисања био у статусу професионалног војног лица-подофицира, разматран је као кандидат за пријем у професионалну војну службу у својству официра на неодређено време, нарочито имајући у виду да долази до промене статуса приликом преласка из својства подофицира у официра на неодређено време. Даље је наведено, да тачка 39.1 важећег Списка болести, по колони „за ПВА“ за дијагнозу подносиоца притужбе предвиђа оцену „способан“, док је по колони „за кандидате“ предвиђена оцена „неспособан“, па имајући у виду да је имао статус кандидата на интерним конкурсима, сагласно тачки 39.1 Списка болести, по колони „за кандидате“, оцењено је да не испуњава здравствене критеријуме за пријем у професионалну војну службу у својству официра. У изјашњењу је истакнуто да је из наведених разлога у Налазу, оцени и мишљењу Више војнолекарске комисије наведено да је подносилац притужбе способан за професионалну војну службу као подофицир, а да не испуњава здравствене критеријуме за пријем у професионалну војну службу у својству официра, као кандидат, што је Главна војнолекарска комисија потврдила у свом мишљењу. Током поступка утврђено је да ни Закон о војсци, ни Уредба о пријему у професионалну војну службу, осим општег услова које професионално војно

лице мора да испуњава – да је здравствено и психофизички способан за службу у Војсци Србије, не прописују посебне здравствене услове које подофицир треба да испуњава за унапређење у виши чин. Даље, полазећи од навода из изјашњења да је тачком 27. Одлуке о утврђивању списка болести, повреда, телесних мана, стања и недостатака према којем се оцењује здравствена способност за војну службу дефинисано да се оцена здравствене способности кандидата за пријем у службу у Војсци Србије даје према колони „за кандидате“, анализом наведене одлуке, може се констатовати да је направљена разлика у оцењивању здравствене способности професионалних војних лица и кандидата, као и критеријумима који се примењују приликом оцењивања њихове здравствене способности. Наиме, тачком 26. Објашњења ове одлуке, између осталог, прописано је да се оцена здравствене способности професионалног војног лица (официра и подофицира) „кандидата за друге дужности у професионалној селекцији кадра у Министарству одбране и Војсци Србије“ даје према колони „за ПВА“, док је тачком 27. прописано да се оцена здравствене способности кандидата за пријем у службу у Војсци Србије, кандидата за пријем у својству ученика, кадета и стипендисте, кандидата за обнављање уговора за пријем у службу у Војсци Србије, кандидата за школовање (професионални војници), кандидата за пријем у активну резерву и за пријем у јединице специјалне намене даје према колони „за кандидате“. Даље, у Објашњењу за примену Списка болести, између осталог, прописано је да оцена здравствене способности професионалних војних лица за војну службу може бити: „способан“, „ограничено способан“ и „неспособан“, оцена кандидата за пријем у професионалну војну службу може бити: „способан“ и „неспособан“, док оцена здравствене способности кандидата за ученика, кадета и стипендисту може бити: „способан“ и „не испуњава здравствене критеријуме“. С обзиром да је подносилац притужбе сагласно тачки 9. Закона о Војсци Србије већ професионално војно лице, нејасно је из којих разлога је, процене његове здравствене способности вршена по колони за „кандидате“, с обзиром да је он у професионалној војној служби у својству подофицира од 1996. године. У прилог наведеној нелогичности говори и мишљење Правне управе Секретаријата Министарства одбране, И број 972/20 од 24. фебруара 2020. године, у којем је, између осталог, наведено да „према одредбама Закона о Војсци Србије и Закона о Војсци Југославије, по питању оцене здравствене способности професионалног војног лица, није предвиђена разлика између оцене здравствене способности официра и подофицира, као и да би било противречно да исто професионално војно лице као подофицир буде способан за пријем у професионалну војну службу без икаквих ограничења, а да као официр, на основу исте медицинске документације, буде оглашен неспособним за професионалну војну службу“. Такође, анализом услова прописаних Интерним конкурсима за пријем у професионалну војну службу у својству официра на неодређено време у Управу за обавештајно-извијачке послове од 1. августа 2019. године и 1. јула 2020. године, утврђено је да једини критеријум који се односи на здравствено стање кандидата гласи: „да је здравствено и психофизички способан за службу у Војсци Србије“. С обзиром да је у изјашњењу наведено да је разлог за одлуку Више и Главне Војнолекарске комисије тај што дијагноза подносиоца притужбе по тачки 39.1, а према колони за кандидате предвиђа оцену „неспособан“, може се закључити да са постојећом дијагнозом подносилац притужбе, као кандидат, не би могао да буде примљен у професионалну војну службу у својству подофицира, на којем се налази од 1996. године до данас.

Имајући у виду тачку 27. Одлуке о измени одлуке о утврђивању списка болести, повреда, телесних мана, стања и недостатака према којем се оцењује здравствена способност за војну службу која прописује да се оцена здравствене способности кандидата за пријем у службу у Војсци Србије, кандидата за пријем у својству ученика, кадета и стипендисте, кандидата за школовање (професионални војници), кандидата за пријем у активну резерву, као и за пријем у јединице специјалне намене даје према колони „за кандидате“, а да подносилац притужбе, као већ професионално војно лице, не припада ни једној од наведених категорија, очигледно је да је његову здравствену способност требало ценити према колони за „ПВА“. Стога, Повереник је дао мишљење да је одлуком да не испуњава здравствене услове за пријем у професионалну војну службу у својству официра на неодређено време, Министарство одбране – Управа за војно здравство, повредило одредбе члана 27. став 1., а у вези са чланом 16. став 2. Закона о забрани дискриминације. Министарству одбране – Управи за војно здравство препоручено је да на следећим конкурсима, здравствену способност професионалних војних лица цене према колони за „ПВА“ према важећем Списку болести, повреда, телесних мана, стања и недостатака према којем се оцењује здравствена способност за војну службу, имајући у виду да су ова лица већ проглашена способним за професионалну војну службу, као и да отклоне последице дискриминаторног поступања према подносиоцу притужбе.

(бр. 07-00-355/2020-02 датум: 12.7.2021. године)

<http://ravnopravnost.gov.rs/914-20-misljenje-povodom-prituzbe-aa-protiv-ministarstva-odbrane-zbog-diskriminacije-na-osnovu-zdravstvenog-stanja/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

4.13. Притужба АА. из Вршца против Дома здравља у Вршцу због дискриминације на основу здравственог стања

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је АА из Вршца, поднела против Дома здравља у Вршцу – Служба медицине рада, због дискриминације на основу здравственог стања. Подносиатељка је у притужби, између осталог, навела да јој је за потребе уписа у средњу медицинску школу, смер медицинска сестра – техничар, било неопходно лекарско уверење. Даље је навела, да има дијабетес „mellitus тип 1“ и да јој је из разлога који су у вези са њеним здравственим стањем, издато лекарско уверење у коме је констатовано „да је спремна за упис у средњу школу, осим медицинске“. У изјашњењу начелнице Дома здравља Вршац – Служба медицине рада, поред осталог, наведено је да оболеле од шећерне болести „из превентивних разлога и у циљу очувања њиховог здравља“, не би требало школовати за радна места која би им угрозила здравствено стање. Такође

истакнуто је да је Министарство просвете, науке и технолошког развоја, прописало услове за упис у средњу школу, али да се ти услови разликују од тумачења Министарства здравља и „струке“ и да у конкретном случају „није могла да дозволи да се уписом у средњу медицинску школу, здравствено стање АА доведе у питање“, због чега је донела наведену одлуку. Након спроведеног поступка и изведених доказа, утврђено је да су Одлуком о упису ученика у средњу школу за школску 2020/2021. годину, услови за упис ученика у средњу школу прописани према смеровима, а не према школи, као и да у конкретном случају дијагноза дијабетес „mellitus тип1“ не доводи у питање испуњење прописаних здравствених услова за смер медицинска сестра-техничар, што потврђује и чињеница да је подносиатеља притужбе уписала медицинску школу и жељени смер. Даље, на основу извршеног увида у део стручне литературе који је као доказ достављен уз изјашњење, а у којем се говори о професионалној рехабилитацији особа оболелих од шећерне болести, утврђено је да нису специфициране професије на које јесте, или није, пожељно усмеравати особе које имају ову болест, већ да су дате уопштене смернице које се могу приписати великом броју занимања. Имајући у виду да током поступка нису дати јасни разлози и понуђени докази из којих произлази да би било оправдано да се искључи медицинска школа као могућност за даље образовање АА, Повереник је дао мишљење да је у поступку издавања лекарског уверења, Служба медицине рада Дома здравља Вршац, повредила одредбе члана 19. став 2, а у вези са чланом 27. став 1. Закона о забрани дискриминације. Због тога је начелници ове службе препоручено да са мишљењем Повереника упозна све чланове тима који су ангажовани у поступку за издавање лекарских уверења у тој здравственој установи, да подносиатељи притужбе упуту писано извињење због дискриминаторног поступања према њој и да у будуће у оквиру својих редовних послова и активности не крши прописе којима се забрањује дискриминација.

(07-00-418/2020-02 датум: 12.4.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/974-20-prituzba-protiv-doma-zdravlja-zbog-diskriminacije-na-osnovu-zdravstvenog-stanja/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

4.14. Притужба Д.М. против директорке предшколске установе и васпитачице због дискриминације детета на основу претпостављеног личног својства-здравственог стања

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднела Д. М, у име свог малолетног сина Д.М, против С. М, директорке ПУ „В.“ у Ж. и васпитачице К. П, због дискриминације на основу претпостављеног личног својства – здравственог стања. У притужби је наведено да је дете Д. М.

било уписано у вртић „Л.“ у оквиру Предшколске установе „В.“ и да у том периоду још увек није проговорило. Даље је наведено да је директорка на родитељском састанку изјавила да у њеном вртићу „нема места за децу са сметњама у развоју“, као и да је изјавила да је дечак Д. М. дете са сметњама у развоју. Даље је наведено да су директорка и васпитачица занемаривале дете, искључивале га из активности јаслене групе, као и да је дете Д. М. проводило време у вртићу са З. Т. у другој просторији мимо вршњачке групе. У изјашњењима директорке и васпитачице је, између осталог, наведено да је дете Д. М. у вртићу било у периоду адаптације, да је реаговало емотивно врло бурно и узнемиравало осталу децу, због чега је у тренутцима емотивне узнемирености издвајано са З. Т. у другу просторију јер је особље вртића приметило да дете добро реагује на З. Т. и да је дете, након што се смири, у периоду не дужем од 20 минута, враћано у вршњачку групу. У току поступка, на основу примене правила о прерасподели терета доказивања, као и на основу изведених доказа, утврђено да је директорка на родитељском састанку, као и другом приликом, изјавила да њена установа није за децу са сметњама у развоју. Такође, током поступка утврђено је да директорка и васпитачица нису доставиле доказе да је издвајање детета Д. М. у другу просторију са З. Т. мера која је планирана планом адаптације, да је праћена, као и да је предузимана као крајња мера, након свих других предузетих мера ради умирења детета. По спроведеном поступку, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да је директорка С. М. извршила акт непосредне дискриминације деце са сметњама у развоју и инвалидитетом изјавом да њен вртић није за децу са сметњама у развоју, као и да су директорка С. М. и васпитачица К. П. издвајањем детета Д. М. у другу просторију са административном радницом З. Т. у току његовог адаптивног периода у вртићу, извршиле акт дискриминације детета Д. М. на основу претпостављеног личног својства – здравственог стања. Због тога је Повереник за заштиту равноправности препоручио С. М, директорки вртића „Л“ у Ж, ПУ „В.“ у Ж, да, заједно са васпитачицом К. П, упуту писано извињење Д. М, мајци малолетног Д.М, у року од 15 дана од дана пријема овог мишљења са препоруком; да, приликом уписа деце у Предшколску установу „В.“ у Ж, не ускраћује или отежава упис деци на основу њиховог здравственог стања, сметњи у развоју, инвалидитета или неког другог личног својства, као и да убудуће воде рачуна да у оквиру својих редовних послова и активности, не крше законске прописе о забрани дискриминације, те јој је препоручено да организује обуке и едукације за запослене у Предшколској установи „В.“ у Ж, на тему дискриминације у образовању, посебно у односу на децу којима је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу и других разлога потребна додатна подршка у образовању.

(бр. 07-00-1207/2018-02 датум: 8. 3. 2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/975-18-m-p%0%be-prit-d-%0%bc-pr%0%betiv-s-%0%bc-i-k-p-zb%0%beg-disk-d%0%b5t%0%b5t%0%b0-d-%0%bc-n%0%b0-%0%besn-pr%0%b5tp%0%bes-lic-sv%0%be%0%98s-zdr%0%b0v-st%0%b0nj%0%b5-u-cir/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

4.15. Притужба против послодавца због дискриминације по основу здравственог стања

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је АА из ... поднео против Привредног друштва ББ (у даљем тексту: послодавац), због дискриминације по основу здравственог стања. У притужби је између осталог наведено да је подносилац притужбе запослен код послодавца и да је „кажњен“ недобијањем бонуса, који су добили „чак и они запослени који имају дисциплинске прекршаје“, само зато што је био на боловању у трајању од 15 дана због упале плућа. У изјашњењу послодавца на наводе из притужбе, између осталог, наведено је да је директор послодавца донео одлуку о исплати бонуса за запослене, којом су дефинисани и критеријуми које запослени треба да задовољава да би остварио право на бонус, „а то је да је био присутан на послу у интервалу од 1.6.2021. године до 20.8.2021. године, односно да није одсуствовао са посла у било којем месецу наведеног периода, дуже од четири радна дана.“, те да запослени који у наведеном периоду нису били присутни на послу, а међу којима је био и АА, нису могли да дају свој допринос пословном успеху послодавца. Повереник је у току поступка извршио увид у Одлуку послодавца којом је прописано у којим случајевима запослени има право на исплату бонуса. Одлуком је прописано да запослени остварује право на бонус ако је „био присутан на послу у интервалу од 1.6.2021. године до 20.8.2021. године, односно да није одсуствовао са посла у било којем месецу наведеног периода дуже од 4 (четири) радна дана (јуни, јули, август), не рачунајући одсуства по основу годишњег одмора, плаћеног одсуства по члановима 35-37 Колективног уговора, спречености за рад проузроковане искључиво због пандемије(самоизолација) и/или инфекције вирусом COVID – 19 или повредом на раду“. Неспорно је да послодавац сагласно одредбама Закона о раду, има право да општим актом, односно одлуком директора одреди начин и критеријуме за исплату зараде по основу доприноса пословном успеху послодавца. Међутим, анализом је утврђено да су из права на остваривање бонуса изузети само запослени који су као и подносилац притужбе били одсутни са рада због болести, док из бонуса нису изузети други запослени који су били одсутни у истом периоду из других разлога као што је годишњи одмор, плаћено одсуство и сл. Дакле, анализом постављеног критеријума може се утврдити да допринос пословном успеху није цењен по основу присуства на послу. С тим у вези, мера искључивања запосленог од исплате зараде по основу доприноса пословном успеху послодавца само из разлога што је одсуствовао са рада због болести дуже од четири дана у посматраном периоду, односно због одређеног здравственог стања, није примерена и нужна. На овај начин је подносилац притужбе стављен је у неоправдано неповољнији положај само због свог здравственог стања. Повереник је дао мишљење да је послодавац, ускраћивањем права подносиоцу притужбе на исплату бонуса за период од 1.6.2021. године до 20.8.2021. године, само због одсуства са рада због болести, односно због његовог здравственог стања као личног својства, повредио одредбе члана 8. и члана 27. став 1. Закона о забрани дискриминације. Послодавцу је препоручено да отклони последице дискриминаторног поступања према подносиоцу притужбе, као и да убудуће, приликом утврђивања критеријума води рачуна о антидискриминационим прописима и својим поступањем не крши прописе о забрани дискриминације.

● **По овој препоруци није поступљено.**

4.16. Притужба АА против Клинике за оралну хирургију Стоматолошког факултета због дискриминације на основу здравственог стања

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА из Б, против Клинике за оралну хирургију Стоматолошког факултета у Београду, због дискриминације на основу здравственог стања. У притужби и допуни притужбе навео је да је 1.9.2020. године, по упуту из Дома здравља Врачар дошао на Клинику за оралну хирургију Стоматолошког факултета у Београду, како би извадио зуб због кога је данима трпео велике болове. Наводи да је дошао у току радног времена, у периоду између 18-19 часова, међутим, након што је медицинском особљу у амбуланти бр. 3, саопштио свој ХИВ статус, одбили су да му пруже услугу, са образложењем да немају инструменте и остале неопходне услове, и препоручили му да дође сутрадан пре подне. Клиника за оралну хирургију је у изјашњењу, између осталог, навела да је подносиоцу притужбе ова клиника 2018. године, пружила стоматолошку здравствену услугу, затим да је АА 1.9 2020. године, отворен картон, да је упућен на рентген, где му је урађен снимак у 18:13 часова, као и да се пацијентима који дођу на ову клинику у периоду између 18 и 19 часова, по процени дежурног клиничког лекара о могућој компликованој интервенцији за коју је неопходан рад у хируршкој сали, која у том термину не ради због стерилизације инструмената, саветује долазак наредног дана, у пре подневној смени. Приликом давања мишљења у овом предмету, важна је примена одредбе члана 45. Закона о забрани дискриминације која се односи на правило о терету доказивања. Имајући у виду наведено правило, потребно је утврдити да ли је Клиника за оралну хирургију пружила доказе да у конкретном случају није дошло до акта дискриминације, односно да су постојали објективни и оправдани разлози за одбијање пружања услуге, а не разлози који су у узрочној вези са личним својством-здравственим стањем подносиоца притужбе. С тим у вези, Повереник је од Клинике затражио да достави допуну изјашњења и то писане изјаве дежурног клиничког лекара и другог медицинског особља које је присуствовало догађају из притужбе, на околност разлога ускраћивања интервенције, доказе о радном времену ове клинике, односно амбуланте/сале у којој се врши интервенција због стерилизације инструмената, да ли је након пријема подносиоца притужбе било пријема других пацијената као да ли им је пружена здравствена услуга. Клиника до дана давања мишљења није доставила тражене доказе. У току поступка је утврђено да је евидентиран пријем подносиоца притужбе на Клиници за оралну

хирургију 1.9.2020. године, и то најпре у амбуланти радиолошке дијагностике, а затим у амбуланти за оралну хирургију бр. 3, у 18,32 часова. Увидом у Упитник Стоматолошког факултета у Београду, утврђено да је подносилац притужбе дао сагласност да се изврши предложена интервенција. Увидом у изјашњење Клинике утврђено је да подносилац притужбе приликом предаје књижице на шалтеру, службеници није пријавио своје основно обољење, као и да је исту информацију добио лекар на специјализацији приликом узимања анамнезе, што је евидентирано руком на папиру добијеном са шалтера. Из притужбе, изјашњења и достављених доказа неспорно је, да подносиоцу притужбе здравствена стоматолошка услуга на овој клиници није пружена, након што је саопштио свој ХИВ статус, већ да му је предложено да дође наредног дана. Приликом давања мишљења Повереник је нарочито имао у виду да је Стоматолошки факултет Универзитета у Београду референтна установа у области стоматолошке здравствене заштите, те се у области здравства на клиникама Стоматолошког факултета у Београду, обезбеђује и амбулантно поликличичка заштита која обухвата третирање најкломликованије патологије уста и зуба, пружање високоспецијализованих услуга секундарног и терцијалног нивоа, пружање услуга према упуту из других здравствених установа и ургентних стоматолошких услуга. Поводом чињенице која је наведена у изјашњењу а која је неспорна увидом у Упитник Стоматолошког факултета да је ХИВ статус уписан руком у горњем десном углу Повереник указује да је приликом уношења податка о ХИВ статусу пацијента потребно водити рачуна о начину уноса овог податка у здравствене евиденције. С тим у вези Повереник је указао на раније дате препоруке мера здравственим установама којима је препоручено да се подаци о ХИВ статусу пацијената и пацијенткиња не уписују ван рубрике која је у медицинској документацији предвиђена за уписивање оваквих података. Уколико су од значаја за медицински третман, подаци о ХИВ статусу треба да буду уписани у рубрику у медицинској документацији која је предвиђена за уписивање дијагноза, истом величином и бојом слова којом се уобичајено уписују дијагнозе и стања од значаја за медицински поступак, коришћењем латинског назива и шифре болести према Међународној класификацији болести, повреда и узрока смрти. Имајући у виду све наведено Повереник је донео мишљење да је Клиника за оралну хирургију Стоматолошког факултета Београд дана 1.9.2020. године повредила одредбе члана 6. у вези са чланом 27. Закона о забрани дискриминације. Уз мишљење је дата и препорука да Клиника за оралну хирургију упуту писано извињење подносиоцу притужбе у року од 15 дана од дана пријема мишљења, на адресу подносиоца притужбе, или на његову електронску адресу, као и да убудуће, у оквиру обављања послова из своје надлежности, не крши прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-444/2020-02 датум: 12.10.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1000-20-misljenje-povodom-prituzbe-aa-protiv-klinike-za-oralnu-hirurgiju-stomatoloskog-fakulteta/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

4.17. Притужба против послодавца због дискриминације на основу здравственог стања

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе А. А. из З. против Б. Б., због дискриминације на основу здравственог стања. Подносиатеља притужбе је навела да је запослена у Б. Б. и да је до операције коју је имала 2012. године, радила је на радном месту спремачица, а након повратка на рад после боловања премештена је на радно место у вешерај, у складу са експертизом медицине рада за промену радног места. Даље је наведено да услови у којима ради и посао који обавља доводе до погоршања њеног здравственог стања, због чега се обраћала послодавцу усмено и писмено ради премештаја на друго радно место, али да није добила одговор на молбу коју је предала 14. октобра 2014. године. У изјашњењу предшколске установе је наведено да су упознати са хируршком интервенцијом којој је подносиатеља притужбе подрвгнута 2012. године; да није пронађен одговор на молбу запослене од 14. октобра 2014. године; да је Законом о раду прописано да послодавац може запосленом да понуди измену уговорених услова рада ради премештаја на други одговарајући посао, због потреба процеса и организације рада, као и да се одговарајућим послом сматра посао за чије се обављање захтева иста врста и степен стручне спреме који су утврђени уговором о раду. Даље је наведено да је запослена 31. јануара 2012. године закључила уговор о раду на неодређено време за радно место спремачице, за који се захтева 1. степен стручне спреме, основна школа, да је након хируршке интервенције премештена на послове спремачице у стручним службама где је управа установе и где су послови знатно мањег обима и физички мање захтевни, као и да је запосленој понуђено радно место у вешерају, које је било једино расположиво у складу са њеним знањем, вештинама и степеном образовања са којим је засновала радни однос у установи. Анализом достављених експертиза Института за медицину рада Србије из 2012. и 2017. године, Решења РФ ПИО из 2014. године, Акта о процени ризика Б. Б. и Правилника о организацији и систематизацији ПУ, утврђено је да у експертизама медицине рада од 2012. до 2017. године, иако је констатована промена у здравственом стању, нису утврђене промене у ограничењима послова које је подносиатеља притужбе способна да обавља. Затим, утврђено је да на пословима на радном месту вешерка подносиатеља притужбе није изложена утврђеним ограничењима (подизање терета од 5 кг у једном захвату, неповољни микро-климатски услови и изложеност канцерогеним ноксама). Због свега наведеног, Повереник је дао мишљење да Б. Б. није повредила одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-593/2020-02 датум: 14.5. 2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1146-20-misljenje-povodom-prituzbe-protiv-poslodavca-zbog-diskriminacije-na-osnovu-zdravstvenog-stanja-u-oblasti-rada-i-zaposljavanja/>

4.18. Притужба против Предшколске установе ББ и директорке ВВ., директорке због дискриминација на основу здравственог стања

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је у име свог малолетног сина АА, против Предшколске установе – дечјег вртића ББ и ВВ, директорке установе, поднео ГГ. У притужби је наведено да је ВВ одбила упис АА у вртић због проблема које има. Наиме, дете не говори разговетно. Како је у притужби прецизирано, дечакови родитељи су 25. октобра 2019. године били на разговору код ВВ која им је дала потврдан одговор поводом уписа. Међутим, према даљим наводима из притужбе, ВВ је четири дана касније телефоном отказала договор. Директорка ПУ ББ је у потпуности негирала основаност притужбе и указала да установа нема смештајних капацитета за пријем нове деце, те да, без обзира да ли дете има одређене здравствене сметње или не, нису у могућности да изврше пријем нове деце због преоптерећености мешовитих група. ВВ је потврдила да је у разговору са дечаковим родитељима указала да би АА могао да буде уписан у Предшколску установу ББ уз персоналног асистента чији би индивидуални приступ помогао дечаку да напредује. Међутим, према њеним наводима, након разговора са васпитачицом ДД која ради у мешовитој групи деце од 3 године до поласка у школу, указано јој је да је група већ преоптерећена, да има 19 деце (а норматив је 17) и да би упис додатно оптеретио групу у коју је већ уписан дечак са инвалидитетом, којем је потребна помоћ при ходању, облачењу и самопослуживању. Стога је према наводима из изјашњења, директорка ВВ телефоном позвала мајку дечака и обавестила је, уз извињење, да нема услова за упис још једног детета. Уз изјашњење, између осталог, достављен је налаз Просветне инспекције. У току поступка је утврђено да су капацитети предшколских установа прецизирани законским и подзаконским актима. Према одредби става 3. члана 34. Закона о предшколском васпитању и образовању, деца са сметњама у развоју и инвалидитетом остварују право на додатну подршку у предшколском васпитању и образовању у васпитној групи, уз план индивидуализације или индивидуални васпитно-образовни план и у развојној групи, на основу индивидуалног васпитно-образовног плана. Како је одредбама става 4. овог члана прописано, у једној васпитној групи може бити до двоје деце са сметњама у развоју и инвалидитетом. Број деце у васпитној групи, утврђен овим законом, умањује се за три по детету из става 3. овог члана које остварује право на додатну подршку у васпитној групи, уз план индивидуализације или индивидуални васпитно-образовни план. Просветна инспекција је у поступку ванредног инспекцијског надзора утврдила да „ПУ ББ у ЂЂ има укупно уписано 57 деце од којих је норматив 53. Припремна предшколска група (норматив 17) уписано 18, једна мешовита група од три године до поласка у школу (норматив 17) уписано 19, друга мешовита група од три године до поласка у школу (норматив 10) уписано 12 и јаслена група (норматив 9) уписано 8. Према налазу Просветне инспекције, ПУ ББ, у складу са Решењем о дозвољеном максималном броју деце, тренутно нема услова за упис деце у мешовиту групу од три године до поласка у школу”. У записнику Просветне инспекције је наведено да нема откривених незаконитости, те да је установа поступила у складу са законом. Повереник је констатовао и да у изјашњењу истакнута околност да наведену предшколску установу већ похађа једно дете са инвалидитетом, показује да особље те установе нема одбојан став према деци из наведене групе. Околност да је са директорком ВВ претходно договорен дечаков упис у вртић којим она

руководи, такође говори у прилог томе. На основу утврђених чињеница и изведених доказа Повереник је дао мишљење да Предшколска установа – дечји вртић ББ и ВВ, директорка установе, нису повредили одредбе Закона о забрани дискриминације. Међутим, Повереник овом приликом констатује да је неупућеност директорке ВВ о броју деце у васпитним групама предшколске установе којом руководи довела до тога да се са родитељима детета, којем је упис у вртић од огромног значаја, договори око уписа, а да их након тога, услед стицања увида у број уписане деце, обавести да до уписа ипак неће доћи јер за то нема услова. Овакво поступање створило је код породице Г осећај повређености. Иако је Просветна инспекција утврдила да је Предшколска установа – дечји вртић ББ поступала у складу са законом, а Повереник није утврдио повреду одредаба Закона о забрани дискриминације, користимо ову прилику да укажемо да се деца која имају одређене здравствене потешкоће неретко могу суочити са проблемима у остваривању својих права и неприхватањем околине, те да би установе требало да истражу посебан напор у обезбеђивању услова за њихов смештај, социјализацију и укључивање у активности васпитно-образовне групе и целокупне заједнице. Повереник истиче да је неопходно да руководилац установе буде перманентно информисан о смештајним капацитетима и могућности да васпитно-образовна установа пружи услугу новим корисницима. Тиме би и перцепција потенцијалних корисника о интегритету установе и непристрасности у обављању послова била очувана. Имајући у виду значај социјализације и интеграције малолетног АА, Повереник за заштиту равноправности је на основу члана 33. тачка 9. Закона о забрани дискриминације Предшколској установи – дечјем вртићу ББ и ВВ, директорки установе, препоручио предузимање потребних мера на правовременом обавештавању родитеља АА о упражњеним местима у установи и уписа АА чим се за то стекну услови.

(бр. 07-00-640/2019-02 датум: 31.1.2020. године)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1198-19-nije-utvrdjena-diskriminacija-na-osnovu-zdravstvenog-stanja-u-oblasti-obrazovanja/>

4.19. Притужба више лица против послодавца због дискриминације по основу здравственог стања

Мишљење је донето у поступку поводом притужби АА, ББ, ВВ и ГГ, запослених у Привредном друштву ..., поднетих против послодавца, због дискриминације по основу здравственог стања. У притужбама је наведено да подносиоцима/тељкама притужби јубиларна награда није исплаћена у пуном износу, из разлога што су одсуствовали са рада због боловања у периоду дужем од 30 радних дана. Даље је наведено да је такво поступање послодавца, директна последица примене одредаба члана 47.1.5. Колективног уговора код послодавца. У притужби АА и ВВ, додатно је наведено и да им није исплаћена стимулација у 2019. години. АА је у притужби и допуни притужбе, навео

да му стимулација у 2019. години није исплаћена иако није одсуствовао са рада због боловања у тој години већ у 2018-ој, док је ВВ навео да му стимулација у 2019. години није исплаћена из разлога што је одсуствовао са рада због боловања у периоду дужем од 30 радних дана. У погледу дела притужбе АА, који се односи на наводе да му стимулација у 2019. години није исплаћена, иако није одсуствовао са рада због боловања, Повереник за заштиту равноправности је обуставио поступак, будући да АА није учинио вероватним да му послодавац није исплатио стимулацију због здравственог стања или неког другог личног својства. Предмет даљег поступка било је утврђивање да ли је Привредно друштво ..., исплаћивањем умањеног износа јубиларне награде свим подносиоцима/тељкама притужби, као и одбијањем исплате стимулације ВВ за 2019. годину, прекршило одредбе Закона о забрани дискриминације. Будући да су притужбе поднете поводом истог чињеничног стања и против истог лица, Повереник за заштиту равноправности је поступке спојио, те је у циљу утврђивања правно релевантних чињеница и околности, затражио изјашњење од Привредног друштва У изјашњењу Привредног друштва ..., између осталог, наведено је да је послодавац једном броју запослених у новембру и децембру 2019. године исплатио зараде „по основу доприноса пословном успеху послодавца“ за 2019. годину, а да су критеријуми за исплату наведене зараде: да је лице у радном односу код послодавца, да у пословној години није одсуствовало са рада због привремене спречености за рад у смислу прописа о здравственом осигурању у укупном периоду дужем од 40 радних дана, са изузетком боловања која су последица повреде на раду. Такође наведено је да је исплатом зараде „по основу доприноса појединих запослених пословном успеху у 2019. години“, послодавац желео да награди труд и залагање који су ти запослени исказали у тој години. Анализирајући члан 47.1.5. Колективног уговора код послодавца, а на основу којег је исплаћен умањен износ јубиларне награде свим подносиоцима/тељкама притужби, Повереник за заштиту равноправности утврдио је да је постављањем искључујућег услова за исплату јубиларне награде у пуном износу, односно исплатом умањеног износа јубиларне награде свим подносиоцима/тељкама притужби, дошло до неоправданог прављења разлике по основу здравственог стања, будући да за то не постоји објективно и разумно оправдање. Даље, анализирајући критеријуме на основу којих је ВВ ускраћено право на „стимулацију“ у 2019. години, Повереник за заштиту равноправности утврдио је да прописани услов „да запослени у пословној години није одсуствовао са рада због привремене спречености за рад у смислу прописа о здравственом осигурању у периоду дужем од 40 радних дана“, такође неоправдано ставља у неравноправан положај ове запослене, односно у конкретном случају ВВ на основу личног својства – здравственог стања. Стога, Повереник за заштиту равноправности, дао је мишљење да је Привредно друштво ..., исплатом умањеног износа јубиларне награде подносиоцима/тељкама притужби, као и ускраћивањем права на стимулацију ВВ, повредило одредбе члана 8. и члана 27. став 1. Закона о забрани дискриминације, те је препоручено Привредном Друштву ... да предузме све неопходне мере, како би ускладио одредбу члана 47.1.5. Колективног уговора код послодавца и критеријуме за доделу стимулације, са антидискриминационим прописима као и да отклони последице дискриминаторног поступања.

(бр. 07-00-710/2019-02 датум: 22.2.2021.)

- **По овој препоруци је поступљено.**

5. ПРИТУЖБЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ ПО ОСНОВУ СТАРОСНОГ ДОБА

5.1. Притужба АА против послодавца, Завода за стоматологију, због дискриминације на основу старосног доба

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА, поднете због дискриминације на основу старосног доба против послодавца, Завода за стоматологију ББ. У притужби је навео да му је онемогућено стручно оспособљавање и напредовање, те да је Правилник о стручном усавршавању и специјализацији здравствених радника и здравствених сарадника у Заводу за стоматологију ББ супротан закону. У изјашњењу Завода за стоматологију ББ наведено је да није дошло до дискриминације на основу старосног доба и да је притужба неоснована, имајући у виду да кандидат није испуњавао услов прописан чланом 184. Закона о здравственој заштити, по коме је дужан да у радном односу, након завршене специјализације, проведе двоструко дужи период од периода трајања специјализације. Наиме, у изјашњењу је наведено да је 4. априла 2018. године расписан интерни конкурс о додели једне специјализације из оралне хирургије, на који су се пријавила три кандидата од којих су два кандидата испуњавала законске услове за доделу специјализације, док један кандидат (др АА), није испуњавао законски услов за доделу специјализације. Овај кандидат је у том моменту имао преко 61 године живота и до стицања услова за старосну пензију (65 година живота) је преостало три године и 10 месеци. Према даљим наводима из изјашњења, 21. јула 2015. године расписан је интерни конкурс о додели једне специјализације из болести зуба и ендодонције, на који се пријавио само један кандидат (др АА), који није испуњавао законски услов за доделу специјализације. Кандидат је у том моменту имао преко 58 година и до стицања услова за старосну пензију (65 година живота) му је преостало шест година и шест месеци. Током поступка је утврђено да су Правилником о стручном усавршавању и специјализацији здравствених радника и здравствених сарадника у Заводу за стоматологију ББ бр. ... од 4. фебруара 2010. године прописани критеријуми на основу којих директор Завода одлучује који ће кандидат бити упућен на специјализацију. Године живота чине један од наведених критеријума. Према одредбама правилника, године живота кандидата за одговарајућу специјализацију вреднују се тако што се кандидат старости од 27 до 35 година вреднује са 15 бодова, док се за сваку годину живота, почевши од 35 године па навише, кандидату број

бодова умањује за 0,5 бодова, а кандидати старости преко 45 година живота не добијају ниједан бод. Истовремено, у одлуци Завода за стоматологију ББ бр. ... од 18. августа 2015. године, наведено је да се подносиоцу притужбе (једином кандидату који се пријавио на конкурс), не одобрава специјализација будући да се налази у старосној доби преко 58 година и до стицања апсолутног услова за старосну пензију има још шест година и шест месеци, што је доносиоца одлуке навело на закључак да подносилац притужбе не испуњава законски услов за одобрење специјализације. Према мишљењу Повереника, евидентно је да прописивање година живота као критеријума за специјализацију и утврђивање начина бодовања којим кандидати од 27 до 35 година живота добијају 15 бодова, док се кандидатима након навршене 35 године живота број бодова умањује за 0,5 бодова за сваку наредну годину живота, а кандидати старости преко 45 година живота не добијају ниједан бод, доводи до смањења броја бодова сразмерно годинама живота, односно, да старији кандидати добијају мање бодова или их уопште не добијају. Како је Повереник указао, такве одредбе нису само демотивисуће за здравствене раднике, будући да су свесни да су протеком сваке године рада, њихове шансе за добијање специјализације све мање, већ су истовремено и дискриминаторне, имајући у виду да им је (у конкретном случају, кандидатима који имају преко 35 година живота) ускраћена могућност да под једнаким условима, у поступку избора за специјализацију, буду вреднована њихова стручна знања и професионалне компетенције. По питању навода из изјашњења Завода за стоматологију ББ да није дошло до дискриминације на основу старосног доба, имајући у виду да кандидат није испуњавао услов прописан чланом 184. Закона о здравственој заштити, потребно је имати у виду одредбе члана 184. став 1. Закона о здравственој заштити, који је био на снази од 10. децембра 2005. године до 10. априла 2019. године, којим су прописани услови за стручно усавршавање – стицање специјализације. Како је поменутом одредбом наведено, здравствени радник и здравствени сарадник са високим образовањем, који је засновао радни однос на неодређено време са здравственом установом, односно приватном праксом, може се стручно усавршавати – стицати специјализацију под условом да је завршио приправнички стаж и положио стручни испит, осим ако овим законом није другачије одређено. Законом је даље прописано да је здравствени радник, односно здравствени сарадник, дужан да закључи уговор са здравственом установом, односно приватном праксом о правима, обавезама и одговорностима за време стручног усавршавања у току специјализације, односно уже специјализације. Дужност здравственог радника, односно здравственог сарадника, да у здравственој установи из Плана мреже проведе у радном односу двоструко дужи период од периода трајања специјализације, односно уже специјализације, по положеном специјалистичком испиту, прописана је одредбама члана 184. став 10. наведеног закона. Цитираном одредбом је прописана дужност здравственог радника, односно здравственог сарадника, а не услов за стручно усавршавање – стицање специјализације. Услови за стручно усавршавање – стицање специјализације су наведени у ставу 1. истог члана Закона о здравственој заштити. Околност да подносилац притужбе можда неће бити у могућности да у радном односу проведе двоструко дужи период од периода трајања специјализације није сметња нити услов за одобравање специјализације, не само из разлога што наведено законом није прописано, већ и због околности да један од услова за одлазак у старосну пензију, односно навршене године живота, представља варијабилну законску

категорија која може бити подложна изменама у будућности. Такође, важећи Закон о здравственој заштити експлицитно прописује могућност да здравствени радник проведе у радном односу у здравственој установи и краћи период од прописаног, уз обавезу да надокнади трошкове специјализације. Због тога је Повереник дао мишљење да је прописивањем критеријума којима се запослени и запослене стављају у неоправдано неповољнији положај на основу свог личног својства – старосно доба, Завод за стоматологију ББ повредио одредбе члана 6. у вези са чланом 16. и чланом 23. Закона о забрани дискриминације. Заводу је препоручено да предузме све неопходне мере како би Управни одбор Завода ускладио текст Правилника о стручном усавршавању и специјализацији здравствених радника и здравствених сарадника у Заводу за стоматологију ББ бр. ... од 4. фебруара 2010. године са антидискриминационим прописима у погледу критеријума за упућивање на специјализацију који се односи на године живота кандидата и кандидаткиња, да свим лицима која испуњавају услове прописане Законом о здравственој заштити омогући да буду равноправно вредновани на конкурсима за одобравање специјализација, да писменим путем упути извињење подносиоцу притужбе, као и да мишљење и препоруку Повереника објави на огласној табли или другом видном месту у просторијама Завода.

(бр. 07-00-19/2019-02 датум: 26.06.2019. године)

<http://ravnopravnost.gov.rs/17-19-utvrdjena-diskriminacija-na-osnovu-starosnog-doba-u-oblasti-obrazovanja-i-strucnog-osposobljavanja/>

● **По овој препоруци није поступљено.**

5.2. Притужба против Народне банке Србије због дискриминације на основу старосног доба у области пружања услуга

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе А. А. против Народне банке Србије због дискриминације на основу старосног доба. У притужби је наведено да је подносиатељка притужбе у марту 2019. године напунила 70 година живота и да ју је референт друштва за управљање добровољним пензијским фондом обавестио да мора да раскине уговор о чланству у добровољном пензијском фонду зато што је навршила 70 година живота, као и да је то по налогу Народне банке Србије. У изјашњењу Народне банке Србије наведено је да је одредбама члана 62. став 11. Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима прописано је да члан пензијског фонда мора започети повлачење и располагање средствима акумулираним на свом индивидуалном рачуну, отвореном на основу уговора о чланству у фонду, најкасније са навршених 70 година живота, као и да у складу са тим особа са навршених 70 година живота не може закључити ни нов

уговор о чланству у пензијском фонду. Даље је наведено да је смисао увођења и законског регулисања делатности добровољних пензијских фондова да улагањем у дуготрајном временском периоду (уплатом пензијских доприноса) кроз вид акумулиране штедне грађани остварују социјалну сигурност у доба старости, док се инвестирање слободних новчаних средстава може остваривати кроз друге институте чија је природа и сврха другачија од добровољног пензијског фонда. У току поступка је утврђено да је у питању императивна одредба Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, као и да је Народна банка Србије надлежна да врши надзор над спровођењем овог закона. Због тога, Повереник је дао мишљење да Народна банка Србије није дискриминисала А. А., с обзиром да је старосна граница прописана законом, као и да је Народна банка Србије овлашћена да врши надзор над спровођењем овог закона.

(бр. 07-00-27/2020-02 датум: 12. 2. 2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/36-20-misljenje-povodom-pritužbe-protiv-nbs-zbog-diskriminacije-na-osnovu-starosnog-doba-u-oblasti-pruzanja-usluga/>

5.3. Притужба заслужне спортисткиње АА против ББ због начина бодовања врхунских спортиста/киња који су старији од 30 година

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА, заслужне спортисткиње против ББ због начина бодовања врхунских спортиста/киња који су старији од 30 година на основу Правила ББ о ближим условима и критеријумима за стипендирање врхунских спортиста аматера за спортско усавршавање и за доделу новчане помоћи врхунским спортистима са посебним заслугама, коју додељује Министарство омладине и спорта Републике Србије. У изјашњењу на наводе из притужбе ББ, између осталог је навео да су Правилником о националној категоризацији врхунских спортиста који је донело Министарство омладине и спорта дефинисани критеријуми за стицање одговарајућег спортског ранга и статуса, да је АА на основу постигнутих спортских резултата добила одговарајући статус врхунски спортиста-заслужни спортиста, те да је у току 2018. године потврдила статус врхунски спортиста – заслужни спортиста. Даље је наведено да су Правила о ближим условима и критеријумима за стипендирање врхунских спортиста аматера за спортско усавршавање и за доделу новчане помоћи врхунским спортистима са посебним заслугама усвојена 5. фебруара 2015. године, као и да су са малим техничким изменама потврђена 11. новембра 2017. године. На основу извршене категоризације у складу са поменутих правилима за категорисане спортисте истог спортског ранга и статуса предност се даје млађим спортистима, а разлог за то је опредељење ББ да системски утиче на побољшање услова младих, а врхунских спортиста, а који циљ је изведен из Стратегије развоја спорта у Републици Србији, а у складу је са Стратегијом развоја планинарског спорта који је усвојио ББ. ББ је истакао да у складу са прописима овај савез даје предлог листе

кандидата, те да је АА захваљујући стипендијама, могла да се посвети спорту и да дуги низ година постиже врхунске резултате све до својих зрелих година. Током поступка је утврђено да је међу странама у овој правној ствари неспорно да АА има статус заслужне спортисткиње, у складу са категоризацијом спортиста према Правилнику о националној категоризацији врхунских спортиста, да има преко 30 година живота, као и да од стране Савеза није предложена Министарству омладине и спорта за добијање стипендије и да је предлог листе спортиста/киња за добијање стипендија сачињен након извршеног бодовања у складу са Правилима о ближим условима и критеријумима за стипендирање врхунских спортиста аматера за спортско усавршавање и за доделу новчане помоћи врхунским спортистима које је донео ББ. Повереник за заштиту равноправности је приступио анализи прописаних критеријума у Правилима које је донео ББ са аспекта предузетих мера и циља који се жели постићи постављањем критеријума који се односе на године живота кандидата/киња. С тим у вези, разматрано је која је сврха и циљ давања стипендија прописана стратешким документима као законом и подзаконским актима. Стратешким документима као посебан циљ прописано је да се талентима и већ ранжираним врхунским спортистима омогући несметан развој и напредак у свим узрасним категоријама и последично, обезбеде услови за боље позиционирања Републике Србије на међународној спортској сцени. С аспекта циља који се жели постићи може се закључити да је циљ додељивања стипендије усавршавање спортисте, односно његово даље спортско напредовање. Законом о спорту прописано је да се општи интерес у области спорта, између осталог остварује стипендијама за спортско усавршавање врхунских спортиста аматера, као и да предлог годишњег програма давања стипендија за спортско усавршавање врхунских спортиста аматера, подноси надлежни национални грански спортски савез. Поред тога овим законом је прописано да надлежни министар омладине и спорта утврђује ближе услове и критеријуме, начин и поступак за одобрење стипендирања врхунских спортиста аматера за спортско усавршавање и за доделу новчане помоћи врхунским спортистима са посебним заслугама, као и критеријуме за утврђивање висине месечног износа стипендија и висине новчане помоћи. С тим у вези министар је донео Правилник о ближим условима и критеријумима за стипендирање врхунских спортиста аматера за спортско усавршавање и за доделу новчане помоћи врхунским спортистима са посебним заслугама Министарства омладине и спорта. Овај правилник садржи услове који се тичу година живота кандидата, али су повезани са категоризацијом врхунских спортиста који аплицирају за добијање стипендије и постигнутим успехом спортисте у периоду за који је извршена категоризација, на следећи начин: 1) да има од 15 до 26 година – врхунски спортиста – национални ранг, а до 30 година – спортиста у параолимпијским спортовима; 2) да није навршио 30 година – врхунски спортиста – међународни ранг, а до 40 година – спортиста у параолимпијским спортовима; 3) да није навршио 45 година – врхунски спортиста – заслужни спортиста. У Правилима ББ о ближим условима и критеријумима за стипендирање врхунских спортиста аматера за спортско усавршавање и за доделу новчане помоћи врхунским спортистима поред критеријума који су прописани Правилником Министарства омладине и спорта, предвиђен је и критеријум који се односи на битно различито бодовање у зависности од година живота кандидата/киње. Имајући у виду наведено потребно је испитати да ли постављање додатних критеријума који нису прописани Законом о спорту, као ни подзакон-

ским актима донетим на основу овог закона, оправдано и допуштено. Анализа додатних критеријума које је прописао Савез овим правилима је показала да су кандидати/киње који имају више од 30 година бодовани са далеко мањим бројем бодова у односу на млађе кандидате/киње, при чему млађи спортисти/киње који има слабије спортске резултате у истом статусу или спортисти нижег спортског статуса оваквим начином бодовања могу остварити већи број бодова и заузети више место на коначној ранг листи. Анализом предлога листе за додељивање стипендија може се закључити да АА као заслужни спортиста/киња, односно спортисткиња највећег ранга, је оваквим начином бодовања остварила мањи број бодова од кандидата/киње који су категорисани у нижем спортском статусу (Национални ранг и међународни ранг), као и спортиста/киња са ниже оствареним резултатим. Примена прописаног начина бодовања практично значи да се управо старосно доба спортисте/киње узима као одлучујући критеријум приликом предлагања кандидата/киња за остваривања стипендије. Такође, овако прописани критеријуми и начин бодовања не представљају начин фаворизовања младих спортиста или посебну меру за ову категорију спортиста/киња, већ имају за циљ дестимулацију старијих спортиста, што није ни у интересу развоја спорта, нити даљег усавршавања спортиста/киња у циљу остваривања најбољих спортских резултата и промовисања спорта, а који су прописани стратешким документима као и законом и подзаконским актима. Повереник је приликом анализе спорних правила имао у виду и правила која доносе други национални грански спортски савези, при чему није утврђено да је неки савез донео правила којим је предвиђен додатни критеријум, одлучујући за формирање предлога листе, а који је условљен годинама кандидата/киња на начин да старији кандидати/киње остварују далеко мањи број бодова. Имајући у виду све наведено, Повереник за заштиту равноправности поступајући по притужби АА, дао је мишљење да је ББ прописивањем критеријума за бодовање кандидата/киња који се односе на године живота кандидата/ткиња у Правилима о ближим условима и критеријумима за стипендирање врхунских спортиста аматера за спортско усавршавање и за доделу новчане помоћи врхунским спортистима са посебним заслугама, повредио одредбе члана 8. у вези са чланом 23. Закона о забрани дискриминације, због чега је препоручено ББ да усклади Правила о ближим условима и критеријумима за стипендирање врхунских спортиста аматера за спортско усавршавање и за доделу новчане помоћи врхунским спортистима са антидискриминационим прописима.

(бр.07-00-00115/2019-02 датум: 24.5.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/132-19-utvrdjena-diskriminacija-na-osnovu-starosnog-doba-u-oblasti-sporta/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

5.4. Притужба професорке Универзитета због дискриминације на основу старосног доба

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је професорка АА факултета Универзитета у ББ, др ВВ поднела у своје име, и у име и уз сагласност професорке АА факултета Универзитета у ББ, др ГГ, против Министарства просвете, науке и технолошког развоја (у даљем тексту: Министарство). У притужби је, између осталог, наведено да су притужиље учеснице научних пројеката које финансира Министарство, и то: професорка др ВВ и професорка др ГГ пројекта под бројем 179059 „Перспективе имплементације европских стандарда у Правни систем Србије“, а професорка др ГГ и пројекта под бројем 47026 – „Конституционализам и владавина права у изградњи националне државе – случај Србије“, као и да су „без икаквог обавештења или образложења“ изостављене из решења о расподели средстава за напред наведене пројекте почев од јануара 2020. године, који су настављени „за све друге истраживаче“. Даље, навеле су да је према усменом обавештењу које су добиле од рачуноводства факултета, разлог за њихово изостављање из решења о расподели средстава за јануар 2020. године, чињеница да су обе навршиле 65. година живота и да је Министарство „у потпуности игнорисало чињеницу“ да им је обема продужен радни однос са факултетом за ову и наредну школску годину, односно да оне нису у пензији, што јесте услов за искључивање истраживача из научних пројеката. Подносиоцке притужбе сматрају да их је престанком исплате надокнаде за научне пројекте на којима су биле ангажоване, почев од 1. јануара 2020. године, Министарство „изоставило“ искључиво из разлога који су у вези са њиховим старосним добом. У изјашњењу Министарства, између осталог, наведено је да је финансирање пројеката и истраживачких тимова из научноистраживачких организација (НИО), међу којима је АА факултет Универзитета у ББ, по пројектима из Програма основних истраживања (ОИ), Програма истраживања у области технолошког развоја (ТР) и Програма суфинансирања интегралних и интердисциплинарних истраживања (ИИИ) у циклусу истраживања по јавном позиву, вршено у периоду почев од 2011. године, закључно са 31. децембром 2019. године, у складу са тада важећим Законом о научноистраживачкој делатности. Даље је наведено, да су реформом научноистраживачког система донета два нова закона у овој области: Закон о фонду за науку Републике Србије и Закон о науци и истраживањима, којима је, између осталог, промењен систем финансирања науке, и то тако што се пројектно финансирање више не врши преко Министарства. Наиме, појашњено је да су закључно са исплатом накнаде за научноистраживачки рад на пројекту за децембар 2019. године окончани сви пројекти који су се реализовали преко Министарства у периоду 2011-2019. године, чиме је престала и обавеза исплате средстава која је била основ за финансирање истраживача на пројектима (међу којима су и подносиоцке притужбе), као и да се у складу са прелазним одредбама Закона о науци и истраживањима, (члан 135. овог закона), финансирање научноистраживачког рада истраживача у 2020. години врши на основу Уговора о реализацији и финансирању научноистраживачког рада НИО у 2020. години, који се закључује између сваке појединачне НИО и Министарства. С тим у вези, истакнуто је да основ за уплату бруто накнаде за рад истраживача за јануар 2020. године, није научни пројекат, већ Уговор о реализацији и финансирању научноистраживачког рада НИО у 2020. години и План рада НИО, који је, у конкретном случају закључен између Министарства и НИО Универзитет у ББ,

АА факултет. Даље је наведено да, иако прописи о високом образовању остављају могућност да се радни однос наставнику у образовној делатности продужи одређени број школских година, про- дужење радног односа професора у високошколској установи, након што је навршио 65. годину живота, не утиче на плаћање професора као истраживача. Одредбом члана 100. став 1. Закона о науци и истраживањима, предвиђено је да истраживачу у институту радни однос престаје по сили закона када наврши 65. годину живота и најмање 15 година стажа осигурања и да наведена одредба производи „дејства“ у односу на финансирање буџетским средствима тих лица, у институционал- ном финансирању преко раздела Министарства – позиција наука, односно финансирање накнада за рад истраживача, како у институтима тако и на факултетима, почев од јануара 2020. године. Истакнуто је да је од 1. јануара 2020. године истраживачима преко 65 година живота, а међу којима су подносиоце притужбе, омогућено да равноправно учествују у пројектима по конкурсима које расписује Фонд за науку Републике Србије, у чијој је надлежности финансирање пројеката у складу са законом. Након спроведеног поступка и изведених доказа, утврђено је да су сви пројекти на којима су подносиоце притужби биле ангажоване, окончани 31. децембра 2019. године, као и да је од 1. јануара 2020. године промењен правни основ финансирања научноистраживачког рада истра- живача/ица у НИО Универзитет у ББ, АА факултет, у складу са којим променама је промењена и намена по којој је Министарство вршило исплату накнаде за рад истраживача/ица почев од исплате накнаде за јануар 2020. године. Да године старости нису у узрочној вези са престанком исплата нак- нада говори и чињеница да су др ВВ и др ГГ у мају 2019. године навршила 65 година живота, а да су накнаду за научноистраживачки рад примала све до јануара 2020. године, односно до окончања пројектног финансирања у складу са раније донетим законима. Такође увидом у листу истраживача који су финансирани закључно са јануаром 2020. године и листу истраживача коју су остваривали накнаду према закљученом уговору између Министарства и АА факултета Универзитета у ББ није иста, односно списак истраживача финансираних на основу потписаног уговора садржи измене у погледу имена и презимена истраживача у односу на ранији период када је према тада важећем закону Министарство вршило пројектно финансирање. Имајући у виду све наведено, односно да је престанак ангажмана подносиоце притужби у узрочној вези са променом правног основа финан- сирања пројекта почев од јануара 2020. године, а не са старосним добом као личним својством, може се констатовати да у конкретном случају Министарство није повредило одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-172/2020-02 датум: 18.06.2021. године)

<http://ravnopravnost.gov.rs/321-20-prituzba-zbog-diskriminacije-na-osnovu-starosnog-doba/>

5.5. Притужба С.Х. против осигуравајућег друштва због дискриминације на основу старосног доба

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе С. Х. коју је због дискриминације на основу старосног доба поднела против осигуравајућег друштва. Подносиатеља притужбе је навела да је ова осигуравајућа кућа одбила да јој пружи услугу путног осигурања због њених година живота. У изјашњењу осигуравајућег друштва је, између осталог, наведено да друштва за осигурање имају не само право, него и законску обавезу да идентификују, мере и процењују ризике којима су изложени у свом пословању и да управљају овим ризицима применом квалитативног и квантитативног начина управљања, те да утврђују процедуре за идентификовање, процену и мерење ризика, као и за управљање ризицима, у складу са прописима, стандардима и правилима струке осигурања, као и да је чланом 2. Општих услова за осигурање лица за време путовања и боравка у иностранству прописана способност за осигурање и постављен здравствени услов и старосни лимит (0-80 година). У току поступка утврђено је да сходно одредби члана 2. Општих услова за осигурање лица за време путовања и боравка у иностранству ОУ-ПЗО-./.. бр. ... од 15. новембра 2017. године, којом је прописано да се по овим условима могу осигурати здрава лица од 0 месеци до навршених 80 година живота, који су држављани Републике Србије, као и страни држављани и лица без држављанства уз услов да имају пребивалиште односно одобрење за привремени боравак или су стално настањени у Републици Србији, С. Х. није пружена услуга осигурања за време путовања и боравка у иностранству, јер има више од 80 година живота. С тим у вези, Повереник за заштиту равноправности је указао да је неспорно да је ово осигуравајуће друштво, као и сва друга друштва за осигурање, овлашћено да утврђује услове осигурања којим уређује своје пословање, али да сви акти друштава за осигурање морају да буду усклађени са Уставом и законским прописима, како оним из области делатности осигурања, тако и са другим прописима Републике Србије, укључујући и прописе који забрањују дискриминацију. Повереник је истакао да према одредби члана 6. Закона о забрани дискриминације, до непосредне дискриминације долази када су појединац или група лица због њиховог личног својства стављени у неповољнији положај у односу на појединца или групу који се налазе у истој или сличној ситуацији, а који немају то лично својство. У конкретном случају, очигледно је да су особе старије од 80 година, које желе да буду осигуране за време путовања и боравка у иностранству од овог осигуравајућег друштва у томе спречене, будући да ова осигуравајућа кућа особама старосне доби од преко 80 година не пружа услугу осигурања за време путовања и боравка у иностранству. Због свега наведеног, Повереник је донео мишљење да је осигуравајуће друштво, одбијањем да подносиатељки притужбе пружи услугу осигурања за време путовања и боравка у иностранству, прекршило одредбе чл. 6. и 17. став 1. и чл. 23. Закона о забрани дискриминације. Осигуравајућем друштву је препоручено да усклади Опште услове за осигурање лица за време путовања и боравка у иностранству са антидискриминационим прописима, тако што ће прописати могућност осигуравања и лица преко навршених 80 година живота.

(бр. 07-00-315/2019-02 датум: 6.9.2019. године)

<http://ravnopravnost.gov.rs/605-19-misl%20d1%98%20b5nj%20b5-u-p%20bestupku-p%20bev%20bed%20bem-prituzb%20b5-s-h-pr%20betiv-%20besigur%20b0v%20b0d1%98uc%20b5g-drustv%20b0-cir/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

5.6. Притужба АА против студентско омладинске задруге, због Дискриминације на основу старосног доба у области запошљавања

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА против студентско омладинске задруге ББ, због дискриминације на основу старосног доба. У притужби је наведено да је омладинска задруга објавила оглас за посао: „Support associate (студенти) за WOLT“ док у поднаслову стоји: „support associate (студенти – до 26 година). У изјашњењу на притужбу наведено је да послодавац има право да сходно својој тренутној потреби, поштујући позитивне прописе, тражи профил запосленог према својим пројектованим потребама, што се никако не може сматрати дискриминацијом лица на основу старосног доба. У току поступка је утврђено да омладинска задруга ББ није доставила ниједан доказ да прописане године живота представљају стварни и одлучујући услов, имајући у виду природу и особеност посла или да је у питању афирмативна мера према теже запошљивим категоријама. Анализом наведеног огласа за запошљавање може се закључити да за конкретно радно место није од одлучујућег значаја старосно доба кандидата, односно, да особе и преко 26 година живота могу одговорно и компетентно да обављају посао подршке у наведеној компанији. Стога, постављање овог услова представља непосреду дискриминацију особа старијих од 26 година и директно их елиминира из конкуренције за посао, јер године старости нису нити могу бити стварни и одлучујући услов за обављање посла „сарадник подршке“, имајући у виду природу посла који се обавља и услове под којима се обавља. Омладинска задруга ББ има пуну слободу да самостално, у складу са важећим прописима и на основу објективних критеријума кандидата (способности, компетенција, стручних знања и др.) објављује конкурсе за посао и изабере особу коју ће примити у радни однос. Међутим, слобода оглашавања и слобода избора запослених није и не може бити изговор за кршење антидискриминационих прописа и искључивање особа на основу њихових личних својстава. Повереник констатује да Омладинска задруга ББ није доказала да старосно доба представља стварни и одлучујући услов за обављање оглашеног посла „Support associate (студенти – до 26 година)“, односно није доказала да би сврха која би се постигла постављањем оваквог услова била оправдана. Објављивањем огласа да се траже кандидати до 26 година, у неповољнији положај су стављени сва лица старија од 26 година, чиме су повређене одредбе чл. 6, 16. и 23. Закона о забрани дискриминације. Омладиској задрузи ББ препоручено је да уклони дискрими-

наторан оглас, као и да убудуће не објављује огласе за посао који садрже дискриминаторне услове за запослење.

(бр. 07-00-269/2020-02 датум: 26. 4. 2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/694-20-diskriminacija-na-osnovu-starosnog-doba-u-oblasti-zaposljavanja/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

5.7. Притужба Удружења грађана АА против банке ББ, због дискриминације на основу старосног доба

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднело Удружења грађана А. А. против банке Б. Б., због дискриминације лица на основу старосног доба, у области пружања услуга коришћења кредита код банака. Удружење грађана обавестило је Повереника за заштиту равноправности о намери да, у складу са чл. 46. ст. 4. Закона о забрани дискриминације,[1] спроведе ситуационо тестирање „потенцијалне дискриминације лица на основу старосне доби, у области пружања услуга коришћења кредита код банака“, како би непосредно проверили да ли запослени у банкама приликом пружања својих услуга поштују Закон о забрани дискриминације. У притужби је даље наведено да је добровољна испитивачица дискриминације (13. септембра 2021. године, у 9:00 часова посетила пословницу банке на Новом Београду у пратњи, В. В. координаторке ситуационог тестирања и председнице управног одбора Удружења грађана А. А., како би се информисала о условима за доделу готовинског динарског кредита за грађане старије од 80 година. У изјашњењу банка није оспорила наводе из притужбе да не одобравају кредите лиицма старијим од 80 година, јер сматрају да банка не спада у круг лица која пружају јавне услуге, и да је дужна да управља кредитним ризиком. Ценећи све ризике и имајући у виду природу кредита одобравање кредита грађанима старијим од 80 година носило би неупоредиво већи кредитни ризик за банку. У конкретном случају, очигледно је да су особе старије од 80 година, које желе да поднесу захтев за готовински динарски кредит банци у томе онемогућени, будући да ова банка особама старијим од 80 година живота не разматра ове захтеве. Повереник за заштиту равноправности не оспорава право банака да врше процену кредитне способности и кредитног ризика у сваком појединачном случају, јер имају легитиман и на закону заснован интерес да пласирањем средстава обезбеде одговарајућу добит, што подразумева и адекватну процену кредитног ризика приликом одобравања коришћења одређене услуге. Међутим, то не даје право банкама да искључују, односно, онемогућавају приступ банкарским услугама читавим групама грађана на основу неког личног својства, у овом случају старосног доба. Стога је Повереник донео мишљење да је прописивањем услова да корисници кредита могу

бити искључиво лица до 80 година старости, банка Б. Б. , повредила одредбе чл. 6, 17. став 1. и чл. 23. Закона о забрани дискриминације. (бр. 07-00-573/2021-02 датум: 21.4.2022.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/739-21-prituzba-zbog-diskriminacije-u-oblasti-pruzanja-usluga-na-osnovu-licnog-svoystva-starosno-doba/>

● По овој препоруци је поступљено

5.8. Притужба удружења грађана због дискриминације у области пружања услуга на основу личног својства старосног доба

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднело Удружења грађана А. А., против банке Б. Б., због дискриминације лица на основу старосног доба, „у области пружања услуга коришћења кредита код банака“. Удружење грађана А. А., обавестило је Повереника за заштиту равноправност о намери да спроведе ситуационо тестирање „потенцијалне дискриминације лица на основу старосне доби, у области пружања услуга коришћења кредита код банака“. Добровољна испитивачица дискриминације је посетила пословницу Банке А. А., како би непосредно проверили да ли запослени у банакама приликом пружања својих услуга поштују правила о забрани дискриминације, где је разговарала са запосленим у пословници Банке и где је добила информацију „да банка не одобрава кредите особама које имају више од 80 година старости, већ само до 75 година старости, и то да под условом да отплату последње рате кредита морају да изврше до момента када напуне 80 година старости. У изјашњењу, Банка Б. Б. је оспорила наводе из притужбе да „не одобравају кредите особама старијим од 80 година“, у прилог наводима да не врши дискриминацију клијентата на основу година старости приликом пружања банкарских услуга, банка је доставила доказе на основу којих је утврђено да су у претходној години одобрили кредите клијентима који су у тренутку подношења захтева имали у распону од 79 до 91 годину старости. Имајући у виду утврђено чињенично стање Повереник за заштиту равноправности је донео мишљење да банка Б. Б., није повредила одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-574/2021-02 датум: 22.2.2022.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/740-21-prituzba-zbog-diskriminacije-u-oblasti-pruzanja-usluga-na-osnovu-licnog-svoystva-starosno-doba/>

5.9. Притужба удружења грађана због дискриминације на основу личног својства старосног доба

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднело Удружења грађана А.А., против осигуравајућег друштва Б. Б., због дискриминације лица на основу старосног доба, у области пружања услуга путног здравственог осигурања. Удружење грађана А. А., обавестило је Повереника за заштиту равноправност о намери да спроведе ситуационо тестирање „потенцијалне дискриминације лица на основу старосне доби, у области пружања услуга путног здравственог осигурања од стране осигуравајућих агенција“. Добровољна испитивачица дискриминације телефоном је позвала осигурање Б. Б. како би се информисала о условима путног здравственог осигурања, запослена службеница јој је навела да не пружају услугу путног осигурања особама које су старије од 83 године. У изјашњењу осигуравајућег друштва је, између осталог, наведено да приликом израде Услови за осигурање лица за време пута и боравка у иностранству, процена стручних служби осигуравајуће компаније да популација старија од 83 године представља висок ризик за који не постоји могућност одређивања одговарајуће цене – премије осигурања која би омогућила дугорочно пословање у овој врсти осигурања и правовремено испуњење преузетих обвеза за све друге осигуранике. Да је ценећи ризике друштво проценило да је за лица старија од 83 године, ризик смрти изузетно висок. Повереник је истако да је неспорно је да је осигурање Б. Б., као и сва друга друштва за осигурање, овлашћено да утврђује услове осигурања којим уређује своје пословање, али сви акти друштава за осигурање морају да буду усклађени са Уставом и законским прописима, како оним из области делатности осигурања, тако и са другим прописима Републике Србије, укључујући и прописе који забрањују дискриминацију. Повереник за заштиту равноправности је навео да према одредби члана 6. Закона о забрани дискриминације, до непосредне дискриминације долази када су појединац или група лица због њиховог личног својства стављени у неповољнији положај у односу на појединца или групу који се налазе у истој или сличној ситуацији, а који немају то лично својство. У конкретном случају, очигледно је да су особе старије од 83 година, које желе да буду осигурани за време путовања и боравка у иностранству од осигурања Б. Б. у томе спречене, будући да ова осигуравајућа кућа особама преко 83 година живота не пружа услугу осигурања за време путовања и боравка у иностранству. Повереник за заштиту равноправности је донео мишљења да је прописивањем горње старосне границе од 83 године живота као услов за пружање услуге осигурања за време путовања и боравка у иностранству осигурање Б. Б., повредило је одредбе чл. 6, 17. ст. 1. и чл. 23. Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-575/2021-02 датум: 22.2.2022.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/741-21-prituzba-zbog-diskriminacije-u-oblasti-pruzanja-usluga-na-osnovu-licnog-svojtva-starosno-doba/>

● По овој препоруци је поступљено

5.10. Притужба АА против привредног друштва због дискриминације на основу старосног доба

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе А.А. против привредног друштва Б.Б., због дискриминације на основу старосног доба. У притужби је, између осталог, наведено да подносиатеља притужбе запослена у привредном друштву Б.Б. од августа 2018. године. Даље је наведено да је конкурисала за место пословође за малопродајни објекат у Јајинцима као и да је била на обуци у Тренинг центру у Зрењанину. У наставку је додато да никада није имала обуку као млађе колеге, да јој плата никада није повећана као млађим колегама као и да није унапређена као што јесу млађе колеге. У изјашњењу привредног друштва Б.Б., између осталог, наведено је да је поодносиатеља притужбе засновала радни однос у привредном друштву Б.Б. на пословима продавац II класе, у ком периоду је остварила основну зараду предвиђену за све запослене који обављају ове послове. Наведено је, да зарада запослених зависи од уговорене основне зараде и законом предвиђених параметара за увећање зараде, односно корективних параметара предвиђених Правилником о раду и уговором о раду, који су једнаки за све запослене који обављају исте послове у привредном друштву, те да су нетачни су наводи подносиатеље притужбе да је само млађим колегама повећана плата. У наставку је додато да у пракси, иако је завршила обуку за пословођу, А.А., наведене послове у малопродајном објекту није могла самостално да обавља (нарочито се тешко сналазила у раду на рачунару) због чега је распоређена на послове: продавац сениор. У поступку је утврђено да Б.Б. има око 2.375 запослених, од чега 46 запослених старосног доба преко 60 година, 403 запослених старосног доба од 50 до 60 година старости, док је 15 запослених распоређено на пословима пословође која су приближно старосног доба као подносиатеља притужбе. Подносиатељки притужбе је понуђено да похађа обуку за послове пословође након чега је полагала тест самосталности у раду за обављање послова пословође у малопродајном објекту. Подносиатеља притужбе није положила тест самосталности. Положен тест самосталности у раду за послове пословође представља предуслов за распоређивање запослених за обављање наведених послова. Анализом притужбе, изјашњења као и увидом у доказе и чињенице може се констатовати да поступање послодавца у конкретном случају, према А.А. није у узрочној вези са њеним старосним добом. Повереник за заштиту равноправности је дао мишљење да привредно друштво Б.Б. није дискриминисало А.А. на основу њеног старосног доба, односно није повредило одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-596/2021-02 датум: 4.4. 2022.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/767-21-nije-utvrdjena-diskriminacija-na-osnovu-starosnog-doba-u-oblasti-rada-i-zaposljavanja/>

5.11. Притужба против основне школе због дискриминације у области образовања и стручног оспособљавања на основу личног својства старосно доба

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднео А.А. у име малолетне кћерке Б.Б. против ОШ В.В. У притужби је наведено да је његова кћи Б.Б. ученица четвртог разреда ОШ В.В., да је школа забранила да ученици користе службени улаз у зграду школе, већ могу да користе улазе из дворишта школе. Према наводима из притужбе на овај начин је школа ученицима због њиховог личног својства – старосног доба наметнула обавезу да у школу улазе дужим путем, кроз споредни улаз и да стога постоји повреда начела једнаких права и обавеза. Такође се наводи да ученици немају једнак приступ објекту ОШ В.В., као и запослени у тој школи, а отежано им је и учешће у образовним активностима. У изјашњењу директорке школе наведено је да су због бољег функционисања школе и организације рада, од септембра месеца 2019. године, за ученике предвиђена три улаза из школског дворишта, први улаз за ученике млађих разреда, други улаз за ученике средњих разреда и трећи улаз ка спортском делу који користе ученици који имају физичко васпитање или информатику, да чињеница да је службени улаз, „улаз са улице“ представља безбедносни ризик за ученике због великог броја доставних возила и несавесних возача. Даље се наводи да је ОШ В.В. оваквом организацијом смањила гужву приликом уласка у школу, допринела безбедности ученика, као и да је ученицима олакшан приступ учионицама уласком из школског дворишта на три улаза. Такође се наводи да ниједном лицу или групи лица због њиховог личног својства није ускраћено ниједно право, јер ученици и запослени имају једнак приступ школи, само је организација уласка у школу прилагођена потребама ученика и запослених, као и да на овај начин ученицима није отежано учешће у образовним активностима већ олакшано. Наводи се да службени улаз користе и ученици са инвалидитетом, јер је на том улазу постављена рампа, а да сва лица која улазе у школу на службени улаз морају да се јаве дежурним ученицима који их упућују даље у зависности од разлога доласка, као и да службени улаз није закључан. Током поступка анализирани су наводи из притужбе и изјашњења и утврђено је да постоје четири улаза у школу, један са улице и три из ограђеног дворишта школе. Међу странама је неспорно да је улаз са улице одлуком органа школе означен као службени улаз. Закон о основама система образовања и васпитања, као и Правилник о ближим условима за оснивање, почетак рада и обављање делатности основне школе, обавезују школу да организује наставу, пропише правила понашања у установи, да утврди мере, начин и поступак заштите и безбедности деце и ученика. У поступку је утврђено да ову школу похађа велики број ученика (1.115), као и да већи број деце односно претежни број деце (980) у односу на укупан број деце улази и излази у једној смени у школу. У поступку је такође утврђено да је службени улаз са улице намењен запосленима и лицима која долазе у посету школи (међу којима може бити и деце), као и ученицима са инвалидитетом, с обзиром да се на том улазу налази изграђена коса рампа. Три улаза из ограђеног школског дворишта користе ученици млађих разреда, старијих разреда и ученици који иду на информатику или на спортске активности с обзиром на распоред учионица и дела објекта који се користи за спортске активности. Имајући у виду наведено, ограничавање уласка ученика на службени улаз не представља неједнако поступање на основу старосног доба као личног својства већ је ова мера донета искључиво у вези са организацијом наставе и безбедношћу ученика,

као и ради лакшег приступа учионицама у школи коју похађа велики број деце. Поред тога, на службеном улазу региструју се лица која улазе у школу што додатно доприноси безбедности ученика. Уписивање посетилаца не би било могуће организовати на сва четири улаза. Оваквом мером се ученицима – деци не намећу несразмерна ограничења која би могла да доведу до лишавања било ког права које им је гарантовано законом. Имајући у виду наведено Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да Основна школа В.В., није повредила одредбе Закона о забрани дискриминације. Међутим имајући у виду да службени улаз користе ученици са инвалидитетом Повереник је у складу са чланом 33. тачка 9. Закона о забрани дискриминације, којим је прописано да Повереник препоручује органима јавне власти и другим лицима мере за остваривање равноправности, ОШ Л. К. препоручио да у обавештење којим се обавештавају ученици ко може да користи службени улаз експлицитно буде наведено да овај улаз могу да користе и ученици са инвалидитетом.

(бр. 07-00-554/2019-02 датум: 16.12.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1108-19-prituzba-zbog-diskriminacije-u-oblasti-obrazovanja-i-strucnog-osposobljavanja-na-osnovu-licnog-svojtva-starsosno-doba/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

5.12. Притужба Р.З. против Ниш експрес а.д. Ниш, због дискриминације на основу старосног доба

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе Р. З. из Н., поднете против Ниш-експрес а.д. Ниш, због дискриминације на основу старосног доба. Подносилац притужбе наводи да је студент мастер студија П. ф. У. у Н., те да је 26. септембра 2018. године био у пословници Ниш-експреса у Нишу, како би купио аутобуску карту. Међутим, иако је дао свој индекс на увид, није му одобрен студентски попуст, из разлога што Ниш-експрес одобрава право на попуст у износу од 15% цене карте само студентима млађим од 27 година. У изјашњењу Ниш-експрес а.д. Ниш, између осталог, наведено је да је овај превозник својом одлуком-упутством дефинисао услове за остваривање студентског и ђачког попушта, те да студент који жели да оствари попуст на куповину аутобуске карте мора да поседује као доказ један од следећих докумената: индекс за студенте који су млађи од 27 година, потврду са факултета да је студент, потписану и оверену печатом, која важи годину дана од датума издавања или ISIC, ЕТС или ЕУС-европску омладинску картицу са роком важења картице. Без обзира на документ који даје на увид, студент који жели да оствари право на попуст, не може бити старији од 27 година. У току поступка је утврђено да разликовање које је направио Ниш-експрес, прописивањем да право на студентски попуст при куповини карте могу остварити сту-

денти до 27 године живота, представља посебну (афирмативну) меру младим људима који се школују. Наиме, Ниш-експрес, као привредно друштво које пружа услуге превоза путника, овлашћено је да одређеним категоријама корисника, у складу са својим финансијским могућностима, омогући коришћење услуге превоза путника под повољнијим условима. Увидом у интернет презентацију превозника Ниш–експрес, у одељку „попусти“, утврђено је да је овај превозник одредио поједине категорије корисника који остварују повластице у односу на цену услуге превоза, руководећи се одређеним околностима, које се углавном односе на радну и животну способност, здравствено стање и године старости корисника. Ценећи навод из изјашњења да је Ниш–експрес одредио студентски попуст у складу са законском одредбом према којој статус студента престаје када студент не заврши студије до истека рока који се одређује у двоструком броју школских година потребних за реализацију студијског програма, може се закључити да је Ниш-експрес, приликом прописивања права на студентски попуст, желео да пружи олакшице младим људима/студентима, који студије уписују после завршене средње школе. На овај начин, он је, заправо, пружио повластицу двома категоријама корисника – младима и студентима. Стога, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да доношењем одлуке којом је прописано да право на студентски попуст приликом куповине карте могу остварити само студенти до 27 година живота, Ниш-експрес а.д. није повредио одредбе Закона о забрани дискриминације. Међутим, како је Законом о младима и Националном стратегијом за младе прописано да су млади особе од 15 до 30 година старости, Повереник за заштиту равноправност је, у складу са прописаном надлежношћу из члана 33. тачка 9. Закона о забрани дискриминације, препоручио Ниш-експрес а.д. да размотри могућност обезбеђивања студентског попушта за куповину превозне карте студентима до 30 година живота.

(бр. 07-00-1327/2018-02 датум: 10.1.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1133-18-misljenje-po-prituzbi-r-z-protiv-nis-ekspres-a-d-nis-zbog-diskriminacije-na-osnovu-starosnog-doba-cir/>

● **По овој препоруци није поступљено.**

5.13. Притужба коју је поднео АА против банке ББ због дискриминације на основу старосног доба

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднео А. А. из Вршца против банке Б. Б. због дискриминације на основу старосног доба. Подносилац притужбе је навео да готово није дан мушкарац запослен у Банци не дочека пензију, већ га неколико година пред пензију прогласе за технолошки вишак, као и да је три године пре стицања услова за старосну пензију добио отказ уго-

вора о раду. У изјашњењу банке Б. Б. наведено је да је подносиоцу притужбе радни однос у Банци престао у поступку решавања вишка запослених, због тога што је услед технолошких, организационих и економских промена код Послодавца престала потреба за обављањем његових послова, те да су ови послови укинута и брисани из Правилника о систематизацији. У току поступка је утврђено да је послодавац 11. септембра 2018. године, донео Одлуку о увођењу организационих промена бр. 10-329/2018, на основу које је донет Правилник о изменама и допунама Правилника о систематизацији послова бр. 10-330/2018 од 11. септембра 2018. године, којим су укинута послови: Сарадника и Стручног сарадника за подршку у раду пословних јединица, наплату потраживања и административне послове у Регионалним центрима Нови Сад и Исток – Запад. Након ступања на снагу измена Правилника, Послодавац је донео Одлуку о решавању вишка запослених бр. 10-340/2018 од 25. септембра 2018. године, којом је између осталог, утврђено да послове који су изменама Правилника укинута обављају четири запослена, за чијим радом последично престаје потреба, при чему послодавац нема могућности решавања њиховог радно-правног статуса одржавањем континуитета запослења. У складу са наведеним утврђено је да су, осим подносиоца притужбе, још троје запослених, различитог пола и животног доба, утврђени вишком запослених и то на основу истих критеријума: престанак потребе за обављањем послова на које су били распоређени услед технолошких, економских и организационих промена код Послодавца. Такође анализом достављених доказа, односно, анализом табеларног приказа и упоређивањем података о општој старосној структури запослених у 2018. години и података о старосној структури запослених којима је радни однос престао у 2018. години, може се закључити да је радни однос престао лицима свих старосних структура, као и да старосна структура лица којима је престао радни однос у Банци током 2018. године кореспондира општој старосној структури запослених у Банци. Наиме, међу запосленима којима је у току 2018. године престао радни однос највеће је учешће запослених старости између 30 и 39 година (40%), а ова категорија запослених чини 43% укупног броја запослених у Банци. Стога, сагледавајући утврђене чињенице и релевантне правне прописе, Повереник за заштиту равноправности је става да је банка Б. Б. пружила довољно доказа да престанак радног односа А. А., односно, његово утврђивање за вишак запослених код послодавца, није било у вези са његовим личним својством – старосно доба. Имајући у виду наведено, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да утврђивањем А. А. за вишак запослених у банци Б. Б., те доношењем Решења о отказу уговора о раду бр. 7/17-21 од 26. септембра 2018. године, банка није повредила одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-1426/2018-02 датум: 10.5.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1233-18-nije-utvrdjena-diskriminacija-na-osnovu-starosnog-doba-u-oblasti-zaposljavanja-ili-na-poslu/>

5.14. Притужба Удружења АА против привредног друштва ББ, због дискриминација на основу старосног доба

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе Удружења АА, против привредног друштва ББ, због дискриминације на основу пола и старосног доба. У притужби је наведено да је ово привредно друштво објавило дискриминаторан оглас за посао. У току поступка је утврђено да је привредно друштво ББ, на свом угоститељском објекту објавило оглас за посао следеће садржине: „Потребан/а радник/ца од 20-35 година”. Имајући у виду садржину огласа које је ово привредно друштво објавило, Повереник за заштиту равноправности је утврдио да у конкретном случају привредно друштво ББ није направило разлику по полу, јер из садржине огласа произлази да послодавац нуди радно ангажовање особама оба пола (радник/радница). Међутим, евидентно је да је постављена старосна граница од 20 до 35 година као услов за конкурисање на радно место у угоститељском објекту, што доводи до тога да су кандидати млађи од 20 и старији од 35 година који су потенцијално заинтересовани за рад код послодавца стављени у неповољнији положај, тј. ускраћена им је могућност да конкуришу за посао код овог послодавца. Приликом одлучивања у овом предмету Повереник је имао у виду примену правила о прерасподели терета доказивања из члана 45. Закона о забрани дискриминације, према коме терет доказивања да није дошло до повреде начела једнаких права и обавеза лежи на привредном друштву ББ. Иако је захтев да се изјасни на наводе из притужбе уредно достављен, ово привредно друштво, до окончања поступка се није изјаснило на наводе притужбе, нити доставило доказе да је искључивање особа млађих од 20 и старијих од 35. година приликом запошљавања било због особености одређеног посла, код кога лично својство лица представља стварни и одлучујући услов за обављање посла, као и да је сврха која се тиме желела постићи оправдана. Због тога је дато мишљење да је привредно друштво ББ објављивањем огласа за посао, чија је садржина: „Потребан радник/радница од 20 до 35 година“, извршило непосредну дискриминација на основу старосног доба у области рада и запошљавања, забрањену чл. 6, 16. и 23. Закона о забрани дискриминације. Привредном друштву ББ је препоручено да уклони дискриминаторан оглас, односно дискриминаторан услов из огласа за посао, као и да убудуће не објављује огласе за посао који садрже дискриминаторне услове за запослење, а који се односе на старосно доба кандидата/киње или неко друго лично својство. (бр. 07-00-740/2019-02 датум: 12.3. 2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1303-19-utvrdjena-diskriminacija-na-osnovu-starosnog-doba/>

● **По овој препоруци није поступљено.**

5.15. Притужба АА, против ББ, због дискриминације приликом пружања услуга на основу старосног доба

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднео АА, против ББ, због дискриминације приликом пружања услуга на основу старосног доба. У притужби и допунама притужбе наведено је да је АА са ББ, имао закључена два уговора о коришћењу различитих услуга и услуга коришћења интернета. Незадовољан њиховом услугом АА поднео је захтев за отказ уговора. Тим поводом, обавештен је да је захтев прихваћен, али да је потребно да дође у пословницу лично како би предао захтев за отказ уговора и вратио опрему која му је дата на коришћење. Такође је у притужби наведено да је корисник ВВ, да је 21. фебруара 2022. године у пратњи ћерке вратио опрему у пословницу у ГГ у ДД, као и да је измирио све обавезе. И поред тога, како је наведено, уговор није раскинут, сметње приликом коришћења услуге интернета нису отклоњене због чега се обратио ББ. која му је упутила допис у којем је поново наведено да је потребно да посети најближу пословницу ради враћања опреме и регулисања статуса уговора. Због насталог проблема обратио се и ЂЂ, које га је обавестило да је уговор раскинут, а опрема враћена. Ђерка подносиоца притужбе-сведициња у својој изјави наводи да је њен отац био изложен непрофесионалном поступању запослених у пословници у ГГ, да су се према подносиоцу притужбе понашали, дрско и безобразно, неуважавајући чињеницу да се ради о особи која има 94 године. У изјашњењу ББ наведено је да оспоравају наводе из притужбе и да они као друштвено одговорна компанија воде рачуна о посебно осетљивим друштвеним групама, уз поштовање личног достојанства. Даље је наведено да је приликом сваке пријаве сметњи, техничка служба излазила на лице места, да је утврђено да не постоје сметње у функционисању интернета, већ да се ради о неисправном рачунару, као да је нетачно да је прописана обавеза личног враћања опреме и достављања отказа уговора, јер постоји могућност да корисник власти пуномоћника који би предузео ове радње у његово име. У току поступка је утврђено да је ББ. по позиву корисника сваки пут излазио на терен. Такође је утврђено да је прописао правило да је неопходно да се одустанак од уговора достави лично, или поштом на посебно одређену адресу. Исто важи и у оним случајевима када је уз закључен уговор преузета и опрема за коришћење. Ове информације садржане су и у обрасцу за отказ уговора, на који начин се корисници упознају са својим правима и обавезама у вези са процедуром одсустанка. Прописивање оваквог поступка за одустанак ББ је легитимно, с обзиром да се ради о уговорним односима и начину заштите интереса овог привредног друштва кроз обавезу враћања опреме која је дата кориснику на коришћење. Међутим, увидом у мејл и обавештење које је послато кориснику утврђено је да компанија „позива корисника да посети најближу пословницу ради враћања опреме која је дата на коришћење при закључењу уговора, или ће се рачуни и даље емитовати, а опрема ће бити наплаћена“. С тим у вези, Повереник је истакао да овакво прописано правило не погађа на једнаки начин сва лица на која се односи, што се и показало у конкретном случају. Наиме, ББ. било је познато како приликом закључења самог уговора, а и касније током целог поступка који се односио на уклањање сметњи које је подносилац притужбе пријављивао корисничком сервису, да се ради од кориснику који има 94 године и који је корисник ЕЕ. Имајући у виду ту чињеницу, упућивањем обавештења и захтевањем од лица које има 94 године да лично дође у пословницу током зимског периода, како би вратио опрему и доста-

вио отказ уговора, не може се сматрати примерним и нужним начином за постизање легитимног циља. Повереник је у том смислу ценио и прописану могућност да се отказ уговора достави поштом заједно са опремом, међутим и ова могућност изискује додатно ангажовање подносиоца притужбе и то одласком у пошту, што са собом носи потенцијални ризик по здравље подносиоца, а имајући у виду тада актуелно стање у вези са пандемијом корона вируса. С тим у вези, а с обзиром на целокупно утврђено чињенично стање и доказе који су приложени уз изјашњење, могућност ангажовања пуномоћника односно давања пуномоћја другом лицу које ће бити оверено код јавног нотара, није ни у једном моменту предочена подносиоцу притужбе. Повереник указује да поред тога што није назначио могућност да се враћање опреме и одустанак до уговора предају посредством пуномоћника, ББ могао је и на други начин да омогући подносиоцу притужбе да достави одустанак од уговора, рецимо посредством курирске службе или доласком на адресу подносиоца притужбе. Наиме, пандемија корона вируса, показала је да се већина услуга може дигитализовати или се прилагодити тако да не захтевају лично присуство особе. У погледу тврдњи да су се запослене у пословници у ДД према подносиоцу притужбе опходиле дрско, безобразно и да су се обраћале повишеним тоном, Повереник указује на примену члана 45. Закона о забрани дискриминације, којим је прописано правило о прерасподели терета доказивања. Имајући у виду ово правило, Повереник констатује да ББ није доставила доказе из којих би се могло утврдити да су се запослене у пословници опходиле на недискриминаторан начин. Имајући у виду наведено, применом правила о терету доказивања, Повереник је дао мишљење да је поступањем према АА у току поступка отказа уговора о коришћењу услуга овог привредног друштва у вези са предајом отказа уговора и повраћаја опреме, ББ повредила одредбе чл. 7, 12. став 1. и чл. 23. Закона о забрани дискриминације. Повереник за заштиту равноправности препоручује ББ да упути писано извињење подносиоцу притужбе због тражења да дође лично у пословницу у Заплењској улици и поступања запослених том приликом, као и да убудуће приликом отказа уговора и враћања преузете опреме узме у обзир чињенице као што су здравствено стање, инвалидитет или године живота примаоца услуге и с тим у вези на одговарајући начин прилагоди своја правила која се односе на начин раскида уговора и преузимања опреме у таквим случајевима.

<http://ravnopravnost.gov.rs/27-22-utvrdjena-diskriminacija-na-osnovu-starosnog-doba/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

6. ПРИТУЖБЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ НА ОСНОВУ СЕКСУАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

6.1. Притужба Удружења против Ј.К због дискриминације на основу сексуалне оријентације

Мишљење је донето поводом притужбе удружења „Да се зна!“ против Југослава Кипријановића, уредника српске странице портала International Family News, а поводом текста објављеног 21. децембра 2020. године под насловом „Закон о истополним партнерствима“, поднаслов „Како идеолошки колонизатори кувају жабу у Србији“ на сајту www.ifamnews.com/sr. У изјашњењу Југослава Кипријановића је наведено да је у тексту изразио своју веру и уверења и позвао се на забрану дискриминације и слободу мисли, савести и вероисповести које су загарантоване Уставом. Повереник за заштиту равноправности је спровео поступак у ком је разматрао наводе из притужбе и изјашњења, наведени текст, као и поруке које шаље. Повереник за заштиту равноправности истиче да је приликом поступања у овом предмету имао у виду значај слободе мисли и вероисповест, као и слободу мишљења и изражавања, али и рестриктивно прописане границе слободе говора и праксу Европског суда за људска права у сличним случајевима. Повереник је посебно имао у виду да право на слободу вероисповести, подразумева првенствено слободу уверења и обављања верских обреда, промене вере и испољавање вере, али не сме служити као изговор за повреду права других и дискриминацију, као што ни слобода говора, без обзира на начин изношења и објављивања идеја и ставова не сме да буде изговор за дискриминацију. Сагледавајући целокупан контекст текста, Повереник је дао мишљење да су ставови у тексту „Закон о истополним партнерствима“, узнемиравајући, понижавајући и представљају повреду достојанства групе лица на основу њиховог личног својства, чиме су прекршене одредбе члана 12. Закона о забрани дискриминације. Повереник је Југославу Кипријановићу дао препоруку да са свог сајта уклони текст „Закон о истополним партнерствима“, поднаслов „Како идеолошки колонизатори кувају жабу у Србији“ објављен 21. децембра 2020. године, као и да се убудуће суздржи од аката и изјава које представљају дискриминацију лица на основу било ког личног својства.

(бр. 07-00-35/2021-02 датум: 12. 10. 2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/34-21-prituzba-ocd-protiv-j-k-zbog-diskriminacije-na-osnovu-seksualne-orijentacije/>

● По овој препоруци није поступљено.

6.2. Притужба организације цивилног друштва против портала због дискриминације на основу сексуалне оријентације

Мишљење је донето у поступку по притужби организације цивилног друштва против портала... због дискриминације на основу сексуалне оријентације. У притужби је наведено да је на порталу ... објављено више коментара на вести, који садрже говор мржње према ЛГБТ особама. У изјашњењу на притужбу, портал... није оспорио да су наведени коментари објављени, али је наведено да привредно друштво... упућује искрено извињење због настале ситуације, да апсолутно не подржава било који вид дискриминације и да је против навођења, подстрекавања или позивања на насиље и противи се сваком узнемиравању и понижавајућем поступању које има за циљ повреду достојанства лица или групе лица на основу било ког личног својства, као и да подржава борбу ЛГБТ популације за заштиту и унапређење права и оснаживање ЛГБТ особа, те да су мишљења у коментарима испод вести приватна мишљења аутора коментара и не представљају ставове редакције портала... У изјашњењу су истакли да је у конкретном случају дошло до ненамерне грешке, зато што је члан редакције запослен у техничкој служби и који врши контролу коментара, био одсутан из здравствених разлога, а да због великог обима посла, остали запослени привремено преузимају део посла одсутних колега, па је тако дошло до наведеног пропуста, као и да су одмах по указивању уклоњени сви непримерени коментари и предузете све мере да се ситуација не понови. У току поступка утврђено је да су на порталу... објављени коментари којима се вређа достојанство ЛГБТ особа, али и они којима се подстиче дискриминација, мржња или насиље против особа другачије сексуалне оријентације. Због тога је Повереник за заштиту равноправности дао мишљење да је објављивањем ових коментара портал... повредио одредбе члана 6. а у вези са чл. 11. и 12. Закона о забрани дискриминације и дао препоруку овом електронском порталу да предузме мере како би се унапредио систем модерације коментара на порталу и спречило објављивање садржаја који су у супротности са антидискриминационим прописима.

(бр. 07-00-174/2019-02 датум: 29.5.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/36024-cir/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

6.3. Притужба удружења АА против ББ, новинарке телевизије ВВ из Ниша

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе удружења АА поднете против ББ, новинарке телевизије ВВ из Ниша. У притужби је, између осталог, наведено да је новинарка ББ, 4. децембра 2019. године, у оквиру јутарњег програма када је приказана ТВ колума „Г.Г., изнела ставове којима

се вређа достојанство ЛГБТ лица и ствара непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење. У изјашњењу на притужбу ББ је навела да је „Г.Г.“ колумна чији је аутор неколико година уназад, а да као основ увек има неку званично објављену информацију коју затим коментарише из свог угла гледања, као и да је њена суштина и основна нит промишљања Екологија духа, а не дискриминација полне оријентације. У току поступка утврђено је да је 4. децембра 2019. године у јутарњем програму телевизије ВВ, приказана колумна „Г.Г.“ у којој је новинарка ББ изнела своја схватања и мишљење у вези неколико различитих друштвених догађаја. Такође, утврђено је да су наводи ББ из ове колумне у целости пренети у тексту објављеном 4. децембра 2019. године на сајту Градског портала 018. Овом приликом, између осталог, новинарка ББ, је, питајући се, „хоће ли неко да проговори о загађивачима људских душа и умова, или ћемо сви да ћутимо, лагано се претварајући у амебе“, навела: „А ми то већ јесмо. Сви ми, који гледамо Задруге и Парове, којима је лажна слика на фејсу највеће животно достигнуће, сви ми који смо жене а својој (бог те пита како дошлој на свет деци) бивамо очеви, сви ми који урламо и скачемо на некаквим геј парадама промовишући ненормалност, као нормалност, сви ми који смо залутали у погрешну улицу јер нас је неко тамо упутио, обећавајући нам брда и долине. Сви смо ми амебе, којима управља највећи загађивач људских душа и умова, а коме смо потребни такви какви смо постали да би га слепо следили.“ Повереник за заштиту равноправности спровео је поступак у ком је разматрао наводе из притужбе и изјашњења, ставове и мишљења новинарке ББ које је изнела у својој колумни, релевантне домаће и међународне правне прописе, као и ставове и праксу Европског суда за људска права. Приликом анализе идеја и ставова које је изнела новинарка ББ, Повереник је најпре имао у виду да право на слободу изражавања није неограничено, те да је заштита угледа и права других једно од легитимних ограничења овог права. Анализирајући посебно наводе ББ: „Сви ми који на некаквим геј парадама урламо и скачемо, промовишући ненормалност, као нормалност“, Повереник је указао да овакав став ЛГБТ особе ставља у контекст ненормалности и болести, иако је Светска здравствена организација још 1990. године уклонила хомосексуалност са листе болести. Такође, стављати особе другачије сексуалне оријентације у било какав контекст болести и ненормалности, дискриминаторно је, увредљиво и понижавајуће. Овакви ставови и идеје подстичу дискриминацију и стигматизацију припадника ЛГБТ популације и осећај изолованости од већинске популације само зато што је њихова сексуална оријентација другачија од хетеросексуалне. Поред тога, Повереник је истакао да новинарка ББ има потпуно право и слободу да коментарише и да изрази свој став о одређеној друштвеној појави, али је недопустиво да се став о одређеној друштвеној појави, колико год тај став био критикујући, исказује увредом целе једне друштвене групе само због тога што имају одређено лично својство, као што је, у конкретном случају, сексуална оријентација. Због тога је Повереник донео мишљење да идејама и ставовима које је новинарка ББ изнела у својој колумни која је емитована 4. децембра 2019. године у јутарњем програму телевизије ВВ и тексту који је објављен на Градском порталу 018, повређен члан 12. Закона о забрани дискриминације. Повереник је препоручио ББ да приликом следећег емитовања своје колумне упуту извинење особама другачије сексуалне оријентације због изнетих ставова који представљају повреду достојанства групе лица на основу личног својства., као и да се убудуће суздржи од изјава које представљају дискриминацију лица на основу било ког личног својства.

(бр. 07-00-128/2020-02 датум: 12.02.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/misljenje-je-doneto-u-postupku-povodom-prituzbe-udruzenja-aa-podnete-protiv-bb-novinarke-televizije-vv-iz-nisa/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

6.4. Притужба АА против ББ због дискриминације на основу сексуалне оријентације

Мишљење је донето поводом две притужбе које су поднели А. А. и В. В., против Б. Б. због, како је наведено, дискриминације А. А. на основу политичког и верског убеђења и сексуалне оријентације. У притужбама је, између осталог, наведено да је Б. Б. у низу својих објава на интернету и друштвеним мрежам назвала подносиоца притужбе „хомосексуалцем, атеистом и левичарем“ наводећи такве одреднице у контексту тврдњи којима се покушава омаловажавати његови ставови изнети поводом рада Удружења „...“, као и да га је у коментару на Инстаграму ословљавала са „ориђинале“ чиме је на малициозан начин алудира на његово национално порекло, интерпретирајући га у „ишчашеном“ и комичном кључу у духу ког је снимљена истоимена ТВ серија. У изјашњењу Б. Б. је, између осталог, наведено да А.А. нема основ за увреду поводом личних својстава који су део његовог идентитета, јер она нису изнета у подругљивом контексту, него су део његових стварних опредељења и идеолошке припадности, да нигде није наведена ни једна врста епитета, погрдног контекста или исмевања његових личних својстава. Даље је наведено да не постоји основ да се коментар на Инстаграм профилу који води, а који се односи на националну припадност А.А. третира као увредљив, будући да коментар није њему упућен, нити је био у релацији са било каквом емисијом коју он наводи, јер није упозната са садржајем споменуте серије. У току поступка је утврђено да је у тексту „Прве оставке у ...“, између осталог, написано: „Као први је навела непримерено коментаришање, тадашњег Потпредседника Удружења „...“, А. А., да не жели да Председница Удружења „...“ буде особа која има име по једној од српских краљица! Ваљда је А.А. атеиста, левичар и хомосексуалац, сматрао да је неукусно да идентитет националног удружења буде симболички означено именом средњовековне српске Царице, Милице?“ Даље у току поступка, Повереник је утврдио да изрази који се користе ради указивања на политичко и верско убеђење подносиоца притужбе (левичар и атеиста) нису увредљиви, а да се могу разумети у контексту критике његове изјаве, због чега ови наводи у тексту не представљају узнемиравајуће и понижавајуће поступање које има за циљ или представљају повреду достојанства А. А. на основу његовог личног својства (верско и политичко убеђење). Даље је утврђено да је истицање сексуалне оријентације подносиоца притужбе у тексту потпуно ирелевантно у односу на тему текста и да, иако израз хомосексуалац није увредљив, указивање на стварно или претпостављено лично својство – сексуалну оријентацију у конкретном слу-

чају користи се да би дисквалификовало подносиоца притужбе. Повереник је дао мишљење да је истицањем сексуалне оријентације у тексту у којем критикује рад Управног одбора Удружења „...“ и изјаву А. А., Б. Б. повредила одредбе члана 12. у вези са чланом 21. Закона о забрани дискриминације и Б. Б. дао препоруку да овим поводом упути писано извињење А. А, као и да се убудуће суздржи од аката и изјава које представљају дискриминацију лица на основу било ког личног својства.

(бр. 07-00-433/2021-02 датум: 15. 11. 2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/593-21-prituzba-aa-protiv-bb-zbog-diskriminacije-na-osnovu-seksualne-orijentacije/>

● По овој препоруци је поступљено.

6.5. Притужба Удружења против др Војислава Шешеља због дискриминације основу сексуалне оријентације

Мишљење је донето поводом притужбе удружења „Да се зна!“ против др Војислава Шешеља, поводом изјава које је дао гостујући у емисији „Ново јутро“ на РТВ Пинк 1.5. 2021. године. Подносилац притужбе наводи да је др Војислав Шешељ својим излагањем у овој емисији извршио дискриминацију ЛГБТ лица на основу њихове сексуалне оријентације. Др Војислав Шешељ се до окончања овог поступка није изјаснио на наводе притужбе, иако је захтев за изјашњење примио. У поступку је утврђено да је др Војислав Шешељ, у емисији „Ново јутро“ на РТВ Пинк, 1.5.2021. године, између осталог, изјавио: „Природно је само оно што доводи до рађања деце..Хомосексуализам је једна девијација сексуалног понашања, поремећај сексуалног понашања, е онда морамо је звати болешћу. Ако бисмо сви били хомосексуалци то би био крај човечанства, ко би онда рађао децу. Прородни сексуални односи воде очувању нације, човечанства, а неприродни су томе супротстављени. Ја сам против сваке нетолеранције, ја никад нисам истраживао ни у нашој странци ко је хомосексуалац ко није, али кад би се неко јавно експонирао и пропагирао тај начин живота не би могао да обавља неке значајне страначке функције“. Повереник за заштиту равноправности истиче да сваки појединац има право да износи своје мишљење и личне ставове, што представља основ сваког слободног демократског друштва. Међути, право на слободу говора није неограничено, већ како је прописано чланом 46. Устава Републике Србије, може се законом ограничити, а нарочито ако је то, између осталог, неопходно ради заштите права и угледа других. С тим у вези, важна је примена члана 12. Закона о забрани дискриминације којим је забрањено узнемиравање и понижавајуће поступање које има за циљ или представља повреду достојанства лица или групе лица на основу њиховог личног својства, а нарочито ако се тиме ствара непријатељско, деградирајуће понижавајуће и увредљиво окружење.

Повереник је истакао да ставови и изјаве које је др Војислав Шешељ изнео у емисији „Ново јутро“ на РТ Пинк, дана 1.5. 2021. године, ЛГБТ особе ставља у контекст ненормалности и болести. Повереник је истакао да је неспорно да др Војислав Шешељ има право да износи своје ставове и мишљења, али не на начин којим се вређа достојанство и ствара непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење за групу лица на основу њиховог личног својства. Поред тога, Повереник је указао да овакви ставови и мишљења подстичу дискриминацију и стигматизацију припадника ЛГБТ популације и осећај изолованости од већинске популације само зато што је њихова сексуална оријентација другачија од хетеросексуалне. Поред тога, Повереник указује да је Светска здравствена организација 1990. године извршила ревизију међународне класификације болести и сродних здравствених проблема (МКБ-10) и уклонила хомосексуалност са листе болести. Након спроведеног поступка, Повереник је дао мишљење да су ставовима и изјавама које је др Војислав Шешељ изнео у емисији Ново јутро на РТВ Пинк, 1.5.2021. године, када је говорио о ЛГБТ особама, повређене одредбе члана 12. Закона о забрани дискриминације. Др Војиславу Шешељу је препоручено да због ових изјава објави јавно извињење свим ЛГБТ особама, као и да се убудуће суздржи од аката и изјава које представљају дискриминацију лица на основу било ког личног својства.

(бр. 07-00-479/2021-02 датум: 29. 11. 2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/644-21-diskriminacija-lgbt-lica-na-osnovu-njihove-seksualne-orijentacije/>

● По овој препоруци није поступљено.

6.6. Притужба организације цивилног друштва против АА, поводом дискриминаторних изјава које је дао у јутарњем програму

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе организације цивилног друштва „...“ поднете против АА, поводом изјава које је дао у емисији „...“, емитованој у јутарњем програму на Телевизији „...“, 18. марта 2020. године. У притужби је између осталог наведено да је АА, својим изјавама, изнетим у поменутој емисији, у вези са коментарисањем узрока настанка пандемије изазване Корона вирусом, учинио тешки облик дискриминације из члана 13. Закона о забрани дискриминације. У изјашњењу на наводе из притужбе, АА, између осталог, навео је да је идеолошки и политички, отворени противник искључивости, нетрпељивости, дискриминације и сваког облика насиља, као и да је изречени став у назначеној емисији базиран на његовим духовним и етичким принципима, „без икакве претензије на подстицање нетрпељивости према назначеној популацији“. У току поступка утврђено је да је АА, током гостовања у емисији „...“, емитованој у јутарњем програму на Телеви-

зији „...“, 18. марта 2020. године, објашњавајући разлоге настанка пандемије Корона вирусом, изјавио следеће: „Разуларила се људска врста, неподношљиви су не само поремећаји, већ и охолост у поремећајима, гордост у поремећајима, друго видите и сав овај свијет који је почео и ове друге девијације, попут хомосексуализма, што се кроз целокупну повијест људске цивилизације сматрало неморалним, не да је постало морално, у перцепцији званичности, него и горе од тога, као виша вриједност, то је постало мјера, да ако ви немате геј параду, ви сте заостали, уколико не подржавате геј параду, ви сте ретроградни.....Људи моји то је катастрофа! Вјерујте ми, ја сам предосјећао да ће нешто да се деси.“ На питање водитељке да ли пандемија вируса корона можда представља начин да људи пре свега постану бољи, АА је одговорио да то представља „уређивање људи силом“. С обзиром да је датом изјавом хомосексуалност стављена у контекст болести и девијације, те да су овакви ставови узнемиравајући, стварају страх, непријатељско и увредљиво окружење за особе другачије сексуалне оријентације, као и да је изјава дата у средствима јавног информисања због чега је доступна широком аудиторијуму, Повереник за заштиту равноправности је дао мишљење да је АА, датим изјавама повредио одредбе члана 12. Закона о забрани дискриминације. С тим у вези Повереник за заштиту равноправности је препоручио АА да се састане са представницима једне организације цивилног друштва која се бави заштитом људских права како би се упознао са проблемима са којима се сурећу припадници ЛГБТ популације, као и какве последице по њих изазивају изјаве које стварају непријатељско и увредљиво окружење у свакодневном животу, као и да убудуће води рачуна да се приликом давања изјава у медијима придржава прописа о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-219/2020-02 датум: 12.2.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/649-20-utvrdjeno-diskriminatorno-postupanje-po-osnovu-seksualne-orijentacije/>

● **По овој препоруци није поступљено.**

6.7. Притужба АА против предузетника кафе-ресторана због дискриминације на основу сексуалне оријентације у области рада

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднела А. А. против Б. Б, предузетника Кафе ресторана „...“, и В. В, због дискриминације на основу сексуалне оријентације. У притужби је, између осталог, наведено да је В. В. вређала А. А. због њене сексуалне оријентације тако што је називала „свим погрдним именима“, „свака друга јој је била лезбачо окорела“, као и да ју је Б. Б. 8. августа 2018. године ударио песницом у пределу главе, оборио и наставио да је удара и шутирао док нису пришли његови другови и склонили га од ње. С обзиром да је о догађају од 8. августа 2018. године одлучивао Прекршајни суд у .., Повереник за заштиту равноправности, у складу са чланом 36. став

1. Закона о забрани дискриминације, није анализирао део притужбе који се односи на догађај који је био предмет овог судског поступка. У току поступка затражено је изјашњење лица против којих је поднета притужба, међутим Б. Б. и В. В. се нису изјаснили о наводима притужбе јер нису преузели захтеве за изјашњење, иако су три пута обавештени од ЈП „Поште Србија“ о пошиљци коју треба да преузму. Због тога Поверенику нису били доступни њихови наводи о основаности притужбе, па је мишљење донето на основу навода притужбе и изведених доказа. У притужби и изјавама сведока није наведено да је Б. Б. вређао и понижавао А. А. због њене сексуалне оријентације у периоду док је она радила у кафе ресторану „...“ у току 2017. и 2018. године. Међутим изјавама сведока потврђени су наводи притужбе у делу који се односи на узнемиравање и понижавајуће поступање В. В. као и њено дискриминаторско поступање због изјашњавања А. А. о својој сексуалној оријентацији. Наиме, у притужби је наведено да је А. А. своју сексуалну оријентацију саопштила В. В. истог дана када је отишла да пита за посао, као и да је Б. Б. била позната њена сексуална оријентација. Даље, сведокиња коју је предложила подносиатељка притужбе потврдила је да је В. В. рекла А.А. „Што се ти не јављаш када те зовем, лезбејко?“, и „Да ли ти је то цура? Да ли је и она лезбејка?“, као и да је у тону којим се В. В. обратила А.А. осетила злобу, подсмех и иронију, а да се на лицу А. А. видело да јој је непријатно, док је други предложени сведок изјавио да је неколико пута био присутан када је В.В. вређала А.А. што је лезбејка и да је то све привидно изгледало као шала: „Ух, ја све заборавим да је А.А. лезбејка“, „Бато, А.А. има жену а ти немаш“, као и да је В. В. користила сваку прилику да напомене сексуалну оријентацију А. А. у току разговора. Због тога Повереник је дао мишљење да није утврђено да је Б. Б. предузетник кафе ресторана „...“ ..., повредио одредбе Закона о забрани дискриминације, док је утврђено да је В. В. повредила одредбе члана 12. и 21. став 2. Закона о забрани дискриминације. Због тога је В. В. препоручено да упуту писано извињење А. А, зато што ју је понижавала и вређала на основу њеног личног својства као и да убудуће води рачуна да својим понашањем не крши законске прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-638/2018-02 датум: 25. 1. 2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/765-18-prituzba-a-a-protiv-v-v-zbog-diskriminacije-na-osnovu-seksualne-orijentacije-u-oblasti-rada/>

● **По овој препоруци није поступљено.**

6.8. Притужба организације АА против Покрајинског секретаријата због дискриминације на основу сексуалне оријентације

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе А. А. против Покрајинског секретаријата за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама, због дискриминације на основу сек-

суалне оријентације и пребивалишта. У притужби је између осталог наведено да је оцењивању пројекта А. А. приступљено са предрасудама јер је у питању пројекат намењен ЛГБТ популацији и зато што је подносилац пројекта из Београда, да није подржан ни један пројекат који је за циљну групу имао ЛГБТ популацију, као и да је подржан само један пројекат који је поднет од правног лица регистровано ван територије Војводине. У изјашњењу и допуни изјашњења наведено је да су сви пројекти оцењивани на исти начин, без обзира ко је њихов предлагач и где му је седиште, а за подршку су предложени само они пројекти који су у целости испуњавали оба критеријума предвиђена Правилником о суфинансирању пројеката за остваривање јавног интереса у области информисања и то у свим елементима који се на основу тих критеријума посебно оцењују. Даље је наведено да пројекат А. А. није у потпуности задовољио први критеријум предвиђен правилником и то у елементима који се посебно оцењују: заступљеност иновативног елемента у пројекту и новинарско истраживачког приступа, усклађеност планираних активности са циљем, очекиваним резултатима и потребама циљних група и мерљивост индикатора који омогућавају праћење реализације пројекта. Такође је наведено да је утврђено да се једина активност пројекта А. А. заснива на објављивању 30 интервјуа у шест бројева часописа, што представља класичан новинарски метод, да је један од циљева пројекта смањење социјалне дистанце према ЛГБТ популацији у Војводини, а као примарна циљна група пројекта су предвиђени ЛГБТ организације, ЛГБТ популација и културни центри, кафић и места где се дистрибуира Оптимист магазин, а не део популације на чије ставове, свест и понашање је потребно деловати, односно који социјалну дистанцу према ЛГБТ популацији потенцијално успостављају. У току поступка је утврђено да је Покрајински секретаријат изнео аргументе који, на основу утврђеног чињеничног стања, доказују да је стручна комисија ценила испуњење критеријума прописане правилником. Повереник није улазио у оцену одлуке конкурсне комисије да ли пројекат А. А. испуњава критеријуме прописане Правилником о суфинансирању пројеката за остваривање јавног интереса у области јавног информисања, јер то није у надлежности Повереника већ других органа који врше надзор над применом ових прописа. С тим у вези у току поступка је утврђено да одлука Покрајинског секретаријата да не подржи пројекат А. А. заснована на оцени испуњености прописаних критеријума и да није у узрочно-последичној вези са било којим личним својством подносиоца притужбе. Због свега наведеног, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама АП Војводине није прекршио одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-337/2019-02 датум: 17.9.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/796-19-prituzba-organizacije-aa-protiv-pokrajinskog-sekretarijata-zbog-diskriminacije-na-osnovu-seksualne-orijentacije/>

6.9. Притужба удружења АА и ББ против Министарства здравља и министра здравља због одредби Правилника о ближим условима, критеријумима и начину избора, тестирања и процене даваоца репродуктивних ћелија и ембриона

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе Удружења АА и ББ против Министарства здравља и министра здравља због одредби Правилника о ближим условима, критеријумима и начину избора, тестирања и процене даваоца репродуктивних ћелија и ембриона. У притужбама се наводи да су у члану 4. став 2. овог правилника прописани разлози због којих неко лице не може бити давалац репродуктивних ћелија и ембриона, док је тачком 3. прописано да давалац не може бити лице са анамнезом хомосексуалних односа у последњих пет година. Подносиоци притужби наводе да појам „анамнеза хомосексуалних односа“ имплицира да је хомосексуалност болест. Поред тога, истичу да су у члану 2. овог Правилника дефинисани основни критеријуми за избор репродуктивних ћелија и ембриона, те је између осталог наведено да је неопходно и да лице које је потенцијални давалац не сме имати аналне односе. Подносиоци притужби сматрају да је са аспекта медицинске струке неоправдано искључен сваки вид хомосексуалних односа, односно односа између две истополне особе, који није нужно медицински угрожавајући ништа више од сексуалног односа између две особе супротног пола. У складу са чланом 35. став 4. и чланом 37. став 2. Закона о забрани дискриминације Повереник за заштиту равноправности упутио је захтев за изјашњење министру здравља, али до окончања поступка ово министарство се није изјаснило на наводе притужби. С обзиром да Министарство здравља није доставило изјашњење, Повереник је одлучивао на основу расположивих чињеница и доказа. У току поступка, Повереник је анализирао одредбу члана 4. став 2. тачка 3. Правилника, којом је прописано да давалац репродуктивних ћелија, односно ембриона не може бити лице са анамнезом хомосексуалних односа у последњих пет година. С тим у вези, Повереник је најпре имао у виду да се анамнеза дефинише као поступак прикупљања свих података битних за успостављање дијагнозе и утврђивања природе болести – методом разговора, односно да она представља део поступка за утврђивање болести. Утврђено је, такође да се наведена одредба налази у делу који у осталим тачкама (1, 2, 4. и 5.) овог члана прописује болести/дијагнозе које искључују могућност да особа буде потенцијални давалац уколико има ове болести/дијагнозе. Имајући у виду наведено, произлази да је хомосексуални однос стављен у контекст болести, иако је Светска здравствена организација 1990. године извршила Ревизију Међународне класификације болести и сродних здравствених проблема (МКБ-10) и уклонила хомосексуалност са листе болести. Поред тога, како анамнеза подразумева разговор кроз постављање питања да би се прикупиле релевантне информације од пацијента, а у циљу постављања правилне дијагнозе, неспорно је да ће у конкретном случају здравствени радник постављати питања потенцијалним даваоцима репродуктивних ћелија, односно ембриона да ли су имали хомосексуалне односе у последњих пет година, на који начин ће индиректно бити позвани да се изјасне о својој сексуалној оријентацији, што је супротно члану 21. став 1. Закона о забрани дискриминације. Са друге стране, у ситуацији када се особе/ потенцијални даваоци репродуктивних ћелија, односно ембриона, приликом разговора са здравственим радником изјасне да имају хомосексуалне односе њима ће, према члану 4. став 2. тачка 3. Правилника бити ускраћено право да буду даваоци репродуктивних ћелија, односно ембриона. На

овај начин се Правилником ускраћује право на донирање репродуктивних ћелија, односно ембриона читавој једној групи лица, уместо да се евентуално искључујући услови односе на одређена ризична понашања.

С тим у вези, прописивање наведеног услова из члана 4. став 2. тачка 3. Правилника представља повреду члана 6. и 21. Закона о забрани дискриминације. Поред тога, Повереник је ценио и одредбу члана 4. став 2. тачка 3. у вези са чланом 2. став 2. тачка 4. Правилника. Наиме, у члану 2. став 2. прописано је да је основни критеријум за избор репродуктивних ћелија и ембриона, да потенцијани давалац репродуктивних ћелија, односно оба партнера од чијих репродуктивних ћелија је створен ембрион задовољава све критеријуме анамнестичких података и комплетног клиничног прегледа, укључујући и психолошку процену, о чему се подаци прикупљају путем упитника и разговора који води квалификован и стручно оспособљен здравствени радник, док је тачком 4. прописан услов да особа нема аналне односе. Имајући у виду овако постављен услов може се претпоставити да је циљ прописивања ове одредбе тај што се са аспекта медицинске струке анални однос може сматрати ризичним за полно преносиве болести. Међутим, уколико је циљ прописивања ове одредбе у Правилнику да се искључи сваки облик ризичног понашања, онда је сваки незаштићени сексуални однос ризичан. Са друге стране, уколико је, са аспекта медицинске струке анални однос ризичнији, потребно је изменити наведену одредбу тако да она не искључује групу лица, на посредан начин, због њиховог личног својства, већ због ризичног понашања, као што је незаштићен анални однос. Чињеница је да услов из члана 2. став 2. тачка 4. више погађа лица хомосексуалне оријентације, односно геј и бисексуалне мушкарце у односу на хетеросексуалне особе. Приликом анализе ових одредаба Повереник је имао у виду и Директиву Европске уније 2004/23/ЕЗ о утврђивању стандарда квалитета и сигурности за поступке донирања, прикупљања, тестирање, обраде, чувања, складиштења и дистрибуције ткива и ћелија, која се примењује на ткива и ћелије, које, између осталог укључује и репродуктивне ћелије, као и Директиву Комисије 2006/86/ЕЗ о примени Директиве 2004/23/ЕЗ с обзиром на захтеве за праћењем, пријаву озбиљних нежељених реакција и појава и одређене техничке захтеве у вези означавања, обраду, чување, складиштење, чување и расподелу ткива и ћелија људског порекла. Такође, Повереник је имао у виду и упоредну праксу земаља из региона и Европске уније, чијим прописима нису искључене поједине категорије лица који могу бити потенцијални даваоци, већ одређена здравствена стања/болести могу захтевати додатне процене приликом одлучивања да ли лице може бити потенцијални донор. Због тога је Повереник за заштиту равноправности дао мишљење да је прописивањем услова из члана 2. став 2. тачка 4. и члана 4. став 2. тачка 3. у Правилнику о ближим условима, критеријумима и начину избора, тестирања и процене даваоца репродуктивних ћелија и ембриона Министарство здравља повредило одредбе члана 6, 7. и 21. Закона о забрани дискриминације. Уз мишљење је дата и препорука Министарству здравља да измени одредбе члана 2. став 2. тачка 4. и члана 4. став 2. тачка 3. Правилника и усклади их са антидискриминационим одредбама.

(бр. 07-00-343/2019-02 датум: 12.8.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/801-19-utvrdjena-diskriminacija-na-osnovu-seksualne-orijentacije/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

6.10. Притужба председнице Удружење грађана АА, против ресторана ББ због дискриминације на основу претпостављеног личног својства сексуална оријентација

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднела председница Удружење грађана АА, против привредног друштва ББ. У притужби је, између осталог, наведено да је Удружење грађана АА организовало шести по реду фестивал женског пријатељства, као и да је тим поводом председница удружења, у јуну 2019. године резервисала свечану вечеру у ресторану за 3. август 2019. године за учеснице фестивала. Даље, наведено је да је 3. августа 2019. године у јутарњим сатима на друштвеним мрежама објављена фотографија са прошлогодишњег преформанса фестивала на којој председница удружења „АА“ заједно са још две активисткиње држи заставу дугиних боја на којој је исписана реч „МИР“ на енглеском језику, као и да је фотографија „дељена“ на друштвеним мрежама уз бројне увредљиве и претеће коментаре попут: „крв ће лити, геј параде неће бити“ и друге. Подносиатељка је у притужби истакла да је у поподневним сатима, 3. августа 2019. године, телефоном позвао ВВ и обавестио је да отказује раније уговорену свечану вечеру у ресторану за тај дан јер је „особама ЛГБТ популације ту забрањен приступ“, као и да је на њено питање шта ће се десити „уколико оне ипак дођу на вечеру“, одговорио „да ће их избацити, да је ресторан његово приватно власништво и да он ту може да ради шта хоће“. Наводи притужбе потврђени су изјавама сведока који је у јуну 2019. године били присутни приликом уговарања свечане вечере у ресторану, односно када је 3. августа 2019. године подносиатељки притужбе телефонским путем саопштено да је учесницама фестивала вечера у ресторану отказана. У изјашњењу привредног друштва „ББ“, између осталог, наведено је да је председница удружења у јуну 2019. године резервисала вечеру „за око 70-80 лекара“ која ће се одржати 3. августа 2019. године у ресторану и да је том приликом менаџер ресторана, ГГ, обавестио да је у обавези да најмање 3-4 дана пре заказаног термина, писмено или усмено, потврди своју резервацију. Даље, наведено је да се на друштвеним мрежама „раширила“ информација да ће се у градовима ДД и ЂЂ одржати „геј парада“, да је 3. августа 2019. године у поподневним сатима у ресторан пристигла група „хулигана“ који су тражили информацију да ли ће учеснице „наводне геј параде“ доћи у ресторан и да су претили да ће „изломити сав инвентар и демолирати ресторан уколико оне буду дошле“. У изјашњењу је истакнуто да су „организатори фестивала пропустили да затраже обезбеђење од новопазарске полиције за вечеру коју су организовали“, због чега је „руководство оценило да је скуп учесница фестивала и њихова посета ресторану високог ризика“. С тим у вези, а како произлази из даљих навода изјашњења, ВВ је телефонским путем обавестио подносиатељку притужбе о „ситуацији“ и упозорио је да ресторан нема адекватно обезбеђење и да они не

могу омогућити учесницама фестивала да безбедно уђу у ресторан, с обзиром да их испред ресторана чека група „хулигана“. Том приликом, како се даље наводи, речено јој је да „пружање угоститељских услуга није проблем и да ће учеснице фестивала бити примљене у ресторан иако нису потврдиле резервацију на време“, као и да „с обзиром на целокупну ситуацију саме одлуче да ли ће доћи на заказану вечеру, пре свега због њихове личне безбедности и безбедности осталих гостију којих је било много“. У изјашњењу је затим наведено да председница удружења није потврдила на време резервацију вечере заказане за 3. август 2019. године, због чега се сматрало да је резервација отказана и да је она „као физичко лице, а не као представница неке организације или организаторка неког фестивала, обавештена да на заказану вечеру нису дошли њени најављени гости лекари.“ Имајући у виду правило о прерасподели и пребацивању терета доказивања из члана 45. Закона о забрани дискриминације, Поверник је анализирао да ли чињенице и доказе које је привредно друштво „ББ“ понудило, пружају довољно основа за закључак да учесницама фестивала, 3. августа 2019. године, није ускраћено пружање угоститељских услуга у ресторану на основу њихових претпостављених личних својстава, сексуалне оријентације и родног идентитета. На основу анализе изјашњења утврђено је да је привредно друштво „ББ“ изнело више контрадикторних и нејасних навода. Наиме, нејасно је да ли би вечера била одржана да су у питању лекари, како је управа ресторана то прво разумела, а затим ни да ли је разлог отказивања вечере то што резервација није благовремено потврђена, посебно имајући у виду наводе из изјашњења да без обзира на то, пружање угоститељских услуга није проблем. У изјашњењу је такође учињено неспорним да је процена ресторана била да је скуп високог ризика, а такође и да су били свесни садржаја на друштвеним мрежама који су овај фестивал окарактерисали као геј параду. Повереник је приликом заузимања става по овом питању имао у виду и новински чланак електронских новина „ЕЕ“ од 7. септембра 2019. године под насловом „Отказан нам је ручак у ресторану након истицања заставе дугиних боја“, у коме је између осталог, пренета изјава власник ресторана у којој је „потврдио отказивање гостопримства учесницама фестивала“. Имајући то у виду као и исказе сведока који су потврдили наводе из притужбе, а применом правила о прерасподели терета доказивања Повереник је става да „ББ“ није пружило доказе да је учесницама фестивала, 3. августа 2019. године, ускраћено пружање угоститељских услуга у ресторану из било ког другог, оправданог разлога, већ искључиво због претпостављеног личног својства учесница фестивала – сексуалне оријентације и родног идентитета. Због тога је Повереник донео мишљење да су оваквим ускраћивањем пружања услуге, повређене одредбе члана 6. а у вези са чланом 17. Закона о забрани дискриминације. Повереник је препоручио привредном друштву „ББ“ да упуту писано извињење председници Удружења грађана „АА“, због отказивања вечере у ресторану и да убудуће води рачуна да се у оквиру својих редовних послова и активности придржава прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-468/2019-02 датум: 4. 2. 2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/928-19-misljenje-u-oblasti-pruzanja-usluga-na-osnovu-pretpostavljenog-licnog-svoystva-seksualna-orijentacija-i-rodni-identitet/>

● **По овој препоруци није поступљено.**

6.11. Притужба Удружења АА која је поднета у име и уз сагласност ББ против Удружења ВВ, због дискриминације на основу сексуалне оријентације

Мишљење је донето поводом притужбе Удружења АА која је поднета у име и уз сагласност ББ против Удружења ВВ, због дискриминације на основу сексуалне оријентације. У притужби је наведено да је ББ, у ноћи између 28. и 29. јула 2018. године, у клубу ВВ претрпела узнемиравање и сексуално узнемиравање од групе младића због тога што се љубила са девојком. Иако је тражила заштиту од радника обезбеђења, они су јој ту заштиту ускратили. Након тога у притужби је наведено да је, 5. августа 2018. године, ББ забрањен улазак у клуб ВВ зато што се у ноћи између 28. и 29. јула 2018. године љубила и плесала са девојком. У изјашњењу председника Удружења ВВ наведено је да сексуална оријентација ББ није била разлог за забрану уласка у клуб, већ њено претеће и некултурно понашање према радницима обезбеђења клуба. У току поступка, на основу свих изведених доказа, а применом правила о прерасподели терета доказивања прописаним чланом 45. Закона о забрани дискриминације утврђено је да, након што је ББ затражила заштиту од младића који су је узнемиравали јер се љубила са девојком, радници обезбеђења нису спровели ефикасне и адекватне мере да је заштите од узнемиравања поводом којег им се обратила за помоћ, већ се њихова „интервенција“ више односила на саветовање ББ да својим понашањем, односно испољавањем сексуалне оријентације, себе може довести у опасност. Затим, када је реч о одлуци да се ББ забрани улазак у клуб ВВ, током поступка је утврђено да Удружења ВВ није пружило ниједан доказ да је понашање ББ било такво да је захтевало забрану уласка у клуб, па чак и да је постојао вербални сукоб између ње и радника обезбеђења. Са друге стране, намеће се утисак да радници обезбеђења нису желели да ризикују да се евентуално понови нека инцидентна ситуација у којој би морали да реагују. Стога, Повереник је дао мишљење да је Удружење ВВ, повредило одредбе члана 6. у вези са одредбама члана 21. став 2. Закона о забрани дискриминације. Због тога је препоручено председнику Удружења ВВ да упуту писано извињење ББ због дискриминаторног поступања према њој, у року од 15 дана од дана пријема овог мишљења са препоруком, као и да Удружење обезбеди механизме којима ће се пружити ефикасна заштита од узнемиравања посетилаца због њихове сексуалне оријентације или било ког другог личног својства и да убудуће не крши прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-1308/2018-02 датум: 18.3.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1116-18-diskriminacija-je-utvrdjena-po-osnovu-seksualne-orijentacije-u-oblasti-prilikom-pruzanja-javnih-usluga-ili-pri-korisdjenju-objekata-i-povrsina/>

- **По овој препоруци је поступљено.**

6.12. Притужба АА против ББ, запосленог у Угоститељској радњи због дискриминације по основу сексуалне оријентације

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднела АА против ББ, запосленог у Угоститељској радњи, због дискриминације на основу сексуалне оријентације. У притужби и допуни притужбе је, између осталог, наведено да је подносиатељка притужбе, 14.10.2019. године, у вечерњим сатима, отишла са другарицом ВВ у кафану, знајући да је ББ, запослени у кафани, претходно називао лезбејком. Том приликом је пред осталим гостима у кафани, током вербалне расправе вређао и назвао лезбејком, и позвао је да се изјасни о својој сексуалној оријентацији, и то пред осталим гостима кафане, уз констатацију „да то сви већ знају“. Уз притужбу, АА је доставила и изјаву сведокиње ВВ, која је била присутна приликом вербалне расправе између подносиатељке притужбе и ББ. Како се ББ није изјаснио на наводе из притужбе и допуне притужбе, Повереник за заштиту равноправности је, сходно члану 45. став 2. Закона о забрани дискриминације утврдио чињенично стање на основу навода из притужбе, допуне притужбе и приложеног доказа. Исказом сведокиње ВВ, у потпуности су потврђени сви наводи из притужбе. Након спроведеног поступка, Повереник за заштиту равноправности, утврдио је да је ББ, позивајући подносиатељку притужбе да се јавно изјасни о својој сексуалној оријентацији, и називајући је лезбејком током расправе пред осталим гостима, прекршио одредбе члана 21. став 1. и члана 12. Закона о забрани дискриминације. На основу наведеног, ББ је препоручено да упути писано извињење подносиатељки притужбе и да убудуће води рачуна да својим понашањем не крши законске прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-761/2019-02 датум: 8. 3. 2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1444-19-prituzba-zbog-diskriminacije-po-osnovu-seksualne-orijentacije/>

- **По овој препоруци није поступљено.**

7. ПРИТУЖБЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ ПО ОСНОВУ БРАЧНОГ И ПОРОДИЧНОГ СТАТУСА

7.1. Притужба против основне школе због дискриминације на основу брачног и породичног статуса

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је АА из Београда поднео против Основне школе ББ, због дискриминације на основу брачног и породичног статуса. У притужби је између осталог наведено да је АА отац малолетне ћерке која похађа други разред Основне школе ББ, да није лишен родитељског права, као и да је малолетна ћерка, након развода брака, поверена мајци на самостално вршење родитељског права. У притужби је између осталог наведено да школа одбија да подносиоцу притужбе отвори налог на „Е – дневнику“ како би могао да прати ток образовања и напредак своје малолетне ћерке, као и да сматра да га је учитељица ВВ, неоправдано искључила из Вибер групе у којој комуницира са родитељима. У изјашњењу на наводе из притужбе је, између осталог, наведено да притужба АА није основана, „јер му је свакако омогућено остваривање права на увид у праћење тока образовања његове малолетне кћерке, да школа „једну шифру додељује родитељима“ за приступ Е – дневнику, коју могу заједно користити, уз напомену да је „програм Е – дневника на тај начин креиран“, да „Вибер група“ као званичан вид комуникације на нивоу школе не постоји, већ постоји незванично на нивоу одељења, као и да је АА свакако упућен у ток образовања и напретка своје малолетне ћерке у школи. О разлозима искључивања подносиоца притужбе из Вибер групе достављена је изјава учитељице ВВ. У току поступка је утврђено да је сагласно прописима школа била у могућности да на писани захтев подносиоца притужбе, отвори ауторизовани електронски налог за приступ Е – дневнику, под истим условима као и мајци детета, а што је у крајњем случају и учинила 7.6.2021. године, након подношења притужбе. Повереник је констатовао да је неспорно да родитељи могу користити један ауторизовани електронски налог, који је отворен на име једног родитеља, међутим, у ситуацији у којој су родитељи детета разведени и притом, како је подносилац притужбе навео, нису у „добрим односима“, не постоји разумно и легитимно оправдање школе, за поступање у виду одбијања отварања ауторизованог електронског налога подносиоцу притужбе на његов захтев. Такође, да је у конкретном случају школа неједнако поступала према родитељима, говори и чињеница да је школа, достављањем сагласности мајке детета Поверенику на увид, очигледно условљавала отварање налога на Е – дневнику подносиоцу притужбе, давањем сагласности мајке, чиме је стављен у неоправдано лошији положај, само због тога што мајка детета самостално врши родитељско право, односно због брачног и породичног статуса подносиоца притужбе. Што се тиче искључивања из Вибер групе, Повереник је уважио наводе из изјаве учитељице, да јој се подносилац притужбе није никада обратио за приступ Вибер групи, већ да је у групу укључен од стране једног од родитеља, те да га је из ове групе искључила тек након тражења мајке и презентовања пресуде о разводу брака. Наиме, мајка је изразила бојазан да би, имајући у виду да јој је ћерка рекла да подносилац притужбе долази у школско двориште и да се у Вибер групи деле информације о почетку и крају наставе, отац могао доћи по ћерку противно пресуди о разводу брака у којој је наведено да подносилац притужбе са својим дететом може искључиво остваривати лични

контакт уз присуство мајке на јавном месту. Школа се тим поводом обратила Центру за социјални рад. На основу свега наведеног, може се закључити да се школа, у конкретном случају водила принципом заштите интереса детета док је у школи, односно спровођења одлуке суда, те се из тог разлога привремено искључивање подносиоца притужбе из Вибер групе не може сматрати неоправданим у датим околностима. Повереник је дао мишљење да је Основна школа ББ, повредила одредбе члана 6. Закона о забрани дискриминације, тако што није омогућила подносиоцу притужбе приступ Е – дневнику на начин на који је то било омогућено мајци детета, док није повредила одредбе Закона о забрани дискриминације привременим искључивањем подносиоца притужбе из Вибер групе. Будући да је од 7.6.2021. године подносиоцу притужбе омогућен несметан приступ Е – дневнику, Повереник за заштиту равноправности дао је препоруку Основној школи ББ да убудуће води рачуна о антидискриминационим прописима приликом остваривања права родитеља на приступ информацијама значајним за праћење тока образовања детета.

(бр. 07-00-99/2021-02 датум: 27.9.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/91-21-prituzba-protiv-osnovne-skole-zbog-diskriminacije-na-osnovu-bracnog-i-porodicnog-statusa/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

7.2. Притужба због дискриминације у области запошљавања или на послу на основу личног својства породични статус

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднео адвокат А. А. у име Б. Б., против Црвеног крста В. В. због дискриминације на основу породичног статуса. У притужби је наведено да је Б. Б. након повратка са породичног одсуства и одуства са рада ради неге детета понуђен анекс уговора о раду на основу кога је премештена на радно место сарадник за програмске активности. Сматра да је наведено радно место испод нивоа сложености, захтеване стручне спреме у односу на претходно радно место руководиоца финансијско рачуноводствених послова, као и да је разлог те одлуке коришћење породичног одсуства. У изјашњењу, Црвени крст је оспорио наводе из притужбе, наводећи да разлог премештаја није у узрочно-последичној вези са одсутовањем са рада због порођаја и неге детета, већ да је у питању објективан разлог. Наиме, наведено је да је Црвени крст ангажовао рачуноводствену агенцију за обављање ових послова, а како целокупан посао обавља троје запослених укључујући подоситељку притужбе, понуђено јој је друго радно место које захтева исту стручну спрему при чему остварује већу зараду него на претходном радном месту, управо због послова веће одговорности и сложености. У изјашњењу је истакнуто да је послодавцу „сметало што је запослена проширила своју породицу“ онда се не би трудио да је на све начине

задржи у радном односу упркос изазовима са којима се сусреће и недостатком финансијских средстава. У поступку је утврђено да су организационе промене наступиле пре повратка подносиоце притужбе на рад, те да је из изведених доказа неспорно да су рачуноводствени послови које је пре одласка на подориљско одсуство обављала запослена пренети на рачуноводствену агенцију и да место са ранијим описом послова на којем је радила Б. Б. више не постоји. Даље је утврђено да, с обзиром да је претходно радно место укинато, запослена премештена на друго радно место које по степену, врсти стручне спреме и заради одговара степену, врсти стручне спреме и заради коју је остваривала пре одласка на породично одсуство и одсуство са рада ради неге детета. Увидом у опис послова радног места на које је премештена подносиоца притужбе може се утврдити да наведени послови одговарају пословима за које је Црвени крст В. В. регистрован и који су у складу са Календаром најзначајнијих активности послодавца у 2022. години. Због тога је Повереник донео мишљење да Црвени крст В. В. није повредио одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-148/2022-02 датум: 20.6.2022.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/131-22-prituzba-zbog-diskriminacije-u-oblasti-zaposljavanja-ili-na-poslu-osnovu-licnog-svoystva-porodicni-status/>

7.3. Притужба због дискриминације у области поступак пред органима јавне власти на основу личног својства брачни и породични статус

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе А. А. коју је поднео против Градске управе за имовину и имовинско-правне послове Б. Б., Стамбена комисија за доделу стамбене подршке куповином станова у јавној својини града Б. Б. због дискриминације на основу брачног и породичног статуса. Подносилац притужбе је између осталог навео да је Стамбена комисија расписала јавни позив за куповину станова у јавној својини Града В. В. у стамбеном објекту и да је у тачки 2. јавног позива наведено ко може да купи стан у стамбеном објекту, по броју чланова домаћинства, где је наведено да домаћинство које броји два члана може да купи један од седам понуђених станова у објекту стамбене зграде, затим наведени су станови које могу да купе домаћинства са три члана, затим четири члана и пет чланова. Навео је да је без обзира на услове јавног позива, предао захтев, и добио одговор од Градске управе за имовину и имовинско-правне послове Б. Б. , да је захтев поднет за једночлано домаћинство и да не испуњава услове јавног позива јер живи сам, те сматра да је дискриминисан на основу брачног и породичног статуса. У изјашњењу на притужбу између осталог наведено је да су јавним позивом за куповину станова у јавној својини града Б. Б. у улици бб, опредељени станови по броју чланова породичног домаћинства, сходно члану 90. Закона о становању и одржавању зграда, да је наведеним чланом закона за једночлано домаћинство прописано да је одговарајући стан нето корисне стамбене површине од 22 м² до 30 м². и да у ламели 6, у којој се налазе станови који су били предмет Јавног позива, нема станова наведене површине, те на основу

те чињенице Јавним позивом нису могли бити опредељени станови за једночлано домаћинство. Даље је наведено да је 2020. године, био расписан Јавни позив за куповину станова у јавној својини града Б. Б. на адреси бб, и да је том приликом био опредељен стан за једночлано домаћинство, као и да је у плану расписивање јавног позив за доделу стамбене подршке куповином станова у јавној својини, где ће бити опредељен такође стан за једночлано домаћинство. У току поступка Повереник за заштиту равноправности је утврдио да је према одредби члана 90. став 2. тачка 1. одговарајући стан према критеријуму просторних услова за једночлано домаћинство гарсоњера или једнособан стан нето корисне стамбене површине од 22 м² до 30 м². Увидом у Јавни позив бр. XXV-020-125/21, утврђено је да су станови поводом којих је расписан јавни позив били у распону од 37 м² до 59 м², те да у понуди није било станова нето корисне површине до 30 м². Сагледавајући утврђене чињенице и релевантне правне прописе, Повереник за заштиту равноправности је дао мишљење да Градска управа за имовину и имовинско-правне послове б. б., Стамбена комисија за доделу стамбене подршке није повредила одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-278/2021-02 датум: 3.12.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/286-21-prituzba-zbog-diskriminacije-u-oblasti-postupak-pred-organima-javne-vlasti-na-osnovu-licnog-svojtva-bracni-i-porodicni-status/>

7.4. Притужба директора Центра за социјални рад коју је поднео у име ББ, психолошкиње и стручне сараднице овог центра, изјављене против адвокаткиње ВВ, због дискриминације на основу породичног статуса

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА, директора Центра за социјални рад К., коју је поднео у име ББ, психолошкиње и стручне сараднице овог центра, изјављене против адвокаткиње ВВ, због дискриминације на основу породичног статуса. У притужби је наведено да је ВВ, као пуномоћница тужене, дана 31. јануара.2020. године, поднела поднесак суду у К., у којем наводи: „Такав предлог није могао предложити ни један психолог који има децу и који разуме њихове најбоље интересе и потребе, јер то није интерес деце“. У изјашњењу на притужбу ВВ је, између осталог, навела да у поднеску од 31. јануара 2020. године нигде није наведено име ББ, као што ни у било ком другом предмету није наводила њено име, као ни име било ког запосленог радника Центра за социјални рад у К., да о ББ професионално и лично не зна ништа, нити је њен живот занима, да све што је у поднесцима и жалбама писала, односи се искључиво на рад Центра за социјални рад у К. Након спроведеног поступка и изведених доказа утврђено је да наведена изјава ВВ, изнета у поднеску од 31. јануара 2020. године, представља узнемиравање и понижавајуће поступање које представља повреду достојанства ББ на основу њеног личног својства -брачног и породичног статуса.

Стога, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да је овом изјавом прекршен Закон о забрани дискриминације, због чега је ВВ препоручено да, поводом дискриминаторне изјаве која је изнета у поднеску, упуту писано извињење ББ као и да убудуће у оквиру својих редовних послова и активности не крши законске прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-130/2020-02 датум: 12.3.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/290-20-utvrdjena-diskriminacija-na-osnovu-bracnog-i-porodicnog-statusa/>

● **По овој препоруци није поступљено.**

7.5. Притужба против Предшколске установе због дискриминације у области рада по основу брачног и породичног статуса

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је АА из ББ поднела против Предшколске установе „ВВ“ из ББ. Подносиатељка је у притужби, између осталог, навела да је у јуну 2019. године засновала радни однос у ПУ „ВВ“ на радном месту – серверке и да је приликом потписивања уговора о раду потписала и решење о споразумном раскиду радног односа (бланко). Навела је да је самохрана мајка троје малолетне деце, да је због болести „средњег детета“ отворила боловање и да јој је након повратка са одсуства са рада ради неге детета уручено унапред потписано решење о споразумном раскиду радног односа, са образложењем да „није поуздана“, али и „да су јој врата вртића отворена када јој деца порасту“. У изјашњењу ПУ „ВВ“, између осталог, наведено је да се ова установа са „великом пажњом и преданошћу“ односи према својим запосленима, па је тако подносиатељки притужбе током рада у тој установи, у договору са послодавцем, било омогућено да без икакве надокнаде оброке који су свежи и здраво припремељени, а који не буду искоришћени, понесе кући својој деци. Такође, су навели да доводе у питање истинитост тврдње подносиатељке притужбе да је „морала“ да потпише бланко споразумни раскид радног односа, с обзиром да је основна делатност ове установе брига о деци и њихово васпитање, као и да нису „насилници“ који би било кога „присиљавали“ на нешто што је „мимо закона“. Након спроведеног поступка и изведених доказа Повереник је најпре констатовао да је притужба поднета поводом два догађаја који су резултирали престанком радног односа притужиље: 1) условљавањем притужиље да потпише унапред споразумни престанак радног односа приликом запошљавања и 2) уручивањем поменутог решења након што се вратила са одсуства са рада због болести детета. Увидом у решење о споразумном раскиду радног односа уочено је да је читав текст споразума откуцан, изузев датума престанка радног односа, који је уписан руком. Наведено ствара сумњу да је датум престанка радног

односа остављен непопуњен још код креирања (куцања) споразума, да би касније, када послодавац то одлучи, био попуњен. Повереник је даље анализирао да је у обавештењу уз споразум о престанку радног односа јасно наведено да притужиља нема право на новчану накнаду, као ни на здравствено осигурање за чланове уже породице. Имајући у виду наведено подносиатеља притужбе није имала разлога да само неколико дана након повратка са боловања себе и троје малолетне деце лиши редовних прихода и здравственог осигурања за децу. Стога, објашњење које се намеће је да се њен потпис већ налазио на решењу о престанку радног односа, а да је послодавац накнадно додао датум. Одлазак притужиље на боловање због неге болесног детета био је својеврсан „окидач“ послодавцу да прекине сарадњу са запосленом чија је посвећеност раду „доведена у питање“, чиме је послата порука и другим запосленим женама да могу очекивати исти третман уколико буду одсуствовале са рада ради бриге о деци. ПУ „ВВ“ није доставила ни један доказ у прилог тврдњи да решење о споразумном престанку радног односа није потписано приликом запошљавања притужиље. ПУ „ВВ“ се у свом изјашњењу, иако је приликом слања притужбе на изјашњење била упозната са применом правила о пребацивању терета доказивања, ни једном није осврнула на догађаје који су претходили престанку радног односа притужиље, нити су у свом изјашњењу навели коме, када и како се запослена обратила и затражила прекид радног односа, шта је том приликом изговорено и слично. Такође, ПУ „ВВ“ није предложила саслушање ни једног сведока/иња који би потврдио/ла да код послодавца не постоји, нити је икада постојала пракса претходног потписивања решења о споразумном престанку радног односа. С друге стране, на основу достављених доказа, неспорно је да је током рада у ПУ „ВВ“ подносиатеља притужбе одсуствовала са рада ради неге детета једино у периоду од 4. до 14. фебруара 2020. године, а да јој је радни однос у тој предшколској установи престао 19. фебруара 2020. године. Ценећи све напред наведено, а имајући у виду правило о прерасподели и пребацивању терета доказивања из члана 45. Закона о забрани дискриминације, као и расположиве статистичке податке који показују да су жене, а нарочито самохране мајке са малом децом, изложене високом степену ризика од отказа од стране послодавца, може се констатовати да ПУ „ВВ“ није доказала да разлози због којих је подносиатељки притужбе престао радни однос у тој установи, непосредно након повратка са боловања, нису у вези са чињеницом да је привремено одсуствовала са рада ради неге болесног детета и да њене породичне прилике (самохрана мајка троје малолетне деце) изискују повремена одсуствовања са посла. Због тога је Повереник дао мишљење, да је ПУ „ВВ“ повредила одредбе члана 6. и 20. Закона о забрани дискриминације. Предшколској установи „ВВ“ препоручено је да отклони последице дискриминаторног поступања тако што ће у случају упражњеног радног места подносиатељки притужбе понудити закључење новог уговора о раду, као и да убудуће води рачуна да се у оквиру својих редовних послова и активности придржава прописа о забрани дискриминације и не условљава запослене било каквим актом или радњом само зато што постоји бојазан да ће одсуствовати са рада због неге детета или блиског лица, здравственог стања запосленог или са њима повезених лица.

(бр. 07-00-143/2020-02 датум: 18.12.2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/295-2020-misljenje-po-prituzbi-zbog-diskriminacije-u-%20oblasti-rada-po-osnovu-bracnog-i-porodicnog-statusa/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

7.6. Притужба АА против ББ због дискриминације на основу брачног и породичног статуса

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је АА поднела против ББ, генералног директора фирме „ВВ“ и ГГ, директорке финансија и рачуноводства фирме „ВВ“, због дискриминације на основу брачног и породичног статуса. Подносиатељка је у притужби између осталог навела да се пријавила на конкурс за посао у фирми ВВ, за радно место на позицији „Accountant“, да је почетком марта позвана на тестирање и да јој је 14. априла 2021. године упућен мејл са предлогом уговора о раду у којем је наведен 17. мај 2021. године као датум заснивања радног односа. Даље је навела да је заказаног дана дошла на потписивање уговора о раду, да јој је том приликом предочен нови датум заснивања радног односа 12. мај 2021. године због чега је директорки ГГ саопштила „да није сигурна да ће моћи да почне са радом наведеног дана јер је у том термину планирала одмор“, односно да чека туристичку визу ради путовања у Велику Британију у којој живи њен партнер. Даље, наведено је да је директорка ову информацију саопштила генералном директору фирме који се сагласио са мишљењем да је подносиатељка притужбе „ризичан радник“, због чега са њом није закључен уговор о раду. У изјашњењу ББ и ГГ, између осталог, наведено је да је на заказаном састанку на којем је било планирано да потпише уговор о раду, подносиатељка притужбе „значајно променила понашање и први пут изнела чињеницу да је поднела захтев за добијање визе ради путовања на одмор у Велику Британију и да би кренула са радом након повратка из те државе“. Даље, наведено је да овакав предлог подносиатељке није био „прихватљив за послодавца“, имајући у виду да је требало да се започне са процесом обуке, као и чињеницу да би планирани пут у Велику Британију по свим тадашњим епидемиолошким мерама подразумевао њен боравак у изолацији најмање 14 дана, „што би значајно омело планиране активности, а могло би и негативно да утиче на здравље свих осталих запослених за шта послодавац није желео да преузме ризик“. Анализом навода притужбе и изјашњења, као и оценом достаљених доказа може се констатовати да је подносиатељка притужбе присуствовала већем броју састанака у фирми ВВ, између осталог и са лицима против којих је поднета притужба и да јој ни на једном од њих није било постављено питање које се односило на њен брачни и породични статус, већ јој је након одржаних интерјуа са представницима фирме, послат предлог уговора о раду са позивом да, уколико је сагласна са његовим одредбама, дође у просторије фирме да га потпише. Даље, утврђено је да је „проблем“ наступио на дан закључења уговора о раду, односно да уговорне стране нису постигле споразум у погледу датума почетка рада и заснивања радног односа подносиатељке притужбе. С обзиром да уговор представља сагласност воља

уговорних страна и да се сматра закљученим оног тренутка када су се уговорне стране сагласиле око битних елемената уговора, очигледно је да у конкретном случају разлог због којег са подносиоцем притужбе није закључен уговор о раду, није њен брачни и породични статус, већ чињеница да између подносиоце притужбе и руководства фирме ВВ није постигнута сагласност око датума њеног ступања на пробни рад код послодавца, који је у конкретном случају битан елемент уговора с обзиром да од њега почиње да тече рок од 6 месеци на који се закључује. Сагласно свему наведеном, Повереник је дао мишљење да руководство привредног друштва ВВ није повредило одредбе члана 6. Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-297/2021-02 датум: 27.8.2021. године)

<http://ravnopravnost.gov.rs/305-21-prituzba-zbog-diskriminacije-na-osnovu-bracnog-i-porodicnog-statusa/>

7.7. Притужба АА против директорке ББ у привредном друштву ВВ, због дискриминације на основу пола и породичног статуса

Поверенику за заштиту равноправности притужбом се обратила АА, преко пуномоћника ММ, против ББ, директорке у привредном друштву ВВ, због дискриминације на основу пола и породичног статуса. У притужби је наведено да је АА почетком јануара 2021. године тадашња руководитељка упутила на похађање стручне обуке, као вид награде за изузетан дотадашњи рад, као и да је на иницијативу АА са организатором обуке договорено да се снимак целокупне обуке преда ВВ, како би се сви запослени упознали с обуком и новине применили у пракси. Такође је указано да ће након завршетка обуке само запослени који су непосредно похађали обуку добити сертификат о обуци. Међутим, 17. маја 2021. године, у преписци са новом руководитељком ББ, АА која се тада налазила на годишњем одмору, али је и тада радила онлајн, је обавештена да неће присуствовати обуци која се спроводи од 19 – 20. маја 2021. године, јер ће због трудноће бити дуже одсутна, као и да је на обуку упућена друга колегиница. У изјашњењу и допуни изјашњења ББ оспорила је наводе из притужбе наводећи да разлог због којег АА није упућена на обуку, није трудноћа, већ да су потребе послодавца такве да је неопходно да стечена знања у пракси буду примењена одмах, као и да је АА због медицинских разлога најавила да ће одмах по завршетку годишњег одмора отворити и трудничко боловање. Сматра да у конкретном случају није дошло до стављања у неједнак положај или до дискриминације јер је целокупан садржај обуке био доступан свим запосленима преко интерне мреже компаније. Навела је да није пракса компаније да се запосленима који су на одсуству одобрава одлазак на едукације, као и да је подносиоце притужбе понуђена опција да буде непосредни полазник истог или другог одговарајућег курса чим се за то стекну услови (здравствени, потреба послодавца, могућност примене стеченог знања итд.). По спроведеном поступку, приме-

ном правила о пребацивању терета доказивања, а посебно имајући у виду одредбе Закона о равноправности полова који је важио у време спорног догађаја а којима је прописано да одсуствовање са посла због трудноће и родитељства не сме да буде сметња за стручно усавшавање, Повереник је дао мишљења да су у конкретном случају повређене одредбе члана 6. и члана 16. у вези са чланом 20. Закона о забрани дискриминације, па је ББ упућена препорука да предузме све неопходне мере како би се отклониле последице дискриминаторног поступања према ВВ, на тај начин што ће се по повратку на рад АА омогућити да похађа едукацију „Advance СМС masterclass“ и добије сертификат о завршеној обуци, као и да убудуће води рачуна да у оквиру својих редовних послова и активности не крши антидискриминационе прописе.

(бр. 07-00-00581/2021-02 датум: 1.4.2022.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/748-21-utvrdjena-diskriminacija-na-osnovu-bracnog-i-porodicnog-statusa-u-oblasti-rada-i-zaposljavanja/>

● По овој препоруци је поступљено.

7.8. Притужба М.Ј. против Дома здравља због дискриминације на основу брачног и породичног статуса

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднела М.Ј., против Д.З.“Б.“ и Г.М., директора Д.З.“Б.“. У притужби је наведено да је М. Ј. била запослена у ДЗ „Б.“ на одређено време од јула 2014. године до 20. децембра 2017. године као замена запослених колегиница до њиховог повратка на рад и због повећаног обима посла, као и да је у јуну 2016. године сазнала да је трудна, те да је почетком јула 2016. године отпочела коришћење породичног одсуства, а да је 19. децембра 2017. године од послодавца затражила „продужење боловања на основу налаза педијатра, што није било прихваћено“. Међутим, притужиља је навела да је 16. маја 2018. године позвана да ради у ДЗ „Б.“, али је истог дана добила обавештење од правника да не може да настави са радним ангажовањем, због прекорачења законског рока од 24 месеца. У изјашњењу Дома здравља „Б.“ је наведено да је М.Ј. била ангажована у ДЗ „Б.“ на одређено време због повећаног обима посла у укупном трајању од 24 месеца. У изјашњењу су појаснили да имајући у виду одредбе Закона о раду, радни однос на одређено време због привременог повећања обима посла, може да се заснује са истим запосленим на истим или другим пословима у трајању које са прекидима или без прекида може да износи најдуже 24 месеца. Даље су навели да притужиља може да заснује радни однос на неодређено време само уз одобрење Комисије за давање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава. С тим у вези, ДЗ „Б.“ се у периоду од 2014. године до јула 2018. године више пута

обраћао поменутој Комисији поводом одобрења за пријем у радни однос радиолошког техничара, али да ни на један захтев није добио одговор, као и да без сагласности Комисије не постоји могућност да запосли радиолошког техничара на неодређено време. С тим у вези Повереник се обратио Комисији за давање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава, која је потврдила наводе ДЗ „Б.“. У току поступка је утврђено да разлог због чега М. Ј. није продужен уговор на одређено време, односно због чега није запослена на неодређено време у ДЗ „Б.“ није у вези са коришћењем одсуства са рада ради неге детета током 2016. и 2017. године, односно њеним породичним статусом, већ са чињеницом да послодавац није могао са њом да закључи нови уговор о раду на одређено време јер би на тај начин прекорачио законски рок прописан чланом 37. став 1. и 2. Закона о раду. Такође послодавац није имао право ни да подносиоцу притужбе запосли на неодређено време из разлога што ДЗ „Б.“, као корисник буџетских средстава није добио сагласност за запошљавање нових лица од надлежне комисије. Због свега наведеног, а након спроведеног поступка, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да ДЗ „Б.“ и Г. М., директор ДЗ „Б.“, нису повредили одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-00542/2018-02 датум: 18.1.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/689-18-mp-m-j-protiv-dz-b-i-g-m-zbog-diskr-na-osnovu-pola-i-bracnog-i-porodicnog-statusa-u-pos-zaposlj/>

8. ПРИТУЖБЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ НА ОСНОВУ ЧЛАНСТВА У ПОЛИТИЧКИМ, СИНДИКАЛНИМ И ДРУГИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА

8.1. Притужба М.Н.против В.Г. због дискриминације на основу чланства у синдикалној организацији

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је М.Н. из Н. поднела против В.Г., председника С.О.П.У.П. у Н. У притужби је наведено да је 14. фебруара 2019. године В.Г. у телефонском разговору вређао подносиоцу притужбе и одбио да јој да потпис ради остваривања права на куповину преко административне забране у „Ф.И.“ д.о.о, уз образложење да није чланица синдиката. Подносиоца притужбе је, такође, навела да сматра да сваки радник предшколске установе без обзира на синдикалну припадност има право да купује преко административне забране у складу са својим примањима. У изјашњењу В.Г., председника Синдиката, наведено је да је купо-

вина преко административне забране само једна од погодности чланства у Синдикату, односно да запослени у П.У.П. који су уједно и чланови Синдиката имају и многе друге погодности које нису доступне свим запосленима јер нису чланови Синдиката (нпр. новогодишњи пакетићи за децу, поклони за 8. март). Даље је наведено да је у телефонском разговору објаснио М. Н. да административну забрану потписује само члановима Синдиката из разлога што на исту ставља печат Синдиката и својеручни потпис. Током поступка, а увидом у Уговор о правима и обавезама при куповини путем административне забране на лична примања број – KR/Н14/07-16, који је достављен у прилогу изјашњења, утврђено је да је наведени уговор закључен 12. јула 2016. године између С.О.П.У.П. и „Ф.И.“ д.о.о, те да могућност куповине преко административне забране имају само чланови синдикалне организације, која је потписник овог уговора. Сагледавајући утврђене чињенице и релевантне правне прописе, Повереник за заштиту равноправности констатује да је В.Г., председник С.О.П.У.П., одбијањем да потпише административну забрану подносиоци притужбе, поступио у складу са уговором закљученим са „Ф.И.“ д.о.о. који је дужан да поштује, те да је доказао да је његово поступање према притужиоцима имало објективно и разумно оправдање. Стога, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да В.Г., председник С.О.П.У.П., није повредио одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-113/2019-02 датум: 14.5.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/130-19-misljenje-po-prituzbi-m-n-protiv-v-g-diskriminacija-na-osnovu-clanstva-u-sindikatskoj-organizaciji-u-postupku-zaposljavanju-ili-na-poslu-cir/>

8.2. Притужба АА против Синдикалне организације Градске библиотеке и Савеза самосталних синдиката града и општина-Синдиката радника културе, због дискриминације на основу неприпадности синдикалној организацији

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА, руководитељке Одељења за унапређење, развој и надзор библиотечке делатности у Градској библиотеци, поднете против Синдикалне организације Градске библиотеке и Савеза самосталних синдиката града и општина-Синдиката радника културе, због дискриминације на основу неприпадности синдикалној организацији. У притужби је наведено да је Синдикална организације Градске библиотеке, као репрезентативни синдикат у Градској библиотеци, уз подршку Савеза самосталних синдиката града и општина-Синдиката радника културе, онемогућио АА да буде кандидована за чланицу управног одбора Градске библиотеке из реда запослених тако што је кандидовање чланова за управни и надзорни одбор библиотеке из реда запослених условила чланством у Синдикалној организацији. У наводима изјашњења оба синдиката наведено је да Правила о раду синдикалне организације утврђују да се предлагање, евиденти-

рање и избор кандидата за чланове управног и надзорног одбора врши на исти начин и по истим правилима која се примењују за избор председника и органа Синдикалне организације, а која су регулисана овим правилима. Статутом Савеза самосталних синдиката Србије, као највишег акта синдиката са којим сви акти синдикалних организација морају да буду усклађени, утврђено је на експлицитан начин у члану 46. да се право члана синдиката да буде биран у органе синдиката стиче годину дана након учлањења у самостални синдикат. Изборна правила су примењена и приликом избора чланова управног и надзорног одбора библиотеке. Такође, у изјашњењу је наведено да су, у складу Правилима о раду синдикалне организације, чланови управног и надзорног одбора који су именовани на предлог репрезентативног синдиката дужни да преносе и заступају одлуке, предлоге и друге ставове органа синдиката, те није јасно како би неко ко није члан синдиката и не присуствује синдикалним састанцима био упознат са овим одлукама и заступао их у управном и надзорном одбору. У изјашњењу је даље наведено да се поставља питање да ли неко ко није члан синдиката познаје акте синдиката и његових виших органа које би заступао и да ли би тај неко уопште имао интереса да штити интересе синдиката, као што би то чинио неко ко је члан синдиката и добро је упознат са овим актима. У току поступка Повереник је констатовао да чињенице и докази које су понудили Синдикална организација Градске библиотеке и Савез самосталних синдиката града и општина-Синдикат радника културе а не пружају основа за закључак да је онемогућивање АА да буде кандидована за чланицу управног одбора Градске библиотеке из реда запослених засновано на легитимним и оправданим разлозима. Наиме, Законом о култури прописано је да ако је оснивач установе Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе, највише једна трећина чланова управног одбора именује се из реда запослених у установи, на предлог репрезентативног синдиката установе, односно највише једна трећина чланова надзорног одбора именује се из реда запослених у установи, на предлог репрезентативног синдиката установе. Посебним колективним уговором за установе културе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе прописано је да поступак предлагања чланова управног одбора и надзорног одбора из реда запослених води репрезентативни синдикат код послодавца. Законом о раду дефинисано је да запослени, у смислу овог закона, јесте физичко лице које је у радном односу код послодавца. Будући да Закон о култури, Закон о раду и Посебан колективни уговор за установе културе – акти више правне снаге од статута или правила синдиката, не постављају ни један други услов за избор чланова управног и надзорног одбора из реда запослених, није могло бити уважено изјашњење синдиката у којем се позивају на одредбе Статута Савеза самосталних синдиката Србије, Правила синдикалне организације библиотеке које се односе на избор органа синдикалне организације. Дословном применом правила за избор органа синдиката на избор за чланове управног и надзорног одбора из реда запослених, из поступка предлагања искључена је АА и сви запослени који нису чланови репрезентативног синдиката односно Синдикалне организације библиотеке. Повереник је стога донео мишљење да су Синдикална организација Градске библиотеке, као репрезентативни синдикат у Градској библиотеци и Савез самосталних синдиката града и општина-Синдикат радника културе дискриминисали АА јер су јој због тога што није чланица Синдикалне организације онемогућили да буде кандидована у поступку предлагања чланова управног

и надзорног одбора из реда запослених, чиме су повредили одредбе члана 6. у вези са чланом 16. и 25. Закона о забрани дискриминације. Повереник је Синдикалној организацији Градске библиотеке и Савезу самосталних синдиката града и општина-Синдикату радника културе препоручио да у будуће приликом тумачења прописа који се примењују на избор за чланове управног и надзорног одбора из реда запослених тумаче у складу са антидискриминационим прописима тако да не онемогућавају запослене који нису чланови синдиката да буду кандидовани за члана управног или надзорног одбора установе, као и да са мишљењем Повереника упозна директора установе у циљу предузимања мера из његове надлежности.

(бр. 07-00-00504/2020-02 датум: 10.6.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1058-21-prituzba-zbog-diskriminacije-po-osnovu-sindikalne-pripadnosti/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

8.3. Притужба председника синдиката АА, против Министарства одбране

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је подео председник синдиката АА, против Министарства одбране, због дискриминације синдиката АА, у односу на друге синдикате у Министарству одбране и Војсци Србије. У притужби и допуни притужбе, између осталог, наведено је да је синдикат АА дискриминисан као правно лице, на тај начин што је претходни министар одбране једностраним незаконитим актом укинуо репрезентативност синдикату, затим ниједном није пристао да се састане са представницима синдиката АА, нити је синдикат АА могао да учествује у изради Нацра закона о војсци Србије, да је супротно одредбама Закона о раду, орган министарства обуставио одбијање од износа зараде запосленима који су чланови синдиката АА, као и да Министарство одбране на бројне молбе/предлоге/захтеве које му упућује синдикат АА не одговара. У изјашњењу Министарства одбране је наведено да су сви наводи из притужбе неосновани, да се водио поступак утврђивања репрезентативности синдиката АА, да је синдикат АА два пута подносио тужбе Управном суду, од којих је накнадно одустао, да је у јануару 2021. године одржан састанак са представницима синдиката АА у циљу решавања питања у вези са исплатом чланарине, да је на захтеве и предлоге овог синдиката Министарство одбране одговарало, те да је последњи састанак са представницима синдиката АА одржан у марту 2021. године. Током поступка, приликом утврђивања чињеничног стања, Повереник је, поводом навода подносиоца притужбе да Министарство одбране не поступа по захтевима синдиката АА, констатовао да подносилац притужбе до окончања овог поступка није доставио доказе у прилогу ових навода из притужбе. Са друге стране, Министарство одбране је овом органу доставило табелу прегледа реализације задатака са синдикалним организа-

цијама запослених у Министарству одбране и Војсци Србије, из које је утврђено да је синдикат АА, подносио више захтева Министарству одбране, док су одговори/поступања Министарства одбране по конкретно означеним захтевима/предлозима/иницијативама овог синдиката назначени у колони-поступање по захтеву и реализација. Даље, у вези навода да је бивши министар одбране једностраним актом укинуо репрезентативност синдиката АА, Повереник је, на основу навода притужбе и изјашњења закључио да је по захтевима синдиката АА за утврђивање репрезентативности вођен првостепени и другостепени поступак, као и управни спор. Са друге стране, Повереник је утврдио, увидом на интернет презентацију синдиката АА да је овом синдикату решењем Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања од 29. марта 2021. године, утврђена репрезентативност, у делатности одбране, на територији Републике Србије. Поводом навода притужбе да синдикат АА једини није учествовао у изради текста Нацрта закона о војсци Србије, Повереник је констатовао да се на основу навода притужбе и изјашњења може закључити да коначни текст Нацрта закона о војсци још увек није израђен, као и да је синдикат АА писменим путем упућивао примедбе/предлоге у вези нацрта овог закона, те да је Министарство одбране дописом од 7.12.2020. године, одговорило синдикату АА, између осталог, да ће примедбе на текст Нацрта закона који је синдикат АА достаио, бити разматране приликом примене коначне верзије Нацрта закона. Имајући у виду наводе из притужбе, изјашњења, достављене доказе, као и појам дискриминације на основу синдикалне припадности, према Закону о забрани дискриминације, Повереник је истакао да у конкретном случају није доказано да је било коме од чланова/чланица синдиката АА који су запослени у МО и ВС ускраћено неко право из радног односа, само зато што су чланови/чланице овог синдиката. Због тога је Повереник за заштиту равноправности дао мишљење да Министарство одбране није прекршило одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-558/2020-02 датум: 10. 6. 2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1114-20-misljenje-povodom-prituzbe-predsednika-sindikata-aa-protiv-ministarstva-odbrane/>

8.4. Притужба АА против Министарства унутрашњих послова због дискриминације на основу чланства у синдикату

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе А. А. из Б. против Министарства унутрашњих послова, Б. Б, саветнице министра и В. В, помоћника министра и начелника Сектора за ванредне ситуације. У притужби је наведено да је саветница министар одбила да да сагласност за стручно усавршавање и оспособљавање подносиоца притужбе на обуку „Основе безбедности при контакту са експлозивним предметима“ у периоду од 16. до 29. септембра 2019. године у Москви и да је затражила од начелника Сектора за ванредне ситуације да име подносиоца притужбе избаци са спи-

ска запослених за ову обуку. Даље је наведено да је начелник Сектора послушао наредбу саветнице министар и сачинио нови акт са предлогом запослених без имена подносиоца притужбе на који је саветница министар дала сагласност. У изјашњењу Министарства унутрашњих послова је наведено да је Кабинет министра дао сагласност на предлог начелника Сектора за ванредне ситуације, као и да је одлука да подносилац притужбе не буде на списку запослених за обуку „Основе безбедности при контакту са експлозивним предметима“ донета на нивоу Сектора за ванредне ситуације, а не на нивоу Кабинета. У изјашњењу начелника Сектора за ванредне ситуације потврђено је да је одлука да подносилац притужбе не буде на списку запослених за обуку донета на нивоу Сектора, а ради организације несметаног процеса рада с обзиром да су неки од запослених у периоду трајања обуке били ангажовани на другим обукама, неки су користили право на годишњи одмор, док је подносилац притужбе у априлу 2019. године био на обуци у оквиру Министарства и у септембру користио четири дана неплаћеног одсуства. У току поступка је утврђено да је Министарство унутрашњих послова доказало да је Кабинет министра дао сагласност на предлог одлуке о запосленима за стручну обуку „Основе безбедности при контакту са експлозивним предметима“, као и да је одлука да подносилац притужбе не буде упућен на ову обуку донета на нивоу Сектора за ванредне ситуације, а не на нивоу Кабинета министра. На основу утврђених чињеница и околности и применом правила о терету доказивања, у току поступка је утврђено и да уз изјашњење начелника Сектора за ванредне ситуације нису достављени докази да постоји оправдан разлог да подносилац притужбе не буде упућен на ову обуку, нити докази којима се оспорава постојање узрочно-последичне везе између чланства подносиоца притужбе у синдикату и одлуке да он не буде упућен на стручну обуку. Због свега наведеног, Повереник је дао мишљење да је неупућивањем подносиоца притужбе на стручну обуку „Основе безбедности при контакту са експлозивним предметима“ у периоду од 16. до 29. септембра 2019. године у Москву, Министарство унутрашњих послова ставило подносиоца притужбе у неповољнији положај на основу личног својства – чланство у синдикалној организацији, чиме је повредило одредбе чл. 6. и 16. Закона о забрани дискриминације и члана 18. Закона о раду. Због свега наведеног Повереник је Министарству унутрашњих послова дао препоруку да убудуће приликом избора запослених за обуку ради стицања и унапређења знања, вештина и ставова, избор запослених врше на основу објективних критеријума и исказаних потреба организационих јединица, без неоправданог прављена разлике међу кандидатима на основу њиховог стварног или претпостављеног личног својства, као и да организује обуку на нивоу начелника и руководиоца у Сектору за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова на тему дискриминације и заштите од дискриминације у области рада и запошљавања.

(бр. 07-00-643/2019-02 датум: 22. 12. 2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1201-2019-prituzba-aa-protiv-mupa-zbog-diskriminacije-na-osnovu-clanstva-u-sindikatu/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

8.5. Притужба АА синдиката Завода за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију, поднете против, в.д. директорке због дискриминације на основу чланства у синдикалној организацији

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА синдиката Завода за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију, поднете против, в.д. директорке Завода за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију, због дискриминације на основу чланства у синдикалној организацији. У притужби је наведено да се дискриминација АА синдиката Завода и његових чланица и чланова огледа у томе што је в.д. директорке онемогућила АА синдикату Завода да учествује у преговорима за закључивање колективног уговора код послодавца, и поред чињенице да је АА синдикату Завода уредно утврђена репрезентативност код послодавца, док је истовремено, другом репрезентативном синдикату код послодавца, омогућено да учествује у преговорима за закључивање овог колективног уговора. Према наводима изјашњења в.д. директорке Завода за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију, одредбама Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе прописане су обавезе послодавца према репрезентативном синдикату у установи, који припада репрезентативном синдикату у делатности здравствене заштите становништва у Републици Србији, те да, како није потписник наведеног Посебног колективног уговора, АА синдикат здравства Србије није учествовао у преговорима за закључивање колективног уговора код послодавца. Како је у изјашњењу истакнуто, Посебан колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе непосредно се примењује на права, обавезе и одговорности свих запослених у Заводу, те притужба да је в.д. директорка Завода извршила дискриминацију на основу синдикалне припадности АА синдиката Завода, његових чланица и чланова запослених у Заводу није основана. У току поступка Повереник је констатовао да чињенице и докази које је понудила в.д. директорке Завода за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију, не пружају довољно основа за закључак да је онемогућавање АА синдиката Завода да учествује у преговорима за закључивање колективног уговора код послодавца, засновано на објективним и оправданим разлозима. Наиме, Законом о раду прописано је да колективни уговор код послодавца за јавна предузећа, друштва капитала чији је оснивач јавно предузеће и јавне службе закључују оснивач, односно орган који он овласти, репрезентативни синдикат код послодавца и послодавац. Одредбама Закона о раду прописано је и образовање одбора за преговоре, чије чланове одређују синдикати, уколико у закључивању колективног уговора учествује више репрезентативних синдиката, као и дужност учесника у закључивању колективног уговора да преговарају. Наведене законске одредбе, чињеница да је решењем Завода за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију АА синдикату Завода утврђена репрезентативност, као и репрезентативност још једног синдиката код послодавца, указали су да в.д. директорке Завода за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију није имала законску могућност нити оправдање да онемогући учешће АА синдиката Завода у преговорима за закључивање колективног уговора код послодавца. С тим у вези, наводи изјашњења да АА синдикат Завода није потписник Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, нису били од

значаја за доношење одлуке у конкретном случају, будући да одредбе Закона о раду недвосмислено указују на право репрезентативног синдиката код послодавца да учествује у преговорима за закључивање колективног уговора код послодавца односно да закључи наведени колективни уговор. Закон о раду – акт више правне снаге од посебног колективног уговора или подзаконског акта, препознаје репрезентативне синдикате код послодавца као обавезне учеснике преговора за закључивање колективног уговора код послодавца, и не поставља било које друге услове за њихово учешће. Стога, разлог неучествовања АА синдиката Завода у преговорима за закључивање колективног уговора код послодавца који је в.д. директорке Завода навела у изјашњењу, није могао да буде уважен. Повереник је донео мишљење да је в.д. директорке Завода за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију, онемогућавањем АА синдиката Завода за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију да учествује у закључивању колективног уговора код послодавца, дискриминисала чланове и чланице овог синдиката, чиме је повредила одредбе члана 6. у вези са чланом 16. и 25. Закона о забрани дискриминације. В.д. директорке Завода за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију је препоручено да предузме све потребне мере у циљу отклањања последица дискриминаторног поступања према члановима и чланицама АА синдиката Завода за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију, као и да убудуће, у оквиру обављања послова из своје надлежности, не крши одредбе антидискриминационих прописа.

(бр. 07-00-645/2019-02 датум: 31.1.2020. године)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1203-19-misljenje-po-prituzbi-u-oblasti-rada-i-zaposljavanja-po-osnovu-clanstva-u-sindikatu/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

8.6. Притужба АА против ВВ због дискриминације на основу чланства у удружењу-спортском клубу

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА, коју је поднео у име ББ, против ВВ, због дискриминације на основу чланства у удружењу/спортском клубу. У притужби је наведено да је ББ репрезентативка Србије у кајаку на мирним водама у дисциплинама K1 200m, K1 500m и K2 500m, а да је ВВ, док је обављао функцију селектора репрезентације Кајакашког савеза Србије, дискриминисао ББ. Према наводима притужбе ВВ је отежавао или потпуно ускраћивао ББ учешће на појединим такмичењима, само из из разлога што није чланица клуба у којем је он заступник, као и да је удаљивао са свих такмичења у којима је учествовала и ГГ, такмичарка која је чланица клуба у којем је ВВ заступник. У изјашњењу ВВ наведено је да је у 2017. години је, у складу са критеријумима одржано више контролних трка на којима је ГГ била боље пласирана, да је критеријуме за учешће на такми-

чењима у кајаку на мирним водама за 2019. годину прописао Управни одбор КСС, да су критеријуми за 2019. годину за стицање статуса репрезентативке Србије прописани на основу плана и програма рада националног тима и били фокусирани на женску посаду К4- 500m, као и да је ББ испуњавала прописане критеријуме и наступила на светском првенству у Дуизбургу и на европском првенству У23. У изјашњењу Кајакашког савеза Србије наведено је да су такмичарке ББ и ГГ испуњавале услове за учешће на светском првенству 2017. године, али да је ББ остварила боље резултате у спринту једноседу на почетку сезоне, да је почетком 2019. годину, такође, на предлог селектора, Управни одбор усвојио прописане критеријуме за улазак у националну селекцију у спринту за 2019. године, као и да је ББ испуњавала прописане критеријуме и учествовала на светском купу у Дуизбургу 2019. године. У току поступка је утврђено да је КСС прописао критеријуме за улазак у сениорску селекцију Србије у кајаку и кану у спринту за 2017. годину, да су и ББ и ГГ испуњавале критеријуме за учешће на светском првенству, али је ГГ остварила најбољи резултат у спринту једноседу, К1-200m, на почетку сезоне. Поред тога, у поступку је утврђено да ГГ 2017. године и није била чланица/сениорка Кајак кану клуба Војводина, чији је заступник ВВ. Такође, утврђено је да су на седници УО КСС од 27.1.2019. године, били прописани критеријуми за учешће на такмичењима у кајаку на мирним водама за 2019. годину, као и да је ГГ остварила најбоље резултате у дисциплини К1 200m и К1 500m на критеријумском такмичењу – Купу Србије. Утврђено је да је ББ, испуњавала прописане критеријуме и стекла статус репрезентативке Србије, као и да је учествовала на светском купу II у Дуизбургу и на Европском првенству за јуниоре и млађе сениоре у Рачицама. Такође, Кајакашки савез Србије, је расписао контролу за 2 учеснице у дисциплини К1 200m и то: ББ и ГГ. Овим документом је прописано да се контрола заказује за 19. август 2019, да се весла једна трка, а да ће победник бити представник Србије у дисциплини К1 200m на светском првенству у Сегедину. Утврђено је, међутим, да се ББ, није појавила на заказаној контроли, због чега и није учествовала на Светском првенству у Сегедину. На основу утврђеног чињеничног стања у овом поступку, Повереник је констатовао да у конкретном случају нема неоправданог прављења разлике или неједнаког поступања ВВ према ББу на друге такмичаре, пре свега у односу на такмичарку ГГ, на основу било ког личног својства ББ, укључујући и лично својство наведено у притужби. Због тога је повереник донео мишљење да, у поступку који је спроведен по притужби ББ, ВВ није повредио одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-663/2019-02 датум: 25.12.2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1219-19-misljenje-po-prituzbi-zbog-diskriminacije-na-osnovu-clanstva-u-udruzenju-sportskom-klubu/>

8.7. Притужба коју је поднео адвокат АА из Ниша, у име и уз сагласност Спортског удружења „...“ из Ниша, против Спортског клуба „...“ из Ниша, због дискриминације по основу личног својства – чланства у спортској организацији

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднео адвокат АА из Ниша, у име и уз сагласност Спортског удружења „...“ из Ниша, против Спортског клуба „...“ из Ниша, због дискриминације по основу личног својства – чланства у спортској организацији. У притужби је, између осталог, наведено да је Спортско удружење „...“ путем електронске поште 17. јула и 29. августа 2019. године упутило Спортском клубу „...“ пријаве својих чланова за трке које је спортски клуб најавио за 19. јул и 1. септембар 2019. године, као и да је Спортски клуб „...“ одбио пријаву чланова Спортског удружења „...“ са образложењем да је „попуњен број такмичара који је лимитиран“. У изјашњењу Спортског клуба „...“, наведено је да је Спортско удружење „...“ електронским путем поднело пријаве за трке које су најављене за 19. јул и 1. септембар 2019. године и да су пријаве одбијене јер су поднете након попуњавања ограниченог броја такмичара. Даље је наведено да су Спортском удружењу „...“ понудили да пријава за 19. јул 2019. године буде аутоматски прихваћена као пријава за следећу трку; да су финансијска средства за организовање трка добијена од града Ниша за реализацију спортског програма под називом „...“ у износу троструко мањем од захтеваног, због чега су одлучили да ограниче број учесника на тркама, а да број трка остане исти, како би се остварио зацртани циљ реализације програма, а то је омасовљење бављењем ролер спортом. Такође, доставили су спискове учесника обе трке и фотографије са трке која је одржана у јуну 2019. године на којој су учествовали чланови Спортског удружења „...“. У току поступка је утврђено да су чланови и чланице подносиоца притужбе учествовали на спортској манифестацији у организацији Спортског клуба „...“ у јуну 2019. године, као и да им је 18. јула 2019. године понуђено да пријава од тог дана буде уједно и пријава за следећу трку. На основу утврђеног чињеничног стања Повереник је закључио да неучествовање чланова Спортског удружења „...“ на тркама које су најављене за 19. јул и 1. септембар 2019. године у организацији Спортског клуба „...“ није узроковано личним својством чланова удружења (чланство у организацији). Због свега наведеног, Повереник је дао мишљење да Спортски клуб „...“ из Ниша у конкретном случају није повредио одредбе Закона о забрани дискриминације. Међутим, анализа је такође показала да одређена поступања током организације такмичења из пројекта „...“, нису била довољно транспарентна у интересу развоја овог спорта у граду Нишу и његовог омасовљења. Наиме, позиви за учешће на тркама објављени су у изузетно кратком временском периоду у односно на само одржавање трка (пар дана пре одржавања трке на фејсбук страници клуба и у средствима јавног информисања). Имајући у виду циљеве пројекта који је финансирао град Ниш у жељи омасовљења и подстицања деце на бављење спортом, као и промоцијом здравијег начина живота, Повереник је користећи своје законско овлашћење из члана 33. тачка 9. Закона о забрани дискриминације, Спортском клубу „...“ из Ниша дао препоруку мера за остваривање равноправности да убудуће приликом организовања спортских манифестација које имају за циљ омасовљење спорта на територији града Ниша, и веће учешће деце, а који се финансирају средствима јединице локалне самоуправе за развој спорта на територији града, у примереном року пре одржавања такмичења, обавести Спортски савез Ниша о датуму и месту одржавања планираних

такмичења, како би Савез о томе правовремено упознао све клубове. Повереник је пошао од тога да је Спортски савез Ниша организација која окупља клубове са територије града Ниша те да би се у будућности ситуације као што је ова, могле избећи слањем обавештења и Савезу о манифестацијама сличног типа које су финансиране од стране града Ниша, како би Савез о томе правовремено обавестио све чланове.

(бр. 07-00-682/2019-02 датум: 12. 2. 2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1238-19-utvrdjeno-diskriminatorno-postupanje-po-osnovu-licnog-svoystva-clanstva-u-sportskoj-organizaciji/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

8.8. Притужба АА против ВВ због дискриминације на основу чланства у удружењу-спортском клубу

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА, коју је поднео у име ББ, против ВВ, због дискриминације на основу чланства у удружењу/спортском клубу. У притужби је наведено да је ББ репрезентативка Србије у кајаку на мирним водама у дисциплинама К1 200m, К1 500m и К2 500m, а да је ВВ, док је обављао функцију селектора репрезентације Кајакашког савеза Србије, дискриминирао ББ. Према наводима притужбе ВВ је отежавао или потпуно ускраћивао ББ учешће на појединим такмичењима, само из из разлога што није чланица клуба у којем је он заступник, као и да је удаљавао са свих такмичења у којима је учествовала и ГГ, такмичарка која је чланица клуба у којем је ВВ заступник. У изјашњењу ВВ наведено је да је у 2017. години је, у складу са критеријумима одржано више контролних трка на којима је ГГ била боље пласирана, да је критеријуме за учешће на такмичењима у кајаку на мирним водама за 2019. годину прописао Управни одбор КСС, да су критеријуми за 2019. годину за стицање статуса репрезентативке Србије прописани на основу плана и програма рада националног тима и били фокусирани на женску посаду К4- 500m, као и да је ББ испуњавала прописане критеријуме и наступила на светском првенству у Дуизбургу и на европском првенству У23. У изјашњењу Кајакашког савеза Србије наведено је да су такмичарке ББ и ГГ испуњавале услове за учешће на светском првенству 2017. године, али да је ББ остварила боље резултате у спринту једноседу на почетку сезоне, да је почетком 2019. годину, такође, на предлог селектора, Управни одбор усвојио прописане критеријуме за улазак у националну селекцију у спринту за 2019. године, као и да је ББ испуњавала прописане критеријуме и учествовала на светском купу у Дуизбургу 2019. године. У току поступка је утврђено да је КСС прописао критеријуме за улазак у сениорску селекцију Србије у кајаку и кану у спринту за 2017. годину, да су и ББ и ГГ испуњавале критеријуме за учешће на светском првенству, али је ГГ остварила најбољи резултат у спринту једноседу,

K1-200m, на почетку сезоне. Поред тога, у поступку је утврђено да ГГ 2017. године и није била чланица/сениорка Кајак кану клуба Војводина, чији је заступник ВВ. Такође, утврђено је да су на седници УО КСС од 27.1.2019. године, били прописани критеријуми за учешће на такмичењима у кајаку на мирним водима за 2019. годину, као и да је ГГћ остварила најбоље резултате у дисциплини К1 200m и К1 500m на критеријумском такмичењу – Купу Србије. Утврђено је да је ББ, испуњавала прописане критеријуме и стекла статус репрезентативке Србије, као и да је учествовала на светском купу II у Дуизбургу и на Европском првенству за јуниоре и млађе сениоре у Рачицама. Такође, Кајакашки савез Србије, је расписао контролу за 2 учеснице у дисциплини К1 200m и то: ББ и ГГ. Овим документом је прописано да се контрола заказује за 19. август 2019, да се весла једна трка, а да ће победник бити представник Србије у дисциплини К1 200m на светском првенству у Сегедину. Утврђено је, међутим, да се ББ, није појавила на заказаној контроли, због чега и није учествовала на Светском првенству у Сегедину. На основу утврђеног чињеничног стања у овом поступку, Повереник је констатовао да у конкретном случају нема неоправданог прављења разлике или неједнаког поступања ВВ према ББу на друге такмичаре, пре свега у односу на такмичарку ГГ, на основу било ког личног својства ББ, укључујући и лично својство наведено у притужби. Због тога је повереник донео мишљење да, у поступку који је спроведен по притужби ББ, ВВ није повредио одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-663/2019-02 датум: 25.12.2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1219-19-misljenje-po-prituzbi-zbog-diskriminacije-na-osnovu-clanstva-u-udruzenju-sportskom-klubu/>

9. ПРИТУЖБЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ НА ОСНОВУ ВИШЕ ЛИЧНИХ СВОЈСТАВА

9.1. Притужба АА и ББ из против ЈКП „Водовод и канализација“ због дискриминације по основу старосног доба и пола

Мишљење је донето у поступку поводом притужби коју су поднеле АА и ББ из К. против ЈКП „Водовод и канализација“, због тога што им није омогућен добровољни одлазак из предузећа уз исплату стимулативне отпремнине у поступку рационализације броја запослених. Сматрају да су дискриминисане на основу старосног доба, али су истакле и да је исплата отпремнине за добровољни одлазак омогућена мушкарцима који имају 60 и 62 године живота, те да су дискримини-

сане и на основу пола. У изјашњењу на наводе из притужби, директор ЈКП „Водовод и канализација“ навео је да добровољни одлазак уз исплату отпремнине није дозвољен запосленима који су стекли услов за старосну пензију или им недостаје једна година за стицање тог услова, а да су подносиоци притужби стекли услов за „пуну пензију“ још 2015. године. Поред тога је навео да се отпремнина исплаћује ради обезбеђивања социјалне и материјалне сигурности запослених. Током поступка, утврђено је да запослени мушкарци којима је дозвољен одлазак уз исплату стимулативне отпремнине, а који су истих или сличних година као подносиоци притужби, нису стекли услов за одлазак у старосну пензију, већ услов за одлазак у превремену старосну пензију која се обрачунава са трајним умањењем. Дакле, послодавац није правио разлику између подносиоци притужби и запослених који су проглашени технолошким вишком, на основу пола или година живота, већ на основу чињенице да ли су остварили право на старосну пензију или на превремену старосну пензију, а које се стиче у различитим годинама живота за мушкарце и за жене, на основу закона. Због тога је Повереник донео мишљење да у конкретном случају, нису повређене одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-63/2019-02 датум: 25.4.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/56-19-nije-utvrdjena-diskriminacija-po-osnovu-starosnog-doba-u-oblasti-rada-i-zaposljavanja/>

9.2. Притужба АА против директорке људских ресурса због дискриминације на основу инвалидитета и синдикалне припадности

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднео А. А. против Б. Б., директорке људских ресурса у компанији В. В., због дискриминације на основу инвалидитета и чланства у синдикалној организацији. Подносилац притужбе је између осталог навео да је особа са инвалидитетом и да је према „решењу ПИО Фонда“ ослобођен рада у другој смени, као ветеринарски техничар, све до 7. марта 2022. године, када га је руководиоца Г. Г. распоредио на рад у другој смени, „по налогу“ Б. Б., те је на тај начин дискриминисан јер му је угрожено здравствено стање. Такође је истако да га је Б. Б. „лично“ избацила из свих комисија у предузећу у којима је био изабран као члан, „Независног синдикат компаније В, В;“ без законског основа. У изјашњењу на притужбу Б. Б. је између осталог наведено да на основу решења ПИО фонда којим је утврђен инвалидитет А. А. он није ослобођен рада у другој смени, а према уговору о раду и Одлуци послодавца о распореду радног времена у сектору сточарске производње рад је организован у две смене, те да је одлуку донео његов руководиоца Г. Г. на основу потреба организације рада. Поводом навода из притужбе које се односе на то да је „одлуком избацила“ подносиоца притужбе из свих комисија, истакла је да је као директорка људских ресурса у оквиру радних обавеза указала да А. А. нема формално правни основ да обавља активност члана Комисије за солидарну помоћ, путем мејла од 11. марта 2022. године,

који је упутила председници синдикалне организације „Независни синдиката компаније Б. Б.“ и осталим руководиоцима. У току поступка је утврђено да чињеница да је подносилац притужбе распоређен да обавља рад у другој смени на основу одлуке руководиоца не представља дискриминацију на основу инвалидитета јер представља рад на пословима који су у складу са утврђеном радном способношћу. Такође, Повереник је ценећи наводе подносиоца притужбе да је „избачен из свих комисија од стране Б. Б.“, утврдио да је још увек активан члан Комисије за солидарну помоћ и члан Одбора за безбедност и здравље на раду, да послодавац и „Независност синдикат“ нису донели одлуке о смени подносиоца притужбе из поменутог комисије. Повереник је донео мишљење да Б. Б., директорка људских ресурса у В. В. није повредила одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-112/2022-02 датум: 28.6.2022.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/103-22-prituzba-zbog-diskriminacije-u-oblasti-zaposljavanja-ili-na-poslu-na-osnovu-licnog-svoystva-invaliditet-i-sindikalna-pripadnost/>

9.3. Притужба АА против Скупштине града Београда због дискриминације на основу пола и породичног статуса

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе А. А. против Скупштине града Београда због дискриминације на основу пола и породичног статуса. У притужби је, између осталог, наведено да је град Београд усвајањем Одлуке о приступању града Београда Удружењу „Покрета за децу три плус“ из Чачка дискриминисао очеве са троје и више деце јер је овом одлуком омогућено право на додатне попусте на робу и услугу мајкама са троје и више деце, а не и очевима. Даље је наведено да Одлуком о правима детета у области финансијске подршке породици са децом на територији града Београда право на бесплатан боравак у предшколској установи има само дете које живи у породици са троје и више деце, односно, да би се остварила ова погодност, потребно је да сва деца живе у истом домаћинству, чиме је дискриминисан родитељ који не живи са дететом, на основу породичног статуса, с обзиром да се трошкова плаћања предшколске установе ослобађа родитељ који живи са дететом, као и да се редослед рођења деце „утврђује из матичне књиге рођених за мајку“. У изјашњењу Градске управе града Београда, између осталог, наведено је да се Поносна картица Удружења „Покрет за децу три плус“ из Чачка издаје родитељима, оцу и мајци са троје и више деце, од којих је макар једно малолетно, попуњавањем обрасца изјаве. У прилогу изјашњења достављени су образац изјаве и обавештење о обради података. У току поступка је утврђено да се картица на основу које се остварују одређени попусти на робу и услуге, издаје на основу потписане изјаве и сагласности и да се може издати на име мајке као и на име оца, односно, да попусте могу остварити и отац и мајка са троје и више деце. Даље је утврђено да је Одлуком о правима детета у области финансијске подршке породици са децом на територији града Београда прописано да право на нак-

наду укупних трошкова боравка у предшколској установи и трошкова одмора и рекреације детета остварује породица са троје и више деце, где се редослед рођења детета утврђује према датуму и часу рођења уписаних у матичну књигу рођених детета, при чему је одлучујућа чињеница да је у питању треће или свако следеће дете које живи у породици. У питању је подршка породици са више деце и подршку могу остварити оба родитеља уколико живе у породици са троје и више деце. Законом о финансијској подршци породици са децом прописано је да породицу у смислу овог закона чине: супружници и ванбрачни партнери, деца и сродници у правој линији без обзира на степен сродства, као и сродници у побочној линији до другог степена сродства под условом да живе у заједничком домаћинству. Због тога се у конкретном случају не ради о дискриминације родитеља који не живи са дететом, јер је циљ накнаде трошкова подршка породици, а у складу са законом, породицу чине лица која живе у заједничком домаћинству, као ни о дискриминацији родитеља на основу пола. С обзиром на све наведено, Повереник је дао мишљење да у је у поступку по притужби А. А. из Б. против Скупштине града Београда, утврђено да нису повређене одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-119/2021-02 датум: 24. 5. 2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/109-21-misljenje-povodom-prituzbe-a-a-protiv-skupstine-grada-beograda-zbog-diskriminacije-na-osnovu-pola-i-porodicnog-statusa/>

9.4. Притужба удружења против Покрајинског завода за равноправност полова због дискриминације на основу старосног доба и осуђиваности

Мишљење је донето у поступку по притужби Удружења АА против Покрајинског завода за равноправност полова, поводом услова Конкурса за доделу бесповратних средстава брачним паровима на територији АП Војводине за куповину сеоских кућа са окућницом. Наиме, у притужби је наведено да се условима наведеног Конкурса, између осталог, тражи да један од супружника/ванбрачних партнера није старији од 40 година живота у моменту подношења пријаве на конкурс, односно да учесници конкурса нису правноснажно осуђивани на казну затвора од најмање шест месеци. Такође, у притужби је наведено да су циљеви предметног Конкурса усмерени на подстицање развоја руралних средина и повећање броја жена власница непокретности, као и да је „евидентно“ да исти могу бити остварени и у случајевима када су оба супружника/ванбрачна партнера старија од 40 година, односно када је једно од њих двоје, или обоје, осуђивано „на казну дужу од шест месеци“. У изјашњењу Покрајинског завода за равноправност полова, између осталог, наведено је да је приликом прописивања горње старосне границе од 40 година за једног супружника/ванбрачног партнера, Завод имао у виду „предвиђања и прогнозе“ које су изнете у Програму развоја Војводине

2014-2020. године, а према којима ће, уколико се настави са садашњом стопом фертилитета, многа сеоска подручја у Војводини остати без младих људи, док ће се с друге стране доћи до повећања броја становника старијих од 65 година. Даље, у изјашњењу се наводи да је младих у руралним подручјима Војводине све мање, као и да је Завод пре расписивања предметног Конкурса спровео детаљно истраживање на основу којег је дошао до „алармантних“ података о напуштању војвођанских села и смањењу броја деце у сеоским школама, због чега је процењено да је неопходно увести посебне мере којима ће се млади у руралним подручјима АП Војводине довести у „стање суштинске једнакости“. У изјашњењу је наведено да је Завод настојао да опредељена бесповратна средства за куповину сеоских кућа са окућницом буду додељена младим паровима који желе да наставе заједнички живот на селу. Даље, поводом услова Конкурса којим се тражи да учесници Конкурса нису правноснажно осуђивани на казну затвора од најмање шест месеци, у изјашњењу се између осталог наводи да су средстава за куповину сеоских кућа са окућницом ограничена, да се обезбеђују у буџету и да је Завод у обавези да „посебно води рачуна о њиховом располагању“, односно да „да додатно осигура да циљеви Конкурса неће бити проневерени, односно да непокретности неће бити оптерећене хипотеком, продате на јавној продаји због неизмирених обавеза према повериоцима или искоришћене у нелегалне сврхе“. Такође, истакнуто је да су сви услови Конкурса прописани „Правилником“ као општим актом, због чега нису могли бити другачије прописани, као и да подносиоце притужбе нису доказале да је због услова које сматрају спорним било које лице претрпело последицу. Током поступка утврђено је да су услови Конкурса за доделу бесповратних средстава брачним паровима на територији АП Војводине за куповину сеоских кућа са окућницом преузети из Правилника о условима за доделу бесповратних средстава брачним паровима на територији АП Војводине за куповину сеоских кућа са окућницом, који је 31. јануара 2019. године донео Управни одбор Покрајинског завода за равноправност полова. Имајући у виду наведено, као и принцип поштовања хирерахије правних аката, Повереник указује да је неспорно да услови предвиђени Конкурсом нису могли бити прописани другачије од оних које прописује Правилник који је донео Управни одбор Покрајинског завода. С тим у вези, Повереник је приступио анализи оспорених конкурсних услова прописаних Правилником са аспекта антидискриминационих прописа. Повереник је приликом оцене оправданости постављања услова у погледу горње старосне границе од 40 година за једног супружника/ванбрачног партнера имао у виду релевантне стратешке документе Републике Србије, пре свега Стратегију пољопривреде и руралног развоја Републике Србије 2014-2024. године, Стратегију подстицања рађања, Национални Програм руралног развоја од 2018. до 2020. године, као и Програм развоја Војводине 2014-2020. године, из којих произлази да је младих на селу све мање, те да је у циљу креирања политике равномернијег регионалног развоја Републике Србије неопходно створити повољне услове за живот и рад младих у руралним подручјима и њихово мотивисање да остану на селу и ту формирају породице. Такође, Повереник је имао у виду да ограничење у погледу година живота за једног од супружника/ванбрачних партнера не представља сметњу за остварење другог циља Конкурса – повећање броја жена власница непокретности, будући да ће се под једнаким условима у катастар непокретности уписати како жене до 40 година живота, тако и жене старије од 40 година живота, уколико испуњавају преостале услове

Конкурса. Ценећи разлоге за прописивање услова којим се тражи да учесници нису правноснажно осуђивани на казну затвора од најмање 6 месеци, Повереник указује да не постоје гаранције да супружници/ванбрачни партнери који испуњавају наведени услов неће предметну непокретност „оптеретити хипотеком, продати на јавној продаји због неизмирених обавеза према повериоцима или средства додељена Конкурсом искористити у нелегалне сврхе“. Наведени услов који прописује Правилник представља поштравање услова за постизање пуне равноправности, заштите и напретка лица односно групе лица која се налазе у суштински неједнаком положају и у неоправдано неповољнији положај ставља, односно могао би ставити лице/групу лица због њиховог личног својства – осуђиваност. Ценећи све напред наведено, а имајући у виду сврху афирмативних мера и правило о прерасподели терета доказивања из члана 45. Закона о забрани дискриминације, затим релевантне правне прописе и стратешке документе које је донела Република Србија, Повереник за заштиту равноправности донео је мишљење да:

– прописивањем услова из члана 3. став 2. тачка 1. Правилника о условима за доделу бесповратних средстава брачним паровима на територији АП Војводине за куповину сеоских кућа са окућницом, да један од супружника/ванбрачних партнера није старији од 40 година живота у моменту подношења пријаве на Конкурс, нису повређене одредбе Закона о забрани дискриминације.

– прописивањем услова из члана 3. став 2. тачка 8. Правилника о условима за доделу бесповратних средстава брачним паровима на територији АП Војводине за куповину сеоских кућа са окућницом, да Учесници конкурса нису правноснажно осуђивани на казну затвора од најмање шест месеци, повређене су одредбе члана 6. Закона о забрани дискриминације. Због тога је Покрајинском заводу за равноправност полова препоручено да одредбу члана 3. став 2. тачка 8. Правилника о условима за доделу бесповратних средстава брачним паровима на територији АП Војводине за куповину сеоских кућа са окућницом, усклади са антидискриминационим прописима.

(бр. 07-00-201/2019-02 датум: 22.7.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/218-19-prituzba-zbog-diskriminacije-na-osnovu-starosnog-doba-i-osudjivanosti/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

9.5. Притужба АА против ББ, због дискриминације на основу инвалидитета и пребивалишта на Косову и Метохији

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе АА против ББ, због дискриминације на основу инвалидитета и пребивалишта на Косову и Метохији. У притужби је наведено да је подносиатељ

притијбе поднео захтев ЈКП „Паркинг сервис“ у Чачку ради остваривања права на бесплатну паркинг карту за особе са инвалидитетом, али да је одбијен уз образложење да нема пребивалиште на територији Чачка и да му ауто није регистрован у Чачку, као и да је поменути услов прописан Одлуком о обављању комуналне делатности управљања јавним паркиралиштима. У изјашњењу ББ, није оспорено да је Одлуком о обављању комуналне делатности управљања јавним паркиралиштима постављен услов да особа са инвалидитетом има пребивалиште на територији града Чачка како би могла да оствари право на бесплатну паркинг карту. Даље, да је Комисија за предлоге и притужбе Скупштине града Чачка констатовала да се одредбе Одлуке не могу мењати у појединачном случају али да је донела закључак којим се предлаже ЈКП „Паркинг сервис“ у Чачку да покрене иницијативу за допуну Одлуке како би бесплатно коришћење обележеног паркинг места омогућило особама са инвалидитетом која имају боравиште у Чачку, као и да се као власник или корисник моторног возила по основу уговора о лизингу уврсти брачни друг особа са инвалидитетом. У току поступка утврђено је да наизглед неутралан услов пребивалишта на територији града Чачка који је наведен у Одлуци, искључује особе са инвалидитетом које имају статус интерно расељених лица и које због свог статуса не могу испунити услов пребивалишта. Повереник је дао мишљење да су прописивањем услова пребивалишта за остваривање права на бесплатно коришћење паркинг места за особе са инвалидитетом, у Одлуци о обављању комуналне делатности управљања јавним паркиралиштима, искључена интерно расељена лица са боравиштем на територији града Чачка, и повређене су одредбе члана 7. Закона о забрани дискриминације. Повереник за заштиту равноправности је дао препоруку ББ да предузме све мере из своје надлежности како би Одлука о обављању комуналне делатности управљања јавним паркиралиштима, била применљива и на особе са инвалидитетом која су интерно расељена лица, која имају боравиште на територији града Чачка.

(бр. 07-00-333/2021-02 датум: 12. 8. 2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/490-21-misljenje-povodom-prituzbe-aa-protiv-bb-zbog-diskriminacije-na-osnovu-invaliditeta-i-prebivalista-na-kosovu-i-metohiji/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

9.6. Притужба АА против послодавца, због дискриминације по основу брачног и породичног статуса и здравственог стања

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је АА из ... поднела против послодавца – привредног друштва ББ из ..., због дискриминације по основу брачног и породичног статуса и по основу здравственог стања. У притужби је између осталог наведено да је подносиатеља притужбе

са послодавцем закључила уговор о раду на одређено време 5.9.2021. године, до 5.10.2021. године, да је због болести детета морала да отвори боловање 16.9.2021. године. Даље је наведено да је подносиатеља притужбе 17.9.2021. године обавештена од послодавца да је њен радни однос отказан, те да сматра да је послодавац дискриминисао због чињенице да је била приморана да отвори боловање због неге болесног детета. У изјашњењу послодавца на наводе из притужбе, између осталог, наведено је да је код послодавца дошло до смањења обима посла, у првој половини 2021. године, као и да су две од три запослене раднице у продајном објекту у Ужицу наговестиле одлазак на породично одсуство, а пословођа одлазак код другог послодавца и да је због тога послодавац објавио конкурс за посао на местима продавца и пословође продавнице у Ужицу, у јуну 2021. године. Послодавац даље наводи да није био у могућности да организује разговор са кандидатима, због периода коришћења годишњих одмора, те је радно ангажовао подносиатељу притужбе, уговором о раду на одређено време, на период од 30 дана, који је продужен из разлога што „није било могуће обавити разговор са кандидатима наредних месец дана“. У изјашњењу је наведено да подносиатеља притужбе, није хтела да извршава радне налоге менаџера, па је због тога са подносиатељком притужбе раскинут уговор о раду. Након спроведеног поступка, утврђено је да је, према посебном правилу о прерасподели терета доказивања, прописаном у члану 45. став 2. Закона о забрани дискриминације, подносиатеља притужбе учинила вероватним акт дискриминације, док са друге стране, послодавац у конкретном случају није понудио адекватне доказе, који би поткрепили његове наводе да подносиатељки притужбе није отказао уговор о раду због чињенице да је подносиатеља притужбе отворила боловање због неге болесног детета. Другим речима, послодавац није доказао да су у конкретном случају постојали објективни разлози за отказивање уговора у раду који нису у узрочној вези са чињеницом да је подносиатеља притужбе отворила боловање ради неге болесног детета. Због тога је Повереник донео мишљење да је послодавац, повредио одредбе члана 6, а у вези са чланом 16. став 1. Закона о забрани дискриминације, и препоручио послодавцу да отклони повреду права које су наступиле као последица дискриминаторног отказа уговора о раду на одређено време, да упозна запослене са мишљењем Повереника за заштиту равноправности и да убудуће, својим поступањем према запосленима, не крши прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-564/2021-02 датум: 12.1.2022.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/730-21-misljenje-povodom-prituzbe-aa-protiv-poslodavca-zbog-diskriminacije-po-osnovu-bracnog-i-porodicnog-statusa/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

9.7. Притужба АА поднео против буџетских инспектора Службе за буџетску инспекцију због дискриминације на основу националне припадности и чланства у политичкој организацији

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је АА поднео против буџетских инспектора Службе за буџетску инспекцију, ББ и ВВ, због дискриминације на основу националне припадности и чланства у политичкој организацији. У притужби је између осталог наведено да приликом инспекцијске контроле коју су у периоду од 3. априла до 22. јуна 2018. године буџетски инспектори Службе за буџетску инспекцију вршили у Геронтолошком центру, социјално-здравствена установа за збрињавање одраслих особа из ДД (у даљем тексту: Геронтолошки центар ДД), подносиоцу притужбе „није омогућено“ да учествује у поступку контроле, као и да буџетски инспектори нису упознали „ни подносиоца притужбе, нити остале странке и сведоке у поступку“ са законском одредбом којом је омогућено да се поступак води на њиховом матерњем језику. У притужби је појашњено да поступајући инспектори нису утврдили језик на којем се поступак води како би се подносиоцу притужбе, као припаднику хрватске националне мањине, омогућило да се служи својим матерњим језиком током поступка, због чега сматра да је дискриминисан на основу своје националне припадности. Поред наведеног, подносилац притужбе сматра да је у конкретном случају дискриминисан и на основу чланства у политичкој организацији, с обзиром да је „истакнути члан опозиционе странке“, као и да се у конкретном случају ради о „очигледној злоупотреби овлашћења инспектора у служби са политичким противником, који је уз то још и припадник народа у мањинском положају“. У прилог наведеном истакао је да су „законске одредбе врло креативно примењене према њему, а не и према другима“, с обзиром да је, како је даље навео, буџетска инспекторка поднела захтев за покретање прекршајног поступка само против њега, иако је за контролисани период од 7. до 31. децембра 2017. године одговорна особа у Геронтолошком центру ДД био ЂЂ „који није процесуиран“. У изјашњењу Службе за буџетску инспекцију и поступајући буџетске инспекторке, између осталог, наведено је да је у 2018. години извршено више инспекцијских контрола од којих су се пет односиле на установе социјалне заштите, као и да је по налогу и допунским налозима за контролу надзирани субјект био и Геронтолошки центар ДД. Даље, наведено је да је инспекцијска контрола у Геронтолошком центру ДД обављена у периоду од 3. априла до 22. јуна 2018. године, и то за контролисани период од 1. јануара до 31. децембра 2017. године, а да је од подносиоца притужбе тражено да достави писана објашњења која су се односила на чињенично стање које је утврђено у поступку контроле, с обзиром да је био директор надзираног субјекта у контролисаним периоду од 1. јануара до 6. децембра 2017. године. Према даљим наводима Службе за буџетску инспекцију и буџетске инспекторке, подносилац притужбе није тражио да се поступак инспекцијске контроле води на његовом матерњем језику, већ је своја писмена објашњења Служби за буџетску инспекцију доставио на српском језику и латиничном писму. Из даљих навода изјашњења произлази да се поводом захтева за превођење записника о контроли на хрватски језик који је подносилац притужбе поднео након што му је предметни записник уручен, Служба за буџетску инспекцију захтевом обратила Покрајинском секретаријату за образовање прописа, управу и националне мањине-националне заједнице, као и да му је преведени записник на хрватски језик достављен 6. августа 2018. године,

односно да му је 29. септембра 2018. године достављена „комплетна документација која је сачињена у поступку инспекцијске контроле, преведена на хрватски језик“. Поводом навода да је прекршајна пријава поднета само против подносиоца притужбе, у изјашњењу Службе за буџетску инспекцију и буџетске инспекторке, наведено је да им није било познато да је подносилац притужбе припадник хрватске националне мањине и члан ЕЕ странке, као и да су поводом извршене контроле у Геронтолошком центру ДД, Прекршајном суду у ДД поднете две прекршајне пријаве, како против подносиоца притужбе, као одговорног лица, тако и против другог одговорног лица у контролисаном периоду, о чему су достављени докази. Након спроведеног поступка и изведених доказа, између осталог, утврђено је да је контрола финансијско-материјалног пословања и наменског и законитог коришћења средстава вршена у Геронтолошком центру ДД за контролисани период од 1. јануара до 31. децембра 2017. године, који је о наведеној контроли обавештен у законом прописаном року. Даље, утврђено је да је контрола вршена у присуству директора Геронтолошког центра БЂ и неколико запослених лица, као и да су од подносиоца притужбе и запослене у Геронтолошком центру, затражена писана објашњења везана за чињенично стање које је утврђено у поступку контроле. Ценећи наведено, а имајући у виду одредбу члана 17. Закона о инспекцијском надзору којом је прописано да инспектор у писаном облику обавештава надзираног субјекта о предстојећем инспекцијском надзору најкасније три дана пре почетка надзора, односно да је одредбом члана 9. став 1. Уредбе о раду, овлашћењима и обележјима буџетске инспекције прописано да је буџетски инспектор дужан да најави инспекцијску контролу руководиоцу субјекта инспекцијске контроле код којег ће се иста вршити, а да је у складу са чланом 12. став 3. Уредбе о раду, овлашћењима и обележјима буџетске инспекције и чланом 21. Закона о инспекцијском надзору, подносилац притужбе позван да се изјасни о чињеницама које су током поступка контроле утврђене, Повереник налази да се у конкретном случају не може сматрати да поступајући инспектори Службе за буџетску инспекцију нису омогућили подносиоцу притужбе да учествује у поступку инспекцијске контроле. Даље, поводом навода да му у поступку инспекцијске контроле није омогућено да се служи својим матерњим језиком, током поступка је утврђено да је подносилац притужбе писана објашњења која су се односила на утврђено чињенично стање у поступку контроле инспекторима доставио на српском језику и латиничном писму, да је захтев за превођење на свој матерњи језик Служби за буџетску инспекцију поднео након што му је целокупан записник о контроли уручен 2. јула 2018. године, као и да му је по подношењу захтева достављен превод записника о контроли на хрватски језик. Повереник је имао у виду да је одредбама члана 12. став 4. Закона о службеној употреби језика и писма, између осталог прописано да када у поступку учествује једна странка – припадник националне мањине, поступак се, на њен захтев, води на језику националне мањине који је у службеној употреби у органу, односно организацији која води поступак, док је ставом 5. исте одредбе прописано да када у поступку учествује више странака чији језици нису исти, поступак се води на једном од језика који су у службеној употреби у органу, односно организацији која води поступак, односно да ако се странке не споразумеју о томе на ком ће се језику водити поступак, језик одређује орган, односно организација пред којом се води поступак, осим ако једна од странака захтева да се поступак води на српском језику, у ком случају ће се поступак водити на том језику (став 6.). Имајући у виду наве-

дено, као и да из достављених доказа произлази да подносилац притужбе није тражио да му се писмена објашњења која су буџетски инспектори захтевали од њега за потребе поступка доставе на његовом матерњем језику, а да је Служба за буџетску инспекцију понудила доказе да се захтевом за превођење документације на хрватски језик подносилац притужбе обратио након што му је уручен записник о контроли, те да је по наведеном захтеву поступљено, Повереник је мишљења да у конкретном случају подносиоцу притужбе није онемогућено да се користи матерњим језиком. Даље, током поступка је такође утврђено да након спроведене контроле у надзираном субјекту, прекршајни поступак није покренут само против подносиоца притужбе, већ и против другог одговорног лица у Геронтолошком центру ДД у периоду вршења контроле. Ценећи све напред наведено може се констатовати да поступањем буџетских инспектора Службе за буџетску инспекцију приликом инспекцијског надзора у Геронтолошком центру, социјално-здравственој установи за збрињавање одраслих лица ДД, подносилац притужбе није стављен у неоправдано неповољнији положај из разлога који су у вези са његовим личним својствима – национална припадност и чланство у политичкој организацији. Због тога је Повереник дао мишљење да буџетски инспектори Службе за буџетску инспекцију, нису повредили одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-442/2019-02 датум: 30.1.2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/904-19-misljenje-u-postupku-pred-organima-javne-vlasti-po-osnovu-pripadnosti-hrvatskoj-nacionalnoj-manjini/>

9.8. Притужба коју је поднео адвокат из Б, у име АА, против Градског одбора Српске напредне странке Врање због дискриминације на основу здравственог стања и изгледа

Мишљење је донето поводом притужбе коју је поднео адвокат из Б., у име АА, изјављене против Српске напредне странке. Притужба је поднета због текста који је Градски одбор Српске напредне странке Врање објавио на својој фејсбук страници 24.7.2020. године, под насловом: „Одговор глодатору инфо Врањских на текст Плачивучко и плачивучићи“. У притужби је наведено да је АА новинар, а да је Градски одбор Српске напредне странке В. извргнуо руглу лоше здравствено стање АА, као и његов физички изглед. У изјашњењу на притужбу, између осталог, наведено је да се не ради о кршењу Закона о забрани дискриминације, да је саопштење Градског одбора Српске напредне странке одговор на текст који је подносилац притужбе објавио на порталу „И.В“, да је нејасно о каквом се здравственом стању ради, од чега болује подносилац притужбе, као и у чему се састоји дискриминација на основу његовог физичког изгледа, нити су достављени докази о томе. Повереник констатује да је предмет овог поступка био текст поводом којег је поднета притужба, те да имајући

у виду предмет притужбе, Повереник је анализирао Саопштења поводом чланка подносиоца притужбе који се могао очекивати у оваквој ситуацији. С тим у вези, Повереник је у току поступка анализирао само оне изразе и реченице који су од значаја за утврђивање дискриминације, док се није бавио другим наводима из Саопштења. Приликом одлучивања у овом предмету, Повереник је узео у обзир важност слободе изражавања, са једне стране, али и забрану узнемиравања и понижавајућег поступања које има за циљ или представља повреду достојанства лица или групе лица, прописану Законом о забрани дискриминације, са друге стране. Анализа текста, који је објавио Градски одбор Српске напредне странке у В. на фејсбук страници, под насловом „Одговор глоратору инфо Врањских на текст Плачивучко и плачивучићи“, је најпре показала да је овај текст објављен дан након текста који је на интернет порталу И.В објављен под насловом: „Плачивучко и плачивучићи“, а који текст је написао новинар АА. С тим у вези, Повереник је указао да Градски одбор Српске напредне странке у В. има право да коментарише, као и да се критички изрази о наведеном тексту. Међутим, такав став не може бити изражен на начин да се лице етикетира и вређа по основу било ког личног својства. Имајући све наведено у виду, анализа садржине текста показала је да је евидентно да су поједини изрази, изјаве и реченице које су упућене АА увредљиви и да се заснивају на његовом личној својству, као што су: гњидо једна људска, неписмена, зла, ружна, непокретна.. и бавиш се свињогојством.. И у шта си се претворио!? Непокретни лењивац!? Свињогојство.“ Повереник сматра да су овакве изјаве у супротности са антидискриминационим прописима, јер су увредљиве и понижавајуће и представљају повреду достојанства АА на основу његових личних својстава (физичког изгледа и здравственог стања), на који начин се ствара непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење. Стога, Повереник је дао мишљење да су увредљивим и понижавајућим изразима који су упућени на рачун физичког изгледа и здравственог стања АА у тексту Саопштења објављеном на Фејсбук страници, Градски одбор Српске напредне странке у В. повредио одредбе члана 12. Закона о забрани дискриминације. Уз мишљење је дата и препорука Градском одбору Српске напредне странке у В да овим поводом упути писано извињење АА, у року од 15 дана од дана пријема овог мишљења са препоруком, као и да убудуће води рачуна да не крши законске прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-482/2020-02 датум: 22.4.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1037-20-utvrdjena-diskriminacija-na-osnovu-zdravstvenog-stanja-i-izgleda/>

● **По овој препоруци није поступљено.**

9.9. Притужба АА против банке због дискриминације по основу националне припадности и пола

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је АА поднела против ББ ... и ВВ. Подносиатељка је у притужби, између осталог, навела да је 12. септембра 2019. године, у експозитури ББ у ... улици у ..., у присуству две шалтерске службенице и „званичног“ обезбеђења банке, вербално нападнута од „непознатог младог човека“ који јој је том приликом упутио „најстрашније“ псовке и увреде попут : „курво“, „усташо“, „босанска певачице“, „је..о те језик којим говориш“, „врати се одакле си дошла“, „је..о те ... и ГГ певачко друштво“, због чега се више пута обратила раднику обезбеђења банке са молбом да је заштити од младића који је вређа. Подносиатељка притужбе је појаснила да је рођена у ..., да поседује држављанство Републике Хрватске и да говори хрватским језиком, као и да је јеврејског порекла и председница удружења „ГГ певачког друштва“. Такође, у притужби је навела да је поред увреда и псовки које су се односиле на њену националну припадност и пол, осећање узнемирености и понижења проузроковала и чињеница да „нико“ од запослених у експозитури банке није реаговао на младића који је вређа, због чега је поднела приговор банци, док је против младића поднела пријаву ПС Током поступка утврђено је да је поступајући по пријави притужиље, ПС ... обавила увиђај у оквиру којег је извршила увид у снимак сигурносних камера и узела изјаве од запослених који су 12. септембра 2019. године присуствовали догађају који се одиграо у филијале банке у ... улици, па је на основу тако спроведених радњи поднела захтев за покретање прекршајног поступка против ВВ због извршеног прекршаја из члана 9. став 1. Закона о јавном реду и миру. Имајући у виду да је поводом наведеног догађаја који је предмет анализе Повереника против ВВ већ покренут поступак пред надлежним судом, а да је одредбом члана 36. став 1. Закона о забрани дискриминације прописано да Повереник не поступа по притужби уколико је поступак пред судом по истој ствари већ покренут или правноснажно окончан, поступак против ВВ је обустављен. Даље, имајући у виду да је притужба поднета и против Банке, Повереник је анализирао да ли су запослени у филијали предузели одговарајуће радње да спрече понижавајуће и увредљиво поступање према подносиатељки притужбе, као и да ли је, и које мере, Банка предузела након сазнања за наведени инцидент. С тим у вези, Повереник констатује да је на основу изјава запослених службеница банке и радника обезбеђења који су присуствовали догађају од 12. септембра 2019. године, а које су достављене уз изјашњење Банке, утврђено да запослене службенице нису тражиле од радника обезбеђења банке да реагује на понашање младића који подносиатељки притужбе изговара дискриминаторне и сексистичке увреде и псовке. Такође, на основу навода из изјашњења Банке може се закључити да запослени о наведеном инциденту нису обавестили ни руководство Банке, ни надлежне државне органе, пре свега полицију, иако им је, како су то сведоци у својим изјавама навели, „клијент ВВ познат од раније као јако конфликтна особа“. Ценећи наведено, а имајући у виду наводе притужбе, изјашњења и изјаве сведока, Повереник сматра да мере које су у конкретном случају запослени у Банци, укључујући и радника обезбеђења, предузели нису биле ни адекватне, довољне и ефикасне, да би онемогућиле ВВ да подносиатељки притужбе упућује сексистичке и дискриминаторне увреде на основу њене националне припадности и пола, као и да таквим изјавама изазове осећање угрожености, понижења и страха код притужиље. Даље, поводом навода из

изјашњења Банке „да је нејасно из којих разлога је притужба поднета против Банке јер запослени нису ни активно, ни пасивно допринели понашању које је имало увредљив карактер“, Повереник указује да се акт дискриминације може извршити и пропуштањем да се предузму одређене радње услед којих се лице, због неког свог личног својства, ставља у неоправдано неповољнији положај, као и да за постојање дискриминације намера није правно релевантна, односно да се акт дискриминације може извршити и у незнању да је чињење, нечињење, односно пропуштање које се врши, у супротности са антидискриминационим прописима. Имајући у виду да је на основу спроведеног поступка и достављених доказа утврђено да Банка није предузела мере да онемогући вређање на националној основи и сексистичке изјаве ВВ упућене подносиоци притужбе, да је о инциденту који се догодио у експозитури у ..., Банка обавештена на основу писаног приговора притужиоца, а не запослених који су присуствовали инциденту, као и чињеницу да Банка није предузела ни једну радњу којом би показала неодобравање дискриминаторних, сексистичких и увредљивих изјава којима је подносиоци притужбе била изложена у Банци, Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да је Банка повредила одредбе Закона о забрани дискриминације. Наиме, пропуштањем предузимања адекватних мера против ВВ, који је 12. септембра 2019. године у филијали ББ ..., увредама по основу националне припадности и пола, повредио достојанство подносиоци притужбе на основу њених личних својстава, стварајући непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење, ББ ..., повредила је одредбе члана 6. а у вези са чланом 12. Закона о забрани дискриминације. Због тога је ББ ... препоручено да упуту писано извињење подносиоци притужбе због узнемиравања и понижавајућег поступања којем је била изложена у филијали ББ ..., као и да се убудуће у оквиру својих редовних послова и активности придржава прописа о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-553/2019-02 датум: 9.12.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1105-19-diskriminacija-utvrdjena-po-osnovu-nacionalne-pripadnosti-prilikom-pruzanja-javnih-usluga/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

9.10. Притужба због дискриминације по основу инвалидитета и националне припадности

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднео адвокат АА, у име и уз сагласност ББ, због дискриминације по основу личних својстава – националне припадности или етничког

порекала и по основу инвалидитета. Адвокат АА је у притужби навео да сматра да су ЈП- Функције економских послова и набавки – подфункције економских послова – Служба зарада и других примања, и ВВ, директор Пратеће функције интерне ревизије у ЈП, дискриминисали његовог клијента из разлога што Функција економских послова и набавки, као организациони део ЈП, „већ седам месеци“, одбија да поступи по замолници Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, у вези са ажурирањем података о стажу за ББ, поводом остваривања права на стаж са увећаним трајањем по основу инвалидитета, чиме је ББ спречен да оствари право на пензију. У притужби је наведено да је за разлику од ове организационе јединице, организациони део логистике у ЈП, у којем је ББ претходно био радно ангажован, поступила по замолници Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, те ажурирала податке о стажу за ББ. Подносилац притужбе сматра да одбијање Службе зарада и других примања да поступи по замолници Републичког фонда лежи у чињеници да је ББ „трпео шиканирање“ због свог црногорског порекла и инвалидитета од стране ВВ, директора Пратеће функције интерне ревизије у ЈП, те да је именовани неформално саопштио ББ „док је он директор, неће бити ажурирани подаци о стажу за црногорске инвалиде“. С тим у вези, од подносиоца притужбе, у складу са чланом 20. Пословника о раду Повереника за заштиту равноправности, захтевано је да притужбу допуни, у виду доказа који би учинили вероватним да је ВВ, директор Пратеће функције интерне ревизије изјавио наведено. Како подносилац притужбе, притужбу није допунио у овом делу поступак је обустављен. Имајући у виду наведено предмет даљег поступка било је утврђивање да ли је ЈП, односно Функција економских послова и набавки, као организациони део у ЈП, дискриминисала ББ по основу инвалидитета као његовог личног својства. У изјашњењу ЈП – Функције економских послова и набавки, наведено је да је у мају 2019. године, надлежни референт Фонда ПИО доставио замолницу ЈП- Служби зарада и других примања, у вези са ажурирањем података о стажу, односно попуњавања М8 образаца, а ради вођења поступка по захтеву ББ за остваривање права на бенефицирани радни стаж по основу инвалидитета. У изјашњењу је наведено да је главни проблем настао оног тренутка када је установљено, да ББ недостаје документ на основу којег би му били ажурирани подаци о стажу, односно решење на основу којег је именованом утврђен статус мирнодопског војног инвалида V групе. Имајући у виду чињеницу да послодавац није имао сазнање да ББ има статус мирнодопског војног инвалида V групе, одмах по достављању копије решења којим се потврђује статус ББ као мирнодопског војног инвалида V групе, упућен је захтев за мишљење директору Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, а затим и ургенција. У наведеним документима затражено је мишљење да ли је накнадно ажурирање података и ретроактивни упис у складу са законским прописима, будући да ЈП као послодавац, у целокупном периоду трајања радног односа у овом привредном друштву, није имао сазнање да ББ има статус мирнодопског војног инвалида. У току поступка је утврђено да је ЈП предузела радње како би се ББ ажурирали подаци о стажу са увећаним трајањем по основу инвалидитета, уз одређени застој у поступању који није у узрочно – последичној вези са инвалидитетом ББ као личним својством. Сам застој у поступању по замолници, није довео до немогућности да ББ оствари право на признавање стажа са увећаним трајањем по основу инвалидитета, узимајући у обзир да је Фонд ПИО, по службеној дужности ажурирала податке о стажу. Због тога

је Повереник дао мишљење да ЈП у конкретном случају није повредила одредбе Закона о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-597/2019-02 датум: 7.2.2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1152-19-prituzba-zbog-diskriminacije-po-osnovu-invaliditeta/>

10. ПРИТУЖБЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ ПО ДРУГИМ ОСНОВИМА

10.1. Притужба АА против ББ због дискриминације на основу имовног стања

Мишљење је донето у поступку поводом три притужбе коју је поднела А. А. из А, у своје име и име својих малолетних синова Б.А. и В.А., против ОШ „Чех Карољ“ у Ади, директорке и психолошкиње школе, због дискриминације на основу имовног стања и брачног и породичног статуса. У притужбама је, између осталог, наведено да су директорка и психолошкиња школе омаловажавале подносиоце притужбе и њену децу која су ученици школе, да су је гледале са висине и да јој је директорка „усмено дала на знање да нема родитељске способности, да не води бригу о својој деци“, да су у различитим поступцима школе давале предност деци имућнијих родитеља у односи на њене синове. У изјашњењу директорке и психолошкиње школе је наведено да поричу наводе притужбе, да школа остварује сарадњу са подносиоцем притужбе, да је школа остварила сарадњу са Центром за социјални рад поводом пружања подршке ученицима и њиховој породици, као и да се школа поводом потребе пружања подршке деци подносиоце притужбе обраћала и надлежној школској управи и просветном саветнику. У току поступка је утврђено да подносиоца притужбе није доставила доказе којима би учинила вероватним наводе притужбе о давању предности деци имућнијих родитеља, као и да је школа доставила доказе којим је поткрепила наводе да поступање школе није узроковано неким личним својством подносиоце притужбе и њене деце. Даље је у поступку утврђено да поступање поводом бацања ујине ученика Б. А. и В. А. у љубре 22. новембра 2019. године, представља понижавајуће поступање које је повредило достојанство ученика Б. А. и В. А. и створило понижавајуће и увредљиво окружење за њих. Због свега наведеног, Повереник за заштиту равноправности је дао мишљење да је у току поступка по притужби А. А. из А. утврђено да имовно стање и породични статус подносиоце притужбе и њених синова нису утицали на поступање ОШ „Чех Карољ“ у Ади како приликом предузимања мера, активности, пружања подршке

у васпитању и образовању ученицима Б. А. и Б. М, тако и у сарадњи и комуникацији са подноси-тељком притужбе у својству мајке ученика школе, односно да није својим поступањем школа ста-вила у неповољнији положај подносиоцу притужбе на основу њеног имовног стања и брачног и породичног статуса, док је поводом случаја насталог у вези бачене ужине и указивања пред другим ученицима на чињеницу да су деца корисници социјалне помоћи, утврђено да су повређене одредбе члана 12. Закона о забрани дискриминације. Повереник је ОШ „Чех Карољ“ у Ади дао препоруку да упути писано извињење ученицима Б. А. и В. А. поводом догађаја од 22. новембра 2019. године, да за све запослене у школи организује обуку на тему забране дискриминације и заштите од дискри-минације, као и да убудуће приликом вршења послова из своје делатности не крше одредбе Закона о забрани дискриминације и антидискриминационе прописе.

(бр. 07-00-20/2020-02 датум: 25. 3. 2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/29-20-prituzba-aa-protiv-bb-zbog-diskriminacije-na-osnovu-imovnog-stanja/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

10.2. Притужба против банке због дискриминација по основу пребивалишта

Мишљење је донето у поступку по притужби коју је поднела АА против ББ банке, због онемгућавања да отвори текући рачун у овој банци јер има пребивалиште на територији АП Косово и Метохија. У притужби је, између осталог, навела да је покушала да отвори текући рачун у експозитори ББ банке, да је запослена у банци започела процедуру отварања рачуна, али је, увидевши да јој је адреса пребивалишта у Звечану, позвала шефа који је уз образложење да јој је потребна потврда пребивалишта на територији уже Србије, одбио да јој отвори рачун. Такође, притужиља наводи да је одговор идентичне садржине добила и путем друштвене мреже Twitter. У изјашњењу на притужбу, између осталог, наведено је да ББ банка отвара платне рачуне домаћим и страним физичким лицима, резидентима и нерезидентима, без обзира на држављанство лица којем банка отвара рачун, те да је, у складу са Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма, у обавези да изврши идентификацију лица са којим успоставља пословну сарадњу (отвара текући рачун) и у том поступку прикупи податке прописане законом. Истакнуто је да је услед повећаног ризика да писана комуникација не може бити остварена са лицима која имају пребивалиште на територији АП Косово и Метохија, ББ банка интерном процедуром предвидела да се као контакт адреса од корисника прибавља адреса на ужој територији Републике Србије, а као доказ корисник је дужан да приложи Уверење о пријављеном боравку издато од Министарства унутрашњих послова Републике Србије. У изјашњењу је, такође, наведено да ће од 17. марта 2019. године и почетка примене

Закон о изменама и допунама Закона о платним услугама, ББ банка отвара текуће рачуне, без обавезе достављања уверења о пријави боравка за лица са пребивалиштем на територији АП Косово и Метохија. У току поступка, Повереник за заштиту равноправности је, применом правила о прерасподели терета доказивања, прописаном одредбом члана 45. став 2. Закона о забрани дискриминације, утврдио да ББ банка није пружила чињенице, нити доставила доказе на основу којих би се могло закључити да су постојали оправдани разлози за неједнако поступање према подносиоци притужбе у односу на друга лица, већ је утврђено да је поступак ББ банке према притужили био искључиво заснован на чињеници да она има пребивалиште на територији АП Косово и Метохија. На овај начин је неоправдано направљено разликовање на основу личног својства подносиоце притужбе – пребивалишта. Стога, Повереник за заштиту равноправности је дао мишљење да је ББ банка својим поступањем према подносиоци притужбе повредила одредбе члана 8. у вези са чланом 17. став 1. Закона о забрани дискриминације. Имајући у виду да је ББ банка известила Повереника за заштиту равноправности да ће почев од 17. марта 2019. године отварају текуће рачуне, без обавезе достављања Уверења о пријави боравка за лица са пребивалиштем на територији АП Косово и Метохија, ББ банци је препоручено да упути писано извињење АА у року од 15 дана од дана пријема овог мишљења са препоруком.

(бр. 07-00-57/2019-02 датум: 24.4.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/53-19-diskriminacija-po-osnovu-prebivalista/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

10.3. Притужба против Епархије Бачке по основу претпотстављеног личног својства политичко убеђење

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју су, преко пуномоћника адвоката, поднели привредно друштво АА и новинарка ББ, против Српске православне цркве – Епархије бачке, секретара Бачке епархије ВВ и свештеника ГГ. У притужби је наведено да само телевизији ДД и новинарки ББ није био дозвољен улаз у двориште Цркве Светог Богојављања Господњег, када су хтели да извештавају о обележавању 79-огодишњице Рације у Јужној Бачкој. Подносиоци притужбе сматрају да је основ дискриминације претпостављено лично својство, политичко убеђење. У изјашњењу на притужбу наведено је да је законом прописано да цркве имају право да самостално обављају своје унутрашње послове. Такође, наведено је да је телевизија ДД, у више наврата неовлашћено снимала вернике и свештенике Српске Православне Цркве у вршењу верских обреда (причешћа) и самим тим је на директан начин дошло до угрожавања неповредивости богослужбеног

простора јер је повређено начело индивидуалности и приватности верника и богослужитеља. Током поступка, утврђено је да је служење помена жртвама Рације у порти Цркве било отворено за јавност, да су медији били позвани да извештавају о овом догађају и да екипи телевизије ДД и новинарки ББ није био дозвољен приступ. У погледу основа дискриминације – политичког убеђења, Повереник је констатовао да је ово лично својство по природи ствари иманентно физичким лицима, имајући у виду да је забрана дискриминације на основу политичког убеђења у нераскидивој вези са слободом мисли, савести и вероисповести, која је домаћим и међународним правним прописима гарантована сваком грађанину/ки. То је један од важних елемената идентитета људске личности и резултат је интелектуалног и духовног процеса, па је, као такво, лично својство које је везано за физичко лице. Ово потврђују и норме из Закона о информисању и медијима које прописују да је јавни интерес у области јавног информисања: истинито, непристрасно, правовремено и потпуно информисање свих грађана Републике Србије, као и да је забрањена дискриминација уредника медија, новинара и других лица у области јавног информисања, а не и дискриминација медија као правног лица. Имајући у виду чињеницу да телевизија не може да има „политичко убеђење“ као лично својство, поступак је настављен само у делу притужбе који се односи на то да ли је новинарка телевизије ДД стављена у неравноправан положај на основу претпостављеног личног својства – политичког убеђења, а не привредно друштво АА, које производи програм телевизије ДД, као правно лице. Повереник указује да је у поступцима за заштиту од дискриминације важно правило о прерасподели терета доказивања из члана 45. Закона о забрани дискриминације. С тим у вези, Повереник констатује да су подносиоци притужбе учинили вероватним да постоји одређена перцепција о „уређивачкој политици“ телевизије ДД, која је пружила основ за неједнак третман њихове новинарске екипе, па самим тим и новинарке ББ. Наиме, уз притужбу, достављени су: снимак разговора са секретаром Епархије и текстови објављени на сајту Епархије, у којима се говори о извештавању ове телевизије. Са друге стране, лица против којих је поднета притужба нису пружила доказе да забраном уласка новинарке телевизије ДД није дошло до повреде начела једнакости, нити да је таква забрана имала законити циљ и оправдани разлог, па је Повереник, применом правила о прерасподели терета доказивања, дао мишљење да забрана уласка новинарке телевизији ДД, ББ, представља повреду одредаба Закона о забрани дискриминације. Наиме, иако је у изјашњењу указано да је телевизија ДД, снимајући вернике и свештенике у току вршења обреда причешћа, према њиховом мишљењу повредила приватност, Повереник истиче да такав ранији догађај није ни у каквој вези са извештавањем ове телевизије о обележавању годишњице Рације. Епархија бачка има оправдан и легитиман циљ да заштити интересе верника и свештеника, пре свега право на слободу вероисповести. Такође има право на заштиту тачности и истинитости информација које се о Цркви пласирају путем медија, као и на заштиту угледа Цркве. Међутим, забрана уласка телевизијској екипи и новинарки, није примерено, а ни нужно средство за постизање тог циља. Уколико је Епархија бачка била незадовољна начином на који је конкретна телевизија извештавала, или је телевизија емитовала неистините податке који могу да штете угледу Цркве, она је имала могућности да предузме правна средства за заштиту својих интереса и права, посредством институција Републике Србије, укључујући и Повереника за заштиту равноправности. Слобода саопштавања али и примања

информација из најразличитијих извора, законом је заштићена и сматра се да је од суштинског значаја за демократске процесе у друштву, што својом праксом потврђује и Европски суд за људска права. Након извођења доказа и свестране анализе прописа којима се уређује положај Српске православне цркве, као и домаћих и међународних прописа о забрани дискриминације, Повереник је мишљења да у конкретном случају није било разумног оправдања да Епархија бачка, секретар Епархије ВВ и свештеник ГГ, забране приступ новинарки телевизије ДД ББ, да извештава са јавног догађаја. Повереник је донео мишљење да су забраном уласка новинарки телевизији ДД ББ у порту Цркве Светог Богојављања Господњег, где се служио парастос жртвама Рације повређене одредбе члана 6. Закона о забрани дискриминације. Због тога је препоручено ВВ, секретару Епархије бачке, и ГГ, свештенику да упуте писано извињење новинарки ББ и да убудуће воде рачуна да се придржавају прописа о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-62/2021-02 датум: 21.6.2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/56-21-utvrdjena-diskriminacija-protiv-eparhije-backe-po-osnovu-pretpostavljenog-licnog-svoystva-politicko-ubedjenje/>

● **По овој препоруци није поступљено.**

10.4. Притужба АА против Владе Републике Србије, Кабинета председнице Владе због дискриминације на основу политичког уверења

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе А. А. против Владе Републике Србије, Кабинета председнице Владе, због дискриминације на основу политичких убеђења. У притужби је, између осталог, наведено да је шеф Кабинета председнице Владе дописом број 07-00-159/2021-01 од 4. фебруара 2021. године, затражио од потпредседника Савета за борбу против корупције Владе да уместо три предложена кандидата за чланове Савета, међу којима је и подносилац притужбе, предложи друге кандидате, јер се предложени кандидати „отворено баве политичким активностима кроз своје јавне иступе“ и да су „својим субјективним, неоснованим и неутемељеним критикама на рачун Владе Републике Србије“ показали да не могу бити објективни и непристрасни. Подносилац притужбе сматра да је акт на који указује мотивисан жељом да се из поступка избора чланова Савета елиминишу људи другачијих политичких виђења. У изјашњењу шефа Кабинета је, између осталог, наведено да би неко лице било угледно, неопходно је да то лице „активно не заступа политичке ставове неке политичке странке или друге организоване политичке групе, јер се онда поставља оправдано питање објективности и релевантности ставова тог лица“. Даље је наведено да конкретни ставови, јавни наступи и активности због којих А. А. не испуњава критеријум угледа, објективности и

непристрасности су јавно понашање и речник који подносилац притужбе употребљава у јавном изражавању својих ставова, а који је врло неформалан, увредљив и апсолутно субјективан, као и да подносилац притужбе недвосмислено подржава опозицију. Повереник указује да је у поступцима за заштиту од дискриминације важно правило о прерасподели терета доказивања из члана 45. Закона о забрани дискриминације. Према наводима притужбе и достављеном допису неспорно је да је у допису наведено да је потребно да потпредседник Савета да нове предлоге уместо предлога који се односи на подносиоца притужбе због његовог отвореног бављења политиком. Овим је терет доказивања пренет на страну против које је притужба поднета, која треба да достави доказе да у конкретном случају политичко убеђење није било од важности за тражење да потпредседник Савета за борбу против корупције да нове персоналне предлоге уместо предлога који се односио на подносиоца притужбе. У току поступка Повереник је анализирао услове који су прописани Законом о Влади, Пословником Владе и Одлуком о образовању Савета да би једно лице било именовано за члана овог привременог радног тела Владе. Повереник констатује да је Одлуком о образовању Савета прописано да се чланови Савета именују из реда чланова Владе и функционера који руководе посебним организацијама, при чему се за чланове могу именовати и истакнути домаћи и страни научници и стручњаци који својим знањем и угледом могу допринети раду Савета. Значи неспорно је да политичко убеђење није сметња за именовање за члана Савета, поготово имајући у виду да је прописима предвиђено да су чланови Савета, министри и функционери који руководе посебним организацијама, а који могу бити и чланови политичких странака те самим тим имати иста или различита политичка убеђења. Наводи изјашњења да подносилац притужбе нема потребан углед за члана Савета, шеф Кабинета објашњава на начин да је подносилац притужбе „политички острашћен“ и политички пристрасан, чиме се суштински његова „подобност“ за члана своди на политичка убеђења и ставове. Имајући у виду правило о прерасподели терета доказивања, Милош Поповић није доставио доказе да А. А. не располаже одређеним знањима, већ свој став заснива на чињеници да А. А. не испуњава услов постојања угледа јер је политички острашћен, наводећи: да се политичка непристрасност исто као и углед, стиче понашањем које у себи садржи објективност и аналитичност, као конструктивни критицизам са предлогом унапређења понашања“. Повереник истиче да министри као и други функционери могу заступати одређене политичке ставове, што самим тим не значи да нису угледни. Исто се односи и на председнике и чланове политичких партија. Поводом навода да је подносилац притужбе позивао на насилну промену уставног уређења, Повереник указује да је позивање на насилну промену уставног уређења прописано као кривично дело, те да Милош Поповић није доставио доказе да је против А. А. покренут било који поступак који би га чинио „недостојним“ и који би могао довести у питање његово именовање за члана. Политичко убеђење, по природи ствари, иманентно је физичким лицима, и у нераскидивој вези је са слободом мисли, савести и вероисповести која је домаћим и међународним прописима гарантована сваком грађанину и грађанки. Повереник је посебно указао да је одредбама члана 25. Закона о забрани дискриминације забрањена дискриминација због политичких убеђења лица или групе лица, односно припадности или неприпадности политичкој странци односно синдикалној организацији, као и да је ставом 2. овог члана прописан изузетак од забране, односно, да се дискриминацијом не сматрају

ограничења која се односе на вршиоце одређених државних функција, као и ограничења неопходна ради спречавања заговарања и вршења фашистичких, нацистичких и расистичких активности, прописана у складу са законом. Поменуто одступање се односи само на вршиоце одређених државних функција за које је Уставом и законом прописано ово ограничење. Ово право је првенствено изведено из одредби Устава које забрањују судијама Уставног суда, судијама судова опште надлежности, јавним тужиоцима, Заштитнику грађана, припадницима полиције и војске чланство у политичким странкама (члан 55. став 5). Овде је реч о лицима која обављају одређене јавне функције и који због природе посла који обављају не смеју бити чланови политичких странака, што није случај када је у питању саветодавно тело. Неспорно је да допис шефа кабинета председнице Владе не обавезује Владу, као ни потпреседника Савета, међутим допис шефа Кабинета с обзиром на функцију коју обавља има одређену тежину и потенцијално може довести до различитог третмана, ово нарочито када се има у виду одредба члана 6. Закона о забрани дискриминације у којој је наведено да једно лице може бити дискриминисано из разлога што је стављено или би могло бити стављено у неједнак положај. Повереник је даље анализирао прописе који се односе на именовање чланова повременог радног тела Владе. С тим у вези, Повереник констатује да је у складу са одредбама Закона о Влади и Пословника Владе, Генерални секретаријат Владе задужен за стручне и друге послове за потребе Владе, док је Уредбом о Генералном секретаријату Владе прописан делокруг послова које Генерални секретаријат обавља за Владу и радна тела Владе, међу које спадају и послови који се односе на: сазивање, припрему и одржавање седница Владе, седница радних тела Владе и седница повремених радних тела Владе; припрему предлога аката који се односе на постављења, именовања и разрешења из надлежности Владе. Сагласно Закону о Влади, Влада је носилац извршне власти у Републици Србији која је изабрана већином гласова од укупног броја народних посланика и одлуке доноси на седници, већином гласова свих чланова Владе. На основу увида у званичну интернет презентацију Владе, као и Савета за борбу против корупције Повереник констатује да у конкретном случају Влада није одлучивала о чланству подносиоца притужбе, као ни других предложених кандидата. Чак и да је предлог кандидата достављен Влади, Влада је надлежна и власна да изабере члана за своје повремено радно тело за кога она сматра да би најбоље обављао посао због којих је тело Владе и основано. Имајући у виду све наведено Повереник је дао мишљење да Влада није повредила одредбе Закона о забрани дискриминације, док је Милош Поповић, шеф Кабинета председнице Владе, дописом Савету за борбу против корупције, којим је упутио молбу да Савет да друге персоналне предлоге уместо подносиоца притужбе због његовог претпостављеног личног својства – политичких убеђења, повредио одредбе члана 6. Закона о забрани дискриминације. Због тога је Милошу Поповићу препоручено да обавести о мишљењу Повереника, Генерални секретаријат Владе и Савет за борбу против корупције, као и да приликом обављања послова из своје надлежности поштује прописе о забрани дискриминације и процену о могућностима других да обављају задатке и послове не заснива на својим ставовима о политичком убеђењу или другом личном својству лица, већ да процену врши на основу релевантних чињеница и прописаних критеријума.

(бр. 07-00-103/2021-02 датум: 10.6. 2021.)

● **По овој препоруци није поступљено.**

10.5. Притужба АА против Центра за социјални рад града Новог Сада због дискриминације на основу језика

Мишљење је донето у поступку поводом притуžбе коју је због дискриминације по основу језика против Центра за социјални рад града Новог Сада поднео АА. У притуžби је наведено да је АА држављанин Сједињених Америчких Држава, са привременим боравком у Новом Саду, да не говори српски језик, те да га је Центар за социјални рад дописом обавестио да је „званичан и једини језик за рад у Саветовалишту за брак и породицу српски језик;“ да „саветодавни и психотерапијски рад не може да се реализује уз помоћ преводиоца;“ те да подносилац притуžбе не може са својом бившом ванбрачном партнерком и малолетним сином да учествује у раду Саветовалишта јер не говори српски језик. У притуžби је даље наведено да је понудио да сâм сноси трошкове превођења поступка саветовања али да је особа којој је овај случај поверен одбила да му омогући да прати ток саветовања уз преводиоца, уз образложење да судски тумач неће верно преводити ток саветовања. У изјашњењу Центра за социјални рад наведено је да је Центар обавестио подносиоца притуžбе да саветодавно и психотерапијски рад не може да се реализује уз помоћ преводиоца, те да се при томе мислило на преводиоца кога је подносилац притуžбе понудио, а то су били његов пријатељ и тренутна ванбрачна партнерка. Даље је наведено да подносилац притуžбе у свом првом обраћању није навео овлашћеног судског тумача, што је учинио тек накнадно. На захтев Повереника за заштиту равноправности да Центар за социјални рад прецизира у ком моменту је подносилац притуžбе изнео предлог да овлашћени тумач присуствује саветодавно-терапијском раду, какав је био одговор овог органа на тај предлог и који су стручни разлози били основ за одбијање примарног захтева подносиоца притуžбе да улогу преводиоца током саветодавно-терапијског рада врше његов пријатељ или ванбрачна партнерка, Поверенику није одговорено. У току поступка је утврђено да је Центар за социјални рад града Новог Сада у свом допису од 22. фебруара 2022. године експлицитно навео да терапијски рад не може да се реализује уз помоћ преводиоца. Центар је у саветодавно-терапијски рад укључио мајку, бившу ванбрачну партнерку и малолетног сина подносиоца притуžбе, док је искључио подносиоца притуžбе само из разлога јер не говори српски језик. Због тога је Повереник за заштиту равноправности дао мишљење да је одбијањем да дозволи АА да посредством преводиоца учествује у поступку породичног саветовања и терапијском раду са својим малолетним дететом и бившом ванбрачном партнерком, само из разлога јер не говори српски језик, Центар за

социјални рад града Новог Сада повредио одредбе члана 6. Закона о забрани дискриминације. Центру за социјални рад града Новог Сада је препоручено да омогући АА да учествује у поступку саветовања и психотерапијском раду са својим малолетним дететом и бившом ванбрачном партнерком без обзира што не говори српски језик, као и да убудуће, у оквиру обављања послова из своје надлежности, не крши антидискриминационе прописе.

(бр. 07-00-152/2022-02 датум: 28.6.2022.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/136-22-prituzba-aa-protiv-centra-za-socijalni-rad-grada-novog-sada-zbog-diskriminacije-na-osnovu-jezika/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

10.6. Притужба против послодавца због дискриминације по основу осуђиваности у области запошљавања

Мишљење је донето поводом притужбе А. А. против привредног друштва Б. Б, због дискриминације на основу осуђиваности. У притужби је наведено да је подносиоцу притужбе у електронској преписци поводом закључења уговора о раду и запослења, затражено да, између остале документације достави и уверење из казнене евиденције да није осуђиван. У изјашњењу привредног друштва је између осталог наведено да достављање потврде о неосуђиваности није био услов за заснивање радног односа, већ да служи послодавцу за процену безбедносних ризика и управљање овлашћењима запослених. Даље је наведено да привредно друштво поседује статус овлашћеног привредног субјекта одобреног од Управе царина, као и да је један од критеријума за одобравање овог статуса, у складу са чланом 28. Царинског закона, одговарајући сигурносни и безбедносни стандарди, који се сматрају испуњеним ако подносилац захтева докаже да предузима одговарајуће мере како би се обезбедила сигурност и безбедност међународног ланца снабдевања, укључујући физички интегритет области и контролу приступа, логистичке процесе и руковање одређеним врстама робе, проверу особља и идентификацију својих пословних партнера. Законом о забрани дискриминације и Законом о раду прописано је да посредна дискриминација постоји ако се применом наизглед неутралне одредбе или праксе лице ставља или би се могло ставити, због његовог личног својства, у неповољнији положај у поређењу са другим лицима, осим ако је то оправдано легитимним циљем, а средства за постизање тог циља су примерена и нужна. У току поступка је утврђено да привредно друштво има оправдани легитимни циљ да проверава осуђиваност кандидата са којим жели да заснује радни однос, како би испунило законске услове да остваривање статуса овлашћеног привредног субјекта. У току даље анализе је утврђено да средство којим се тај циљ постиже није примерено и нужно, односно да се циљ може постићи применом другог сред-

ства. Наиме, одредбама члана 102. ст. 3. и 4. Кривичног законика је прописано да се подаци из казнене евиденције могу, на образложен захтев, дати и државном органу, предузећу, другој организацији или предузетнику, ако још трају правне последице осуде или мере безбедности и ако за то постоји оправдани интерес заснован на закону и да нико нема права да тражи од грађанина да подноси доказ о својој осуђиваности или неосуђиваности. У вези са тим привредно друштво је имало на располагању законску могућност да затражи проверу података из казнене евиденције у складу са Кривичним закоником, а не да од подносиоца притужбе тражи да подноси доказ о својој осуђиваности. Чињеница да је подносиоца притужбе одустао од закључења уговора о раду након што му је затражено да достави уверење из казнене евиденције није од значаја у конкретном случају, с обзиром да је Законом о забрани дискриминације прописано да посредна дискриминација постоји и ако би наизглед неутрална пракса могла ставити лице због његовог личног својства у неповољнији положај. Повереник је дао мишљење да је привредно друштво Б. Б. захтевом од А. А. да за потребе запослења достави уверење из казнене евиденције да није осуђиван, повредило одредбе члана 7. Закона о забрани дискриминације, а у вези члана 19. Закона о раду. Због тога је дао препоруку привредном друштву Б. Б. да овим поводом упуту писано извињење А. А, као и да убудуће, приликом обављања послова из своје делатности не крше одредбе антидискриминационих прописа.

(бр. 07-00-173/2022-02 датум: 27. 6. 2022.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/158-22-prituzba-protiv-poslodavca-zbog-diskriminacije-po-osnovu-osudjivanosti-u-oblasti-zaposljavanja/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

10.7. Притужба адвоката из Ниша због дискриминације новинара/ки „Јужних вести“

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе М. К., адвоката из Ниша, коју је поднео у име АА, ББ, ВВ и ГГ, изјављене против градоначелнице града Ниша, председника Градске општине Нишка Бања, некадашњег директора ТОН Ниш, већнице за културу града Ниша, начелника Управе за друштвене делатности града Ниша, в.д. директора ЈКП Медијана Ниш, директора Дирекције за изградњу града Ниша, председника Градске општине Црвени крст, ПР службе кабинета градоначелнице, због дискриминације новинара/ки Јужних вести. У притужби и допуни притужбе наведено је да су се новинари/ке медија Јужних вести обраћали различитим органима локалне самоуправе и функционерима, ради добијања информација од јавног значаја, али да нису добили одговоре, као и да је градоначелница Ниша, 25.3.2021. године, на пункту за вакцинацију у Нишу, на питање новинарке Јужних вести зашто функционери не одговарају на питања новинара, дала изјаву којом је дискриминисала новинаре Јужних вести. У току поступка, Повереник је, с обзиром да се притужба

односила на градоначелницу Ниша, због изјаве коју је дала 25.3.2021. године, као и на функционере јавне власти у локалној самоуправи, због недавања одговора новинарима/кама медија Јужних вести, захтевао од подносиоца притужбе да уреди притужбу поднету против институција и функционера јавне власти у локалној самоуправи, у складу са Законом о забрани дискриминације и Пословником о раду Повереника за заштиту равноправности. Међутим, подносилац притужбе није у прописаном року, као ни до окончања поступка, поступио по захетву Повереника и отклонио недостатке притужби неопходне за даље поступање, због чега је Повереник обуставио поступак по притужбама поднетим против појединих органа/институција и функционера локалне самоуправе, у смислу члана 36. став. 1. тачка 2. Закона о забрани дискриминације, док је у делу притужбе који се односи на изјаву градоначелнице затражио изјашњење. У изјашњењу на притужбу, градоначелница Ниша, између осталог, је навела да подносилац притужбе није доставио доказе којима би учинио вероватним да је као градоначелница чинила дискриминацију, не пружајући одговоре на постављена питања, као и да подносиоци притужбе „намају лично својство као основ дискриминације“. Даље је навела да свако јавно и јавно комунално предузеће има свог директора и своју прес службу, док прес служба градоначелнице није у обавези да одговара на питања из надлежности јавних предузећа и установа, као и да је и после изјаве од 25.3.2021. године, наставила да одговара на сва питања новинара/ки Јужних вести. Поступајући по притужби против градоначелнице Ниша, неспорно је утврђено да је на конференцији за медије 25.3.2021. године, дала изјаву, поводом питања новинарке Јужних вести, када је, између осталог, изјавила да „Оног тренутка, а то важи и сада за овај текст, оног тренутка када престанете да, не само ви него медији уопште, зато се обраћамо свима у множини, манипулишете информацијама, да извлачите из контекста и оно што је најважније да коментаришете одговоре у својим текстовима, добићете одговоре како ваља“. Из самог текста изјаве неспорно да се ова изјава односила на све медије, па и на новинаре/ке Јужних вести. Повереник с тим у вези указује да је право на слободу изражавања зајемчено Уставом Републике Србије, да слобода изражавања (примања и саопштавања информација), предвиђена чланом 10. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода представља један од суштинских темеља сваког демократског друштва. Повереник констатује да је неспорно право медија на слободу изражавања, као и да је јавни функционер дужан да поступа у складу са чланом 8. Закона о јавном информисању и медијима, међутим постојање евентуалне повреде овог члана није у надлежности Повереника. Повереник је у контексту евентуалног недавања изјава новинарима/кама Јужних вести у контексту поступања на основу било ког њиховог претпостављено или стварног личног својства извршио и анализу свих доказа достављених, како уз притужбу, тако и уз изјашњење. Повереник констатује да је уз изјашњење на притужбу, градоначелница Ниша овом органу у шест регистратора доставила фотокопије објављених текстова Јужних вести, у периоду од јануара до септембра 2021. године, из којих је неспорно да се у појединим текстовима цитира градоначелница Ниша, из чега се може закључити да су новинари/новинарке Јужних вести били присутни на догађајима/конференцијама на којима је присуствовала и градоначелница Ниша, као и да је одговарала на питања новинара/ки Јужних вести. Повереник је, након спроведеног поступка по притужбама М. К., адвоката, које је поднео у име АА, ББ, ВВ и ГГ, против градоначелнице града Ниша, дао мишљење да нису повређене

одредбе Закона о забрани дискриминације, односно да новинари/ке Јужних вести нису стављени у неповољнији положај на основу било ког њиховог стварног или претпостављеног личног својства.

(бр. 07-00-260/2021-02 датум: 19.11.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/266-21-nije-utvrdjena-diskriminacija-novinarar-ki/>

10.8. Притужба против Градске управе града због дискриминације на основу језика

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднела невладина организација АА, у име и уз сагласност ББ, против Градске управе града, Одељења за опште послове, Одсек за општу управу, због дискриминације ББ на основу националне припадности и језика. У притужби је наведено да је ББ Ромкиња која са породицом живи у ... и да је поднела Градској управи града захтеве за накнадни упис у матичну књигу рођених за своју малолетну децу. Даље је наведено да је на усменој расправи пред ограном управе 2. новембра 2018. године утврђено да подносиатељка захтева не говори и не разуме српски језик, већ албански и да јој је наложено да за следећу усмену расправу обезбеди овлашћеног тумача за албански језик. Даље је наведено да су поступци накнадног уписа у матичну књигу рођених обустављени јер подносиатељка захтева није обезбедила овлашћеног преводиоца за албански језик. У изјашњењу градске управе је наведено да на усменим расправама није било могуће узети изјаву од подносиатељке захтева јер она не разуме и не говори српски језик, већ албански, и да у захтеву то није навела, као и да није навела да има статус националне мањине. Даље је наведено да је подносиатељки захтева наложено да обезбеди овлашћеног тумача за албански језик, што она није учинила, као и да подносиатељка захтева није неука странка јер има пуномоћника, који није поднео захтев за ослобађање трошкова поступка. У току поступка је утврђено да је Законом о службеној употреби језика и писма прописано да је орган пред којим се води управни поступак дужан да обезбеди припадницима националних мањина који код њих остварују своја права и обавезе да у поступку употребљавају свој језик и писмо, да се поступак води уз помоћ тумача, као и да трошкове превођења сноси орган код којег се води поступак. Даље је утврђено да је Градској управи града било познато да ББ не разуме и не говори српски језик, већ само албански, да њен пуномоћник не долази на усмене расправе. Градска управа није доставила доказе да је, с обзиром на све околности конкретног случаја, предузела све процесне радње у складу са прописим како би ББ подучила о праву да у поступку употребљава свој језик и којим би јој омогућила да то право искористи. Даље је утврђено да је 31. јула 2019. године Градска управа града донела решења о упису у матичну књигу рођених деце ББ. Повереник за заштиту равноправности дао је мишљење да је пропуштањем да на усменим расправама у поступку за накнадни упис у матичну књигу рођених малолетне деце у новембру 2018. године, предузме радње у оквиру својих законских надлежности којим

би ББ подучила о праву и којим би јој омогућила да оствари право да у поступку употребљава свој језик, Градска управа града повредила одредбе члана 6. у вези са чланом 24. Закона о забрани дискриминације. Градској управи града дата је препорука да упути писано извињење ББ преко пуномоћника ВВ, као и да убудуће, у оквиру обављања послова из своје надлежности, не крши антидискриминационе прописе.

(бр. 07-00-298/2019-02 датум: 29. 11. 2019)

<http://ravnopravnost.gov.rs/365-2019-prituzba-ocd-protiv-gu-zbog-diskriminacije-na-osnovu-nacionalne-pripadnosti-u-postupku-pred-organima-javne-vlasti/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

10.9. Притужба организације АА против Министарства спољних послова – Одељења за конзуларне послове, због дискриминације Б.Б. на основу држављанства

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је организација АА поднела, у име и уз сагласност ББ, против Министарства спољних послова – Одељења за конзуларне послове, због дискриминације ББ на основу држављанског статуса. У притужби је наведено да се ББ, у два наврата, обраћала Одељењу за конзуларне послове Министарства, са молбом за издавање извода из матичне књиге рођених на интернационалном обрасцу из Републике Италије. У изјашњењу Министарства, наведено је да је увидом у молбу ББ и достављену документацију, установљено да је у моменту подношења захтева ББ била малолетна и да уз молбу није доставила доказ о држављанству Републике Србије, нити доказ о идентитету те да није постојала могућност за поступање по предметном захтеву. Даље да је ББ поново доставила молбу 10. маја 2021. године, када је постала пунолетна и да је у прилогу исте доставила копију белгијског путног листа, копију раније издатог италијанског извода из матичне књиге рођених, као и копију извода из матичне књиге рођених за родитеље који су држављани Републике Србије. Такође је наведено да, родитељи ББ нису доставили тражену потврду њеног идентитета овом Одељењу, због чега су самоиницијативно ступили у контакт са Центром за социјални рад у ВВ како би се размотрила могућност да се они званичним путем обрати Министарству ради прибављања траженог извода. Повереник најпре констатује да је Република Србија преузела међународне обавезе потписивањем Конвенције о смањењу лица без држављанства и Конвенције о правном положају лица без држављанства. Током поступка, је утврђено да се након покретања поступка пред Повереником Министарство званично обратило Центру за социјални рад у ВВ, а након тога Министарство спољних послова – Амбасада у Риму, 24. новембра 2021. године је прибавило тражени документ – извод из матичне књиге на интерна-

ционалном обрасцу за ББ. У допису Поверенику, наведено је да ће одмах по пријему оригиналног документа исти бити достављен ББ ради регулације статуса питања у Републици Србији. Због тога, Повереник је у складу са одредбом члана 37. став 3. Закона о забрани дискриминације, затражио од подносиоца притужбе да се изјасне да ли остају при поднетој притужби. Међутим у свом изјашњењу, поносиоци притужбе су навели да и даље остају при поднетој притужби с обзиром да лицу у чије име је поднета притужба овај извод није уручен. Имајући у виду све напред наведено, Повереник за заштиту равноправности донео је мишљење да је пропуштањем да ББ прибави извод из матичне књиге рођених на интернационалном обрасцу из Републике Италије пре покретања поступка пред Повереником, Одељење за конзуларне послове повредило одредбе члана 6. Закона о забрани дискриминације. Због тога је Одељењу за конзуларне послове дата препорука да предузме све мере из своје надлежности како би ББ био уручен извод из матичне књиге на интернационалном обрасцу из Републике Италије, као и да убудуће, не крши антидискриминационе прописе.

(бр. 07-00-352/2021-02 датум: 16. 12. 2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/502-21-utvrdjena-diskriminacija-po-osnovu-drugog-licnog-svojtva/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

10.10. Притужба адвоката АА, коју је поднео у име трансродне особе против Градске управе града Краљево због дискриминације на основу родног идентитета

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе адвоката АА, коју је поднео у име трансродне особе због дискриминације на основу родног идентитета. У притужби је наведено да је Градска управа града Краљево одбила да изврши промену ознаке пола у матичној књизи рођених, иако је уредно достављена потврда о промени пола за наведено лице. У изјашњењу на притужбу, Градска управа града Краљево је навела да у конкретном случају, транзиција није извршена до краја односно није извршена операција промене пола, због чега су одбили да изврше промену у матичним књигама, и да је поступано у складу са Законом о матичним књигама. У току поступка, утврђено је да Градска управа града Краљево није применила Правилник о начину издавања и обрасцу потврде надлежне здравствене установе о промени пола, који прописује да се потврда о промени пола издаје и након најмање једногодишње хормонске терапије уз индикацију и праћење лекара специјалисте психијатрије и лекара специјалисте са ужом специјализацијом ендокринологије, а не само након извршене хируршке интервенције промене пола. На основу наведене потврде Градска управа била је у обавези, према Закону о матичним књигама, да донесе решење на основу кога ће се извр-

шити промена ознаке пола у матичним књигама. Повереник је указао да неусаглашеност личних докумената са родним идентитетом транс особа, доводи до ризика од дискриминације у различитим друштвеним областима, као и да представља изазов у погледу остваривања права на рад, запошљавање, образовање и здравствену заштиту. Имајући у виду све наведено, Повереник је дао мишење да је одбијањем да изврши исправку уписа у матичној књизи рођених у погледу пола лица у чије име је поднета притужба, на основу потврде коју је издала задржавствена установа на прописаном обрасцу Градска управа града Краљево, повредила одредбе члана 6. а у вези са чланом 20. Закона о забрани дискриминације. Због тога је Градској управи града Краљево дата препорука да предузме мере из своје надлежности како би се извршила промена ознаке пола и уписало жељено име за лице у чије је име поднета притужба, да упозна запослене у надлежној служби са мишљењем Повереника, као и да се убудуће придржава прописа о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-426/2021-02 датум: 6.9.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/585-21-diskriminacija-je-utvrdjena-na-osnovu-rodnog-identiteta-u-postupku-pred-organima-javnih-vlasti/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

10.11. Притужба удружења против Банке, због дискриминације избеглица, тражиоца азила, лица са одобреним правом на уточиште и лица са супсидијарном заштитом држављана Ирана, Ирака и Авганистана

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднело Удружење АА против Банке ББ, због дискриминације избеглица, тражиоца азила, лица са одобреним правом на уточиште и лица са супсидијарном заштитом држављана Ирана, Ирака и Авганистана, на основу националне припадности и етничког порекла, као и држављанства. У притужби је наведено да су запослени у експозитури Банке ББ одбили да успоставе пословни однос и отворе девизни рачун избеглим лицима и тражиоцима азила у Републици Србији, због њиховог страног порекла, односно зато што су држављани Ирана, Ирака и Авганистана. У изјашњењу и допуни изјашњења наведено је Банка ББ током 2020. године није закључивала пословне односе (отварање рачуна) са физичким лицима пореклом из Ирана, Ирака и Авганистана, с обзиром на чињеницу да државе Авганистан, Ирак и Иран имају стратешке недостатке у систему спречавања прања новца и финансирања тероризма, сходно класификацији ФАТФ, због чега банка према држављанима тих земаља, као високоризичним, примењује строжији приступ који се огледа у примени појачаних радњи и мера познавања и праћења странке, у складу са Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма. Наведено је, такође,

да интерни акти банке прописују строжије услове у односу на успостављање пословног односа са физичким лицима са пребивалиштем или боравиштем у Ирану, као и са физичким лицима која су, иако бораве у другој земљи, рођена у Ирану или су држављани Ирана. Током поступка, Повереник је, у складу са чланом 37. став 1. Закона о забрани дискриминације, затражио изјашњење и од Народне банке Србије у циљу правилног утврђивања чињеничног стања. Народна банка Србије је у одговору, између осталог, навела да банке могу да успоставе пословни однос са лицима у статусу тражиоца азила или избегличком статусу, а која су избегла из Ирана, Авганистана и Ирака, ако су испуњени законом и подзаконским актима утврђени формални и материјални услови који се једнако примењују на сва физичка лица, да је обвезник (банка) дужан да када успоставља пословни однос са странком из државе која има стратешке недостатке у систему за борбу против прања новца и финансирања тероризма, примени појачане радње и мере, у складу са законом и интерним актима банке. У току поступка је утврђено да чињеница да избегла лица или лица која су тражиоци азила, а која су пореклом (место рођења, држављанство), са државама које имају стратешке недостатке у систему спречавања прања новца и финансирања тероризма, према класификацији међудржавних тела (нпр. FATF) не искључује могућност да банка успостави пословни однос са овим лицима, већ да је банка дужна, у таквим случајевима да примени појачане радње и мере познавања и праћења странке. Наиме, законски прописи у овој области предвиђају да се пословни однос не успостави само уколико је банка проценила висок ризик при успостављању пословног односа, а није могла да примени појачане радње и мере, у складу са законом и интерним актом банке. Приликом одлучивања у овом предмету, Повереник је применио правило о прерасподели терета доказивања из члана 45. став 2. Закона о забрани дискриминације, према коме терет доказивања да није дошло до повреде начела једнаких права и обавеза лежи на лицу проитив кога је поднета притужба. Међутим, Банка ББ, током овог поступка, није доставила доказе из којих би се утврдило да је из оправданих разлога одбила да закључи пословни однос са лицима која су тражиоци азила и/или избеглицама, а која су држављани Ирана, Ирака, Авганистана, или су рођени у овом државама, односно да није могла да примени појачане радње и мере познавања и праћења странке, уколико је постојао висок ризик при успостављању пословног односа са овим лицима. Повереник је констатовоао да је овакав став потврђен и у изјашњењу Народне банке Србије, у коме је, између осталог констатовано да није могуће искључиво на основу држављанства, односно државе порекла физичког лица или националности унапред искључити могућност да се одређеним категоријама лица отварају рачуни код банке, већ је одбијање успостављања пословног односа или раскида тог односа могућ само ако је банка утврдила, након спроведених образложених анализа да није у могућности да примењује одређене појачане радње и мере. Због тога је Повереник дао мишљење да је Банка ББ одбијањем да успостави пословни однос (отвори девизни рачун) са избеглицама и тражиоцима азила у Републици Србији, а који су рођени или су држављани Ирана, Ирака и Авганистана, без разматрања испуњености услова у сваком конкретном случају у складу са законом, повредила одредбе члана 6. Закона о забрани дискриминације. Уз мишљење је издата препорука да Банка ББ приликом разматрања захтева тражилаца азила и/или избеглица у Републици Србији, који су рођени или су држављани Ирана, Ирака и Авганистана, у сваком конкретном случају процењује испуњеност законских услова

за успостављање пословног односа, без негативних генерализација о лицима само на основу њиховог држављанства или места (државе) рођења, као и да убудуће води рачуна да у оквиру својих послова и активности не крши прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-209/2020-02 датум: 25.5.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/637-20-prituzba-zbog-diskriminacije-po-osnovu-drzavljanstva/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

10.12. Притужба против основне школе због дискриминације на основу верског убеђења

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је АА поднела у име своје мал. деце против Основне школе ББ (у даљем тексту: Школа), због дискриминације по основу националне припадности или етничког порекла, као и по основу верских или политичких убеђења. У притужби је између осталог наведено да су мал. деца подносиоце притужбе, верници Словачке евангеличке цркве у Србији, као и да им је у Школи ускраћено право на похађање верске наставе, да Школа није благовремено захтевала сагласност од надлежног министарства за образовање групе која броји мање од 15 ученика за верску наставу, а да је Школа другим ученицима католичке или исламске вероисповести обезбедила похађање верске наставе. Подносиоца притужбе је навела да од 1.9. 2018. године достављала уредно попуњену анкету, у вези са пријавом свог старијег детета на верску наставу, а од 1.9.2020. године и за своје млађе дете. У изјашњењу и допуни изјашњења на наводе из притужбе, директор Школе је између осталог, навео да је Школа, након разговора са подносиоцем притужбе 2018. године упутила захтев Школској управи за формирање групе за мање од 15 ученика како би се организовало похађање верске наставе, али да је тај захтев одбијен, да је Школа прикупила информације о могућности да се дете подносиоце притужбе упути у другу школу како би похађало верску наставу, те да се школа, на поновно интересовање подносиоце притужбе, више пута обраћала Школској управи, и да је након обавештења Школске управе, Школа поднела нови захтев за омогућавање формирања групе мање од 15 ученика за предмет верска настава, те да је тај захтев усвојен, на основу чега је ангажована наставница верске наставе. Након спроведеног поступка, утврђено је да је, према посебном правилу о прерасподели терета доказивања, прописаном у члану 45. став 2. Закона о забрани дискриминације, подносиоца притужбе учинила вероватним акт дискриминације, док са друге стране, школа није доставила адекватне доказе да је предузела све радње и активности у складу са прописима. У поступку, а након разматрања

свих доказа и утврђеног чињеничног стања утврђено је да је Школа поднела један захтев 2018. године и то не у року предвиђеном прописима, при чему је у захтеву наведено да је захтев поднет на инсистирање родитеља. Школа није доставила доказе да се у наредним школским годинама по том питању обраћала Министарству. Имајући у виду правило о пребацивању терета доказивања и достављене доказе Повереник је мишљења да је Основна школа ББ, повредила одредбе члана 6. Закона о забрани дискриминације, зато што у периоду од почетка школске 2018/2019. године до јануара 2022. године, није предузела све неопходне мере из своје надлежности, како би се деци подносиољке притужбе омогућило похађање верске наставе словачке евангеличке вероисповести. Имајући у виду да је након подношења притужбе мал. деци подносиољке притужбе омогућено да похађају верску наставу, Повереник је препоручио Школи да убудуће, својим поступањем, не крши прописе о забрани дискриминације

(бр. 07-00-553/2021-02 датум: 22.2.2022.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/722-21-misljenje-povodom-prituzbe-zbog-diskriminacije-po-osnovu-verskog-ubedjenja-u-oblasti-obrazovanja/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

10.13. Притужба организације АА против Скупштине града Смедерева, због дискриминације интерно расељених лица која имају боравиште на територији града

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе организације А. А. против Скупштине града Смедерева, због дискриминације интерно расељених лица која имају боравиште на територији града. У притужби је наведено да је Скупштина града донела Одлуку о остваривању финансијске помоћи трудницама и породиљама (у даљем тексту: Одлука), у којој се као критеријум за остваривање финансијске помоћи поставља услов пребивалишта на територији града, чиме су интерно расељена лица која имају боравиште на територији града искључена. У изјашњењу Скупштине града није оспорено да је постављен услов пребивалишта и наведено је да је боравиште место у којем грађанин привремено борави, ван места пребивалишта, као и да је за остваривање права на финансијску помоћ узето у обзир и пребивалиште брачног или ванбрачног друга труднице. У току поступка утврђено је да наизглед неутралан услов пребивалишта на територији града који је наведен у Одлуци, искључује труднице и породиље с статусом интерно расељених лица, које због свог статуса не могу испунити услов пребивалишта. Због тога је Повереник дао мишљење да је пропуштањем да Одлуком о остваривању финансијске помоћи трудницама и породиљама обух-

вати и труднице и породиље са статусом интерно расељеног лица, Скупштина града повредила одредбе члана 7. Закона о забрани дискриминације. Повереник за заштиту равноправности је дао препоруку Скупштини града да предузме мере из своје надлежности како би Одлука о остваривању финансијске помоћи трудницама и породиљама, била применљива и на интерно расељена лица која имају боравиште на територији града.

(бр. 07-00-406/2020-02 датум: 25. 12. 2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/962-20-prituzba-zbog-diskriminacije-na-osnovu-svojtva-interno-raseljenog-lica/>

● По овој препоруци је поступљено.

10.14. Притужба коју је А.А. поднела у име малолетне кћерке Б.Б., против наставника техничког и информатичког образовања због дискриминације на основу изгледа

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је поднела АА из ..., у име малолетне кћерке ББ, против наставника техничког и информатичког образовања ВВ, због дискриминације на основу изгледа. У притужби је, између осталог, наведено да је наставник на часу општетехничког образовања диктирао лекцију и прошавши поред ученице ББ рекао „Где си дебела?“, као и да је ученица одговорила „Нисам дебела наставниче, ослабила сам“, а да је наставник ВВ рекао „Не види се, можеш које кило да даш овом малом ГГ и оном мршавом ДД“. Према наводима из притужбе, наведени коментари су код деце у одељењу изазвали смех, а коментарисање физичког изгледа ученице ББ се наставило и након наставе у вршњачкој групи (WhatsApp), што је код ученице ББ изазвало осећај понижености и увређености. Поводом наведених догађаја родитељи ученице ББ обавили су разговор са психолошкињом школе, а овом разговору присуствовао је и разредни старешина. Након тога, психолошкиња је разговарала и са ученицом ББ У изјашњењу наставника ВВ наведено је да је за време часа техничког и информатичког образовања ученици ББ, након што је она причала, вртела се и оборила књигу, рекао „Ала си се угојила“. Истакао је да је, поводом овог догађаја, са њим разговарала психолошкиња школе, те да му није била намера да ученицу на било који начин повреди, увреди или дискриминише. У изјави сведокиње, психолошкиње школе, наведено је да поводом описаног догађаја обавила разговор са родитељима ученице и ученицом у присуству разредног старешине, а затим и са наставником, те да је наставник опоменут због свог понашања. У току поступка је утврђено да је неспорно да је наставник ВВ, 24. октобра 2018. године за време шестог часа техничког и информатичког образовања у одељењу ..., обратио ученици ББ коментаришући њен физички

изглед. Наведени коментари су код деце у одељењу изазвали смех, а коментарисање физичког изгледа ученице ББ и смејање наставниковом коментару наставило се и након наставе у вршњачкој групи на друштвеној мрежи. На основу навода из притужбе, изјашњења и достављених доказа утврђено је да је изјава наставника ВВ, којом се коментарише изглед ученице ББ увредљива и вређа достојанство ученице ББ. Оваквом изјавом ученица ББ је изложена подсмеху, те је њој али и другој деци из разреда упућена порука да је допуштено коментарисати нечији физички изглед у негативном контексту. Повереник за заштиту равноправности је указао да учитељи, наставници и професори имају већу одговорност за изговорену реч, с обзиром да својим радом и стручним ауторитетом утичу на формирање ставова младих, пружајући им знање али и моделе понашања. Због своје нарочито важне друштвене улоге још је наглашенија њихова обавеза да својим актима не испољавају и не промовишу дискриминаторно понашање. Имајући у виду све наведено, Повереник за заштиту равноправности је дао мишљење да је коментарисањем изгледа ученице ББ на часу техничког и информатичког образовања, одржаном 24. октобра 2018. године, наставник ВВ повредио одредбе члана 12. Закона о забрани дискриминације. Наставнику ВВ је дата препорука да упуту писано извињење ученици ББ у року од 15 дана од дана пријема овог мишљења са препоруком, као и да убудуће води рачуна да својим изјавама и поступањем не крши законске прописе о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-1390/2018-02 датум: 11.3.2019.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1200-18-misljenje-po-prituzbi-zbog-diskriminacije-deteta-na-osnovu-izgleda-u-oblasti-obrazovanja/>

● По овој препоруци је поступљено.

10.15. Притужба АА против Дирекције за продају животних осигурања компаније „ВВ.“ због дискриминације на основу родног идентитета

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је АА из ББ поднео против Дирекције за продају животних осигурања компаније „ВВ“ (у даљем тексту: компанија ВВ), због дискриминације на основу родног идентитета и здравственог стања. Подносилац је у притужби између осталог навео да је 14. новембра 2019. године отишао у компанију ВВ како би закључио уговор о животном осигурању. Даље, навео је да је службеници која је попуњавала полису осигурања рекао да му је „успостављена дијагноза F 64.9“ и да узима терапију леком „Заласта“, да је службеница наведене податке забележила у полиси и да му је рекла да ће одговор добити писаним путем. Према даљим наводима из притужбе, компанија ВВ је 26. новембра 2019. године обавестила подносиоца притужбе „да не постоји могућност да са њим буде закључен уговор о животном осигурању, јер уго-

вор одступа од услова осигурања“. Подносилац је у притужби истакао да је са компанијом ВВ већ закључивао уговор о животном осигурању, и то у периоду од 2006. до 2011. године, када му „још увек није била успостављена дијагноза“, због чега сматра да је у конкретном случају дискриминисан на основу свог здравственог стања и родног идентитета. У изјашњењу на притужбу компанија ВВ је, између осталог, навела да је служба за процену ризика Дирекције за продају животних осигурања увидом у медицинску документацију коју је доставио подносилац притужбе, а на основу одредбе члана 9. Посебних услова за осигурање увећаних ризика, констатовала да дијагноза која је достављена у предметној документацији искључује могућност закључења уговора о осигурању живота, „јер уговарач/осигураник одступа од прописаних услова осигурања“. Наиме, у изјашњењу је појашњено да процену ризика врши овлашћено лице према прописаним Општим условима за осигурање живота и Посебним условима за допунско осигурање лица од последица несрећног случаја (незгоде) уз осигурање живота, као и на основу пописа болести којима се дефинише степен анормалног ризика. Даље, наведено је да је чланом 4. став 7. Општих услова за осигурање живота прописано да осигуравач има право да одбије понуду или да предложи понуђачу закључење уговора о осигурању под измењеним условима и да компанија ВВ, у конкретном случају, није извршила акт дискриминације, већ је поступила према законски усвојеним и прописаним условима осигурања живота. У току поступка утврђено је да је одредбом члана 9. Посебних услова за осигурање увећаних ризика (анормални ризик) (у даљем тексту: Посебни услови) прописано да су „душевно болесна лица у сваком случају искључена из осигурања“, као и да се у оквиру Посебних услова налази попис душевних болести, болести централног и периферног нервног система, које у складу са наведеном одредбом представљају основ за искључење из осигурања. Такође, утврђено је да је у извештају лекара специјалисте Клиничког центра Србије наведено да подносилац притужбе „болује од F29 и секундарне дијагнозе F64.9“, као и да је наведени извештај лекара приложен уз понуду за осигурање живота. Увидом у шифрарник дијагноза Републичког фонда за здравствено осигурање, утврђено је да шифра F29 означава „неорганско душевно обољење, неозначено“, док је шифром F64.9 означен „поремећај полног идентитета, неозначено“. Ценећи наведено, а не улазећи у оправданост одредбе члана 9. Посебних услова, након спроведеног поступка и изведених доказа утврђено је да ни примарна, ни секундарна „дијагноза“ подносиоца притужбе нису наведене у листи душевних болести која се према Посебним условима сматрају основом за искључење из осигурања живота, па је нејасно на основу којих критеријума је подносилац притужбе сврстан у групу душевно болесних лица која се искључују из осигурања. Повереник посебно указује да је одредбом члана 6. Закона о забрани дискриминације, забрањена непосредна дискриминација на основу било ког личног својства прописаног чланом 2. истог закона, међу којима се изричито наводи и родни идентитет. Такође, Повереник подсећа да је на Светској здравственој скупштини која је у мају 2019. године одржана у Женеви, трансродност уклоњена са листе менталних обољења и да се према новој Међународној класификацији болести (МКБ-11) трансродност уместо као обољење, види као стање, због чега је у последњем издању овог документа део који се односи на здравље везано за родни идентитет премештен из поглавља о „менталним поремећајима“ у поглавље о сексуалном здрављу. Повереник користи прилику и да укаже да трансродне особе често од најранијег детињства изражавају „родно

нетипично“ понашање, што их излаже злостављању, одбацивању и изолацији, а неретко се суочавају и са неразумевањем у примарној породици, што значајно утиче на целокупан процес развоја. Због неразумевања и бројних предрасуда са којима се транс особе суочавају, потребно је истаћи да трансполност није хир, каприц, „пролазна фаза“, већ коренити доживљај несклада између биолошког (анатомског) пола и полног/родног идентитета, па се неретко негативни аспекти понашања према овим особама одражавају и на њихово ментално здравље. Ценећи све напред наведено, а имајући у виду и правило о прерасподели терета доказивања из члана 45. закона о забрани дискриминације, те да компанија ВВ није пружила било какве доказе о оправданости наведеног искључења подносиоца притужбе, може се констатовати да је одбијањем понуде за закључење уговора о осигурању, подносилац притужбе неоправдано стављен у неповољнији положај на основу личног својства – родни идентитет, чиме су повређене одредбе члана 6. у вези са чланом 17. Закона о забрани дискриминације. Због тога је компанији „ВВ“ а.д.о. препоручено да отклони последице дискриминаторног поступања према АА и омогући једнаке услове за закључење уговора о животном осигурању, те да АА упуту писано извињење због дискриминаторног поступања, као и да се убудуће придржава прописа који забрањују дискриминацију.

(бр. 07-00-703/2019-02 датум: 05.03.2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1262-19-misljenje-u-oblasti-pruzanja-usluga-na-osnovu-rodnog-identiteta-i-zdravstvenog-stanja/>

● По овој препоруци је поступљено.

10.16. Притужба против Градске управе града ВВ због дискриминације на основу држављанства

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је пуномоћница адвокаткиња АА, поднела у име ББ, против Градске управе града ВВ. У притужби је наведено да је ББ поднела захтев за остваривање права на родитељски додатак, али да јој решењем Градске управе града ВВ ово право није одобрено, јер у моменту подношења захтева отац детета није имао пријављено пребивалиште-боравиште на територији Републике Србије. Такође, истакнуто је да је подносиатеља захтева држављанка Републике Србије, да заједно са дететом за које је поднела захтев живи на територији Републике Србије, као и да се наведеним тумачењем прописа који уређују област права на родитељски додатак, а у којем се „инсистира да оба родитеља имају пријављено пребивалиште на територији Републике Србије“, врши дискриминација „и то само у породицама у којима је један од родитеља (отац) страни држављанин. У изјашњењу Секретаријата за социјалну заштиту Градске управе града ВВ

(у даљем тексту : Секретаријат), између осталог, наведено је да је ББ 11. септембра 2019. године, поднела захтев за остваривање права на родитељски додатак за своје друго дете ГГ, као и да је у напомени која се налази на обрасцу захтева навела да је њен ванбрачни супруг шпански држављанин и да се претежни део њихових животних активности одвија на територији РС, „с тим да често бораве у иностранству“. Даље, у изјашњењу се наводи да је због све чешћих ситуација у којима је отац страни држављанин Секретаријат тражио од Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања инструкције у вези тумачења да ли сметњу за остваривање права на родитељски додатак представља чињеница да један од родитеља (отац) живи у иностранству, па с обзиром да одговор није добијен, од подносиоце притужбе је у складу са чланом 23. Правилника о ближим условима и начину остваривања права на финансијску подршку породици са децом (у даљем тексту: Правилник), тражено да достави пријаву пребивалишта/боравишта оца детета на територији Републике Србије. С обзиром да је, како се даље наводи у изјашњењу, подносиоца притужбе доставила пријаву боравка оца деце са датумом пријаве након подношења захтева, донето је решење којим јој није признато право на родитељски додатак. У току поступка утврђено је да је подносиоца притужбе уз захтев за остваривање права на родитељски додатак доставила и изјаву у којој је наведено да њена деца живе на територији Републике Србије, да непосредно брине о новорођеном, као и детету из претходног реда рођења; да њена деца нису смештена у установу социјалне заштите, хранитељску, старатељску породицу, односно да нису дата на усвојење; да није лишена родитељског права као и да се против ње није покренут поступак за лишавање родитељског права у односу на дете из претходног реда рођења; да је њено дете из претходног реда рођења вакцинисано у складу са прописима у области здравствене заштите Републике Србије и да она и њен ванбрачни партнер не живе у иностранству. Такође, утврђено је да је у напомени захтева навела да је њен ванбрачни партнер шпански држављанин и да се претежни део њихових животних активности одвија на територији Републике Србије, „с тим да често бораве у иностранству“. Полазећи од прописа којима је регулисано право на родитељски додатак, Повереник најпре констатује да анализа одредбе члана 22. Закона о финансијској подршци породици са децом и члана 19. Правилника о ближим условима и начину остваривања права на финансијску подршку породици са децом (у даљем тексту: Правилник), показује да је формални титулар овог права мајка детета, док отац ово право може остварити само у изузетним случајевима, прописаним законом, односно да је формални титулар права родитељ који се непосредно стара о детету. Даље, имајућу и виду сврху прописивања наведеног права, важно је истаћи да родитељски додатак није помоћ намењена родитељу/родитељима, већ се ради о подршци која је директно усмерена на дете које треба да буде крајњи корисник ове врсте финансијске подршке. С тим у вези, Повереник подсећа да је Република Србија ратификовала Конвенцију о правима детета и указује на на Општи коментар бр. 7 Комитета за права детета, у коме је истакнуто да је принцип најбољег интереса детета примаран у свим поступцима који се тичу деце, као и да се најбољи интерес детета мора узети у обзир приликом израде сваког закона, јавне политике и пружања услуга које се тичу деце, што обухвата поступке који директно погађају децу, као и поступке који имају посредног утицаја на малу децу. Приликом заузимања става у конкретном случају, поред чињенице да одредба члана 19. став 1. Правилника, не условљава остваривање права на

родитељски додатак доказом да отац детета има пријављено пребивалиште/боравиште на територији Републике Србије, Повереник је такође имао у виду да из достављених доказа произлази да је поводом „исте“ ситуације, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања поништило решење и предмет вратило Секретаријату, као првостепеном органу на поновно одлучивање, са образложењем да „чињеница да отац детета нема пријаву пребивалишта, односно боравишта, у Републици Србији, није од утицаја за остваривање права јер он није подносилац захтева, већ мајка која испуњава услов за остваривање права“. Ценећи све напред наведено, а пре свега разлог због кога је ББ ускраћено право на родитељски додатак, Повереник је дао мишљење да је Секретаријат за социјалну заштиту градске управе града ВВ, у конкретном случају, дискриминисао подносиоцу притужбе на основу личног својства члана њене породице – држављанства ванбрачног партнера. Секретаријату за социјалну заштиту градске управе града ВВ препоручено је да у циљу отклањања последица дискриминаторног поступања, донесе решење о утврђивању права на родитељски додатак у складу са условима предвиђеним Законом и Правилником и уз пуно поштовање прописа о забрани дискриминације, као и да се убудуће приликом доношења одлука и обављања послова из своје надлежности, придржава антидискриминационих прописа.

(бр. 07-00-708/2019-02 датум: 3.3.2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/1266-19-misljenje-u-postupku-po-prituzbi-zbog-diskriminacije-na-osnovu-drzavljanstva-u-postupku-pred-organima-javne-vlasti/>

● По овој препоруци је поступљено.

10.17. Притужба против авио компанија због виктимизације

Мишљење је донето у поступку поводом притужбе коју је АА, поднео против авио компанија Swiss International Air Lines LTD, Austrian Airlines AG и Deutsche Lufthansa Aktiengesellschaft, све три чланице „Lufthansa групе“, због виктимизације. Подносилац је у притужби, између осталог, навео да је против авио компаније Swiss International Airlines LTD, покренуо поступак за заштиту од дискриминације пред Вишим судом у Београду, који је пресудом бП. бр. 1338/15 од 12. јуна 2017. године утврдио да је ова компанија дискриминисала подносиоца притужбе. Даље је навео, да је од тренутка покретања судског поступка био изложен „бројним непријатностима“ приликом коришћења услуга ове авио компаније. У прилог својих навода, истакао је, да иако има статус ХОН путника („honorable“ – частан), 28. маја 2018. године, приликом лета на релацији Београд-Цирих, није могао да резервише место у авиону, а да му је 7. априла 2019. године, избрисан ХОН статус из резервације на лету Београд-Цирих коју је дан раније, електронским путем, извршио преко свог ХОН налога. Даље,

навео је да 14. априла 2019. године, није успео да путем телефонског центра Lufthansa-е резервише карту за лет компанијом Swiss International Airlines, за лет на релацији Београд-Цирих-Лондон са образложењем да његова карта мора бити издата 26 сати пре поласка, као и да је након тога, карту успео да резервише тек преко ХОН центра ове компаније у Лондону, „код којих овакво правило није важило“. Подносилац је у притужби даље навео, да је због увођења забране лета у трајању од 6 месеци, покренуо поступак за заштиту од дискриминације против компаније Austrian Airlines AG пред Земаљским судом за парничне поступке у Бечу, који је пресудом 1 Сg 39/14h-148 од 5. октобра 2017. године утврдио да је та компанија дискриминисала подносиоца притужбе. У притужби се даље наводи да је од тренутка покретања овог судског поступка, компанија Austrian Airlines AG забранила АА земаљске услуге, укључујући куповину карата, мењање резервација и сл, на шалтеру све три компаније чланице Lufthansa групе, на аеродрому „Никола Тесла“ у Београду, као и да се тим поводом обратио представништву Lufthansa-е, „које на његову пријаву није реаговало“. Такође, навео је да је након што је пресуда у Бечу постала правноснажна, авио компанија Austrian Airlines AG „ставила“ АА на „интерну листу за надгледање“ како би пратила његово понашање, а затим и тражила од запослених да о његовом понашању током лета обавештавају руководство компаније. Подносилац је у притужби истакао да овакав „третман“ није постојао за друге путнике и да је често од посаде добијао извињење због писама „упозорења да је он на лету“, као и „обећање“ да ће написати „позитивно писмо, због чега неће имати проблема за даље летове“. Такође, истакао је да преко 20 година користи услуге Lufthansa-е и да му се напред наведене ситуације нису догађале пре покретања судских поступака за заштиту од дискриминације. Током поступка прибављене су изјаве ББ, ВВ и ГГ које је подносилац у притужби означио као сведокиње, а које су у својим изјавама потврдиле наводе из притужбе. Полазећи од својих законом прописаних овлашћења а након анализе навода притужбе и достављених доказа, Повереник је подносиоцу притужбе и лицима против којих је притужба поднета, у складу са законом којим се уређује поступак посредовања, предложио мирење. Обе стране су прихватиле предлог Повереника, међутим у даљој фази није дошло до поступка медијације о чему су медијатори обавестили Повереника. Имајући у виду наведено настављен је поступак пред Повереником и затражено је изјашњење од лица против којих је покренут поступак по притужби. У изјашњењу Swiss International Air Lines LTD, Austrian Airlines AG и Deutsche Lufthansa Aktiengesellschaft – Lufthansa, односно њихових представништава у Београду, између осталог, наведено је да је „Lufthansa група“ угледна мултинационална група авиопревозника која се састоји од авио превозника Swiss International Air Lines LTD, Austrian Airlines AG и Deutsche Lufthansa Aktiengesellschaft, да је АА редован путник и корисник услуга Lufthansa групе и да је „као такав“, стекао „ХОН“, односно „почасни“ статус који представља групу путника са највећим бројем летова и повластицама. Даље је наведено да „тако велика компанија нема мотива да се према путнику са „ХОН“ статусом односи дискриминаторски, „нити да га излаже било ком виду непријатности, јер управо такви путници спадају у ужи круг најпожељнијих клијената који највише користе њихове услуге“, и да је, с обзиром да готово свакодневно лети, подносилац притужбе „с времена на време део могућих нехатних грешака које се не могу избећи у индустрији авиособраћаја“. У изјашњењу се даље наводи да „објективне системске или људске грешке, као и објективне немогућ-

ности да се пружи одређена услуга у одређеном тренутку немају никакве везе са личним својствима АА“ и да „недозвољавање мешања трећих лица и клијената у интерну политику и пословање Lufthansa групе, АА није ускраћено због његових личних својстава, већ због пословне политике Lufthansa групе“. Такође, наведено је да компанија Austrian Airlines AG јесте увела ткзв. „watch листу“, али да је она „служила искључиво како путник коме је уведена забрана летења не би могао ући на лет“, као и да је након укидања забране летења подносилац притужбе склоњен са „сваке врсте „watch листе“. Даље је наведено, да „наводно праћење и препознавање које подносилац притужбе тумачи као дискриминацију не представља никакву watch листу“, већ имајући у виду чињеницу да је АА путник са „ХОН“ статусом, запослени, а пре свега кабинско особље, „у оквиру редовне процедуре бивају обавештени да ће се на лету наћи такав путник, како би му се пружио највиши могући ниво услуге“, те да је све наведено учињено како би се запосленима Lufthansa групе ставило до знања да „посвете додатну пажњу када је АА на лету како се не би десио пропуст који би могао да тумачи као дискриминацију“. Поводом навода из притужбе да му је „скинут“ ХОН статус са лета 7. априла 2019. године, у изјашњењу је наведено да се, према информацијама службе за односе са клијентима, може догодити ситуација да ХОН путник нема место у авиону уколико се место резервише преко интернета, због пребукираности система или уколико клијенту систем не показује могућност резервисања места и да се позивом наведене службе проблем може решити, као и да у конкретном случају „није постојала намера да се АА на лету ускрати ХОН статус, већ је реч о грешци у систему“, односно да је агент који је вршио промену лета „ненамерно пропустио да означи ХОН статус на резервацији АА“. Повереник је анализирао да ли су компаније против којих је поднета притужба понудиле доказе на основу којих је могуће закључити да су ситуације описане у притужби изазване објективним околностима, односно да нису у вези са чињеницом да је подносилац притужбе пред надлежним судовима покренуо поступке и понудио доказе о дискриминаторском поступању компанија Swiss International Air Lines LTD и Austrian Airlines AG. На захтева компанија, Повереник је овим лицима оставио додатни рок од 30 дана за достављање доказа којима ће доказати да у конкретном случају није дошло до повреде начела једнакости, односно начела једнаких права и обавеза. Иако ово није уобичајена процедура, Повереник је, имајући у виду обимност предмета, као и правило о прерасподели терета доказивања у поступцима за заштиту од дискриминације, продужио овај рок у циљу правилног утврђивања чињеничног стања и доношења законите и правилне одлуке. До дана доношења овог мишљења Поверенику нису достављени поменути докази. С обзиром да је притужбе поднета пре ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације, поступак је сагласно члану 28. овог закона окончан по одредбама Закона о забрани дискриминације („Службени гласник РС“, број 22/09) и општих аката по којима је започет. У поступцима за заштиту од дискриминације важна је примена правила о пребацивању терета доказивања. Наиме, према овом правилу у конкретном случају, подносилац притужбе треба да учини вероватним да су након покретања судских поступака за заштиту од дискриминације, ове компаније неоправдано неједнако поступале према њему, а да је неповољнији третман којем је био изложен у директној вези са чињеницом да је пред надлежним судовима покренуо поступке и понудио доказе о дискриминаторском поступању компанија Swiss International Air Lines и Austrian

Airlines. Уколико подносилац притужбе учини вероватним акт дискриминације, терет доказивања да услед тог акта није дошло до повреде члана 9. Закона о забрани дискриминације, сноси авио компаније против којих је притужба поднета. Повереник даље констатује да је важно истаћи да приликом испитивања да ли је одређен акт супротан императивним прописима о забрани дискриминације, намера извршиоца дискриминаторног акта није правно релевантна, односно дискриминација се може извршити и без постојања намере и свести да се неко дискриминише. Повереник такође констатује да је подносилац притужбе уз притужбу доставио доказе којима поткрепљује своје наводе, при чему је предложио и узимање изјава од три сведока. Након узимања изјава од сведока, Повереник констатује да је подносилац притужбе учинио вероватним да је дошло до акта дискриминације, односно до виктимизације као једног од облика дискриминације. С тим у вези, терет доказивања је пребачен на лица против којих је притужба поднета. На основу навода притужбе, изјашњења, изјава сведокиња које су непосредно присуствовале догађају и других достављених доказа може се констатовати, да компаније нису доказале да према подносиоцу притужбе нису неоправдано неједнако поступале искључиво, односно углавном, због тога што је против авио компанија Swiss International Air Lines и Austrian Airlines понудио доказе и тражио правну заштиту од дискриминације пред надлежним судовима. Због тога је Повереник дао мишљење да су Swiss International Air Lines LTD, Austrian Airlines AG и Deutsche Lufthansa Aktiengesellschaft повредиле одредбе члана 9. Закона о забрани дискриминације. Овим правним лицима је препоручено да преко својих представништава у Београду упуте подносиоцу притужбе писано извињење и то: Swiss International Air Lines LTD због брисања ХОН статуса из резервације подносиоца притужбе приликом лета на релацији Београд-Цирих 7. априла 2019. године, односно онемогућавање уживања привилегија приликом резервација лета на релацији Београд-Цирих 28. маја 2018. године; компанија Austrian Airlines LTD због увођења ткзв. „watch листе“, односно интерне листе за надгледање која је служила за праћење понашања подносиоца притужбе током лета; компанија Deutsche Lufthansa Aktiengesellschaft због неодговарања на примедбе које је подносилац притужбе упућивао писаним путем, а у којима је указивао на дискриминаторно поступање авио компанија Swiss International Air Lines LTD и Austrian Airlines LTD, као и да у будуће омогуће подносиоцу притужбе уживање привилегија који имају ХОН чланови Lufthansa групе, као и да у будуће воде рачуна да се у оквиру својих редовних послова и активности придржавају прописа о забрани дискриминације.

(бр. 07-00-222/2019-02 датум: 18.6.2021.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/236-21-prituzba-protiv-avio-kompanija-zbog-viktimizacije/>

● **По овој препоруци није поступљено.**

10.18. Притужба против министра спољних послова због дискриминације на основу порекла

Мишљење је донето у поступку по притужби Савеза против министра спољних послова Владе Републике Србије, Ивице Дачића због изјаве дате у Дневнику РТС-а, која се односила на држављане Републике Србије црногорског порекла. У притужби је наведено да „Срби из Црне Горе, који су постали држављани Србије, сматрају Србију својом матицом“, те да су „очекивали у најмању руку од министра спољних послова Србије да проблем српског народа у Црној Гори, над којим се врши дискриминација, подигне на државни и међународни ниво, обраћајући се режиму у Црној Гори и Савету безбедности Уједињених нација, као и осталим међународним организацијама, а не да сваљује кривицу на Србе држављане Србије, пореклом из Црне Горе који немају никакву кривицу“. Даље је наведено да је овом изјавом повређено њихово право на слободу мишљења и да је створено понижавајуће и непријатељско окружење за све држављане Републике Србије црногорског порекла. У изјашњењу се оспоравају наводи из притужбе, и указује да је изјава дата у контексту усвајања Закона о слободи вероисповести у Црној Гори. Даље је у изјашњењу наведено: „да не треба ћутати поводом „отимања српских светиња у Црној Гори“, те да имајући у виду озбиљност овог питања, оно мора бити тема у српској јавности“. У изјашњењу се даље наводи „да је министар Дачић додатно издвојио држављане Републике Србије који су пореклом из Црне Горе, будући да они поседују посебан сензибилитет за дешавања у обе државе имајући у виду њихово порекло, као и чињеницу да је Република Србија њихов дом, неким и неколико генерација уназад“. Током поступка утврђено је да је у Дневнику РТС-а, дата следећа изјава: „У међународним односима постоји принцип реципроцитета. Не залажем се ни за какве мере. Само говорим да је морална обавеза свакога ко је добио српско држављанство, ко све дугује Србији и српском народу, да не ћути о овом питању“. Затим је навео да „они који подржавају црногорски режим у борби против српског народа, „питање је да ли треба и даље да имају српско држављанство“. Анализа изјаве коју је Ивица Дачић дао за Дневник РТС-а, у контексту теме која је била предмет разговора, указује на то да је министар позвао држављане Републике Србије црногорског порекла да се изјасне о ситуацији у Црној Гори која је настала поводом усвајања Закона о верским заједницама. Са друге стране довео је у питање право на држављанство одређених држављана Републике Србије који су црногорског порекла. С тим у вези, у складу са Уставом и законом изражавање националне припадности је слободно, и нико није дужан да се изјасни о својој националној припадности. Такође, у складу са Законом о заштити права и слобода националних мањина прописано је да нико не сме претрпети штету због изражавања своје националне припадности или због уздржавања од таквог чињења. Устав Републике Србије и Европска конвенција о људским и мањинским правима обезбеђују заштиту од произвољног мешања јавних власти у право неке особе на слободу изражавања. Имајући у виду наведено, оваквом изјавом од стране високих представника јавне власти створена је слика да грађани и грађанке црногорског порекла, држављанство треба да оправдају, односно да испуне додатне услове који се другим држављанима Републике Србије не траже. На тај начин се код држављана Србије црногорског порекла ствара осећај узнемирености да могу трпети последице уколико не изнесу своје мишљење поводом дешавања у Црној Гори, или се њихово мишљење не поклапа са већинским, односно ставом

вима органа јавне власти. Због тога је Повереник дао мишљење да је наведеном изјавом, министар Ивица Дачић повредио одредбу члана 12. Закона о забрани дискриминације, која забрањује узнемиравање и понижавајуће поступање, због чега му је дата препорука да упути јавно извињење поводом поменуте изјаве и да се убудуће придржава прописа који забрањују дискриминацију.

(бр. 07-00-14/2020-02 датум: 21.2.2020.)

<http://ravnopravnost.gov.rs/22-20-utvrdjena-diskriminacija-ministru-spoljnih-poslova-po-osnovu-drzavljanstva/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

II ПРЕПОРУКЕ МЕРА ОРГАНИМА ЈАВНЕ ВЛАСТИ И ДРУГИМ ЛИЦИМА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ РАВНОПРАВНОСТИ И ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

1.1. Препорука мера за остваривање равноправности Републичкој изборној комисији
Повереник за заштиту равноправности препоручује Републичкој изборној комисији:

- да предузме све неопходне мере и активности из своје надлежности у циљу обезбеђивања приступачних бирачких места уз обезбеђивање комуникација и информација, како би се свим особама са инвалидитетом, као и другим лицима која се отежано крећу, чују или виде, омогућило самостално и равноправно учешће на изборима.

Републичка изборна комисија ће обавестити Повереника за заштиту равноправности о планираним мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности није допуштена жалба нити било које друго правно средство, јер се њоме не одлучује о правима и обавезама правних субјеката.

(бр. 021-01-00655/2019-02 датум: 20.11. 2019. 1206-2019))

<http://ravnopravnost.gov.rs/pr%b5p%beruk%b0-m%b5r%b0-z%b0-%b0%bestv%b0riv%b0nj%b5-r%b0vn%b0%bepr%b0vn%b0%besti-r%b5public%be%b0%98-izb%b0%bern%b0%be%b0%98-k%b0%bemisi%b0%98i-cir/>

1.2. Препорука мера за остваривање равноправности Министарству просвете, науке и технолошког развоја

Повереник за заштиту равноправности препоручује Министарству просвете, науке и технолошког развоја:

- Да у сарадњи са особама са инвалидитетом односно њиховим репрезентативним представницима, као и другим стручњацима из области комуникацијске и информационе приступачности, а у циљу сагледавања до сада уочених проблема, као и најефикаснијих начина тифлотехничке и

тифлодидактичке адаптације уџбеника којима се одговарајућим прилагођавањем садржаја или формата, односно писма и формата омогућава приступачност за ученике са сметњама у развоју, односно инвалидитетом, у складу са њиховим потребама и могућностима, а у циљу израде прецизне техничке спецификације за обезбеђивање набавке прилагођених уџбеника.

- Да благовремено, приликом обезбеђивања набавке прилагођених уџбеника пре почетка сваке школске године, определи прецизну техничку спецификацију начина прилагођавања садржаја или формата, односно писма и формата уџбеника, тако да не оставља могућност издавачима да одступају од задатог начина адаптације уџбеника.

Министарство просвете, науке и технолошког развоја (у даљем тексту: Министарство) ће обавестити Повереника за заштиту равноправности о планираним мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности није допуштена жалба нити било које друго правно средство, јер се њоме не одлучује о правима и обавезама правних субјеката.

<http://ravnopravnost.gov.rs/pmzr-minpnr-cir/>

1.3. Препорука мера за остваривање равноправности локалним самоуправама поводом установљавања и обезбеђивања услуге личног пратиоца

Повереник за заштиту равноправности препоручује општини _____:

- да предузме све неопходне мере и активности којима ће обезбедити успостављање и пружање услуге личног пратиоца деци којој је ова услуга неопходна.

Општина _____ обавестиће Повереника за заштиту равноправности о предузетим мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности, у складу са законом, није допуштена жалба нити било које друго правно средство.

<http://ravnopravnost.gov.rs/%d0%bf%d1%80%d0%b5%d0%bf%d0%be%d1%80%d1%83%d0%ba%d0%b0-%d0%bc%d0%b5%d1%80%d0%b0-%d0%b7%d0%b0-%d0%be%d1%81%d1%82%d0%b2%d0%b0%d1%80%d0%b8%d0%b2%d0%b0%d1%9a%d0%b5-%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%bd%d0%be%d0%bf-2/>

1.4. Препорука мера маркентишким агенцијама у вези са рекламним садржајима

Повереник за заштиту равноправности препоручује маркетиншкој агенцији _____

- да приликом креирања рекламног садржаја води рачуна да се овим садржајима не заговарају или подржавају предрасуде и други друштвени обрасци понашања који су засновани на стереотипима, а нарочито да се тим садржајима не вређа достојанство лица због неког њиховог личног својства.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности у складу са законом, није допуштена жалба нити било које друго правно средство.

<http://ravnopravnost.gov.rs/pr%d0%b5p%d0%beruk%d0%b0-m%d0%b5r%d0%b0-z%d0%b0-%d0%bestv%d0%b0riv%d0%b0nj%d0%b5-r%d0%b0vn%d0%bepr%d0%b0vn%d0%besti-marketinskoj-agenciji-cir/>

1.5. Препорука мера за остваривање равноправности здравственим установама

Повереник за заштиту равноправности здравственој установи _____ :

- да предузме мере из своје надлежности у циљу обезбеђивања да податке о ХИВ статусу пацијента и пацијенткиња здравствени радници уписују у рубрику у медицинској документацији која је предвиђена за уписивање дијагноза (или осталих дијагноза), истом величином и бојом слова којом се уобичајено уписују дијагнозе и стања од значаја за медицински поступак, коришћењем латинског назива и шифре болести према Међународној класификацији болести, повреда и узрока смрти.

Здравствена установа обавестиће Повереника за заштиту равноправности о предузетим мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности није допуштена жалба нити било које друго правно средство, јер се њоме не одлучује о правима и обавезама правних субјеката.

1.6. Препорука мара банци у вези кредитне способности запослених у удружењима грађана

Повереник за заштиту равноправности препоручује банци:

- Да предузме све неопходне радње и мере у циљу омогућавања удружењима грађана, као и члановима удружења, запосленим у удружењу да равноправно са другим правним и физичким лицима користе банкарске услуге које нуди банка укључујући и кредитне позајмице, односно да у складу са законом врши процену кредитне способности и кредитног ризика које је заснована на квантитативним и квалитативним критеријумима, у односу на сваког појединачног клијента, како би на основу објективних критеријума утврдила карактеристике одређеног потенцијалног будућег дужника и донела одлуку о евентуалном кредитирању која није заснована на било којем стварном или претпостављеном личном својству.

Банка обавестиће Повереника за заштиту равноправности о предузетим мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности, у складу са законом, није допуштена жалба нити било које друго правно средство.

(р. 021-01-520/2019-02 датум: 5.7.2019. године 809/2019)

<http://ravnopravnost.gov.rs/35928-cir/>

● **По овој препоруци је поступљено.**

1.7. Препорука мера Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у вези са лиценцирањем стручних радника у социјалној заштити

Повереник за заштиту равноправности препоручује Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања:

- да у складу са антидискриминационим прописима изврши измене Правилника о лиценцирању стручних радника у социјалној заштити и на недвосмислен начин пропише да одсуство са рада због коришћења трудничког, породичног одсуства, одсуства са рада ради неге детета, посебне неге детета или дужег боловања у периоду важења лиценце, не представља сметњу у погледу важења лиценце, испуњености услова за њено обнављање, односно продужење рока важења лиценце за онај временски период у којем су стручне раднице и стручни радници у социјалној заштити одсуствовали са рада.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања обавестиће Повереника за заштиту равноправности о предузетим мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности у складу са законом, није допуштена жалба нити било које друго правно средство.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-za-ostvarivanje-ravnop-m-cir/>

1.8. Препорука мера Министарству просвете, науке и технолошког развоја за измену Одлуке о финансирању набавке уџбеника средствима буџета Републике Србије

Повереник за заштиту равноправности препоручује Министарству просвете, науке и технолошког развоја:

- Да предузме све мере и активности из своје надлежности како би се Одлуком о финансирању набавке уџбеника средствима буџета Републике Србије обухватили ученици и ученице основних школа који су у породици треће или свако наредно дете у систему образовања и васпитања.

Министарство просвете, науке и технолошког развоја обавестиће Повереника за заштиту равноправности о планираним мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности у складу са законом није допуштена жалба нити било које друго правно средство

<http://ravnopravnost.gov.rs/pm-minpronauiteh-cir/>

1.9. Препорука мера Републичком фонду за здравствено осигурање

Повереник за заштиту равноправности препоручује Републичком фонду за здравствено осигурање:

- да на другачији, односно адекватнији начин уреди остваривање права на слушно помагало из Листе помагала под тачком 5. Слушна помагала која је саставни део Правилника о медицинско-техничким помагалима која се обезбеђују из средстава обавезног здравственог осигурања¹ и то тако да се не умањује доступност, обухват и приступачност здравствене заштите, нарочито за рањиве категорије становништва, као што су особе са инвалидитетом, старија и теже покретљива лица.

Републички фонд за здравствено осигурање обавестиће Повереника за заштиту равноправности о планираним мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности у складу са законом није допуштена жалба нити било које друго правно средство.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-republickom-fondu-za-zdravstveno-osiguranje/>

1.10. Препорука мера за остваривање равноправности центрима за социјални рад

Повереник за заштиту равноправности препоручује Центру за социјални рад у _____:

- Да приликом сачињавања плана пружања услуга социјалне заштите старијих корисника, а нарочито приликом процене о неопходности постављања привременог старатеља и покретања поступка којима се ова лица лишавају пословне способности, своје одлуке не заснивају на предрасудама и стереотипима о њиховим могућностима и способностима да штите и заступају своја права и интересе, с обзиром на њихово старосно доба и здравствено стање, већ на усмереној, балансираној и непристрасној процени околности конкретног случаја и пуну примену принципа најмање рестриктивне интервенције и окружења, као и поштовања личности и достојанства старијих корисника/ца ради достизања или одржавања њиховог оптималног нивоа психофизичког и социјалног функционисања.

1 ("Сл. гласник РС", бр. 52/2012, 62/2012 - испр., 73/2012 - испр., 1/2013, 7/2013 - испр., 112/2014, 114/2014 - испр., 18/2015, 19/2017, 29/2017 - испр., 2/2019 и 16/2019)

- Да у року за поступање по Препоруци Повереника упозна све запослене који раде на наведеним пословима са датом препоруком мера.

Центар за социјални рад у _____ обавестиће Повереника за заштиту равноправности о предузетим мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности, у складу са законом, није допуштена жалба нити било које друго правно средство.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-centrima-za-socijalni-rad/>

1.11. Препорука мера јединицама локалне самоуправе поводом већег учешћа жена и младих у сфери политичког и јавног одлучивања

Повереник за заштиту равноправности препоручује општини/граду _____ да предузме све мере и активности из своје надлежности како би се обезбедило

- унапређење родне равноправности обезбеђивањем већег учешћа жена у свим сферама политичког и јавног одлучивања у органима јединице локалне самоуправе;
- већа партиципација младих (из различитих средина - урбаних и руралних) у креирању јавних политика и раду јединице локалне самоуправе.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности у складу са законом није допуштена жалба нити било које друго правно средство.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-za-ostvarivanje-ravnop-zeneimladi-3/>

1.12. Препорука мера Министарству државне управе и локалне самоуправе поводом омогућавања слепим гласачима да електронским путем провере да ли су уписани у бирачки списак

Повереник је упутио Министарству државне управе и локалне самоуправе препоруку мера за остваривање равноправности ради предузимања мера из своје надлежности поводом омогућавања слепим гласачима да електронским путем провере да ли су уписани у бирачки списак.

Наиме, слепе особе су наишле на проблем када су хтеле да провере електронским путем да ли су уписане у бирачки списак, јер програм провере за јединствени бирачки списак који се налази на интернет страници Министарства, тражи да се прочита текст са слике и упише у одговарајуће поље. С обзиром да говорни програм који користе слепе особе не чита слике, слепим особама је ускраћена могућност да електронским путем провере да ли су уписани у бирачки списак односно да равноправно са осталим грађанима и грађанкама остварују своја изборна права.

Министарство је обавестило Повереника да је поступило по препоруци тако што је на интернет презентацији – порталу за проверу уписа у јединствени бирачки списак имплементирало могућност да се путем аудио фајла – који ће изговарати слова са слике, слова унесу у одговарајуће поље и да се на тај начин омогући слепим и слабовидим особама да електронским путем провере да ли су уписани у Јединствени бирачки списак.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-za-ostvarivanje-ravnopravnosti-slepih-i-slabovidih-osoba-prilikom-provere-upisa-u-jedinstveni-biracki-spisak-na-portalu-ministarstva-drzavne-uprave-i-lokalne-samouprave/>

1.13. Препорука мера свим јединицама локалне самоуправе да услугама социјалне заштите и програмима помоћи обухвате сва лица са своје територије која се налазе у стању потребе неизостављајући правно невидљива лица

Повереник за заштиту равноправности упућује јединицама локалне самоуправе да:

- услугама социјалне заштите и програмима помоћи обухвате сва лица са своје територије која се налазе у стању потребе неизостављајући лица која спадају у групу тзв. правно невидљивих лица, односно лица која немају регулисан правни статус.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности у складу са законом није допуштена жалба нити било које друго правно средство.

1.14. Препорука мера Жалбеној комисији Високог савета судства

Имајући у виду одредбе Пословника о раду Повереника којима је прописано да Повереник не поступа по анонимним притужбама, поступак по притужби није могао бити настављен, због чега је Комисији Високог савета судства упућена препорука мера за остваривање равноправности.

Повереник је у препоруци, између осталог, указао и на Конвенцију о заштити материнства Међународне организације рада бр. 183. из 2000. године² коју је Република Србија ратификовала, а којом је прописана обавеза сваке чланице да усвоји мере како би обезбедила да материнство не буде извор дискриминације у области радних односа.

Имајући у виду да антидискриминациони прописи забрањују свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање засновано на личном својству, укључујући и пол и брачни и породични статус, Повереник је указао да приликом тумачења прописа и одлучивања треба имати у виду антидискриминационе одредбе како би се избегла опасност да трудноћа и породично одсуство буду сметња да жена која је у дужем временском периоду на трудничком, односно породичном одсуству буде неоправдано стављена у неповољнији положај само из тог разлога. С тим у вези, приликом тумачења одредбе у погледу тога шта се подразумева под речи непрекидно, не треба узети у обзир период када је жена одсуствовала са рада у вези са трудноћом и порођајем јер законодавац нигде не говори о календарским годинама већ о броју година рада пре оглашавања интерног конкурса.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-vss/>

1.15. Препорука мера РТС-у и РТВ-у да омогуће емитовање у приступачним форматима како би основне информације Републичке изборне комисије биле доступне гледаоцима са оштећеним слухом

Повереник за заштиту равноправности препоручује јавним медијским установама Радио телевизији Србије и Радио телевизији Војводина да:

2 Закон о потврђивању Конвенције Међународне организације рада бр. 183 о заштити материнства („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 1/10), члан 8. став 2.

- омогуће емитовање у приступачним форматима основне информације Републичке изборне комисије у вези са предстојећим изборима, односно да информације о предстојећим изборима учини доступним гледаоцима са оштећеним слухом посредством коришћења титлова и знаковног језика, како би се омогућило потпуно и правовремено информисање ових особа у циљу њиховог равноправног учешћа на изборима.
- обезбеде емитовање предизборног програма у приступачним форматима у што већем обиму, односно да предизборни програм учине доступним гледаоцима са оштећеним слухом посредством коришћења титлова и знаковног језика, како би се омогућило потпуно и правовремено информисање током предизборног процеса.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности у складу са законом није допуштена жалба нити било које друго правно средство.

<http://ravnopravnost.gov.rs/wp-content/uploads/2020/10/Pr%D0%B5p%D0%BEruk%D0%B0-m%D0%B5r%D0%B0-R%D0%A2V-u-k%D0%B0k%D0%BE-bi-inf%D0%BErm%D0%B0ci%D1%98%D0%B5-bil%D0%B5-d%D0%BEstupn%D0%B5-gl%D0%B5d%D0%B0%D0%BEcim%D0%B0-k%D0%BEisc%D0%B5njem-titl%D0%BEv%D0%B0-ili-zn%D0%B0k%D0%BEvn%D0%BEg-%D1%98%D0%B5zik%D0%B0.pdf>

1.16. Препорука мера Министарству финансија како би се обезбедило даље финансирање и редовно функционисање организација особа са инвалидитетом

Поверенику се обратила Национална организација особа са инвалидитетом Србије (НОИС), као организација која заступа интересе великог броја особа са инвалидитетом, окупљених у 15 савеза особа са инвалидитетом у чијој мрежи је више од 450 локалних удружења указујући да овим удружењима у 2020. години нису исплаћена средства за програмске активности која се кроз конкурсне процедуре Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања годинама редовно обезбеђује у циљу заштите права и унапређења положаја особа са инвалидитетом. Ова средства се користе за различите активности које се односе за превенцију институционализације особа са инвалидитетом, попут стимулативних и инклузивних програма и услуга подршке за самосталан живот особа са инвалидитетом (допунска подршка, стимулација, интеграција и реинтеграција, инклузија, едукација, радно-окупациони и психосоцијални програми), као и друге активности које имају за циљ побољшање квалитета живота особа са инвалидитетом. Све ове активности које су биле планиране за јануар, фебруар и период до увођења ванредног стања, како је наведено у допису НОИСА су највећим делом реализоване. Међутим, имајући у виду да Министарство још увек није исплатило средства, дошло је до дуговања, а ангажована лица која раде на спровођењу поменутих

активности, која су махом особе са инвалидитетом, су након пуна три месеца суочена са озбиљним финансијским и егзистенцијалним проблемима, имајући у виду да им је то једини и основни извор финансирања. НОИС је указао да без финансирања рада организација особа са инвалидитетом и ангажованих лица неће бити у могућности да ефикасније помогну држави у реализацији мера које доноси Влада, односно да неће бити у могућности да пруже адекватну подршку и неопходну помоћ својим члановима кроз финансирање рада преводилачких сервиса за глуве, обезбеђивање сервиса подршке и других неопходних услуга за своје чланове, благовремено и адекватно информисање чланства, као и у пружању психолошке и друге врсте саветодавне подршке, посебно неопходне у овим условима. Имајући у виду наведено Повереник је указао да је потребно омогућити исплату средстава за већ спроведене активности и осигурати даље финансирање активности савеза и удружења особа са инвалидитетом која одговарају тренутним условима ванредног стања, у континуитету, како би се обезбедило њихово редовно функционисање, спречио престанак активности које се редовно реализују већ дужи период а које представљају неопходне услуге за чланове ових удружења, а лицима која су ангажована извор финансирања.

<http://ravnopravnost.gov.rs/wp-content/uploads/2020/10/Pr%D0%B5p%D0%BEruk%D0%B0-m%D0%B5r%D0%B0-%D0%9Cinist%D0%B0rstvu-fin%D0%B0nsi%D1%98%D0%B0.pdf>

1.17. Препорука Министарству просвете, науке и технолошког развоја да измени одредбе члана 6. став 3. Правилника о упису у средњу школу

Повереник за заштиту равноправности препоручује Министарству просвете, науке и технолошког развоја да:

- измени одредбе члана 6. став 3. Правилника о упису у средњу школу („Службени гласник РС“, бр. 31/2021 и 46/2021) и усагласи га са Законом о потврђивању Конвенције о правима особа са инвалидитетом, Законом о основама система образовања и васпитања, Законом о средњем образовању и васпитању и Законом о забрани дискриминације,
- у сарадњи са Школом за основно и средње музичко образовање „Стеван Мокрањац“ у Пожаревцу, омогући да кандидати са сметњама у развоју и инвалидитетом који су завршили основну школу по ИОП2 и који су полагали пријемни испити за упис у ову музичку школу у мају 2021. године, а којима је било потребно прилагођавање садржаја, поновно полажу пријемни испит у складу са потребама за пружање подршке у односу на садржај и начин спровођења пријемног испита.

Министарство просвете, науке и технолошког развоја обавестиће Повереника за заштиту равноправности о предузетим мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности, у складу са законом, није допуштена жалба нити било које друго правно средство.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-ministartsvu-prosvete-nauke-i-tehnoloskog-razvoja/>

1.18. Препорука мера Министарству за бригу о породици и демографији и Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Повереник за заштиту равноправности препоручује Министарству за бригу о породици и демографији и Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања да:

- прецизира Инструкцију о поступању општинских – градских управа и центара за социјални рад у примени и спровођењу одлука Уставног суда Републике Србије бр. IУз-216/2018, IУз-247/2018 и IУз-266/2017 од 2. августа 2021. године, у делу који се односи на подношења захтева за измену појединачног акта (решења) које је коначно и правноснажно у складу са одредбом члана 61. Закона о Уставном суду.

Министарство за бригу о породици и демографији и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања обавестиће Повереника за заштиту равноправности о предузетим мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности није допуштена жалба нити било које друго правно средство, јер се њоме не одлучује о правима и обавезама правних субјеката.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-ministarstvu-za-brigu-o-porodici-i-demografiji-i-ministarstvu-za-rad-zaposljavanje-boracka-i-socijalna-pitanja/>

1.19. Препорука мера јединицама локалне самоуправе за успостављање у пружање услуге личног пратиоца деци

Повереник за заштиту равноправности препоручује јединици локалне самоуправе:

- да предузме све неопходне мере и активности којима ће обезбедити успостављање и пружање услуге личног пратиоца деци којој је ова услуга неопходна.

Јединица локалне самоуправе ће у року од 30 дана од дана пријема ове препоруке обавестити Повереника за заштиту равноправности да ли је својим актом прописала пружање ове услуге, да ли су опредељена односно планирана средства за пружање ове услуге, колики број деце остварује право на услугу и да ли евентуално постоји листа чекања, односно колики је број деце којој због недовољних капацитета ова услуга није пружена, а требало би бити пружена.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности, у складу са законом, није допуштена жалба нити било које друго правно средство.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-za-ostvarivanje-ravnopravnosti-jedinicima-lokalne-samouprave-za-uspostavljanje-i-pruzanje-usluge-licnog-pratioca-deci/>

1.20. Препорука мера градској општини Чукарица како би се уклонила дивља депонија у ромском насељу Чукарица

Повереник за заштиту равноправности препоручује Градској општини Чукарица:

- да хитно предузме мере у оквиру своје надлежности како би се уклонила дивља депонија грађевинског материјала у ромском насељу Чукарица и обезбедили безбедни услови за живот и становање у овом насељу, до проналажења адекватног решења стамбеног збрињавања у складу са међународним стандардима.

Градска општина Чукарица обавестиће Повереника за заштиту равноправности о планираним мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности у складу са законом, није допуштена жалба нити било које друго правно средство.

1.21. Препорука мера Граду Београду како би се уклонила дивља депонија у ромском насељу Чукарица

Повереник за заштиту равноправности препоручује Граду Београду:

- да хитно предузме мере у оквиру своје надлежности како би се уклонила дивља депонија грађевинског материјала у ромском насељу Чукарица и обезбедили безбедни услови за живот и становање у овом насељу, до проналажења адекватног решења стамбеног збрињавања у складу са међународним стандардима.

Град Београд обавестиће Повереника за заштиту равноправности о планираним мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности у складу са законом, није допуштена жалба нити било које друго правно средство.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-za-ostvarivanje-ravnopravnosti-gradu-beogradu/>

1.22. Препорука мера Министарству просвете, науке и технолошког развоја да предузме мере и активности из своје надлежности у циљу провере одобрених уџбеника из српског језика за осми разред основне школе у погледу садржаја који се односи на језике и уклањања садржаја који је супротан антидискриминационим прописима

Повереник за заштиту равноправности препоручује Министарству просвете, науке и технолошког развоја да:

- предузме мере и активности из своје надлежности у циљу провере одобрених уџбеника из српског језика за осми разред основне школе у погледу садржаја који се односи на језике и његове усклађености са антидискриминационим прописима и ратификованом Европском

повељом о регионалним или мањинским језицима.

Министарство просвете, науке и технолошког развоја обавестиће Повереника за заштиту равноправности о предузетим мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности, у складу са законом, није допуштена жалба нити било које друго правно средство.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-ministarstvu-prosvete-nauke-i-tehnoloskog-razvoja/>

1.23. Препорука мера Граду Новом Саду и Министарству унутрашњих послова

Повереник за заштиту равноправности препоручује граду Новом Саду и Министарству унутрашњих послова да:

- у међусобној сарадњи изврше анализу и предузму мере и активности у циљу решавања питања пребивалишта/боравишта држављана Републике Србије који су становници/становнице под стандардног насеља Велики рит у Новом Саду, а који нису успели да до сада изврше пријаву пребивалишта/боравишта;
- предузме мере и активности из своје надлежности које су Стратегијом за социјано укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016. до 2025. године предвиђене као мере које предузима јединица локалне самоуправе ради остваривања оперативних циљева Посебног циља 2, за област Становање.

Град Нови Сад и Министарство унутрашњих послова обавестиће Повереника за заштиту равноправности о предузетим и о планираним мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности, у складу са законом, није допуштена жалба нити било које друго правно средство.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-za-ostvarivanje-ravnopravnosti-gradu-novom-sadu-i-ministarstvu-unutrasnjih-poslova/>

1.24. Препорука мера НИН-у у циљу остваривања родне равноправности

Према Закону о култури, начела културног развоја, заснивају се, између осталог, и на равноправности у раду свих субјеката у култури.³

Закон о равноправности полова⁴, у члану 2. прописује да равноправност полова подразумева равноправно учешће жена и мушкараца у свим областима јавног и приватног сектора у складу са општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима, Уставом Републике Србије, и законима, и сви су дужни да је поштују. Одредбом члана 3. став 2. овог закона прописано је да политика једнаких могућности подразумева равноправно учешће полова у свим фазама планирања, доношења и спровођења одлука које су од утицаја на положај жена и мушкараца.

Према Правилнику о НИН-овој награди критике за најбољи роман године⁵ право на НИН-ову награду имају аутори који напишу и објаве роман на српском језику, у периоду од 1. јануара до 31. децембра протекле године, а жири који додељује ову награду има пет чланова које именује главни уредник НИН-а, уз претходну консултацију са Колегијумом НИН-а. Мандат чланова жирија је две године. Главни уредник може продужити мандат члановима жирија за још једну или две године.

Желимо да подсетимо да промовисање родне равноправности и њено јачање на свим пољима, значајно доприноси даљој изградњи демократских вредности и развоју целог нашег друштва. То је од нарочите важности када је у питању књижевно стваралаштво, имајући у виду, с једне стране, целокупан женски допринос књижевности у Србији, а са друге, значајне поруке које књижевност по себи и промовисање женских аутеритета у тој области, има у успостављању нових родних дискурса.

С тим у вези, без улажења у критеријуме за одабир чланова/чланица жирија, нити у критеријуме за избор романа који су ушли у шири а затим ужи избор за НИН-ову награду, а полазећи од прописане надлежности Повереника из члана 33. тачка 9. Закона о забрани дискриминације, упућујемо Вам препоруку мера да, у оквиру својих овлашћења, приликом наредног избора жирија за доделу НИН-ове награде, предузмете одговарајуће мере у циљу остваривања начела родне равноправности.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-nin-u/>

3 „Службени гласник РС“, бр. 72/09, 13/16, 30/16-испр. и 6/20 (члан 3. тачка 9)

4 „Службени гласник РС“, број 104/09

5 <http://www.nin.co.rs/2003-01/30/27180.html>

1.25. Препорука мера Заштитнику грађана

Повереник за заштиту равноправности препоручује Заштитнику грађана да:

- измени Одлуку број 363-401/21 од 9. јуна 2021. године тако што ће уместо речи „мајке“ употребити израз „родитељ“ и тиме обухватити све запослене који имају децу узраста до две године без обзира на пол запосленог.

Заштитник грађана обавестиће Повереника за заштиту равноправности о предузетим мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности, у складу са законом, није допуштена жалба нити било које друго правно средство.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-zastitniku-gradjana/>

1.26. Препорука мера Градском саобраћајном предузећу „Београд“ да уклони из возила градског превоза плакате којима се изражава мржња и нетрпељивост према мигрантима

Повереник за заштиту равноправности препоручује ЈКП Градском саобраћајном предузећу „Београд“ да:

- у што краћем року уклони из возила градског превоза плакате којима се изражава мржња и нетрпељивост према мигрантима;
- убудуће свакодневно врши преглед возила градског/приградског превоза, у циљу уклањања сваког дискриминаторног садржаја.

ЈКП Градско саобраћајно предузеће „Београд“ ће обавестити Повереника за заштиту равноправности о предузетим мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности у складу са законом, није допуштена жалба нити било које друго правно средство.

1.27. Препорука мера јединицама локалне самоуправе поводом промене ознаке пола у матичној књизи рођених

Повереник за заштиту равноправности препоручује општинским/градским управама:

- Да приликом примене прописа у поступку промене ознаке пола у матичној књизи рођених, има у виду да право на промену ознаке пола у складу са законом има, не само лице које је оперативним путем променило пол, већ и лице коме је у складу са прописима издата потврда о спроведеној хормонској терапији у трајању од најмање годину дана уз индикацију лекара специјалисте психијатрије и ендокринологије.
- Да у оним случајевима у којима је промена личног имена потребна ради усаглашавања са полом односно родним идентитетом у складу са законом, омогући промену личног имена трансродним и трансполним особама, без додатних услова и ограничења.

Градске/општинске управе обавестиће Повереника за заштиту равноправности да су у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности о наведеној препоруци обавестиле своју организациону јединицу која је надлежна за одлучивање по захтевима за промену ознаке пола, као и личног имена.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности у складу са законом није допуштена жалба, нити било које друго правно средство.

1.28. Препорука мера Министарству здравља да поново преиспита све ефекте евентуалног укидања Завода за здравствену заштиту студената у Србији

Повереник за заштиту равноправности препоручује Министарству здравља:

- да поново преиспита и анализира све ефекте евентуалног укидања завода за здравствену

заштиту студената у Србији која се предвиђа Нацртом плана оптимизације мреже установа здравствене заштите - Мастерплан, размотри последице такве одлуке и у сарадњи са релевантним актерима, пре свега студентима, уреди мрежу установа здравствене заштите у складу са потребама корисника.

Министарство здравља обавестиће Повереника за заштиту равноправности о мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности у складу са законом није допуштена жалба, нити било које друго правно средство.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-ministarstvu-zdravlja-povodom-ukidanja-zavoda-za-zdravstvenu-zastitu-studenata/>

III ПОСТУПАЊА ПОВЕРЕНИКА ЗА ЗАШТИТУ РАВНОПРАВНОСТИ ТОКОМ ПАНДЕМИЈЕ ИЗАЗВАНЕ ВИРУСОМ КОВИД 19

ПРЕПОРУКЕ МЕРА ОРГАНИМА ЈАВНЕ ВЛАСТИ И ДРУГИМ ЛИЦИМА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ РАВНОПРАВНОСТИ И ЗАШТИТУ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

1.1. Препорука мера Министарству за рад запошљавање борачка и социјална питања поводом издавања Инструкције у вези пружања услуге помоћ у кући

Повереник је Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, због неопходности континуитета у пружању услуга старијим грађанима у условима епидемије Ковид-19, упутио препоруку мера да предузме све неопходне мере из своје надлежности у циљу решавања ситуација у којима се нађу лица којима је подршка неопходна, а која због заражавања неформалних неговатеља или из других разлога остају без одговарајуће неге и помоћи, као и да упути инструкцију свим установама социјалне заштите које пружају услугу смештаја и центрима за социјални рад како да поступају у оваквим ситуацијама.

<http://ravnopravnost.gov.rs/1150-2020-preporuka-mera-ministarstvu-za-rad-zaposljavanje-boracka-i-socijalna-pitanja-povodom-izdavanja-instrukcije-u-vezi-pruzanja-usluge-pomoc-u-kuci/>

1.2. Препорука мера Министарству унутрашњих послова поводом регистрације моторних возила за време проглашеног ванредног стања

Наредбом о ограничењу и забрани кретања лица на територији Републике Србијеб прописано је да се ради сузбијања и спречавања ширења заразне болести Covid-19 и заштите становништва од те болести, забрањује кретање на јавним местима, односно ван станова, просторија и објеката за становање у стамбеним зградама и изван домаћинства (окућница), и то: 1) лицима са навршених 65 и више година живота – у насељеним местима преко 5000 становника; 2) лицима са навршених 70 и више година живота – у насељеним местима до 5000 становника.

6 "Службеном гласнику РС", бр. 34/2020, 39/2020, 40/2020 и 46/2020.

У Саопштењу Министарства унутрашњих послова⁷ од 27. марта 2020. године наведено је да током трајања ванредног стања уместо власника моторних возила старијих од 65 година живота регистрацију возила могу извршити њихови потомци.

Имајући у виду да су на овај начин власници возила, који су старији од 65, односно 70 година живота и који немају потомке неоправдано стављени у неједнак положај у односу на лица која имају потомке и која имају исте године живота и подлежу поменутој наредби, Повереник је упутио препоруку мера Министарству унутрашњих послова. Министарству је препоручено да предузме мере из своје надлежности како би се омогућило власницима моторних возила који су старији од 65, односно 70 година живота регистрација моторних возила и посредством других лица која нису њихови потомци.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mup-u-u-vezi-produzenja-registracije-v-cir/>

1.3. Препорука мера Влади РС поводом функционисања различитих подршки за грађане у периоду забране кретања

Повереник је упутио препоруку мера Влади ради унапређења функционисања различитих мера подршке током трајања ванредног стања и уведене забране кретања, у којој је препоручено:

1. поједностављивање процедура за издавање дозвола за кретање;
2. преиспитивање мера у оквиру потпуне забране кретања старијих који све теже подносе изолацију, те да су снабдевање и дозвола кретања у раним јутарњим часовима једном недељно неадекватни и утичу на њихово ментално и физичко здравље. Приликом увођења, прилагођавања, односно преиспитивања већ уведених мера, требало би узети све у обзир, укључујући и друге ризике по здравље становништва, посебно старијих као осетљиве друштвене групе;
3. унапређење рада и функционисања линија за помоћ старијима и других линија које су установљене за различите врсте подршке и помоћи (попут онколошких пацијената који не знају коме да се обрате у вези са примањем терапије током самоизолације);
4. да се посебна пажња обрати на капацитете сигурних кућа и пружање подршке свим особама којима је неопходна ова врста смештаја због могућности повећања стопе насиља с обзиром на услове ванредног стања;

7 <http://www.mup.gov.rs/wps/portal/sr/aktuelno/aktivnosti/c4b173c6-05b4-4cd2-86cb-04f3b10392a7>

5. да се приликом смештаја лица у прихватилиште за бескућнике и одрасла лица у кризним ситуацијама, свим установама упуते инструкције у погледу поступања у околностима ванредног стања, како би се обезбедила правовремена заштита

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-u-vezi-dozvola-za-kretanje-rada-linija-cir/>

1.4. Препорука мера јединицама локалне самоуправе поводом услуга социјалне заштите и програмима помоћи тзв. правно невидљивим лицима

Сагледавајући положај свих лица која су се током ванредног стања наша у нарочито тешком економском положају, Повереник је упутио препоруку мера свим јединицама локалне самоуправе да услугама социјалне заштите и програмима помоћи обухвате сва лица са своје територије која се налазе у стању потребе неизостављајући лица која спадају у групу тзв. правно невидљивих лица, односно лица која немају регулисан правни статус. Отежавајуће околности проглашења пандемије и увођење мера заштите ради спречавања ширења вируса додатно отежавају егзистенцију припадницима ове популације, због чега су у ситуацији да им је неопходна помоћ и подршка. Указано је да су, с обзиром да се пружање помоћи врши на основу евиденције локалних органа и институција, лица која нису евидентирана јер не поседују личну карту, немају пријављену адресу пребивалишта/боравишта у месту где живе, немају држављанство, правно невидљива лица, странци са нерегулисаним боравком, лица која немају новчану социјалну помоћ, изопштена из доделе хуманитарне помоћи, те је указано на неопходност пружања услуга социјалне заштите и хуманитарне помоћи свим угроженим категоријама

<http://ravnopravnost.gov.rs/wp-content/uploads/2020/10/Pr%D0%B5p%D0%BEruk%D0%B5-m%D0%B5r%D0%B0-%D1%98%D0%B5dinic%D0%B0m%D0%B0-l%D0%BEk%D0%B0ln%D0%B5-s%D0%B0m%D0%BEupr%D0%B0v%D0%B5-p%D0%BEv%D0%BEd%D0%BEu-uslug%D0%B0-s%D0%BEci%D1%98%D0%B0ln%D0%B5-z%D0%B0stit%D0%B5-i-pr%D0%BEgr%D0%B0m%D0%B0-p%D0%BEu%D0%BEci.pdf>

1.5. Препорука мера Министарству здравља за пружање помоћи старијим суграђанима током забране кретања

Повереник је Министарству здравља упутио препоруку да предузме мере како би старији грађани и грађанке могли добити помоћ која им је потребна у свим јединицама локалне самоуправе на територији Републике Србије позивањем одговарајућег броја телефона, о чему би информације требале да се налазе и на сајту тог министарства: Covid-19.rs

Јединице локалне самоуправе су обезбедиле телефонске линије, а бројеви телефона су били доступни и на сајту Министарства здравља.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-ministarstvu-zdravl%1%98a-u-vezi-brojeva-cir/>

1.6. Препорука мера Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања поводом дозвола за кретање особа са аутизмом и њихових родитеља и старатеља у време трајања забране кретања

Сагледавајући специфичне потребе појединих група грађана, Повереник је упутио препоруку мера Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања поводом дозвола за кретање особа са аутизмом и њихових родитеља и старатеља у време трајања забране кретања у којој је указао да код особа са аутизмом, због природе њиховог инвалидитета, немогућност одржавања рутине у свакодневним активностима, може довести до појава „тантрума, мелтдауна, агресије и самоповређивања“, те је у циљу очувања њиховог психо-физичког здравља неопходно овим лицима издати дозволу за кретање. Такође, препоручено је и да се приликом организације подршке која се већ пружа грађанима на локалном нивоу, размотри предлог да се кроз укључивање центара за социјални рад или волонтерских сервиса, родитељима и старатељима особа са аутизмом пружи додатна подршка у решавању њихових проблема.

Особама са аутизмом и њиховим пратиоцима је омогућено кретање за време трајања забране кретања.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-ministarstvu-za-rad-za-cir/>

1.7. Препорука мера јавним медијским установама поводом веће доступности информација гледаоцима са оштећеним слухом посредством коришћења титлова и/или знаковног језика

Имајући у виду значај потпуног и правовременог информисања свих грађана о мерама и активностима које се спроводе током ванредног стања, као и о другим подацима неопходним за превазилажење настале ситуације Повереник је упутио препоруке мера јавним медијским установама Радио телевизији Србије и Радио телевизији Војводине да омогуће емитовање у приступачним форматама што већег броја информација у вези са ванредним стањем у Републици Србији, као и кампања јавног информисања и упутстава надлежних институција у вези са епидемијом изазваном корона вирусом, односно да информације у што већој мери и правовремено учине доступним гледаоцима са оштећеним слухом посредством коришћења титлова и/или знаковног језика.

Информативне емисије и конференције за штампу су укључиле тумаче на знаковном језику за особе са оштећењем слуха, што се примењује и даље.

<http://ravnopravnost.gov.rs/339-2020-preporuka-mera-za-ostvarivanje-ravnopravnosti-rts-cir/>

1.8. Препорука мера Влади за унапређење положаја Рома у ромским насељима

Како су припадници ромске националне мањине који живе у нехигијенским и неформалним насељима, а који немају адекватан приступ води за пиће, комуналној инфраструктури (канализација, снабдевање електричном енергијом, итд.) у већем ризику од могућег заражавања вирусом, Повереник је упутио препоруку мера Влади за унапређење положаја Рома у ромским насељима у којој је препоручено да се као једна од хитних мера предвиди обавеза да се на локалном нивоу становницима ових насеља обезбеди потпуни приступ чистој води (постављањем цистерни, пластичних резервоара и сл.), те да градски/општински органи у свој рад укључе и координаторе за ромска питања, као и да се обезбеди континуирани рад здравствених медијаторки што би морао бити један од приоритета у новонасталој ситуацији у склопу мера на сузбијању ширења вируса.

<http://ravnopravnost.gov.rs/polozaj-roma-u-romskim-nas-cir/>

1.9. Препорука Граду Београду поводом стања у неформалном београдском насељу „Чукариска шума“

Поверенику се обратила дописом организација цивилног друштва наводећи да је поднела захтев за покретање поступка пред Европским судом за људска права у Стразбуру због „алармантног стања у неформалном београдском насељу „Чукариска шума“ у којем живи више од 300 расељених Рома и Ромкиња, јер надлежни органи Србије и Града Београда до сада нису предузели нити један корак подршке“. С тим у вези, Европски суд за људска права дао је препоруку да се ова организација поново обрати „свим релевантним домаћим институцијама како би оне предузеле конкретне мере подршке у борби против коронавируса“. С тим у вези, Повереник је Граду Београду поновио препоруку мера коју је претходно у вези са положајем Рома у ромским насељима упутио Влади и Кризном штабу, а која се односи на потребу снабдевања ових насеља водом за пиће, као учешће и укључивање координатора за ромска питања. Повереник је подсетио да пракса Повереника, али и бројна релевантна истраживања указују да су Роми једна од најчешће дискриминисаних група становника, која је у највећем ризику од социјалне искључености и сиромаштва, као и да је повереница два пута посетила ово насеље и указала јавности на потребу предузимања мера за њихово адекватно збрињавање.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-gradu-beogradu-povodom-stanja-u-neformalnom-beogradskom-naselju-cukaricka-suma/>

1.10. Препорука мера Влади и Кризном штабу за сузбијање заразне болести COVID-19 у вези решавања проблема са којима се за време ванредног стања суочавају особе на дијализи

Повереник је указао на проблеме са којима су се суочиле особе на дијализи, као једна од најугроженијих групација хроничних болесника, која у редовним околностима иде на третмане сваки други дан или три пута недељно у зависности од потреба, а повећање размака између две дијализе доводи у питање животе оболелих. Влади је упућена иницијатива да је потребно свим здравственим установама указати на неопходност скраћивања времена чекања на резултате тестова на COVID-19 за пацијенте на дијализи како би се омогућили услови за несметано одвијање редовних терапија, и на тај начин спречило угрожавање њиховог здравља.

За особе на дијализи су рађени брзи тестови, а третмани спровођени редовно

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-vladi-i-kriznom-stabu-za-suzbijanje-zarazne-bolesti-covid-19-u-vezi-resavanja-problema-sa-kojima-se-za-vreme-vanrednog-stanja-suocavaju-osobe-na-dijalizi/>

1.11. Препорука мера ЕПС-у

Наредбом о ограничењу и забрани кретања лица на територији Републике Србије⁸ прописано је да се ради сузбијања и спречавања ширења заразне болести Covid-19 и заштите становништва од те болести, забрањује кретање на јавним местима, односно ван станова, просторија и објеката за становање у стамбеним зградама и изван домаћинства (окућница), и то: 1) лицима са навршених 65 и више година живота – у насељеним местима преко 5000 становника; 2) лицима са навршених 70 и више година живота – у насељеним местима до 5000 становника.

Из наведеног разлога, лица старија од 65 односно 70 година којима је забрањено кретање односно напуштање станова, а која су у овим ванредним околностима остала без снабдевања електричном енергијом, налазе се у ситуацији која може да угрози њихов живот и здравље и проузрокује наступе ненадокнадиве штете. Имајући у виду наведено Повереник се обратио ЕПС-у да сагледа могућности и предузме одговарајуће мере у циљу омогућавања лицима која су старија од 65 односно 70 година живота, а којима је забрањено кретање у складу са Наредбом о ограничењу и забрани кретања лица на територији Републике Србије, да до окончања ванредног стања и забране кретања буду снабдевена електричном енергијом. Такође, је наведено да се, док траје проглашено ванредно стање, сагледају могућности и предузму мере за снабдевање електричном енергијом и социјално угрожених грађана (најсиромашнијих грађана и грађанки, становника неформалних насеља, припадника/ца ромске националне мањине који спадају међу најсиромашније и најмаргинализоване групе становништва, и др.) који су сада у додатно отежаној ситуацији због немогућности проналажења посла и радног ангажовања.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-za-snabdevanje-el-energijom-cir/>

8 „Службеном гласнику РС”, бр. 34/20, 39/20, 40/20, 46/20 и 50/20

1.12. Препорука мера Министарству здравља

Повереник за заштиту равноправности препоручује Министарству здравља да:

- у сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и стручњацима/професионалцима из одговарајућих области сагледа стање и последице и да у складу са одговарајућим мерама заштите против ширења Ковид-19 вируса у околностима масовне имунизације, размотри измену режима забране посета и ограничења кретања у установама за смештај старијих лица.

Министарство здравља ће обавестити Повереника за заштиту равноправности о планираним мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности у складу са законом, није допуштена жалба нити било које друго правно средство.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-ministarstvu-zdravlja-povodom-zabrane-poseta-i-ogranicenja-kretanja-u-ustanovama-za-smestaj-starijih-lica/>

1.12. Препорука мера Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Повереник за заштиту равноправности препоручује Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања да:

- у сарадњи са Министарством здравља и стручњацима/професионалцима из одговарајућих области сагледа стање и последице и да у складу са одговарајућим мерама заштите против ширења Ковид-19 вируса у околностима масовне имунизације, размотри измену режима забране посета и ограничења кретања у установама за смештај старијих лица.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања ће обавестити Повереника за заштиту равноправности о планираним мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-ministarstvu-za-rad-zaposljavanje-boracka-i-socijalna-pitanja-povodom-zabrane-poseta-i-ogranicenja-kretanja-u-ustanovama-za-smestaj-starijih-lica/>

1.13. Препорука мера Министарству просвете, науке и технолошког развоја

Повереник за заштиту равноправности препоручио је Министарству просвете, науке и технолошког развоја да у сарадњи са надлежним заводом и Институтом за јавно здравље размотри могућност одржавања наставе у школама у складу са одговарајућим мерама заштите против ширења заразне болести Ковид-19 како би се сваком детету пружиле једнаке могућности за остваривање права на квалитетно образовање посебно имајући у виду положај деце са инвалидитетом, ромске деце, деце из неформалних насеља, социјално угрожене деце, деце којој није доступан или је теже доступан интернет и/или техничка средства за реализацију наставе, деце смештене у установама, као и друге деце из угрожених група.

У препоруци је, између осталог, указано и на чињеницу да су промењени услови током епидемије такође довели и до промењених услова рада како деце тако и родитеља, што је довело до повећања терета бриге о деци на страни родитеља. Ово се додатно мултипликује у оним породицама које се суочавају са недостатком животног простора, као и онда када родитељи, разумљиво, немају довољно времена и/или знања и капацитета да помогну деци у савладавању школског градива.

<http://ravnopravnost.gov.rs/189-21-preporuka-mera-ministarstvu-prosvete-nauke-i-tehnoloskog-razvoja-povodom-odrzavanja-nastave-u-skolama/>

1.14. Препорука мера Министарству финансија

Повереник је указао да приликом креирања мера чији је циљ смањење негативних ефеката проузрокованих пандемијом COVID-19 вируса, свакако треба узети у обзир и чињеницу да последице пандемије, али и мере које су се предузимале у циљу сузбијања ширења COVID-19 вируса нису једнако погодиле све категорије становништва. Повереник је предложио Министарству финансија да размотри могућност да лица која из објективних разлога не могу да пријаве пребивалиште, због чега и не поседују личну карту (нпр. на основу држављанства, ивода из матичне књиге рођених и изјаве

два сведока) остваре право на помоћ за ублажавање последица пандемије болести Covid-19 изазване вирусом SarsCoV-2.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-ministarstvu-finansija-2/>

1.15. Препорука мера Влади Републике Србије

Повереник је поздравио активности које се предузимају у циљу омогућавања вакцинације што већег броја становника, као и чињеницу да се процес вакцинације (једноставан начин пријаве, на међународним стандардима утврђена листа приоритетних категорија становника, ефикасан систем примања вакцине и сл) спроводи у складу са свим усвојеним међународним принципима и циљевима без дискриминације ни по једном основу. Сматрајући да је потребно отклонити неправилности до којих долази у пракси, на самим пунктовима за вакцинацију, и омогућити несметану вакцинацију држављана Републике Србије који имају двојно држављанство, али и страних држављана који имају пребивалиште у нашој земљи, у њој раде, порески су обвезници и слично, Повереник је упутио препоруку да Влада и ресорно министарство размотре могућност доношења посебног упутства у којем ће јасно прописати да право на вакцинацију под условима који су утврђени Препорукама за вакцинацију против Ковид-19 имају и наведене категорије становника под истим условима као и држављани Републике Србије.

<http://ravnopravnost.gov.rs/preporuka-mera-vladi-povodom-vakcinacije-protiv-kovid-19/>

1.16. Препорука мера Влади Републике Србије

Повереник је Влади Републике Србије упутио препоруку мера указујући да уредбама за спровођење економских мера за смањење негативних ефеката проузрокованих пандемијом корона вируса које је Република Србија усвојила, нису једнако утицале на смањење негативних ефеката проузрокованих пандемијом на најчешће дискриминисане групе, односно оне који су у највећем ризику од социјалне искључености и сиромаштва, издвајајући као најпогођеније децу, вишечлане породице, жене, неформално запослене и незапослене особе, али и представнике Ромске националне мањине.

ИНИЦИЈАТИВЕ

- 1.17. Иницијатива за израду Инструкције о поступању послодаваца за време ванредног стања према запосленим родитељима малолетне деце у складу са Уредбом о организовању рада послодаваца за време ванредног стања од 16. марта 2020. године упућена Влади републике Србије

<http://ravnopravnost.gov.rs/inicijativa-vladi-za-izradu-instrukcije-za-pos-cir/>

- 1.18. ИНИЦИЈАТИВА ПОВОДОМ ОБУХВАТА МЕРАМА НАШИХ ДРЖАВЉАНА У ПОГРАНИЧНОМ ДЕЛУ УПУЋЕНА Влади републике Србије

<http://ravnopravnost.gov.rs/inicijativa-vladi-povodom-obuhvata-merama-nasih-dr-cir/>

- 1.19. Иницијатива упућена Министарству унутрашњих послова поводом кажњавања особа оболелих од деменције

<http://ravnopravnost.gov.rs/inicijativa-mup-povodom-kaznjavanja-osoba-bolelih-od-dem-cir/>

1.20. Иницијатива упућена влади републике Србије поводом дозволе кретања неформалним неговатељима и пружање услуге помоћ у кући у време ванредног стања

<http://ravnopravnost.gov.rs/inicijativa-vladi-povodom-dozvole-kretanja-neformal-cir/>

1.21. Иницијатива упућена Влади републике Србије поводом регистрације моторних возила за време проглашеног ванредног стања

<http://ravnopravnost.gov.rs/inicijativa-vladi-rs-povodom-registracije-motornih-vozila-za-vreme-proglasenog-vanrednog-stanja/>

1.22. Иницијатива Влади републике Србије за измену Уредбе о мерама за време ванредног стања и омогућавање жртвама породичног и партнерског насиља да напусте стан, просторију и објекат за становање у стамбеним зградама и домаћинство (окућницу) у тренутку директне изложености насиљу

<http://ravnopravnost.gov.rs/inicijativa-za-izmenu-uredbe-o-merama-cir/>

1.23. Иницијатива Влади републике Србије за измене и допуне Уредбе о формирању привременог регистра и начину уплате једнократне новчане помоћи свим пунолетним држављанима Републике Србије у циљу смањивања негативних ефеката проузрокованих пандемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2

<http://ravnopravnost.gov.rs/inicijativa-za-izmene-i-dopune-uredbe-vlade-cir/>

1.24. Иницијатива за измену Инструкција за организовање јавног градског, приградског и локалног превоза у примени мера превенције, спречавања ширења и смањења ризика болести COVID-19

<http://ravnopravnost.gov.rs/inicijativa-za-izmenu-instrukcija-za-organizovanje-javnog-gradskog-prigradskog-i-lokalnog-prevoza-u-primeni-mera-prevencije-sprecavanja-sirenja-i-smanjenja-rizika-bolesti-covid-19/>

1.25. Иницијатива за измену Уредбе о условима и начину доделе и коришћења средстава за подстицање унапређења туристичког промета домаћих туриста на територији Републике Србије упућена Министарству трговине, туризма и телекомуникација

<http://ravnopravnost.gov.rs/inicijativa-za-izmenu-uredbe-o-uslovima-i-nacinu-dodele-i-koriscenja-sredstava-za-podsticanje-unapredjenja-turistickog-prometa-domacih-turista-na-teritoriji-republike-srbije/>

1.26. Иницијатива Влади РС да у одлуку о повећању плата здравственим радницима уврсти медицинске сестре, техничари и остало здравствено особље које је запослено у Управи за извршење кривичних санкција

<http://ravnopravnost.gov.rs/inicijativa-vladi-rs-da-u-odluku-o-povecanju-plata-zdravstvenim-radnicima-uvrsti-medicinske-sestre-tehnicari-i-ostalo-zdravstveno-osoblje-koje-je-zaposleno-u-upravi-za-izvršenje-krivичних-sankcija/>

1.27. Иницијативу граду Београду због алармантног стања у неформалном београдском насељу „Чукаричка шума“

1.28. Упозорење јавности – COVID – 19

24. мар 2020.

Поводом обраћања грађана и честих случајева недопустивог и увредљивог говора и стигматизације особа оболелих од КОВИД-19 вируса, као и особа које су у већем ризику од обољевања, попут старијих особа и држављана Републике Србије који се враћају из иностранства, а који су нарочито присутни на друштвеним мрежама, Повереница за заштиту равноправности, Бранкица Јанковић, најоштрије осуђује ове дискриминаторне, дехуманизујуће и законом забрањене поруке које се на овај начин шаљу.

Она истиче да је стигматизација особа оболелих од КОВИД-19 вируса на основу њиховог здравственог стања, посебно у условима ванредног стања, које је Република Србија прогласила у циљу сузбијања ширења овог вируса, недопустива, ствара конфузију код грађана и повећава њихов страх. Она подсећа да свако од нас може да се нађе у истој ситуацији колико сутра и да ниво разумевања код свих мора бити на највишем нивоу.

Такође, недопустива је стигматизација старијих особа, посебно узимајући у обзир свеприсутан недопустив говор да су стари људи бескорисни, неспособни, слаби и да није никаква трагедија и уколико их буде мање. Овакав став не само да је у супротности са Уставом и Законом о забрани дискриминације, већ представља потпуно одсуство разума, разумевања и солидарности са нашим најстаријима.

Мере које је Република Србија предузела у циљу спречавања ширења КОВИД-19 вируса, међу којима је и мера ограничења кретања – потпуног за старије, делимичног за остале грађане, уведена је управо у циљу заштите живота старијих, а не због тога што су њихови животи мање вредни, напротив. Старије особе су у највећем ризику од заразе овом болешћу и тешких компликација које могу настати на шта указују и подаци Кинеског центара за контролу и превенцију болести, због чега је и једна од препорука Светске здравствене организације, мера останка код куће. Најмање што можемо у овом тренутку да урадимо за себе и за друге да смањимо социјалне контакте и кретање.

Када је реч о стигматизацији српских држављана који су се у протекле две недеље вратили у земљу из иностранства, повереница каже да су они држављани Републике Србије, да нису прекршили ниједан закон и да имају право да се врате у своју земљу и као сви остали грађани поштују мере изолације и све остале прописане мере.

Повереница истиче да је ова пандемија показала рањивост читавог света, међусобну повезаност и зависност, и истакла да је сада тренутак за максималну солидарност. Ово је време у којем је на свакоме од нас да у пуној мери покаже све оно на шта у редовним околностима Повереник за заштиту равноправности континуирано указује, а то је пуна толеранција, разумевање, међусобно пошто-

вање и подршка, емпатија и спремност за пружање помоћи другима. Повереница закључује да је показивање људскости најтеже, али и најважније у тренуцима оваквих глобалних изазова.

1.29. Упозорење јавности поводом увреда докторке Дарије Тепавчевић Кисић

31. мар 2020.

Коментари на рачун физичког изгледа проф. др Дарије Тепавчевић Кисић, који су већ неколико дана присутни на друштвеним мрежама, посебно на Твитеру, увредљиви су и учвршћују сексистичке стереотипе да жене на функцијама, не могу да имају професионалне компетенције већ су те позиције резултат њиховог изгледа, упозорава повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић.

Др Кисић упознаје јавност са активностима у вези са ширењем вируса КОВИД-19 у Србији, са позиције професорке, епидемиолошкиње, односно са аспекта струке и функције коју обавља. Тим поводом, свакодневно је изложена увредљивом и понижавајућем говору у којем се коментарише њен изглед, начин облачења, нагласак којим говори и сл.

Јанковић указује да је ово још један од бројних примера у којима се жена омаловажава и вређа због физичког изгледа, без обзира на знање, стручност и способности које има. Не постоји посебан кодекс правила одевања особа које се обраћају јавности у ванредном стању, тако да је то ствар личног избора сваког појединца, закључује повереница и подсећа да узнемиравање и понижавајуће поступање које има за циљ повреду достојанства неког лица на основу било ког личног својства, представља облик дискриминације.

1.30. Упозорење јавности поводом увреда доктора Предрага Кона

27. јул 2021.

Довођење у везу било чије стварне или претпостављене националне припадности или етничког порекла у везу са професијом коју обавља и професионалним мишљењима, као у случају коментара Владимира Гајића на рачун др Предрага Кона, у најмању руку је недопустиво, увредљиво и штетно, саопштила је повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић.

Професионалне компетенције не могу бити стављање у контекст било ког личног својства, као што је то коментарисано поводом изјаве др Кона о вакцинацији, истакла је повереница.

1.31. Упозорење за јавност поводом стављања жутих трака на рукаву грађана и грађанки које се противе вакцинацији

26. окт 2021.

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић упозорава да је стављање жутих трака на рукаву грађана и грађанки које се противе вакцинацији против Ковида 19, вређање и омало-

важавање жртава холокауста. Крајње је непримерено довођење у везу једне од највећих трагедија прошлости и милиона убијених Јевреја, али и припадника других националности током Другог светског рата, са противљењем вакцинацији. Тиме се показује не само одсуство сваког поштовања према жртвама фашизма, већ и свести о томе шта таква порука значи.

Такође, забрињавајући су протести испред станова лекара због изнетих ставова као стручњака или чланова кризног штаба јер се на тај начин угрожава њихова безбедност. Посебно су за осуду претње смрћу вирусологу Миланку Шеклеру и недопустиво вређање на рачун епидемиолога Предрага Кона и Бранислава Тиодоровића закључује повереница.

IV ЗАКОНОДАВНЕ ИНИЦИЈАТИВЕ

1.1. Иницијатива за измену стандарда за постизање родне равноправности у поступку за акредитацију високошколских установа

Националном савету за високо образовање и Националном телу за акредитацију и проверу квалитета у високом образовању упућене су иницијативе за измену стандарда у поступку за акредитацију високошколских установа са циљем стварања услова за постизање родне равноправности, када је реч о положају студената након завршетка основних студија, кандидата за избор у наставничка и сарадничка звања, те студената и запослених са породичним обавезама. Према бројним релевантним истраживањима у Србији не постоји разлика у стопи уписа дечака и девојчица у основну школу (98,4% дечака наспрам 98% девојчица), тако да је на нивоу основног образовања родна неједнакост готово елиминисана. Разлике у образовању између жена и мушкараца не постоје ни у погледу средње стручне спреме. На вишим нивоима образовања развија се тренд све већег учешћа девојака које се уписују (56%) и дипломирају (58%) на високим школама и факултетима, где проценат студенткиња чак и надмашује проценат студената. Ипак ова предност се губи на последипломским студијама. У иницијативи је наведено да постојећи обрасци који се тичу породичних улога и поделе породичних дужности између мушкараца и жена, посебно када је реч о бризи о деци, старијим и болесним члановима породице, могу значајно да утичу на укључивање жена у највише академске студијске програме, пре свега упис на докторске студије, а потом и на њихов напредак у академској каријери. Повереник је указао да је за постизање родне равноправности у високом образовању потребно увести стандарде којим ће се од високошколских установа које су у поступку акредитације захтевати да израде и доставе стратегију и акциони план за постизање родне равноправности, у циљу гаранције једнаких права жена и мушкараца у образовној институцији, нарочито уколико имају породичне обавезе, било да је реч о студентима/кињама, запосленима или кандидатима/кињама који конкуришу за радна места на конкретном факултету. С тим у вези, Повереник је иницирао измену и допуну одговарајућих стандарда, односно измене и допуне правилника о стандардима и поступку за акредитацију, односно почетну акредитацију високошколских установа и студијских програма, о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа, о стандардима и поступку за спољашњу проверу квалитета високошколских установа, о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма.

<http://ravnopravnost.gov.rs/inicijativa-za-izmenu-standarda-u-postupku-za-akreditaciju-visokoskolskih-ustanova-cir/>

1.2. Иницијатива за измену члана 12. став 7. Закона о финансијској подршци породици са децом⁹ у складу са Уставом Републике Србије и антидискриминационим прописима, тражећи од Повереника да тим поводом предузме мере из своје надлежности

Поверенику за заштиту равноправности обратило се више организација које се баве заштитом људских права наводећи да одредба члана 12. став 7. Закона о финансијској подршци породици са децом⁹ није у складу са Уставом Републике Србије и антидискриминационим прописима, тражећи од Повереника да тим поводом предузме мере из своје надлежности.

<http://ravnopravnost.gov.rs/inicijativu-za-izmenu-clana-12-stav-7-zakona-o-finansijskoj-podrsци-porodici-sa-decom-cir/>

1.3. Иницијатива за измене и допуне или стављање ван снаге Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору упућена Министарству за државну управу и локалну самоуправу

Иницијатива за стављање ван снаге Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору. Повереник је у иницијативи, између осталог указао да је нарушена структура запослених у јавном сектору, као и да постоји озбиљан мањак запослених у кључним областима, као што су социјална, здравствена заштита и сл. Закон о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору има и неповољне ефекте на запошљавање младих, што може утицати на миграције и одлив младих кадрова из земље.

<http://ravnopravnost.gov.rs/inicijativa-za-izmenu-zakona-o-nacinu-odredivanja-maksimalnog-broja-zaposlenih-u-javnom-sektoru-cir/>

1.4. Иницијатива за измену Правилника о утврђивању права на упис лица са инвалидитетом

Поверенику се обратила организација цивилног друштва указујући на одредбе Правилника о утврђивању права на упис лица са инвалидитетом, који је донео Сенат Универзитета у Београду на седници одржаној 17. априла 2019. године. У свом обраћању Удружење студената са хендикепом

је навело да поменути правилником доминира „медицински модел инвалидности занемарујући социјални аспект и утицај различитих баријера на друштвени положај лица, што је у супротности са смислом социјалног укључивања и жељеним ефектима уписа студената по афирмативним мерама, на шта упућују и одредбе којима је прописан састав Комисије за утврђивање права на упис лица са инвалидитетом, а да рокови предвиђени овим правилником онемогућавају све студенте са инвалидитетом да остваре законом предвиђена права“. Након извршене анализе Повереник је упутио иницијативу за измену Правилника.

<http://ravnopravnost.gov.rs/inicijativa-za-izmenu-pravilnika-o-utvrdivanju-prava-na-upis-lica-sa-invaliditetom-cir/>

1.5. Иницијатива за допуну Правилника о медицинско-техничким помагалима која се обезбеђују из средстава обавезног здравственог осигурања

Повереник је РФЗО поднео иницијативу за допуну Правилника о медицинско-техничким помагалима која се обезбеђују из средстава обавезног здравственог осигурања проширивањем врста медицинско-техничких помагала која се осигураним лицима обезбеђују из средстава обавезног здравственог осигурања, односно повећање броја и врсте очних помагала побројаних у Листи помагала. Чланом 2. овог правилника прописане су врсте помагала која осигураним лицима обезбеђује РФЗО (са или без партиципације), међу којима су и очна помагала. Саставни део овог правилника је Листа помагала која садржи врсте помагала, индикације за прописивање, учеснике у поступку прописивања, рокове трајања помагала као и делове помагала са краћим роковима трајања. Повереник је упутио иницијативу за допуну Правилника у циљу сагледавања могућности за уврштавање што већег броја и врсте савремених медицинско-техничких помагала у Листу помагала која се обезбеђују из средстава обавезног здравственог осигурања.

<http://ravnopravnost.gov.rs/inici%20d1%98%20b0tiv%20b0-z%20b0-d%20bepunu-pr%20b0vilnik%20b0-%20be-mp-cir/>

1.6. Иницијатива за измену и допуну Уредбе о плану мрежа здравствених установа

Повереник је упутио иницијативу Министарству здравља, као овлашћеном предлагачу, за измену наведене уредбе. Повереник је, између осталог указао да Уредба о плану мрежа здравствених уста-

нова не прописује бубрежна обољења као индикационо подручје, која је основ за продужену рехабилитацију у болничким установама специјализованим за рехабилитацију, због чега је наведену уредбу потребно изменити тако што би се у одредби члана 30, која прописује индикациона подручја за која се обезбеђује продужена рехабилитација у болничким установама специјализованим за рехабилитацију, додала и бубрежна обољења.

<http://ravnopravnost.gov.rs/1110-18-inicijativa-ministarstvu-zdravlja-za-izmenu-dopunu-uredbe-o-planu-mreza-zdravstvenih-ustanova/>

1.7. Иницијатива за измену Јавноизвршитељске тарифе упућена Министарству правде

У обраћањима Поверенику, грађани и грађанке указали су да су се у положајима извршних дужника управо нашли због чињенице да нису могли да измирују своје обавезе, јер су већ били на рубу егзистенције, као и да је примера ради, присилно исељење угрозило њихово здравље и безбедност, нарушило услове за задовољење основних животних потреба чиме су прекршена начела хуманости, социјалне правде и поштовања људског достојанства. С тим у вези, Повереник је Министарству правде упутио иницијативу да приликом најављених измена Јавноизвршитељске тарифе, има у виду и чињенице како такве измене могу да утичну на вишеструко дискриминисане и посебно осетљиве друштвене групе, као што су примера ради, сиромашни грађани, особе са инвалидитетом, самохрани родитељи, породице које негују болесног члана, старија лица, незапослена лица, лица са малим пензијама и сл.

<http://ravnopravnost.gov.rs/%d0%b8%d0%bd%d0%b8%d1%86%d0%b8%d1%98%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%b0-%d0%b7%d0%b0-%d0%b8%d0%b7%d0%bc%d0%b5%d0%bd%d1%83-%d1%98%d0%b0%d0%b2%d0%bd%d0%be%d0%b8%d0%b7%d0%b2%d1%80%d1%88%d0%b8%d1%82%d0%b5/>

1.8. Иницијатива за допуну Закона о трговини упућена Министарству трговине, туризма и телекомуникација

Повереник је предлажио Министарству трговине, туризма и телекомуникација да изврши допуну Закона о трговини и пропише нову одредбу којом ће утврдити да се трговина на велико и трговина на мало не може обављати недељом и у дане државних и других празника одређених законом којим

се уређују државни и други празници, као и да рестриктивно размотри и дефинише евентуалне изузетке од ове одредбе односно предвиди да се само изузетно недељом и у дане државних и других празника трговина на велико и трговина на мало може обављати у апотекама, на бензинским пумпама, штандовима у којима се продају робе за време одржавања приредби, фестивала, манифестација, сајмова и слично.

<http://ravnopravnost.gov.rs/inicijativa-zakon-o-trgovini-cir/>

1.9. Иницијатива за измену Правилника о условима и начину поступања са посмртним остацима умрлог лица

Поверенику се обратила Унија организација Србије које се баве заштитом особа које живе са ХИВ/АИДС-ом указујући да се у Србији спроводи пракса неједнаког поступања према посмртним остацима особа са ХИВ-ом и вирусним хепатитисима јер се њихова тела не припремају за погреб на уобичајен начин, односно не врши се хигијенска обрада тела. Наведено је да се тела ових особа када премину стављају у црну кесу, која се отвара само када породица врши идентификацију, потом се врећа затвори, а преко вреће се стави гардероба. Затим се врећа ставља у лимени сандук који се затвори и ставља у дрвени сандук. Овакав однос према преминулима погађа породицу и ближње, врећа њихова верска осећања, те да на овај начин особе које живе са ХИВ-ом бивају дискриминисане и стигматизоване и након смрти. С тим у вези, Повереник је упутио Министарству здравља иницијативу за измену прописа у погледу хигијенске обраде лица умрлог од или са ХИВ-ом уз сагледавање савремених достигнућа медицинске и фармацеутске науке и медицинских сазнања о преносу инфекције.

Министарство здравља обавестило је Повереника да је ову иницијативу проследило републичким стручним комисијама, за заразне болести и болничке инфекције, ради достављања стручних ставова по овом питању.

<http://ravnopravnost.gov.rs/1425-19-inicijativa-za-izmenu-pravilnika-postupanju-cir/>

1.10. Иницијатива за одређивање назива и обележавање улица, тргова и зграда на територији града Београда

У циљу предузимања активности на унапређењу родне равноправности, Повереник је спровео анализу о заступљености, односно учесталости давања назива улица по женама које су наше друштво задужиле несебичним пожртвовањем, јунаштвом, оданошћу, добротворством, развојем писмености, науке, струке, уметничким стваралаштвом. Анализом је утврђено да од укупног броја улица на територији Града Београда само 4,48% носи називе по женама, док је број улица које носе назив по мушкарцима 50,19%.

<http://ravnopravnost.gov.rs/35982/>

1.11. Иницијатива за измену члана 126. тачке 2. Породичног закона упућена Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Поверенику за заштиту равноправности дописом се обратила грађанка са предлогом за измену Породичног закона, како би се самохраним родитељима, али и свим родитељима који желе да одлуче ко ће се о њиховом детету бринути након њихове смрти или теже болести, омогућило да „код нотара, у суду или у центру за социјални рад или некој другој надлежној институцији наведу ко ће бринути о њиховом детету у случају њихове смрти или неспособности да брину о детету“. Имајући у виду да Породичним законом није прецизно наведена могућност да родитељи за живота предложи нарочито блиско лице које ће бити постављено за старатеља њиховом малолетном детету у случају њихове изненадне или очекиване смрти, као и да се додатним прецизирањем ове могућности кроз допуну закона не доводи у питање обавеза пуног поштовања најбољег интереса детета у току самог поступка у оквиру којег се између осталог утврђују и лична својства и способности одређеног лица потребне за обављање дужности старатеља, Повереник је предложио допуну члана 126. став (2) Породичног закона.

<http://ravnopravnost.gov.rs/inicijativa-za-izmenu-porodicnog-zakona/>

1.12. Иницијатива за измену Закона о финансијској подршци породици са децом

Повереник је упутио иницијативу за измену Закона о финансијској подршци породици са децом на начин да се жене које самостално обављају делатност у потпуности изједначе са женама које су запослене код послодавца у погледу остваривања права на накнаду зараде са свим припадајућим доприносима, односно да се женама које самостално обављају делатност као и другим запосленим женама не врши исплата нето него бруто зараде за време породичног одсуства.

<http://ravnopravnost.gov.rs/inicijativa-za-izmenu-zakona-o-finansijskoj-podrsци-porodici-sa-decom-3/>

V УПОЗОРЕЊА ЈАВНОСТИ НА НАЈЧЕШЋЕ, ТИПИЧНЕ И ТЕШКЕ СЛУЧАЈЕВЕ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ.

1.1. Упозорење јавности поводом насиља над женама

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић упозорава да су у само последња три дана убијене две жене, а неколико физички повређено.

Апелујући на све надлежне да у потпуности примењују Закон о спречавању насиља у породици, као и све друге расположиве мере заштите како би се зауставио тренд пораста насиља над женама, повереница истиче да партнерско и насиље у породици није нечија лична ствар, већ важно друштвено и државно питање. Међутим, то не укључује злоупотребу информација из приватног живота жртве у медијима, унижавање људског достојанства и кршење Кодекса новинара Србије. Претходних дана сведоци смо недопустивог и сензационалистичког извештавања о певачици Наташи Беквалац, а у прилог томе говоре и бројни коментари у појединим медијима и на друштвеним мрежама који релативизују злочин изношењем информација које нису од интереса за јавност и које штете како жртви, тако и њеној породици.

Повереница Јанковић посебно наглашава да се мора променити дискриминаторни однос и партијархални став да је жена власништво мушкарца, из кога произлазе различити облици насиља. Да би се ова промена заиста десила, потребно је да се сви заједно боримо за разбијање родних стереотипа, а у том послу медији имају изузетно важну улогу. Повереница још једном апелује на медије да приликом извештавања о насиљу у породичним и партнерским односима поштују професионалне и етичке стандарде, а то укључује и поштовање приватности и достојанства жртве, њихове деце и породице, без обзира да ли се ради о јавној личности или било ком другом грађанину ове земље.

1.2. Упозорење јавности поводом увреда упућених премијерки Брнабић

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић осудила је увреде Жељка Веселиновића упућене премијерки Ани Брнабић, оценивши да се рад Владе и политичара може критиковати на примерен и пристојан начин, без вређања, понижавања, омаловажавања и сексистичких увреда. Поштовањем туђих различитости, показујемо и колико поштујемо сами себе и оно за шта се боримо и залажемо.

Повереница подсећа да су жене на политичкој сцени Србије посебно изложене дискриминаторним, мизогиним, шовинистичким ставовима и да не само политички, већ и сваки јавни говор, не сме садржати овакве недопустиве поруке.

Повереница још једном истиче да сви актери у јавном и политичком простору Србије морају поштовати Устав и законе и водити рачуна да не прелазе законом прописане границе.

1.3. Упозорење јавности поводом дискриминаторних навода о политичаркама у медијима

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић осуђује сексистичке увреде и омаловажавања којима су у појединим медијима изложене политичарке. Последњи случајеви су написи и текстови у локалним медијима на рачун народне посланице Маринике Тепић и потпредседнице ДС-а Драгане Ракић које су и раније биле мета медија у срединама у којима живе.

Обавеза свих медија је да извештавају без дискриминаторних ставова и вређања, истиче повереница и подсећа да су жене на политичкој сцени Србије готово редовно изложене мизогиним, шовинистичким и увредљивим садржајима.

Повереница наглашава да јавни говор не сме да садржи овакве поруке, због чега још једном упозорава медије да су дужни да поштују професионалне и етичке стандарде извештавања, уз напомену да исти закони и прописи важе и за медије на локалном нивоу.

1.4. Упозорење јавности поводом дискриминаторног огласа за посао сајта Ласт Минуте Понуде

Повереница Бранкица Јанковић осуђује дискриминаторна питања у конкурс за нове сараднике интернет сајта Ласт Минуте Понуде, где се од кандидата и кандидаткиња захтева да наведу брачни статус, као и број и старост деце. Повереница подсећа да су захтеви за изношењем података о брачном и породичном статусу приликом запошљавања неоправдани, недопустиви и забрањени, без обзира на пол кандидата. Не смемо заборавити да су жене чешће дискриминисане у области рада и запошљавања, а да поменути конкурсни услови представљају један од типичних и честих примера дискриминације на основу пола, брачног и породичног статуса, нагласила је повереница.

1.5. Упозорење јавности због нацистичких поздрава

Поводом појаве нацистичких поздрава током скупа посвећеном Милану Недићу у Београду, повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић, уз најоштрију осуду оваквих поздрава, подсећа да је према Закону о забрани дискриминације забрањено изражавање идеја, информација и мишљења којима се подстиче дискриминација и мржња на скуповима и местима доступним јавности, што укључује и приказивање порука или симбола који представљају говор мржње.

Распиривање расне, верске и националне мржње која је кроз историју довела до катастрофалних последица, опасно је за свако демократско друштво.

1.6. Упозорење јавности поводом напада на двојицу Албанаца у Новом Саду

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује инцидент који се догодио у Новом Саду у којем су двојица младића албанске националности претучена, од којих је један у животној опасности.

Повереница очекује од свих надлежних да хитно предузму све мере, пронађу и казне починиоце као и да спрече насиље, изазивање било какве мржње и нетрпељивости према националним, верским и другим мањинама.

Овакви случајеви наносе штету даљем развоју демократског друштва заснованог на поштовању људских права и равноправности свих грађанки и грађанки, наводи повереница и истиче да Србија треба да буде држава у којој се поштују права свих који у њој живе, без обзира на националну припадност, етничко порекло или било које друго лично својство.

1.7. Упозорење јавности поводом вршњачког насиља

Након храбре одлуке тринаестогодишњег дечака из школе "Раде Кончар" у Земуну и његове мајке да јавно изнесу проблем вишемесечног вршњачког насиља са којим се дете суочава, повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић позива све надлежне органе и службе да испитају све околности и предузму неопходне мере, нарочито после драматичног упозорења детета да због онога што трпи жели да се убије.

Посебно је забрињавајућа чињеница да, према информацијама из медија, дечак трпи насиље због имовног стања јер нема скупе патике, јер је без оца, као и на рачун физичког изгледа и менталних способности, што су све основи дискриминације из Закона о забрани дискриминације, истиче повереница.

Овакви случајеви су озбиљан аларм да се предузму све мере за системску превенцију, јер као одговорно друштво не смемо дозволити да се иједно дете осећа угрожено, а нарочито не да помишља на најдрастичније потезе, као што је одузимање сопственог живота, истиче Бранкица Јанковић.

Она наглашава да је Повереник за заштиту равноправности, као централна институција за сузбијање дискриминације и унапређење равноправности, спреман да пружи сваку врсту помоћи и подршке, у оквиру своје надлежности. Неопходно је да сви дамо свој максимум како бисмо превенирали бројне друштвене проблеме који настају као последица вршњачког насиља.

1.8. Упозорење јавности поводом насловне стране Илустроване политике

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује насловну страну Илустроване политике, на којој се на скандалозан и увредљив начин вређа достојанство и углед приказаних личности – амбасадора САД у Београду Кајла Скота и новинара Верана Матића и

Љиљане Смајловић, а фотомонтажом ренесансне слике Богородице сликара Ђанпјетрина, вређају се верска осећања припадника хришћанске вероисповести.

Уставом Републике Србије забрањена је дискриминација по било ком основу, а међу основима који су нарочито забрањени, наводе се пол, вероисповест, политичко и друго уверење. Закон о забрани дискриминације забрањује, поред осталог, понижавајуће поступање које има за циљ повреду достојанства, нарочито ако то представља понижење или увреду, а законом је пропагирање дискриминације путем јавних гласила, дефинисано као тежак облик дискриминације. Све наведено, насловна страна овог магазина недвосмислено приказује.

Преношење различитих ставова и полемика у медијима је дозвољено, али је истовремено, обавеза свих медија да поштују професионалне и етичке стандарде извештавања, закључује повереница.

Није први пут да овај недељни часопис на својим насловним странама приказује недопустив и крајње штетан садржај, који је у неким случајевима био и таргетирање а и позив на насиље.

1.9. Упозорење јавности због увреда упућених Милени Поповић Ивановић

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује увреде које је преко друштвене мреже Твитер, Милени Ивановић, удовици убијеног Оливера Ивановића, упутио Жељко Веселиновић. Користећи непримерене и бруталне квалификације он Милену не вређа само као жену, наводећи да “она није жена него ђаво”, већ на овакав начин угрожава и њену безбедност.

Повереница подсећа да је Милана Ивановић месецима изложена прозивкама и осудама због свог начина живота после смрти супруга, али наводи да овај последњи јавни напад показује неразумеваче улоге жене у друштву. Госпођа Ивановић као и свака жена има своју личност и право избора како ће живети свој живот у складу са својим нормама а не по нечијим очекивањима.

Политичка борба и размена мишљења је дозвољена, али користити у те сврхе оцене како неко жали блиску особу и како неко живи после нечије смрти апсолутно је непримерено закључила је повереница Јанковић.

1.10. Упозорење јавности због порнографског и увредљивог садржаја на насловним странама дневних новина

Поводом медијских објава о Јелени Карлеуши и Огњену Враћешу, упркос реакцијама Министарства културе и информисања и Савета за штампу, медији настављају да крше законе и Кодекс новинара објављујући непримерен, омаловажавајући и увредљив садржај, саопштава повереница за заштиту равноправности.

Насловне стране у појединим дневним листовима али и на порталима уз фотографије порнографског садржаја и деградирајуће и вулгарне наслове су за сваку осуду. Иако јавне личности и њихови

поступци изазивају пажњу у јавности, медији не смеју да крше основна правила новинарског извештавања која могу утицати на њихов живот и живот њихових породица. На овакав начин се, између осталог, подржавају родни стереотипи, а жена се своди на сексуални објекат.

Повереница позива медије да поштују прописе и професионалне стандарде и да престану са објављивањем порнографских, непримерених и увредљивих садржаја којима се вређа достојанство личности, као и грађанки и грађана Републике Србије.

1.11. Упозорење јавности поводом увреда упућених новинарки Српског Телеграфа

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић осуђује мизогене изјаве које је глумац Сергеј Трифуновић изнео на друштвеној мрежи Твитер којима је новинарку Српског Телеграфа увредио на непримерен, сексистички начин, при чему је у преписци обелоданио и њен број телефона, угрозивши јој приватност.

Друштвени дискурс је у последње време обележен честим увредљивим и сексистичким садржајима о женама, али и међусобним увредама и коришћењем непримерених речи и квалификација. Јанковић упозорава да јавно изнете речи утичу на формирање ставова јавног мњења и културне обрасце, и неопходно је да постоји одговорност, као и свест о одговорности за јавно изнете речи.

Јанковић осуђује и његову увреду упућену Председнику Републике Србије, упоредивши га са Адолфом Хитлером. Она подсећа да је антифашизам једна од најзначајнијих тековина нашег друштва, као и да је заштита националних мањина и очување њиховог идентитета један од најзначајних приоритета наше државне политике.

Овакав начин изражавања је недопуштен и законом забрањен, истакла је повереница Јанковић.

1.12. Упозорење јавности поводом растућег говора мржње на друштвеним мрежама

Свакодневни непримерени вербални напади у јавном и политичком животу, укључујући и друштвене мреже на којима се предњачи у нападима и злоупотребама, из дана у дан постају све интензивнији и бруталнији и не само да су за осуду, већ за најозбиљнију забринутост, саопштила је повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић. Упркос покушајима да, у оквиру својих надлежности, укаже и упозори на недопустив начин комуникације, у којем су мета највулгарнијих увреда најчешће жене, али ни мушкарци нису поштеђени, повереница каже да је крајње време да се са тим начином комуникације престане. Увреде, понижавање, неразумевање, недостатак аргументоване расправе, а све чешће и говор мржње, угрожавају цео друштвени систем и шаљу понижавајућу и погрешну слику о Републици Србији. Преношење и придавање значаја вулгарним квалификацијама воде ка беспотребним тензијама у обрађивању врло значајних тема за нашу државу.

Повереница упозорава да се дискриминаторне и сексистичке изјаве и коришћење речи са маргина језика сувише брзо усвајају, па се границе лако прелазе и прете да постану језичка матрица и прихватљив, па и пожељан образац комуникације. То доводи у опасност све до сада постигнуто на пољу поштовања људских права и антидискриминације. Повереница каже да сви актери јавног живота морају бити свесни јавно изговорених речи и да ће у супротном сви апели и упозорења изгубити смисао.

1.13. Упозорење јавности поводом напада на ромског младића

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић осуђује напад на ромског младића у Зајечару који је на друштвеној мрежи твитер објавио своју фотографију са модрицама и очекује да ће надлежни предузети све мере и пронаћи и адекватно казнити починиоце, како би се спречило насиље, изазивање мржње и нетрпељивости према ромској анционалној мањини, али и било којој другој друштвеној групи.

Јанковић истиче да је физичко насиље најдрастичнији облик кршења људских права и последица дискриминације према одређеним групама и наглашава да је Србија друштво у којој се поштују права свих који у њој живе, без обзира на националну припадност, етничко порекло или било које друго лично својство, због чега се не смеју догађати овакви појединачни инциденти.

Повереница подсећа да сваки грађанин или грађанка који сматрају да су претрпели дискриминацију по било ком основу могу да поднесу притужбу Поверенику за заштиту равноправности.

1.14. Упозорење јавности поводом напада на фудбалере афричког порекла у Крушевцу

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује напад на играче ФК Напредак, који се догодио у недељу увече у Пионирском парку у Крушевцу, када су фудбалери афричког порекла били вербално и физички нападнути само због боје коже.

Оцењујући као недопустиво да било ко буде изложен говору мржње и физичком насиљу по основу расне, националне, верске припадности или другог личног својства, повереница подсећа да су право на равноправност и заштиту од дискриминације основна људска права, гарантована Уставом и законима и да морају бити поштована у демократским друштвима као што је Србија.

Повереница очекује од надлежних да хитно предузму све мере како би пронашли и адекватно казнили починиоце, истичући је то један од најефикасних начина да се овакви напади спречавају у будућности.

1.15. Упозорење јавности поводом претњи смрћу активистима организација за заштиту људских права

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује претње смрћу, упућене организацијама које се баве заштитом људских права и очекује хитну реакцију свих надлежних органа. Безбедност и основна људска права и слободе не смеју бити угрожени онима који се за та права и слободе залажу и боре, упозорава Јанковић.

Повереница подсећа да су се претње и увреде са друштвених мрежа увелико прелиле у јавни и медијски простор, а последњих дана ескалирале у претње смрћу активистима и активисткињама за људска права, новинарима и новинаркама.

Овим претећим појавама и атмосфери нетрпељивости и страха мора се статина пут. То, међутим, неће нестати само од себе, због чега сви учесници јавног живота морају бити свесни сваке своје изговорене речи, медији морају престати да дају простор увредљивим изјавама и непримереним квалификацијама, а надлежни морају предузети све мере како би се спречило подстицање мржње и насиља, изазивање страха и стварање непријатељског и увредљивог окружења за било ког појединца у нашем друштву, закључује повереница.

1.16. Упозорење јавности поводом претњи и напада на НВО

Повереница Бранкица Јанковић упозорава да су веома опасне и забрињавајуће претње које су стигле на адресе Санџачког одбора за људска права у Новом Пазару у којима се муслиманима поручује да напусте Србију или ће “бити уништени” као и Центру за евроатланске студије сличне садржине. Претње су недопустиве, а нарочито када се у једном демократском друштву прети по националној основи.

Повереница осуђује напад на Прајд инфо центар који се синоћ догодио током протеста “Косово је Србија”. Како је то трећи инцидент у последња два месеца, повереница очекује од надлежних да идентификују починиоце и покрену кривичне пријаве.

1.17. Упозорење јавности поводом увредљивих коментара на мрежама на рачун Марије Лукић

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује сексистичке, мизогине и крајње увредљиве коментаре на рачун Марије Лукић који су се појавили на друштвеним мрежама.

Све увреде изречене на рачун жене која је пријавила вишегодишње сексуално узнемиравање и злостављање, представљају грубу повреду њеног достојанства и стварају понижавајуће окружење у средини у којој живи, а у најширој јавности релативизују и оправдавају оптужбе, креирајући слику да је жртва сама крива за све што јој се догодило. Такође, повереница упозорава да је недопустиво

да се коментарисањем приватних фотографија, и Марија Лукић и било која жена своди на сексуални објекат деградирањем, вређањем и квалификовањем њеног изгледа.

Додатна отежавајућа околност је што овакве поруке обесхрабрују жене које су претрпеле било који вид сексуалног узнемиравања, зостављања или најдрастичније – насиља, да то пријаве, а да не очекују да ће доживети напад јер су се осмелиле да се супротставе насилнику.

Јанковић подсећа да Закон о забрани дискриминације, поред осталог, забрањује омаловажавање и узнемиравање у односу на пол, као и подржавање предрасуда и друштвених образаца који су засновани на идеји подређености или надређености полова.

Повереница очекује да ће у случају против доскорашњег председника општине Брус, поступак бити што пре окончан и да ће бити донета пресуда која шаље јасну поруку да је свако кривично дело, без обзира ко га почини, кажњиво и да се санкционише.

1.18. Упозорење јавности због графита против Албанаца у Зрењанину

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић осуђује исписивање графита против припадника албанске националне заједнице, на стамбеној згради у Зрењанину.

Она подсећа да овакви поступци нису у складу са нашим законима и стандардима понашања, због чега такве појаве морају наићи на осуду јавности.

Повереница Јанковић очекује од надлежних, пре свега на локалном нивоу да уклоне графит и да предузму све мере из своје надлежности, како би се спречило изазивање било какве нетрпелјивости према националним, верским и другим мањинама и наводи да овакви случајеви наносе штету развоју демократског друштва.

1.19. Упозорење јавности због дискриминације мајке малог детета приликом запошљавања

Пол и брачни и породични статус у области рада и запошљавања су најчешћи основи дискриминације жена у Србији, што је недопустиво и забрањено, упозорава повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић.

Један од повода за реакцију је новински текст листа „Блиц“ о приватној фирми из Београда која је 27-годишњој жени отказала пријем у радни однос током увођења у посао, јер је због болесног детета затражила померање заказаног састанка, што представља типичан случај дискриминације. Закон о забрани дискриминације забрањује дискриминацију у области рада, односно нарушавање једнаких могућности за заснивање радног односа или уживање под једанким условима свих права у области рада.

Имајући у виду да се са оваквим и сличним ситуацијама суочавају многе мајке у Србији, судећи по притужбама, али и истраживањима и случајевима из медија, повереница Јанковић тражи да сви послодавци поштују законе и Уставом загарантовано начело једнакости.

1.20. Упозорење јавности поводом претњи агенцији Бета

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује претње које је у СМС поруци добио главни и одговорни уредник Бете, Драган Јањић у којој се прети да ће агенција бити спаљена у случају нереда у суботу.

Ово није први пут да се на најбруталнији начин прети главном и одговорном уреднику агенције Бета а сада се претња односи на све запослене.

Повереница упозорава да новинари све чешће постају мета само због посла који обављају и да атмосфера страха и претњи по безбедност изазива озбиљну забринутост. Слобода изражавања и информисања не сме бити доведена у питање, а новинари и новинарке треба да имају услове за несметано обављање свог посла без бојазни за личну безбедност.

Она очекује од надлежних, којима су, како кажу у агенцији Бета, достављене информације о целом случају, да што пре реагују.

1.21. Упозорење јавности поводом напада на оца девојчице са сметњама у развоју

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић оштро осуђује напад на оца оперисане девојчице са сметњама у развоју као и још једног старијег мушкарца које је, према писању медија, у центру Београда претукао возач аутомобила када су затражили да помери возило са места резервисаног за особе са инвалидитетом, испред зграде у којој станују.

Паркинг места за особе са инвалидитетом не представљају уступке науштрб других грађана и грађанки, већ су показатељ степена поштовања права и равноправности свих у нашем друштву, наглашава повереница и упозорава да насиље не сме да постане замена за комуникацију.

Јанковић истиче да су грађани и грађанке са инвалидитетом међу најчешће дискриминисаним групама, и да се свакодневно сусрећу са бројним потешкоћама, почев од архитектонских баријера па до предрасуда које околина има према њима.

Повереница очекује да ће надлежни органи учинити све како би пронашли починиоце овог напада.

1.22. Упозорење јавности поводом вређања посланице Александри Јерков

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује претње и увреде Војислава Шешеља упућене Александри Јерков на Твитеру и истиче да и поред бројних упозорења овакав говор постаје свакодневна појава, иако је забрањен законом.

Омаловажавања, увреде, као и отворене претње на рачун политичких неистомишљеника које се највише објављују на друштвеним мрежама обесмишљавају принципе дијалога, толеранције и равноправности, а посебну тежину имају када долазе од народних посланика и других носиоца јавних функција који представљају грађане и грађанке наше земље, упозорава Јанковић.

1.23. Упозорење јавности поводом увредљивих коментара упућених Мариники Тепић и припаднику албанске националне мањине

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује вулгарне, сексистичке и крајње увредљиве коментаре које је Војислав Шешељ упутио Мариники Тепић на Твитеру. Начин на који се један народни посланик вербално обрачунава са политичким неистомишљеницима, не само да је непримерен, већ и забрањен законом.

У истој објави су изнете и увреде на рачун припадника албанске националне мањине Мона Ђураја, власника пекаре у Борчи и то у тренутку када он и његова породица трпе узнемиравања, претње и притиске због скупова десничарских организација, чиме је доведена у питање и његова безбедност. Тиме се додатно распирује мржња и нетрпељивост према албанској националној мањини у Србији, што је изричито забрањено Уставом Републике Србије као и Законом о забрани дискриминације.

Представници Повереника за заштиту равноправности данас су, због вишедневних догађања у Борчи, обишли власника пекаре Мона Ђураја.

1.24. Упозорење јавности поводом нацистичких провокација у Нишу

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује нацистичке провокације током синоћње антифашистичке протестне шетње у Нишу која је одржана десетак дана након што је у том граду ножем избоден младић зато што је носио мајицу са натписом “стоп фашизму”.

Распиривање националне и верске мржње забрањено је законом, а толерисање таквих ставова, нарочито код младих, може довести до озбиљнијих последица у будућности, истиче повереница. Скандирање „Живела велика Србија“, „Живео Недић“ и „Живео Љотић“ говори о дубоком неразумевачу демократских тековина и историјских чињеница. Постоје неспорне историјске чињенице о антифашизму као неприкосновеној вредности нашег друштва, и покушај ревизије чињеница које су усвојене као део вредности антифашистичке борбе ствара заблуде код млађих генерација што је са аспекта жртава антифашистичке борбе недопустиво каже Јанковић.

Антифашизам се не сме доводити у питање, то је традиција коју баштинимо уз високу цену коју смо платили. Деградирањем и неразумевачем антифашизма не поштују се жрве које смо дали у борби против фашизма а нарушава се и углед и кредибилитет Србије.

Повереница такође упозорава да је екстремизм и нетолеранција не доносе ништа добро због чега је неопходно стално указивати на штетност оваквих поступака како због прошлости тако и због будућности у свих наших потомака.

1.25. Упозорење јавности поводом увредљивих коментара упућених новинаракама

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује мизогине, сексистичке и крајње увредљиве коментаре које је народни посланик Војислав Шешељ упутио новинарки листа Данас.

Недопустиво је и законом забрањено да дискриминаторни ставови, вређање и омаловажавања на основу изгледа, здравственог стања или било ког другог личног својства, буду доминантан начин изношења другачијих политичких ставова у нашем јавном простору, а посебно када су у питању народни посланици или било који други носиоци јавне функције, упозорава Јанковић.

Истовремено, повереница осуђује увреде у текстовима и на фотографијама које су објављене на интернет страници valjevskarodvala.com а које су упућене новинарки и уредници портала kolubarske.rs, и очекује надлежни органи хитно утврде ко стоји иза ових садржаја.

Јанковић истиче да су ови случајеви драстичан показатељ како оваква недопустива комуникација постаје уобичајена пракса која се толерише и подразумева, посебно у обрачуну са женама на јавној сцени, али да тога нису поштеђени ни мушкарци, што треба све да нас забрине. Овакве појаве морају да наиђу на најширу осуду јавности, а надлежни морају ефикасно да реагују и санкционишу сваки сличан иступ, јер је то начин да се стане на пут готово свакодневном вербалном насиљу, закључује повереница.

1.26. Упозорење јавности поводом претњи деци председника Србије

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује вређања деце председника Републике Србије. Недопустиве су било какве увреде, претње и омаловажавања по било ком основу и то не сме постати образац свакодневне комуникације у јавном простору, а нарочито на друштвеним мрежама, где је овакав говор последњих недеља кулминирао.

Политичко и свако друго неслагање не може бити алиби за увреде или претње носиоцима јавних функција и члановима њихових породица, као ни било ком грађанину или грађанки Републике Србије. Крајње је време да се престане са оваквим говором и да све надлежне институције предузму мере у складу са својим надлежностима, закључује повереница.

1.27. Упозорење јавности поводом вршњачког насиља у Барајеву

Трећи дан за редом у медијима се појављују снимци грубог шамарања и вређања петнаестогодишње девојчице из Барајева, коју њене школске другарице ударају и понижавају, што показује да

је вршњачко насиље један од великих проблема нашег друштва, упозорава повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић.

Упркос брзој реакцији надлежних министарстава, овај случај насиља, као и слични снимци који су дељени на друштвеним мрежама у намери да се стекне популарност и покаже надмоћ над слабијим, и на којима се види да се злостављање догађа наочиглед друге деце која ни не покушавају да спрече насиље, опомена је за све – од родитеља и школе, али целог друштва, да образац понашања међу тинејџерима све више постају омаловажавање, насилно понашање, нетрпељивост и дискриминација.

Морамо пронаћи најбоље начине за подстицање и очување основних вредности попут васпитања, хуманости, саосећања, другарства, јер ово представља озбиљан аларм, пре свега надлежним институцијама које морају да учине све што је у њиховој моћи да се смањи насиље у школама и најоштрије санкционишу починиоци, али и да предузму мере за континуирану системску превенцију. Међутим, шира одговорност је на свима, јер модели комуникације које карактеришу скандали, насиље, вербалне увреде, некритично глорификовање новца и инстант славе, нису ограничени само на свет одраслих, већ се великом брзином преливају међу децу и у школе, наносећи огромну штету младим генерацијама, наводи повереница Јанковић.

1.28. Упозорење јавности поводом исписивања кукастих крстова на кућама у Лесковцу

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује исписивање кукастих крстова на неколико кућа у Лесковцу од којих је један на на фасади Сигурне куће. Исписивање кукастих крстова у земљи у која је претрпела велике жртве у борби против фашизма директно вређа све грађанке и грађане и показује основно непознавање историје и неразумевање опасности идеологије коју ови симболи представљају. У том смислу децу и младе треба континуирано учити и подсећати на вредности антифашизма, мира и толеранције. Јанковић упозорава да је исписивање ових симбола фашизма недопустиво као и да је неопходна реакција у сваком појединачном случају. Она је рекла да очекује брзу реакцију надлежних органа.

1.29. Упозорење јавности због вређања ректорке Поповић и професора Синанија

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић осуђује увредљиве коментаре које је новинар Миломир Марић јавно изнео на рачун професора Филозофског факултета Данијела Синанија и ректорке Београдског Универзитета Иванке Поповић.

Недопустиво је и законом забрањено изношење дискриминаторних ставова, вређање и омаловажавање засновано на националној припадности, етничком пореклу, прецима, или било ком другом стварном или претпостављеном личном својству. Критике и ставови о нечијем раду не могу се изражавати увредама, понижавањем или вређањем нечијег достојанства, а посебно не изазивањем нетрпељивости према било ком појединцу.

Обавеза медија и свих у медијима је да поштују професионалне и етичке стандарде јавног информисања и извештавања, као и законе и Устав Републике Србије који јасно забрањује дискриминацију по било ком основу, а нарочито, између осталих, и по основу националне припадности, друштвеног порекла, рођења, закључује повереница Јанковић.

1.30. Упозорење јавности поводом вређања новинарке РТС

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић оштро осуђује краће увредљив коментар који је Сергеј Трифуновић написао на рачун новинарке РТС Оливере Јовићевић и упозорава да учестале сексистичке опаске, увреде и омаловажавање жена показују да код појединаца постоји одсуство свести о одговорности за јавно изговорену реч.

Дискриминација по било ком основу је забрањена законом, а политичари имају посебну одговорност и недопустиво је да износе било какве дискриминаторне, увредљиве и омаловажавајуће ставове.

Новинари су због свог посла чешће изложени неаргументованој и непримереној критици, а посебно новинарке које се свде на сексуалне објекте и изложене су сексистичким, мизогеним и увредљивим квалификацијама, закључује повереница Јанковић.

1.31. Упозорење јавности поводом напада на човека због претпоставке да је ЛГБТ особа

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић оштро осуђује напад на човека који је претучен у пицерији у центру Београда само зато што је носио љубичасту торбу због које су нападачи мислили да је ЛГБТ особа, и очекује да надлежни пронађу, приведу и санкционишу починиоце.

Јанковић наводи да је недопустиво и забрањено свако насиље, које је последица дискриминације према појединим друштвеним групама, а у овом случају због претпостављеног личног својства. Она каже да и овај случај говори да морамо континуирано радити на отклањању социјалне дистанце и дискриминације која се у појединим случајевима заврши физичким насиљем према ЛГБТ грађанима.

У демократском друштву, људска права и слободе сваког појединца морају бити загарантована и заштићена, а сви грађани и грађанке равноправни, закључује повереница.

1.32. Упозорење јавности поводом непримереног извештавања медија

Насловне стране данашњих издања Српског телеграфа и Информера, као и текст на порталу alo.rs, у којима се преносе изјаве ухапшеног отмичара дванаестогодишње девојчице прелазе све границе професионалне етике и најгубље крше права детета, што може оставити дугорочно штетне последице на њен развој и одрастање, нарочито у мањим срединама где дете остаје обележено за цео живот, упозорава повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић.

Објављивање детаља гнусног злодела не представља информацију од јавног интереса нити новинарство, већ злоупотребу медијског простора и кршење Кодекса новинара Србије у коме се наводи да је новинар обавезан да поштује „приватност, достојанство и интегритет људи о којима извештава, а посебно да штити права и достојанство деце и жртава злочина“, упозорава повереница и апелује на медије да поштују Устав и законе.

1.33. Упозорење јавности због антисемитских и националистичких графита у Војводини

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић оштро осуђује исписивање антисемитских и неонацистичких графита у Новом Саду, као и разбијање прозора и исцртавања графита на фасади зграде Хрватског дома у Новом Сланкамену.

Она подсећа да је овакво недопустиво понашање забрањено законом и да не одражава општу климу у друштву. Србија је држава свих њених грађана без обзира на националну или верску припадност и зато је важно да овакви појединачни акти насиља и нетрпељивости наиђу на јасну осуду јавности. Распиривање расне, верске и националне мржње која је кроз историју довела до катастрофалних последица, опасно је за свако демократско друштво – напомиње повереница.

Повереница Јанковић очекује од надлежних, пре свега на локалном нивоу да уклоне графите и помогну у санацији штете, као и да ће починиоци бити брзо приведени правди.

1.34. Упозорење јавности поводом изјаве министра Лончара

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић осуђује као дискриминаторну и увредљиву изјаву министра здравља Златибора Лончара да „води политику да Црногораца не буде у његовом ресору“ као и да се у Србији „на много водећих места имамо те Црногорце који не знају да причају српски“. Јанковић истиче да је овакав став у супротности са Уставом и принципима равноправности свих грађана и грађанки.

Наиме, Устав Републике Србије прописује да је забрањена свака дискриминација, а нарочито, између осталих, по основу националне припадности, као и да држава јемчи посебну заштиту националним мањинама ради остваривања потпуне равноправности и очувања њиховог идентитета, док Закон о забрани дискриминације прописује забрану дискриминације националних мањина на основу националне припадности, етничког порекла, верских уверења и језика.

Повереница указује да овакве изјаве могу узнемирити многе грађане и грађанке, и да је на носиоцима функција велика одговорност да промовишу толеранцију, разумевање и равноправност. Република Србија има висок ниво заштите права националних мањина, и овакве изјаве штете угледу државе, закључује Бранкица Јанковић.

1.35. Упозорење јавности поводом вређања малолетне ћерке председника Србије

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује коментар на друштвеној мрежи Твитер у коме се на недопустив и срамотан начин вређа малолетна ћерка председника Србије.

Јавни простор је преплављен увредљивим изјавама и дискриминаторним ставовима и у томе се све више предњачи на друштвеним мрежама, али овакве гнусне увреде до сада нису виђене. Очигледно је да у нашем друштву постоје појединци који злоупотребљавају нове канале комуникације у јавном простору како би скренули пажњу на себе, што мора наићи на оштру осуду јавности.

Повереница на крају подсећа да су сви дужни да поштују људско достојанство, што се односи се на све грађане и грађанке, а посебно децу.

1.36. Упозорење јавности поводом перформанса Бошка Обрадовића о мигрантима

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић упозорава да перформансом мешања течности различитих боја, лидер Двери Бошко Обрадовић подстиче страх и стварање непријатељског окружења према мигрантима и особама другачије боје коже и етничког порекла.

Устав Републике Србије прописује право на уточиште и наведеним перформансом крши се Закон о забрани дискриминације који забрањују узнемиравање и понижавајуће поступање, нарочито ако се тиме ствара страх или непријатељско, понижавајуће или увредљиво окружење, наводи Јанковић.

Повереница истиче и да су наши грађани и грађанке, упркос појединачним случајевима неразумевања и предрасуда, претходних година показали висок ниво солидарности, хуманости и толеранције према мигрантима, што сада не сме и не треба бити доведено у питање.

Сви могу да имају различите политичке ставове укључујући и виђење мигрантске политике, али је недопустиво вређање и омаловажавање по расној, етничкој и верској основи, а нарочито расизам и ксенофобија, наглашава Јанковић и позива политичаре да у својим наступима поштују људских права која представљају основ сваког демократског друштва заснованог на владавини права.

1.37. Упозорење јавности поводом напада на Прајд инфо центар

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић осуђује напад на просторије Прајд инфо центра у Београду и подсећа да је забрањено свако насиље, нарочито оно које је последица дискриминације према било којој друштвеној групи, у овом случају ЛГБТ популацији.

Последњих месеци учестали су инциденти којима је мета Прајд инфо центар, што указује да је неопходно појачано радити на отклањању социјалне дистанце, нетрпељивости и дискриминације ЛГБТ особа, наглашава повереница.

1.38. Упозорење јавности поводом инцидента на протесту средњошколаца у Лесковцу

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић осуђује нападе на новинаре и полицију на протесту средњошколаца у Лесковцу због наводне најаве одржавања Параде поноса. Подсећајући да су нашем друштву дискриминација особа другачије сексуалне оријентације и даље присутна, повереница истиче да овакви инциденти показују колико је неопходно ефикасно и континуирано радити на едукацији младих о поштовању људских права и прихватању различитости сваког појединца.

1.39. Упозорење јавности поводом сексистичких објава на друштвеним мрежама

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује твитове уредника Информера о новинарки Жаклини Таталовић, наводећи да они представљају пример сексизма који је апсолутно недопустив у јавној комуникацији, а чије су мете новинарке и друге жене које се баве јавним професијама.

Повереница наглашава да се овакав однос према женама не сме толерисати и упућује позив свим женама које су изложене сексистичким и дискриминаторним нападима да поднесу притужбу Поверенику за заштиту равноправности.

1.40. Упозорење јавности поводом увреда лидера ПСГ

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић упозорава да је лидер Покрета слободних грађана Сергеј Трифуновић, једном од својих објава на друштвеној мрежи твитер у којем на најбруталнији начин вређа старију суграђанку, прешао све границе иступања у јавном простору. Овакво сексистичко и еџистичко вређање је за најоштрију осуду.

Повереница подсећа да јавни говор не сме садржати овакве и сличне недопустиве поруке, и да су сви учесници у политичком и јавном животу Србије дужни да воде рачуна да у својим иступањима не прелазе границе прописање Уставом и законима.

1.41. Упозорење јавности поводом насиља над женама

Жена из Алексинца коју је убио бивши супруг и информација да је мушкарац у Пожаревцу ранио партнерку и њену ћерку, уз све жртве породичног и партнерског насиља у овој години, свима су опомена да се скретање пажње целокупне јавности на овај велики друштвени проблем, не може и не сме временски ограничити, упозорава повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић.

Повереница истиче да у сваком па и у времену пандемије, која је додатно отежала положај жена у ризику од насиља, посебно забрињавају подаци женских организација да је ове године најмање 30-оро деце остало без мајке, као и да је две трећине фемицида извршено углавном у стану или кући

у којој је жртва живела. Батине до смрти, нож, секира, пиштољ, бомба – стравичан је арсенал начина на који су само ове године убијене жене у Србији.

Јанковић још једном подсећа медије да начин на који извештавају има велики утицај да ли ће нека жена пријавити насиље. И даље се могу прочитати сензационалистички наслови и текстови у којима се налазе различита објашњења којима се насилник оправдава, а управо начин на који се извештава, директно утиче на жену, било као обесхрабрење или као подршка да пријави насиље, истиче Јанковић.

Повереница наглашава да је, према подацима УН, од избијања пандемије, у многим земљама забележен пораст броја позива на линијама за помоћ против насиља у породици и подсећа да је институција Повереника у претходном периоду предлагала посебне мере заштите, препоруке и иницијативе у циљу решавања проблема поводом којих су се обраћале грађанке, међу којима је био критеријум за смештај корисница од којих је тражен негативан тест на ковид.

1.42. Упозорење јавности поводом на карикатуре у НИН-у

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић указује да је карикатура у данашњем недељнику НИН у контексту случаја дугогодишњег сексуалног насиља у београдској школи глуме, неумесна и увредљива на више нивоа.

Силовање, полно узнемиравање и сва остала кривична дела против полне слободе који препознаје кривично-правни систем Републике Србије, представљају озбиљан друштвени проблем и никако не треба да буду предмет хумора нити стављања у било какав сатиричан или саркастичан контекст, наводи повереница. Она каже да је ово је тренутак када жртвама сексуалног насиља, које су смогле храбрости да проговоре треба пружити само подршку и не дозволити тривијализацију њихове трауме у политичке или таблоидне сврхе.

Устав РС и Европска конвенција о људским правима гарантују слободу да се писањем, говором или сликом, примају и шире обавештења и идеје. Међутим упркос томе што је наведена слобода изражавања широко постављена када је у питању критика јавне власти, линија која се не сме прећи је достојанство жртве, наглашава Јанковић.

Повереница подсећа да закон забрањује узнемиравање и понижавајуће поступање којима се вређа достојанство лица.

1.43. Упозорење јавности поводом недопустивог садржаја на ТВ Хепи

Емисија телевизије Хепи у којој су астролози, нумеролози и графолози тумачили наталне карте и судбинске бројеве Милене Радуловић и Мирослава Алексића у вези са пријављеним случајем сексуалног насиља, представља недопустиво понижавање и исмевање жене која је пријавила насиље и изругивање овој теми, упозорава повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић.

Недопустиво је да се на овакав начин банализује читав догађај, преиспитује структура личности анализом хороскопа, рукописа и сл., па чак и преиспитује истинитост пријава, наводи Јанковић и истиче да су судски органи једини надлежни и позвани да утврђују чињенице у конкретном случају.

Тема сексуалног насиља је изузетно осетљива, те стога изискује пажљив приступ у обради и адекватан избор саговорника. Једна телевизија са националном фреквенцијом не треба да дозволи емитовање оваквих садржаја, а новинари, водитељи и уредници морају имати свест и одговорност при обради овако важних и осетљивих тема.

Повереница сматра да и Регулаторно тело за електронске медије (РЕМ) треба да реагује у складу са својим надлежностима и такође подсећа јавност, да је Република Србија, међу првим државама, ратификовала Конвенцију о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици, чиме смо се обавезали да се свим средствима боримо против насиља и дискриминације жена.

1.44. Упозорење јавности поводом реторике Мише Ваџића

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује реторику и понашање председника Српске деснице Мише Ваџића који је приликом обиласка пољопривредних газдинства у пиротским селима на крајње недопустив, дискриминаторан и омаловажавајући начин вређао министарке Дарију Кисић Тепавчевић и Гордану Чомић.

Ваџићев наступ и јавно промовисање таквог понашања путем друштвених мрежа још једна је потврда да су сексизам, мизогинија и вређање жена на јавним функцијама широко распрострањени и представљају део патријархалног обрасца који често прелази све границе пристojности.

Учесници јавног и политичког живота морају да буду додатно одговорни за сваку изговорену реч, због чега овакав говор завређује сваку осуду.

1.45. Упозорење јавности поводом недопустивог говора Душана Савића на ТВ Хепи

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић осуђује недопустив говор некадашњег фудбалера Душана Савића који је током гостовања на ТВ Хепи вређао ЛГБТ популацију. Коментаришући будући Закон о истополним партнерствима, Савић је изнео низ дискриминаторних ставова кроз додатно подстицање нетрпељивости према овој друштвеној групи.

Дозвољено је критиковање програмских садржаја на медијима са националном фреквенцијом, али је недопустиво да се то ради на начин да се било ко омаловажава, да се вређа достојанство и понижава на основу личног својства, у овом случају сексуалне оријентације, како поред осталог забрањује Законом о забрани дискриминације, закључује Јанковић.

1.46. Упозорење јавности поводом увредљивог говора у јавном простору

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић истиче да и поред бројних упозорења јавни говор и даље обилује непримерним мизогиним, сексистичким изјавама, као и увредама, било да се ради о женама које су пријавиле сексуално насиље или женама које на насиље указују. Повереница још једном упозорава да су сви учесници у политичком и јавном животу Србије дужни да воде рачуна да у својим иступањима не прелазе границе прописане Уставом и законима, наглашавајући да се мора водити рачуна о јавно изговореној речи.

Тензија која је подигнута поводом тврдњи Маринике Тепић у вези са запошљавањем у јавном сектору показује да се мора водити рачуна о начину изношења оптужби у јавности. Ниједна генерализација није добра, па ни у овом случају и свакако се неке жене могу осетити увређеним. Ако су ти наводи тачни, треба охрабрити жене да пријаве и пружити им адекватну подршку и помоћ. Задатак државе и њених институција је да оснаже сваку грађанку и грађанина да пријави дискриминацију или било који вид сексуалног узнемиравања и насиља, да обезбеди заштиту и адекватно санкционисање. С друге стране повереница указује да иако су неслагања, демантији, другачији ставови и критике легитимни, они морају бити упућени, без вређања, омаловажавања и сексистичких изјава попут одговора Драгана Марковића.

Због оваквог начина комуникације у јавном простору главни проблем остаје у сенци, а жене које су највише угрожене не само да се не охрабрују, већ напротив обесхрабрују да било који вид насиља пријаве. Жене не треба да буду полигон за политичке обрачуне и злоупотребе било које врсте, закључује повереница.

1.47. Упозорење јавности због непримерене рекламе за домаће производе

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић указује да је рекламна кампања Привредне коморе Србије којом се промовишу домаћи производи, увредљива и сексистичка. По ко зна који пут, „оригиналност и креативност“ своде жене на објекат које се ни на који начин не могу довести у везу са производима који су приказани, већ представљају и вређање достојанства свих жена.

Није потребно бити стручан за родну равноправност да би се разумело како овакви садржаји подржавају и подстичу родне стереотипе. Није потребна стручност ни да би се разумело да се конкретном рекламном шаље и непримерена порука о томе шта су прави брендови и производи Србије.

Повереница Јанковић још једном позива све компаније и маркетиншке агенције да поштују прописе и уздрже се од креирања садржаја који подстичу и продубљују стереотипе. Могу се направити врло креативне рекламе које промовишу изузетне производе наше државе, али без приказивања жене као еротизованог објекта, већ уз поштовање равноправности и управо велике улоге жена у производњи домаћих производа.

1.48. Упозорење јавности на Дан сећања на жене жртве насиља у породици

У години у којој обележавамо десетогодишњицу усвајања Истамбулске конвенције о спречавању и борби против насиља према женама и насиља у породици, подаци да је у 2020. убијено 26 жена, а у овој њих 8, указује да се број убистава смањило али да је и даље то превелика бројка. Нарочито забрињава што је само једна седмина пријавила насиље пре убиства. То говори да још много мора да се ради на поверењу у институције на охрабривању жена да схвате да нису саме у борби против насиља. Насиље над женама није њихова приватна ствар већ проблем целог друштва које мора да нађе начин да најштрије санкционише сваког насилника и од насиља заштити сваку девојчицу и жену. Све док иједна девојчица или жена трпе насиље, ми као друштво не можемо да се развијамо нити да градимо бољу будућност. У том процесу изузетно је важна улога медија који не би смели начином извештавања да насиље релативизују и банализују.

Иначе у новембру 2016. Повереница и сви запослени у Поверенику за заштиту равноправности потписали су Иницијативу за проглашење 18. маја за Дан сећања на све жене убијене у породичном и партнерском насиљу у Србији и тако били прва институција која је подржала активност коју су иницирале невладине организације Аутономни женски центар и Мрежа Жене против насиља.

1.49. Упозорење јавности поводом плаката са кукастим крстом и антисемитским порукама у Београду

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић оштро је осудила лепљење плаката са кукастим крстом и антисемитским садржајем у улици 27. марта у Београду, наводећи да овакви поступци нису у складу са нашим законима и стандардима понашања и не одражавају општу климу у друштву. Повереница је рекла да наш народ никада није био антисемитски и ови појединачни иступи наносе штету демократском друштву.

Врло је важно да су плакати уклоњени, као и да овакви поступци увек наиђу на осуду, рекла је повереница.

1.50. Упозорење јавности поводом дискриминаторног текста о старијима

Поводом више обраћања грађана и грађанки због текста “Кад стан има задах старости” објављеном на порталу zena.blic.rs, повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић упозорава да се овим текстом грубо омаловажавају старији и вређа њихово достојанство, и осуђује овакав дискриминаторни начин приказивања старијих.

На недопустив и крајње увредљив начин, проблематизују се хигијена, одевање, исхрана и стил живота старијих и исто тако дају препоруке како се решити „задах старости“ у становима. Сви ови стереотипи не само да су дискриминаторни, већ додатно маргинализују, стигматизују и стварају нетрпељивост према старијим људима, навела је повереница.

Она је истакла да су медији дужни да извештавају одговорно и професионално, да морају поштовати новинарску етику и не смеју прелазити границе којима угрожавају људско достојанство и људска права.

Јанковић је подсетила да је управо због честе изложености старијих грађана и грађанки дискриминацији, Повереник за заштиту равноправности објавио Посебан извештај, у коме се указује на ове проблеме, али и на то да ми као друштво имамо предност и потенцијал, сходно нашем културном идентитету, да унапређујемо поштовање старијих, међугенерациску солидарност и међусобно разумевање.

1.51. Упозорење јавности поводом увреда на националној основи

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић осуђује увредљиве коментаре које је директор ЈП Стара Планина Горан Караџић изнео на рачун Неима Леа Беширија на ТВ Пинк-у.

Недопустиво је и законом забрањено свако изношење дискриминаторних ставова на основу било ког стварног или претпостављеног личног својства, па тако и на основу националне припадности или етничког порекла, рекла је повереница. Критике, другачији ставови и мишљења су пожељни и корисни, али не могу се изражавати увредама и изазивањем нетрпељивости према било ком појединцу због националне припадности.

Добро је што је водитељка ТВ Пинк реаговала на увреде изречене у програму, опомињући саговорника овим поводом, јер је обавеза свих медија да поштују професионалне и етичке стандарде јавног информисања, као и законе и Устав Републике Србије, закључује повереница Јанковић, наводећи да је такође обавеза и државних органа да делују у складу са својим надлежностима.

1.52. Упозорење јавности поводом понашања дела навијача Црвене звезде на рукометној утакмици

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује понашање дела навијача Црвене звезде на рукометној утакмици са Новим Пазаром. Овакви повици и транспаренти подстичу дискриминацију на основу националне и верске припадности и изазивају страх и непријатељско окружење, што је забрањено законом. Србија је држава свих њених грађана без обзира на националну или верску припадност и овакви појединачни инциденти се не смеју толерисати. Такође, објаве организације Народна патрола на друштвеним мрежама које су уперене против миграната али и наших грађана чије су фотографије јавно објављене, недопустиве су и законом забрањене, упозорава повереница.

Наведени инциденти наносе штету целом друштву које је много пута доказало да прихвата и поштује све наше грађане и грађанке без обзира на разлике по било ком основу. Овакво понашање не одражава праву слику Србије, закључује Јанковић.

1.53. Упозорење јавности поводом вандалског скрнављење гроба муфтије Хамдије Јусуфспахића

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује скрнављење гроба дугогодишњег београдског муфтије Хамдије Јусуфспахића, што се према тврдњи његовог сина Мустафе Јусуфспахића, у последњих месец дана догодило чак два пута.

Србија је држава свих њених грађана и грађанки без обзира на националну и верску припадност. Овакви инциденти, иако не одражавају праву слику Србије, наносе штету целом друштву које је много пута показало да поштује све наше грађане и грађанке без обире на разлике по било ком основу.

Овакви срамни и појединачни вандалски чинови не смеју се толерисати и зато одговор надлежних увек мора бити доследан и ефикасан.

1.54. Упозорење јавности поводом скрнављења јеврејског гробља у Београду

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује инцидент који се догодио синоћ када су непознате особе каменицама разбиле стакло на згради јеврејског гробља у Рузвелтовој улици и у зграду убациле секиру. Посебно забрињава чињеница да је реч о скрнављењу гробља.

Овакви вандалски инциденти не одражавају праву слику Србије и недопустиви су у земљи која гради демократско друштво и залаже се за нулту толеранцију према антисемитизму. Одговор надлежних органа мора бити ефикасан, а починиоци оштро кажњени.

1.55. Упозорење јавности поводом изјаве Драгослава Бокана

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује дискриминаторну и недопустиву изјаву Драгослава Бокана о Мариники Тепић.

Законом је забрањен говор мржње, изношење дискриминаторних ставова, вређање и омаловажавање засновано на националној припадности, етничком пореклу, прецима, као ни било ком другом стварном или претпостављеном личном својству, упозорава Бранкица Јанковић.

Довођење било чије националне и етничке припадности у везу са послом који обавља, укључујући и бављење политиком је крајње непримерено и недопустиво. У свим странкама, па и у владајућој, има националних мањина које учествују у креирању одлука чиме Србија показује поштовање принципа равноправности.

Србија води одговорну политику када су у питању националне мањине и због тога не смемо да будемо толерантни на овакве ставове који наносе штету целом друштву, закључује повереница.

1.56. Упозорење јавности поводом понижавајућих изјава, ширења мржње и увреда

Слобода говора и изражавања је универзално људско право којим се без страха или цензуре може изразити мишљење, али у нашем друштву све се интензивније злоупотребљава и постаје полигон за повреду људског права на достојанство, рекла је повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић.

Све чешће понижавајуће изјаве, ширење мржње, увреде по основу националне припадности, напади на породице политичких неистомишљеника, омаловажавање нечијег порекла, сексизми, постављање тзв. здравствених дијагноза, све до употребе нацистичких симбола као што је кукасти крст, постају не само прихватљив, већ и пожељан наратив. Термин фашизам постаје готово свакодневни део обрачуна политичких неистомишљеника у јавном простору, без свести о томе шта тај појам означава и до каквих је стварних последица довео. Употреба нацистичких симбола и обележја никако не сме да буде предмет било каквих политичких обрачуна, али ни стављања у хумористичан или сатиричан контекст. Србија је била међу носиоцима антифашистичке борбе и то је традиција коју са поносом треба да баштинимо, а не да олако једни друге у политичким сукобима називамо фашистима.

Последице су већ забрињавајуће, а могу бити несагледиве и утицати на цело друштво. Одговорност је на сваком појединачно, али пре свих носилаца јавних функција, политичара и медија, који не смеју бити промотери увреда, дисквалификација, а нарочито говора мржње. Оваква атмосфера доприноси генерисању разних видова насиља, и зато сви треба да имамо свест о томе колико је кратак пут од вербалних претњи и конфликта, преко говора мржње, до њихове ескалације у отворено физичко насиље, закључује повереница.

1.57. Упозорење јавности поводом родно заснованог насиља

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује изјаву некадашњег полицијског службеника Жарка Поповића који је говорио о одговорности за убиство девојчице Тијане Јурић. Недопустиво је и апсолутно неприхватљиво свако иступање које одговорност за насиље, а посебно тешка кривична дела пребацује на жртву. Поражавајуће је да такве изјаве долазе од оних који су некада били у систему задуженом за безбедност и заштиту свих грађана, упркос упозорењима водитеља Срђана Предојевића.

Изношењем оваквог става још једном је потврђено да је у нашем друштву и даље чврсто укоренен патријархални образац којим се злочинац правда одговорношћу жртве. Истовремено, овакво иступање објашњава суштинске разлоге због којих жене не пријављују насиље – релативизације кривице, осуда, одсуство подршке, понижавање жртве.

Све ово догађа се у тренутку када хиљаде жена износи јавно на друштвеним мрежама своје исповести о доживљеном а непријављеном насиљу. У истом дану Србија сведочи језивом троструком фемциду и самоубиству убице који је према наводима медија већ био пријављиван за насиље у породици.

Повереница још једном упозорава све надлежне и читаву јавност да насиље није приватна ствар већ проблем целог друштва, које мора да нађе најефикасније начине да заштити девојчице и жене. Такође, позиви жртвама да пријаве насиље морају бити праћени адекватном и ефикасном реакцијом свих у систему задужених за заштиту и подршку жртвама, закључује Јанковић.

1.58. Упозорење јавности поводом расистичких увреда упућених студенткињи из Конга

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић осуђује расистичке и ксенофобне коментаре који су на друштвеним мрежама упућени студенткињи из Конга, за коју је шира јавност сазнала након што је отпевала песму „Косовски божури“.

Поруке нетрпељивости и мржње су недопустиве и законом забрањене, и не смеју бити део јавног говора, укључујући и онлајн простор. Истовремено, сваки изоловани и појединачни случај расизма мора наићи на осуду јавности и адекватно санкционисање, закључила је повереница.

1.59. Упозорење јавности поводом права на абортус

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић упозорава да је иницијатива за забрану абортуса забрањивајућа и опасна, посебно имајући у виду да се ова акција са интернет портала и друштвених мрежа, пренела на полемику у јавности. Овакве активности су у директној супротности са Уставом Републике Србије, јер према члану 63. свако има право да слободно одлучи о рађању деце, док Породични закон одредбом 5. прописује да жена слободно одлучује о рађању.

Право на абортус је цивилизацијско достигнуће, а репродуктивна права и слободе спадају у корпус људских права која не смеју бити доведена у питање, јер је абортус у Републици Србији легалан и дозвољен. Посебно треба истаћи да телесна аутономија подразумева да жена сама доноси избор о свом телу, с обзиром да је чланом 23. Устава загарантована неповредивост физичког интегритета.

Овакве акције су штетне, воде у беспредметне полемике и збуњују па чак и застрашују жене. Фокус и пажња читавог друштва треба да буде едукација жена и мушкараца, поред осталог и о контрацепцији и абортусу, који пре свега из здравствених разлога не треба да буде коришћен као контрацептивно средство. Од изузетне је важности радити на подизању свести и знања о репродуктивном и сексуалном здрављу и жена и мушкараца, а посебно деце и младих, закључује повереница.

1.60. Упозорење јавности поводом планата на порталу Н1

Стављање застрашујућих података о броју жена убијених у породичном насиљу у политички контекст недопустиво је, упозорава повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић поводом плаката који се појавио на порталу Н1 и који ове жртве доводи у везу са десет последњих година актуелне власти.

Овакво довођење у везу представља релативизовање злочина и жртви имајући у виду да је насиље према женама један од најтежих друштвених, вишедеценијских проблема са којима се суочавају сва друштва, па и наше, и који захтева корените измене уврежених патријархалних образаца понашања.

Довођење броја жртава у везу са дневном политиком и било којом политичком странком представља тривијализацију проблема и не доприноси његовом решавању, закључује повереница.

1.61. Упозорење јавности поводом непримерених изјава у изборној кампањи

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић осуђује увредљиве и сексистичке квалификације на рачун политичарки, омаловажавање и вређање припадника ЛГБТ популације, увредљиве коментаре на рачун ромске националне мањине, позивање на бескомпромисно разрачунавање са политичким неистомишљеницима, али и нападе на страначку имовину, чему сведочимо последњих дана.

До краја изборне кампање остало је још мање од десет дана због чега повереница истиче да је важно да се сви учесници изборног процеса придржавају дозвољених и примерених начина политичке борбе, који не смеју укључивати нити било какве дискриминаторне изјаве, нити уништавање било чије имовине, попут последњег каменовања просторија СНС у Чачку.

Повереница наглашава важност поштовања Закона о забрани дискриминације који забрањује говор мржње, изазивање националне, верске и сваке друге нетрпељивости, али и увредљиво, узнемиравајуће и понижавајуће поступање, као и ширење стереотипа и предрасуда.

1.62. Упозорење јавности поводом текста објављеног на порталу Блица

Поводом текста који је објављен на порталу Блица, а односи се на одбијање пружања услуге особи са инвалидитетом, повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић упозорила је да је овакво поступање апсолутно недопустиво.

Повереница Јанковић најоштрије осуђује понашање таксисте у Нишу због, како је наведено у тексту, одбијања да пружи услугу и непримереног коментара. Она је истакла да је ускраћивање услуга на основу личног својства забрањено законом и позвала оштећену грађанку или њеног сина да поднесу притужбу, како би Повереник у поступку донео одговарајуће мишљење.

1.63. Упозорење јавности поводом довођења у везу ширења “мајмунских богиња” са ЛГБТ популацијом

Довођење у везу ширења нове заразне болести “мајмунских богиња” са ЛГБТ популацијом, на начин на који то чине поједини медији и портали, за најоштрију је осуду, изјавила је повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић.

Она је нагласила да је таргетирање било које групе људи на основу било ког стварног или претпостављеног личног својства, па тако и на основу сексуалне оријентације, дискриминаторно и законом забрањено.

1.64. Упозорење јавности поводом непримереног говора епископа банатског Никанора

Позивање на физичко насиље, дискриминацију и мржњу у говору епископа банатског Никанора окупљеним верницима, који су пренели медији и друштвене мреже је за најоштрију осуду.

Изражавање мишљења и идеја којима се позива на мржњу и насиље према припадницима ЛГБТИ заједнице и вређа достојанство било кога на основу порекла или националне припадности, недопустиво је и законом забрањено, рекла је повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић и додала да је тешко схватљиво да без обзира на догме и канонска правила овакве опасне речи изговара човек чији је позив између осталог ширење толеранције и разумевања.

Поштујући аутономију Српске православне цркве и других верских заједница и верска осећања грађана и грађанки Србије, говори црквених великодостојника треба да остану у оквиру верских питања и да не прелазе у питања тековина демократских друштава, међу којима је једно од најважнијих поштовање људских права и слобода.

Посебно треба имати у виду чињеницу да је говор изнео високи црквени великодостојник, чија реч има посебну тежину и утиче на формирање јавног мњења, због чега је обавеза уздржавања од говора мржње још наглашенија. Поштовањем туђих различитости, показујемо и колико поштујемо сами себе и оно за шта се боримо и залажемо.

1.65. Упозорење јавности поводом рушења спомен обележја у Сремској Митровици

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић осуђује рушење спомен обележја које је стајало на месту на ком је пре 80 година у Сремској Митровици била Синагога. Скрнављење обележја која подсећају на страдање Јевреја у земљи која је претрпела велике жртве у борби против фашизма директно вређа све грађанке и грађане и показује основно непознавање историје али и неразумевanje опасности коју заборав са собом носи.

Повереница је рекла да наш народ никада није био антисемитски. Појединачни иступи наносе штету демократском друштву и важно је да починиоци што пре буду пронађени и санкционисани.

1.66. Упозорење јавности поводом породичног насиља у Вршцу

Последње убиство у Вршцу, у којем је отац убио двогодишњу ћерку, један је од најпотреснијих случајева у предугој историји породичног насиља, који на најсуровији начин указује на размере проблема са којим се суочавамо, рекла је повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић. Она је истакла да смо дошли до тачке где “црвени аларм” упозорава да је крајње време да сви надлежни у систему хитно реагују.

Имајући у виду да је мајка девојчице покренула законске механизме за заштиту, како се наводи у медијима, али да је супруг насилник убио дете, неопходно је да се случај детаљно анализира и покрене питање конкретне одговорности. Ово није први случај са фаталним исходом, због чега се сви морамо запитати шта не функционише и шта као друштво морамо да урадимо да би се стање поправило, а жене охрабриле да насиље и насилника пријаве и буду сигурне да ће бити заштићене.

Повереник за заштиту равноправности у својим годишњим извештајима редовно указује на потребу јачања капацитета свих надлежних служби, нарочито у области социјалне и породично-правне заштите, како би могле адекватно да пруже подршку и помоћ, посебно онима који су у ризику од насиља и/или су претрпели неки вид насиља.

Јанковић апелује и на медије да се у овом и у свим случајевима породичног насиља уздрже од сензационалистичког приступа и релативизације проблема, као и да поштују професионалне и етичке стандарде у извештавању.

1.67. Упозорење јавности поводом пласирања недопустивог садржаја на мрежама

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић најоштрије осуђује пласирање недопустивог садржаја на мрежама који је на најгрубљи начин усмерен против народне посланице Сташе Стојановић.

Није први пут да се јавно пласирају увредљиви и сексистички садржаји на рачун политичарки којима се оне омаловажавају и вређају, али овај вид онлајн насиља, који има за циљ дискредитацију посланице као жене на најбестиднији начин, апсолутно је недопустив, наводи повереница.

Јанковић указује да је ово још један од бројних примера у којима се жена омаловажава и вређа и којим се учвршћују сексистички стереотипи да жене на функцијама, не могу да имају професионалне компетенције већ су њихове позиције резултат њиховог изгледа.

Она наглашава да се овакав акт не сме толерисати ни према једној жени и подсећа да полно и родно узнемиравање које има за циљ повреду достојанства лица, представља кршење закона.

